

T.C.
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EKOKÖYLERİN
ÇOK BOYUTLU İNCELENMESİ:
TANIM, SINIFLANDIRMA VE
YASAL ÇERÇEVE
ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Beyza KAÇAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalı

Eylül-2025
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Beyza KAÇAR tarafından hazırlanan “EKOKÖYLERİN ÇOK BOYUTLU İNCELENMESİ: TANIM, SINIFLANDIRMA VE YASAL ÇERÇEVE ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME” adlı tez çalışması 12/09/2025 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Prof. Dr. Bilgehan YILMAZ

Danışman

Prof. Dr. Fatih CANAN

Üye

Doç. Dr. İbrahim NACAK

İmza

.....

.....

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Mevlüt UYAN
Enstitü Müdürü

ÖZET

YÜKSEK LİSANS

EKOKÖYLERİN ÇOK BOYUTLU İNCELENMESİ: TANIM, SINIFLANDIRMA VE YASAL ÇERÇEVE ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Beyza KAÇAR

**Konya Teknik Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı**

Danışman: Prof. Dr. Fatih CANAN

2025, 230 Sayfa

Jüri

**Prof. Dr. Fatih CANAN
Prof. Dr. Bilgehan YILMAZ
Doç. Dr. İbrahim NACAK**

Sanayi Devrimi sonrasında yaşanan enerji krizleri ve kent yaşamındaki dönüşümler, kırsal alanlarda önemli sosyo-ekonomik değişimlere yol açmıştır. Bireysel üretimin azalması, yaşam pratiklerindeki dönüşüm ve doğal kaynak kullanımındaki baskılar, kırsal yaşam biçimlerini etkilemiştir. Salgınlar ve artan afet riskleri ise doğa ile uyumlu, topluluk temelli yaşam modellerine olan ilgiyi artırmıştır. Bu bağlamda ekoköyler; doğal kaynakların korunmasını, yerel ekonominin desteklenmesini ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesini amaçlayan sürdürülebilir yerleşim modelleri olarak öne çıkmaktadır.

Bu çalışma, dünya genelinde ve Türkiye’de ekoköy kavramını kapsamlı biçimde ele almakta; tanımı, tarihsel gelişimi, temel özellikleri ve farklı sınıflandırma yaklaşımlarını incelemektedir. Yöntem olarak literatür taraması, vaka analizi ve saha çalışması kullanılmış; dünya ve Türkiye’den seçilen ekoköy örnekleri üzerinden elde edilen veriler doğrultusunda, ekoköyleri tanımlayan bileşenler ortaya konulmuştur. Bu bileşenler temelinde, ekoköylerin çevresel, sosyal, ekonomik ve yönetsel sürdürülebilirlik düzeylerini karşılaştırmalı biçimde değerlendirmek amacıyla özgün bir “Ekoköy Sınıflandırma Matrisi” geliştirilmiştir. Ayrıca nesnel ölçüm için “Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu” hazırlanmış; uygulama bölümünde Sonsuz Şükran Köyü üzerinden test edilmiştir.

Çalışmada ayrıca Türkiye’deki yasal mevzuat incelenmiş, kavramsal ve uygulamalı boşluklar tespit edilmiş ve sürdürülebilir kırsal yerleşim politikalarının güçlendirilmesine yönelik yönetmelik önerisi geliştirilmiştir.

Sonuç olarak, çalışma; ekoköylerin tanımı, sınıflandırılması ve Türkiye’deki yasal çerçevesine ilişkin bütüncül bir değerlendirme sunmakta; planlama ve tasarım süreçlerine nesnel değerlendirme araçları kazandırmakta ve sürdürülebilir kırsal yerleşim politikalarının geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekoköy, Ekolojik Mimari, Sürdürülebilirlik, Kırsal Yerleşim, Sonsuz Şükran Köyü

ABSTRACT

MS THESIS

A MULTIDIMENSIONAL EXAMINATION OF ECOVILLAGES: AN EVALUATION OF DEFINITIONS, CLASSIFICATION, AND LEGAL FRAMEWORK

Beyza KAÇAR

**Konya Technical University
Institute of Graduate Studies
Department of Architecture**

Advisor: Prof. Dr. Fatih CANAN

2025, 230 Pages

Jury

**Prof. Dr. Fatih CANAN
Prof. Dr. Bilgehan YILMAZ
Assoc. Prof. Dr. İbrahim NACAK**

Following the Industrial Revolution, energy crises and transformations in urban life have led to profound socio-economic changes in rural areas. The decline of individual production, the transformation of everyday practices, and increasing pressures on natural resources have reshaped rural livelihoods. Epidemics and rising disaster risks have further intensified interest in community-based living models that are more closely aligned with nature. In this context, ecovillages have emerged as sustainable settlement models that aim to conserve natural resources, support local economies, and strengthen social solidarity.

This study provides a comprehensive analysis of the concept of ecovillages in both global and Turkish contexts, examining their definitions, historical evolution, core characteristics, and various classification approaches. Methodologically, it integrates literature review, case study, and fieldwork. Through the examination of selected ecovillage examples from around the world and Turkey, the fundamental components defining ecovillages were identified. On this basis, an original “Ecovillage Classification Matrix” was developed to comparatively assess their environmental, social, economic, and governance-related dimensions of sustainability. In addition, a “Preliminary Ecovillage Assessment and Identification Form” was designed as an objective evaluation tool and applied to the case of the *Sonsuz Şükran Village* within the scope of field research, in order to assess its status as an ecovillage.

The study also investigates the current legal framework in Turkey, highlighting conceptual and regulatory gaps, and proposes a draft regulation for ecovillages aimed at ensuring conceptual clarity, preventing misuse of the term, and supporting genuinely sustainability-oriented initiatives.

In conclusion, this research offers a holistic evaluation of ecovillages with respect to their definition, classification, and legal status in Turkey. It contributes both to academic literature and practice by introducing objective tools for planning and design processes, while also providing policy-oriented recommendations to strengthen sustainable rural settlement strategies.

Keywords: Ecovillage, Ecological Architecture, Sustainability, Rural Settlements, Sonsuz Şükran Village

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this thes document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Beyza KAÇAR
Tarih:12.09.2025

ÖNSÖZ

Günümüz dünyasında karşı karşıya olduğumuz ekolojik krizler, kırsal alanların değersizleşmesi ve kırsalda üretimin giderek azalması, kırsal yaşamın sürdürülebilirliğini ciddi biçimde tehdit etmektedir. Kırsal yaşam pratiklerinin ve yerel üretim biçimlerinin yok olması, yalnızca çevresel değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel bir yıkımı da beraberinde getirmektedir. Bu gelişmeler, beni kendi kendine yetebilen, çevre dostu, yenilikçi ve sürdürülebilir yaşam modelleri üzerine düşünmeye ve çözüm aramaya sevk etti. Bu bağlamda kırsalın sürdürülebilirliğinin bir tercih değil, bir zorunluluk olduğunun anlaşılması önemlidir. Ne yazık ki bu zorunluluğa yönelik kaygılar, çoğu zaman yalnızca teorik düzeyde kalmakta, pratiğe yeterince yansıtılamamaktadır. Bu noktada, ekoköylerin sunduğu alternatif yaşam biçimi ve topluluk temelli üretim anlayışı, dikkatle incelenmeye değer bir model olarak öne çıkmaktadır.

Bu çalışma, ekoköylerin tanım, sınıflandırma ve mevcut mevzuat bağlamında değerlendirilerek, Türkiye'deki mevcut durumun ortaya konulmasını ve mevzuat eksikliklerinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Ayrıca dünya ve Türkiye örneklerinin karşılaştırmalı analizi ile elde edilen veriler, yerel ölçekte uygulanabilecek potansiyel ekoköy modellerinin geliştirilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Araştırmada, mimari, sosyal, ekonomik ve yönetsel ölçütler dikkate alınarak yapılan sınıflandırmalar üzerinden, ekoköylerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ne ölçüde uyum sağladığı irdelenmiştir. BIM gibi dijital tasarım ve analiz araçları ise bu süreçte destekleyici bir rol oynamış, fakat çalışmanın ana odağı tanım, sınıflandırma ve mevzuat analizi üzerinde yoğunlaşmıştır.

Bu çalışmanın, yalnızca akademik bir araştırma olmanın ötesinde; kırsalın yeniden değer kazanmasına, sürdürülebilir yaşam pratiklerinin gelişmesine ve geleceğe dair umut veren çözümler üretilmesine katkı sağlayan bir çaba olarak görülmesi kişisel temennimdir.

Çalışmam boyunca bilgi ve tecrübeleriyle bana rehberlik eden hocam Prof. Dr. Fatih Canan'a ve katkı sağlayan tüm hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Hayatımın her aşamasında beni destekleyen aileme ve yanımda olan dostlarıma da teşekkür ederim.

Beyza KAÇAR
KONYA-2025

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Amaç.....	3
1.2. Yöntem ve Metodoloji.....	4
1.3. Araştırma Sorusu ve Hipotez.....	6
2. KAVRAMLAR.....	8
2.1. Ekoloji Kavramı	8
2.2. “Eko” Kavramı	9
2.3. Ekolojik Mimari Kavramı	10
2.4. Sürdürülebilirlik Kavramı.....	12
2.5. Sürdürülebilir Mimari Kavramı	13
2.6. Ekolojik Yerleşimler.....	15
2.7. Vernaküler Mimari Kavramı	16
2.8. Permakültür Kavramı	17
2.9. Cittaslow (Sakin Şehir).....	18
3. LİTERATÜR VE UYGULAMA İNCELEMESİ.....	21
3.1. Literatürdeki Çalışmalar	21
3.2. Sürdürülebilir Mimarlık Uygulamaları.....	24
4. EKOKÖYLER	27
4.1. Ekoköy Kavramının Ortaya Çıkışı ve Genel Özellikleri.....	27
4.2. Ekoköylerde Sürdürülebilirlik İlkeleri ve Uygulamaları.....	31
4.3. Küresel Ekoköyler Ağı (GEN: Global Ecovillage Network)	34
4.4. Dünya’daki Ekoköy Uygulamaları	35
4.5. Türkiye’deki Ekoköy Uygulamaları	68
4.6. Yeni Örnek ve Yaklaşımlar	102
5. EKOKÖYLER İÇİN SINIFLANDIRMA MODELİ VE MEVZUAT.....	112
5.1. Ekoköyler İçin Bilimsel Sınıflandırma Modeli Önerisi	124
5.2. Ekoköy Tanımı İçin Yasal Düzenleme Yaklaşımları	131
5.3. Türkiye Ekoköy Mevzuatı ve Eleştirilen Uygulamalar	135

5.4. Türkiye’de Ekoköyler İçin Yasal Düzenleme İhtiyacı ve Önerilen Mevzuat Çerçevesi.....	140
6. ALAN ÇALIŞMASI: EKOKÖY POTANSİYELİ DEĞERLENDİRMESİ..	145
6.1. Sonsuz Şükran Köyü	145
6.2. Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu	160
6.3. Puanlama ve Yorumlama Yöntemi.....	163
6.4. Alan Çalışması Bulguları.....	164
6.5. Sonsuz Şükran Köyü İçin Çok Boyutlu Sınıflandırma Sistemi.....	166
6.6. Ek Tasarım Çalışmasına İlişkin Açıklamalar	167
7. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	169
KAYNAKLAR	174
EKLER	199

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği
BIM: Building Information Modeling
BM: Birleşmiş Milletler
BM-SKA: Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri
BREEAM: Building Research Establishment Environmental Assessment Method
CASA: Council of Sustainable Settlements of the Americas
CASBEE: Comprehensive Assessment for Building Environmental Efficiency
CLT: Community Land Trusts
ÇED: Çevresel Etki Değerlendirme
DGNB: Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen
ECBV: Evaluation for the Construction of Beautiful Villages
GEN: Global Ecovillage Network
GENNA: Global Ecovillage Network of North America
GENOA: Global Ecovillage Network of Oceania and Asia
IISBE: International Initiative for Sustainable Built Environment
IUCN: The International Union for Conservation of Nature
LCA: Life Cycle Assessment
LEED: Leadership in Energy and Environmental Design
TKDK: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
WCED: World Commission on Environment and Development
WRL: Water Retention Landscape

1. GİRİŞ

21. yüzyılda insanlığın karşı karşıya kaldığı en önemli sorunlardan biri, giderek derinleşen ekolojik krizdir. İklim değişikliği, biyolojik çeşitliliğin azalması, doğal kaynakların tükenmesi, hızlı kentleşme ve çevresel kirlilik, yaşamın tüm boyutlarını etkilemekte ve sürdürülebilirlik arayışını her zamankinden daha kritik hale getirmektedir. Sanayi Devrimi sonrasında hız kazanan kentleşme süreci, üretim ve tüketim alışkanlıklarını dönüştürmüş; bireysel üretimin azalması, kırsal yaşam biçimlerinin zayıflaması ve doğal kaynakların aşırı kullanımı gündelik yaşamın temel sorunları haline gelmiştir. Bu dönüşümlerin yanı sıra son yıllarda yaşanan salgınlar ve ülkemizde sıkça karşılaşılan afetler, bireylerin doğa ve çevreye olan duyarlılığını artırmış, kırsal alanlara yönelik ilginin yeniden canlanmasına yol açmıştır. Salgın dönemlerinde açık hava etkinliklerinin tercih edilmesi ve afetlerin ardından güvenli, dayanıklı ve doğayla uyumlu yaşam alanlarına duyulan ihtiyaç, sürdürülebilir yaşam modellerine olan talebi hızla artırmıştır. Kentlerdeki yoğunluk, stres ve güvensizlik duyguları da insanları daha sakin, güvenli ve dengeli yaşam alanlarına yöneltmiştir. Bu nedenle, sürdürülebilirlik yalnızca çevresel değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel bir gereklilik olarak öne çıkmış hem kırsal hem de kentsel ölçekte yeni yaşam modellerine ihtiyaç duyulmuştur.

Bu gerekliliklerin somut bir yansıması olarak ortaya çıkan ekoköyler, çevreye duyarlı mimari, yenilenebilir enerji sistemleri, organik gıda üretimi, atık yönetimi, topluluk temelli yönetim ve kültürel değerlerin korunması gibi unsurları bir araya getiren yerleşimlerdir. Ekoköyler, ekolojik ayak izini azaltmayı, topluluk dayanışmasını artırmayı, yerel kaynakların verimli kullanımını sağlamayı ve kültürel mirası yaşatmayı hedefleyen alternatif bir yaşam biçimi sunmaktadır. 1960'larda şekillenmeye başlayan alternatif topluluk hareketlerinden beslenen bu kavram, 1990'lı yıllarda Global Ecovillage Network (GEN)'ün kurulmasıyla birlikte daha geniş bir alanda yaygınlık kazanmıştır. GEN'in tanımına göre ekoköyler; ekolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel boyutları bütünleştiren, sürdürülebilir yaşam modellerini teşvik eden bilinçli topluluklardır (GEN, 2025). Bu yönüyle ekoköyler, yalnızca çevresel değil; toplumsal ve ekonomik sürdürülebilirliği de odağına alarak bütüncül bir model ortaya koymaktadır.

Ekoköylerde temel amaç çevre ve insani faaliyetlerin zararsız bir şekilde bütünleşmesi ile gelecek dönemlerde olabilecek yeniliklere katkı sağlamaktır (Hassan ve Wall, 2017). Doğal kaynakların doğru kullanımı ve sürdürülebilir kalkınma arasında bulunan bağlantıyı kavramak için ekoköy yaklaşımının büyük bir potansiyel taşıdığı düşünülmektedir (R. Jackson, 2004). Bir başka ve benzer bir yaklaşım ise ekoköylerin doğa ve yaşam alanlarındaki olumsuz insan

etkilerine karşı bir koruma alanı sunabilecek alternatif topluluklar olarak görülmektedir (Goell, 2015). Bu bakış açısıyla ekoköyler, kırsal kalkınma için de bir çözüm üretebilecek unsurlara sahip yerleşim alanlarıdır.

Ekoköylerin önemi; çevresel koruma, toplumsal dayanışma, sürdürülebilir kalkınma, örnek teşkil etme ve kültürel mirasın korunması gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır. Doğal kaynakları koruyarak çevreye duyarlı bir yaşam biçimini teşvik ederken, toplum içinde dayanışmayı güçlendirmekte; ekonomik refah ile sosyal ihtiyaçları dengeleyen bir model sunmaktadırlar. Ayrıca kültürel mirasın korunmasına katkıda bulunarak geleneksel yaşam biçimlerini yaşatmakta ve sürdürülebilirliğin yalnızca ekolojik değil, sosyal bir boyut taşıdığını da ortaya koymaktadırlar. Türkiye'nin coğrafi ve iklimsel çeşitliliği, bu açıdan ekoköylerin gelişimi için özel bir potansiyel sunmakta; geleneksel mimari ve yerel yaşam pratikleri, sürdürülebilirlik ilkeleriyle yeniden bütünleştirilebilecek değerler olarak öne çıkmaktadır.

Literatürde ekoköyler; ekolojik sürdürülebilirlik (yenilenebilir enerji, su ve atık yönetimi, organik tarım, biyoçeşitliliğin korunması), sosyal sürdürülebilirlik (katılımcı yönetim, topluluk dayanışması, sosyal adalet, kültürel çeşitlilik) ve ekonomik sürdürülebilirlik (yerel ekonomilerin desteklenmesi, döngüsel ekonomi, adil ticaret) boyutlarıyla ele alınmaktadır. Bu çok boyutlu yapı, ekoköylerin yalnızca bir yerleşim modeli değil, aynı zamanda sürdürülebilir yaşam için bütünsel bir yaklaşım sunduğunu göstermektedir. Gelecekte teknolojik araçların da bu süreçlere katkı sunması beklenmekle birlikte, bu tezde odak noktası sınıflandırma ve mevzuat çerçevesi üzerinden ekoköylerin değerlendirilmesi olacaktır.

Türkiye'de son yirmi yılda ekoköy girişimlerinin arttığı görülmektedir. Ancak bu girişimler, tanım belirsizliği, sınıflandırma eksiklikleri ve mevzuat boşlukları nedeniyle parçalı ve düzensiz bir görünüm sergilemektedir. Ekoköy kavramını yasal olarak tanımlayan ve uygulamaları yönlendiren bir çerçevenin olmaması, mevcut örneklerin sürdürülebilirliğini zorlaştırmakta; kimi durumlarda ise eleştirilen, ekolojik değerlerle uyuşmayan uygulamaların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Akademik literatürde ise ekoköyler çoğunlukla tekil örnekler üzerinden incelenmiş, kapsamlı sınıflandırma modellerine dayalı çalışmalar sınırlı kalmıştır. Bu durum hem akademik hem de uygulamaya dönük açıdan önemli bir boşluğa işaret etmektedir.

Bu tez, söz konusu boşluktan hareketle ekoköyleri kapsamlı bir biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında 20 dünya örneği, 26 Türkiye örneği ve 4 yeni yaklaşım modeli değerlendirilmiştir. İncelenen örnekler; kuruluş amaçları, kullanıcı sayıları, ekolojik katkıları, mimari özellikleri, işlevleri ve karşılaştıkları zorluklar gibi belirli kriterler çerçevesinde karşılaştırmalı tablolarla sunulmuştur. Ayrıca, Konya'nın Hüyük ilçesinde yer

alan Sonsuz Şükran Köyü üzerine yapılan alan çalışması, bu araştırmanın özgün yönlerinden biridir. Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu aracılığıyla köyün ekoköy olma potansiyeli analiz edilmiş, çok kriterli karar analizi yöntemiyle değerlendirilen bulgular, önerilen sınıflandırma modeline uyarlanarak yorumlanmıştır.

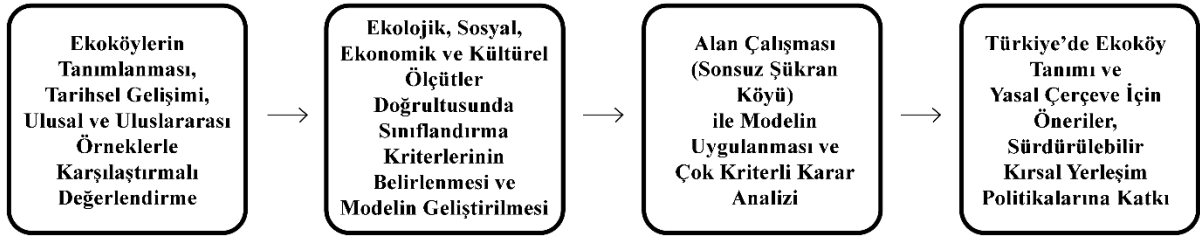
Bu yönüyle tez hem uluslararası hem de ulusal örnekler üzerinden ekoköylerin sınıflandırılmasına yönelik yeni bir model sunmakta; Türkiye'deki mevzuat eksikliklerini tartışmakta ve politika yapıcılara yönelik öneriler geliştirmektedir. Akademik açıdan ekoköy literatürüne sınıflandırma temelli özgün bir katkı sağlamayı hedefleyen çalışma, uygulama düzeyinde ise yerel yönetimler ve topluluklar için yol gösterici bir perspektif ortaya koymaktadır. Toplumsal açıdan da ekolojik yaşam kültürünün yaygınlaştırılması, imece ve dayanışma temelli yaşam biçimlerinin görünür kılınması ve sürdürülebilir kırsal kalkınma için yeni bir bakış açısı sunması bakımından önem taşımaktadır.

1.1. Amaç

Bu çalışmanın amacı, ekoköy kavramını tanım, sınıflandırma ve mevzuat bağlamında inceleyerek Türkiye'deki mevcut durumunu ortaya koymak ve yerel ölçekte uygulanabilecek potansiyel modeller geliştirmektir. Bu doğrultuda, öncelikle ekoköylerin tanımı, tarihsel gelişimi, temel özellikleri, yaygınlık durumu ve önemi ele alınmış; uluslararası (20 örnek), ulusal (26 örnek) uygulamalar ve yeni yaklaşım (4) örneğini üzerinden karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılmıştır.

Çalışmada, ekolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ölçütler temel alınarak ekoköylerin mevcut durumunu değerlendirmeye ve sınıflandırmaya yönelik kriterler belirlenmiş, bu kriterlerden hareketle özgün bir sınıflandırma modeli geliştirilmiştir. Geliştirilen model, Türkiye'den seçilen bir alan örneği olan Sonsuz Şükran Köyü üzerinde uygulanmış; köyün ekoköy olma potansiyeli çok kriterli karar analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Araştırmanın temel hedefi, ekoköylerin sürdürülebilirlik ilkelerine uygun planlama, yönetim ve mevzuat boyutlarını bütüncül bir şekilde ortaya koymak; Türkiye'de bu alandaki tanımsal ve hukuki boşluklara yönelik çözüm önerileri sunmaktır. Bu süreçte BIM gibi dijital tasarım ve analiz araçlarının sunduğu katkılar destekleyici bir unsur olarak ele alınmış; ancak çalışmanın ana odağı tanım, sınıflandırma ve mevzuat analizinde yoğunlaşmıştır.

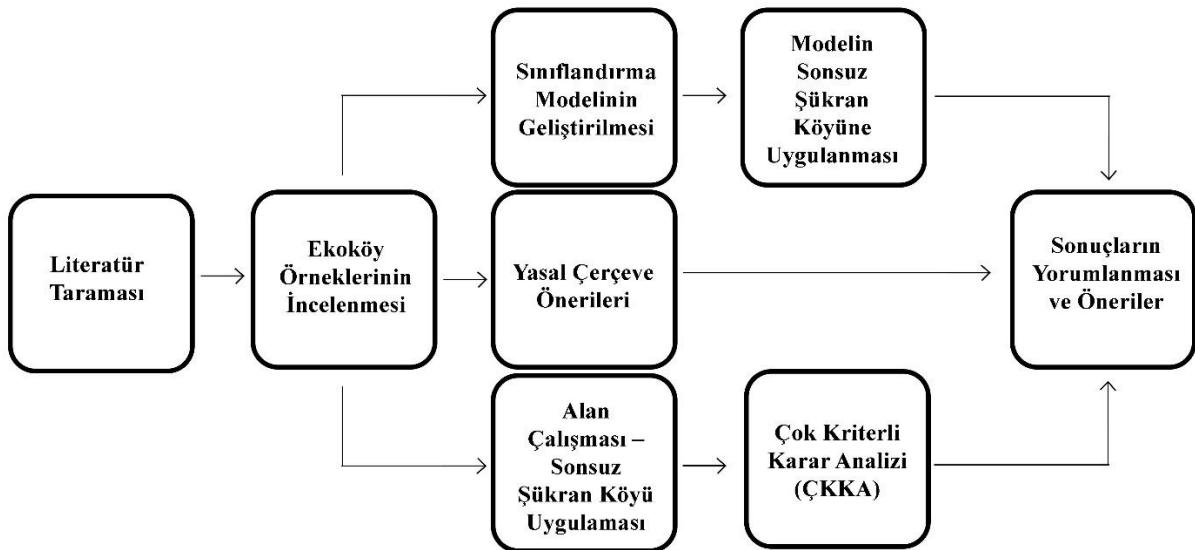
Şablon 1: Tezin Amacı

Sonuç olarak, bu çalışma ekoköy kavramına ilişkin kavramsal netliğin artırılmasını, Türkiye’deki yasal ve uygulama eksikliklerinin ortaya konulmasını ve geliştirilen sınıflandırma modeli aracılığıyla mevcut ekoköylerin bütüncül bir çerçevede değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Ayrıca, uluslararası (20), ulusal (26) ve yeni yaklaşım (4) örneğinin karşılaştırmalı analizi ile birlikte Konya’da gerçekleştirilen Sonsuz Şükran Köyü alan çalışması, araştırmaya özgün bir katkı sağlamaktadır.

Bu kapsamda çalışma, yalnızca ekoköylerin mevcut durumunu tanımlamakla kalmayıp, geleceğe dönük sürdürülebilir kırsal yerleşim politikaları için yol gösterici öneriler sunmayı hedeflemektedir. Ayrıca hem akademik literatüre katkı sağlaması hem de uygulayıcılara, yerel yönetimlere ve politika yapıcılara rehberlik etmesi bakımından önem taşımaktadır.

1.2. Yöntem ve Metodoloji

Bu araştırma, ekoköy kavramını tanım, sınıflandırma ve mevzuat bağlamında ele alarak Türkiye’deki mevcut durumunu ortaya koymak ve yerel ölçekte uygulanabilir model önerileri geliştirmek amacıyla tasarlanmıştır. Çalışma süreci, nitel araştırma yaklaşımı temel alınarak altı ana aşamada yürütülmüştür:

Şablon 2: Tezin Yöntem ve Metodolojisi

1. **Literatür Taraması:** Ekoköy kavramına ilişkin ulusal ve uluslararası literatür kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Akademik çalışmalar, raporlar, sivil toplum girişimleri ve mevzuat dokümanları üzerinden ekoköylerin tanımı, tarihsel gelişimi, temel özellikleri, yasal çerçevesi, yaygınlık durumu ve önemi belirlenmiştir.
2. **Ekoköy Örneklerinin İncelenmesi:** Dünya genelinden 20, Türkiye’den 26 ekoköy örneği ile 4 yeni yaklaşım modeli seçilmiş; bu örnekler mimari, ekolojik, sosyal ve ekonomik ölçütler temelinde analiz edilmiştir. İncelemelerde kuruluş süreçleri, tasarım ve uygulama yaklaşımları, elde edilen başarılar ve karşılaşılan zorluklar ele alınmış; Türkiye özelinde mevzuat eksiklikleri ayrıca tartışılmıştır.
3. **Sınıflandırma Modelinin Geliştirilmesi:** Literatür ve örnek incelemelerinden elde edilen veriler ışığında ekolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel boyutları içeren bir sınıflandırma modeli geliştirilmiştir. Bu model, mevcut ekoköyleri karşılaştırmalı olarak değerlendirmek, güçlü ve zayıf yönleri ayırt etmek ve sınıflandırma eksikliklerini gidermek amacıyla kullanılmıştır.
4. **Yasal Çerçeveye İlişkin Öneriler:** Sınıflandırma modelinin geliştirilmesi sürecinde Türkiye’deki mevzuat eksiklikleri dikkate alınarak bilimsel temelli bir yasal çerçeve önerisi ortaya konmuştur. Bu öneri; tanım, sertifikasyon, denetim süreçleri ve destek mekanizmalarının oluşturulmasına yönelik kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır.
5. **Alan Çalışması – Sonsuz Şükran Köyü Uygulaması:** Geliştirilen sınıflandırma modeli, Türkiye’den seçilen bir alan örneği olan Sonsuz Şükran Köyü üzerinde uygulanmıştır. Köyün mevcut durumu; yerinde gözlemler, üç katılımcı ile yapılan görüşmeler ve doküman incelemeleri yoluyla analiz edilmiştir. Elde edilen veriler, saha kapsamında geliştirilen ve ulusal/uluslararası ekoköy örneklerinden türetilerek uyarlanan “**Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu**” aracılığıyla sistematik biçimde değerlendirilmiştir. Bu süreçte köyün “ekoköy” tanımını tam olarak karşılamasa da, form aracılığıyla sınıflandırma ölçütleri test edilmiş ve mevcut durumun potansiyelleri ile eksiklikleri ortaya konmuştur.

- 6. Çok Kriterli Karar Analizi (ÇKKA):** Alan çalışmasında elde edilen veriler, ekolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ölçütler ayrı ayrı puanlanarak ÇKKA yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu kapsamda Sonsuz Şükran Köyü, geliştirilen ekoköy sınıflandırma modeline dahil edilerek kriterler üzerinden değerlendirilmiş ve sınıflandırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre köy, ekoköy tanımını tam olarak karşılamasa da sahip olduğu güçlü yönler ve potansiyel gelişim alanları ortaya konmuştur. Böylece sınıflandırma modeli, yalnızca mevcut ekoköyleri ayırt etmekle kalmayıp, ekoköy olma potansiyeline sahip yerleşimlerin eksikliklerini belirlemede de işlevsel bir araç olarak kullanılmıştır.
- 7. Sonuçların Yorumlanması ve Öneriler:** Alan çalışması ve karşılaştırmalı örnek analizlerinden elde edilen bulgular bütüncül olarak değerlendirilmiştir. Çalışma, Türkiye’de ekoköylerin sürdürülebilir kırsal yerleşim planlamasına katkı potansiyelini ortaya koymakta; mevzuat eksikliklerinin giderilmesine ve ekoköy planlama-yönetim süreçlerinin güçlendirilmesine yönelik önerilerle tamamlanmıştır.

Araştırma sürecinde doküman analizi, karşılaştırmalı örnek incelemesi, alan araştırması ve nitel veri analizi yöntemleri bir arada kullanılmıştır.

1.3. Araştırma Sorusu ve Hipotez

Bu çalışma, “Türkiye ve dünyadaki ekoköy örnekleri üzerinden geliştirilen bilimsel sınıflandırma modeli, ekoköylerin sürdürülebilirlik performanslarını çok boyutlu olarak değerlendirmede ve Türkiye’de ekoköyler için yasal çerçevenin oluşturulmasına katkı sağlamada ne ölçüde işlevsel olabilir?” temel sorusuna yanıt aramaktadır.

Alt sorular

1. Ekoköy kavramı, uluslararası literatürde hangi tanımlar, ölçütler ve yaklaşımlar çerçevesinde ele alınmaktadır?
2. Türkiye’de ekoköy tanımı nasıl yapılmakta, mevcut tanımlarda hangi kavramsal ve uygulamaya dönük eksiklikler bulunmaktadır?
3. Dünya genelinde ekoköylerin sınıflandırılmasında en yaygın olarak kullanılan kriterler ve göstergeler nelerdir?
4. Türkiye’deki mevcut ekoköyler, mimari, ekolojik, sosyal ve ekonomik açılardan hangi temel özelliklere sahiptir?
5. Türkiye’de ekoköylerle ilgili mevcut yasal durum ve mevzuat eksiklikleri nelerdir?

6. *Uluslararası ve ulusal deneyimlerden hareketle, Türkiye'ye özgü bir ekoköy sınıflandırma modeli için hangi kriter seti oluşturulabilir?*
7. *Bu kriterlere dayalı geliştirilen sınıflandırma modeli, seçilen örnek alan(lar) üzerinde nasıl uygulanabilir ve doğrulanabilir?*
8. *Alan çalışması bulguları, modelin geçerliliği, uygulanabilirliği ve sınırlılıkları hakkında ne tür sonuçlar ortaya koymaktadır?*
9. *Türkiye'de ekoköy tanımı ve sınıflandırmasının resmileştirilmesi için hangi adımların atılması gerekmektedir?*
10. *Geliştirilen ekoköy sınıflandırma modeli, ekoköy planlama, tasarım ve yasal çerçeve oluşturma süreçlerine nasıl katkı sağlayabilir?*

Bu sorular, çalışmanın temel amacı doğrultusunda, ekoköy kavramı ve sınıflandırmasına ilişkin kavramsal ve yasal eksikliklerin giderilmesine yönelik araştırmanın odak noktalarını belirlemektedir. Özellikle ulusal ve uluslararası literatürde yer alan tanım ve ölçütlerin karşılaştırılması, Türkiye'deki mevcut durumun değerlendirilmesi ve buna dayalı olarak geliştirilecek kriter matrisi ve sınıflandırma modelinin oluşturulması çalışmanın merkezinde yer almaktadır. Geliştirilen model, seçilen örnek alan(lar) üzerinde uygulanarak geçerlilik ve kullanılabilirlik açısından test edilmiş; elde edilen bulgular doğrultusunda Türkiye'de ekoköy planlama, tasarım ve yönetim süreçlerine katkı sağlayacak somut öneriler ortaya konmuştur.

Çalışmada ayrıca Yapı Bilgi Modellemesi (BIM), geliştirilen modelin uygulanmasına yönelik destekleyici bir yöntem olarak değerlendirilmiş ve eklerde örnek analiz çıktıları ile sunulmuştur.

Hipotez

Bu çalışmanın temel hipotezi şudur:

“Uluslararası ve ulusal kriterler ışığında geliştirilen ekoköy sınıflandırma modeli, mevcut ekoköylerin sürdürülebilirlik performanslarını çok boyutlu olarak değerlendirmede işlevsel olduğu gibi, Türkiye'deki kırsal yerleşimlerin ekoköy potansiyelini belirlemede ve mevzuat geliştirme süreçlerine katkı sağlamada da kullanılabilir.”

2. KAVRAMLAR

Bu bölümde, ekoköylerin ekolojik ve sürdürülebilirlik boyutlarının anlaşılmasına temel oluşturan kavramlar ele alınmaktadır. Ekoloji, eko, ekolojik mimari, sürdürülebilirlik, sürdürülebilir mimari, ekolojik yerleşimler, vernaküler mimari, permakültür ve Cittaslow gibi başlıklar; çalışmanın kuramsal çerçevesini destekleyen ve ekoköylerin çevresel, sosyal ve kültürel boyutlarını açıklayan kavramlardır.

2.1. Ekoloji Kavramı

“Ekoloji” kavram olarak ilk kez Alman biyolog Ernst Haeckel’un araştırmalarında kullanılmıştır. 1930'lara kadar bilimsel bir itibar kazanmayan bu terim, canlıların birbirleriyle ve çevreleriyle olan etkileşimleriyle ilgilenmektedir. Ekoloji terimi, Yunanca kökenli "ev" (oikos) ve "bilgi" (logos) kelimelerinden ortaya çıkmış ve "gezegenimizin anlamlandırılmamıza yardımcı olan" anlamına gelmektedir (Porritt, 1986).

Ekoloji, canlı organizmalar ile çevreleri arasındaki etkileşimleri inceleyen kapsamlı bir bilim dalıdır (Monson, 2014). Bu etkileşimler, organizmaların dağılımını, popülasyon yoğunluğunu ve davranışlarını belirler. Ekoloji; biyoloji, kimya, fizik, jeoloji ve matematik gibi çeşitli disiplinleri bir araya getirerek organizmalardan ekosistemlere kadar farklı ölçeklerde süreçleri ele alarak bu etkileşimlerin karmaşıklığını inceler (Girault, 2023). Türler arası ilişkiler, doğal seçim ve adaptasyon mekanizmaları, ekosistemlerin direncini ve sürdürülebilirliğini anlamada kritik bir yere sahiptir (Prasad & Shachi, 2023).

Ekoloji, hem biyotik (canlı) hem de abiyotik (cansız) unsurların bir arada bulunduğu ve karşılıklı etkileşim içinde olduğu sistemleri inceler. Bu bağlamda, ekolojik çalışmalar; ekosistemlerin oluşumu, biyolojik çeşitliliğin korunması, nüfus dinamiklerinin analizi ve toplum yapılarının değişimini anlamayı hedefler. İnsan faaliyetlerinin çevresel etkilerinin giderek artmasıyla birlikte, ekolojik yaklaşımlar bu etkilerin tahmin edilmesi ve yönetilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Ekolojinin temel kavramları şu şekilde özetlenebilir:

- Birey: Belirli bir türün tek bir organizmasını ifade eder.
- Popülasyon: Aynı türden bireylerin belirli bir coğrafyada oluşturduğu topluluktur.
- Komünite: Farklı türlerden popülasyonların bir araya gelerek oluşturduğu topluluktur.
- Ekosistem: Canlı (biyotik) ve cansız (abiyotik) unsurların karşılıklı etkileşim içerisinde olduğu sistemdir.

- **Biyosfer:** Dünyada yaşamın bulunduğu tüm alanların bütünüdür.

Ekolojik araştırmalar, organizmaların çevresel değişikliklere nasıl tepki verdiğini, popülasyonların büyüme süreçlerini ve türler arasındaki ilişkilerin (örneğin, predasyon, mutualizm ve rekabet) topluluk yapısı ve biyolojik çeşitlilik üzerindeki etkilerini anlamaya odaklanır (Kareiva & Kareiva, 2024). Bu bilgiler, ekolojik ilkelerin insan odaklı tasarım ve sürdürülebilirlik uygulamalarına entegre edilmesi için önemli bir temel sağlar (Jiang & Wang, 2022).

Ekoloji, çevresel sorunların anlaşılmasında ve bu sorunlara yönelik çözümler geliştirilmesinde kritik bir rol oynar. İklim değişikliği, habitat kaybı, kirlilik ve biyolojik çeşitlilik kaybı gibi küresel çevre sorunları, ekolojik prensiplerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesini gerektirir. Ekolojik araştırmalar, bu sorunların nedenlerini ve sonuçlarını anlamamıza yardımcı olurken, çözüm odaklı yaklaşımların geliştirilmesine de rehberlik eder (Meenar & Howell, 2019). Bu yaklaşımlar, ekoköyler gibi doğayla uyumlu yerleşim modellerinde; doğal kaynakların dengeli kullanılması, ekosistem dengesinin korunması ve çevresel etkilerin azaltılması için temel rehber işlevi görür.

Ekoloji ve onu anlamanın önemi giderek artmaktadır çünkü beşerî faktörler, kaynak kullanımı; ekosistemleri ve türlerin dağılımını tehdit etmektedir. Bu nedenle ekolojinin ilkeleri, sürdürülebilirliğin ve doğanın korunması gibi alanlarda önemli bir rol oynamaktadır.

2.2. “Eko” Kavramı

"Ekolojik" veya kısaltılmış haliyle "eko", doğayla uyumlu veya çevreyi koruyan anlamına gelir. Bu terim, çevresel etkileri en aza indirmeyi amaçlayan ürünleri, uygulamaları veya yaşam tarzlarını ifade eder. Eko, genellikle doğal kaynakları korumaya ve çevre kirliliğini azaltmaya odaklanan çözümleri içerir. Bu kavram, sürdürülebilirlik ilkesini benimseyen ve gezegenimizin gelecek nesiller için korunmasına katkıda bulunan bir yaklaşımı temsil eder (J.-J. Kim & Rigdon, 1998). Eko kısaltmasıyla, doğa dostu ve çevre bilincine sahip ürünlerin veya uygulamaların adlandırılmasında sıkça kullanılmaktadır. Farklı bağlamlarda kullanılan çok yönlü bir terim olup genellikle ekolojik yenilikler ve sürdürülebilir uygulamalara atıfta bulunmaktadır. Bu terim, çevresel sürdürülebilirlikten kültürel anlatılara kadar geniş bir alanı kapsar. Eko-yenilik, çevresel etkileri en aza indirirken sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen ürün, süreç, organizasyonel ve pazarlama yeniliklerini içeren bir yaklaşım olarak tanımlanır (Aydın, 2023). Özellikle sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak isteyen işletmeler için eko-yenilikler önemli bir rol oynamaktadır.

"Eko" kavramı, çevresel bilinç ve toplumsal katılım açısından da ele alınır. Örneğin, organik atıkların ekolojik enzimlere dönüştürülmesi gibi topluluk girişimleri, çevresel sürdürülebilirliği desteklerken halkın bu süreçlere katılımını teşvik etmektedir (Hafsah vd., 2024). Ayrıca, eko-turizm faaliyetleri doğal alanların korunmasıyla ekonomik ve ekolojik faydalar sağlar ve toplulukları çevre bilinci konusunda eğitir (Audah vd., 2023). Bu terim yalnızca ekolojik yenilikleri ve çevresel sürdürülebilirliği ifade etmekle kalmaz, aynı zamanda toplulukların güçlendirilmesi ve kültürel anlatılarla harmanlanarak sürdürülebilirlik anlayışına çok boyutlu bir perspektif sunar. Bununla bağlantılı olarak, ekoköylerde mimariden tarıma kadar tüm süreçlerin doğayla uyumlu yürütülmesi anlayışının temelini oluşturur.

2.3. Ekolojik Mimari Kavramı

Ekolojik mimari, sürdürülebilir mimarinin ve yeşil mimarinin üst bir perspektifi olarak görülebilecek bir kavramdır. Yeşil mimari, genellikle belirli bir tasarım anlayışını ifade ederken, sürdürülebilir mimari, doğal çevreyle uyumlu bir yaklaşımı kapsar ve sosyal ile ekonomik unsurları da içerir. Ekolojik mimarlık ise bu örneklerin tamamını içeren, bütünsel bir mimari anlayışı ifade etmektedir (Beyzataş, 2012). Bu bakış açısı, doğal dengeyi koruyarak, insanların yaşam yelpazesini artırmaya bunun sonucunda ise doğaya etkilerini en aza indirmeye odaklanmaktadır (Beyzataş, 2012). Bu dengeyi korumak çevreye uyumlu tasarımı zorunlu kılmaktadır. Bunun için ekosistem ve doğal oluşumların korunması gerekmektedir. Doğal çevreye entegre sistemlerin (pasif güneş enerji sistemleri, yeşil çatılar vb.) kullanılması da önemli kriterler arasındadır (Uç ve Oğurlu, 2023).

Ekolojik mimari kavramının ortaya çıkmasına katkıda bulunan birçok isim vardır. Çevre bilimcisi, modern çevre hareketinin öncülerinden biri ve "Sessiz Bahar" adlı kitabın yazarı olan Rachel Carson'da bunlardan biridir. 1962'de yayımlanan bu kitabında çevresel etkilerle ilgili geniş bir farkındalık yaratmış ve ekolojik bilincin gelişimine katkıda bulunmuştur (Carson, 2002). "Design with Nature" (Doğayla Tasarım) adlı kitabıyla ünlü olan Ian McHarg ise ekolojik değerlendirmenin ve doğa ile uyumlu tasarımın önemini vurgulayan bir peyzaj mimaridir. Kitabı, doğal sistemlerin tasarım sürecine entegre edilmesi gerektiğini savunmuş ve ekolojik mimarinin temellerini atmıştır (Ian, 1969). Victor Papanek de "Design for the Real World" (Gerçek Dünya İçin Tasarım) adlı kitabıyla, sürdürülebilirlik ve sosyal sorumluluk odaklı tasarımın önemini vurgulamıştır. Papanek, tasarımın toplumsal ve çevresel etkilerini ele alan ilk kişilerden biri olarak kabul edilmektedir (Papanek, 1985). Bu ve daha sonrasında gelen yaklaşımların hepsi ekolojik mimari kavramının gelişimine ve tanımlarına önemli katkılarda

bulunmuşlardır. Ekolojik mimarinin temel ilkeleri, doğal sistemlerle uyumlu tasarım, enerji verimliliği, malzeme seçimi ve çevresel duyarlılık gibi konuları içerir.

Ekolojik mimarlık, çevresel sürdürülebilirliği mimari tasarımın merkezine yerleştirmeyi ve insan yapımı çevrelerin doğal ekosistemlerle uyumlu bir şekilde var olmasını sağlamayı hedefler. Bu yaklaşım, şehirleşmenin çevresel etkilerini azaltma konusunda giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Temel prensipleri arasında yerel malzemelerin tercih edilmesi, enerji tasarrufu sağlayan tasarımlar ve sürdürülebilir kaynak yönetimi bulunur. Bu unsurlar, birlikte ele alındığında, çevresel ayak izini en aza indirmeye katkıda bulunur. Yerel kaynaklardan elde edilen ve çevre dostu nitelikteki malzemeler, nakliye kaynaklı karbon salınımını düşürmenin yanı sıra yerel ekonomilerin gelişimine destek sağlar (Nurzein & Safeyah, 2024). Güneş enerjisi sistemleri ve doğal havalandırma gibi enerji tasarrufu sağlayan çözümler, enerji tüketimini kayda değer ölçüde azaltır (Bradecki vd., 2024). Ayrıca, su, hava ve toprak kalitesini korumaya yönelik planlamalar, yerel ekosistemlerin sürdürülebilirliğinde önemli bir yer tutar (Iriani & Subiyantoro, 2023; Nurzein & Safeyah, 2024).

Günümüzde ekolojik mimari tasarımlar güncelleme için belli sorunları çözebildiği için oldukça önemlidir. Bu çözümlerden bazılarına değinecek olursak bunlar;

- Yeşil alanlar ve açık hava mekanlarını destekleyerek, doğal çevreyle etkileşimin arttırmak.
- Yapılarda çevre dostu malzeme ve ekipmanların kullanımını teşvik etmek.
- Estetik ve ekolojik değerlerin bir araya geldiği, ses kalitesinin arttığı açık hava mekanları oluşturmak.
- Doğal teknolojilere dayalı enerji tasarruflu aydınlatma ve havalandırma sistemlerini bir araya getirmek.
- Altyapı sistemlerini çevre dostu olarak tasarlamak ve yaygınlaştırmak.
- Konut tasarımlarında doğal ve ekolojik peyzaj kullanmak.
- Biyonomik yaklaşımları benimseyerek doğadan ilham almak ve çevre dostu çözümler yaygınlaştırmak.
- Çevre bilinci eğitimi için eğitim ve programlar düzenlemek olarak sıralayabiliriz (Agheyeva ve Bogenç, 2022).

Ekolojik mimari anlayışı, mimari projelerde hem doğal kaynakların korunmasını hem de kullanıcı memnuniyetini artırmayı amaçlar (Nurzein & Safeyah, 2024) Bunun yanı sıra, ekolojik eğitim merkezleri, sürdürülebilir tasarımın birer örneği olarak, toplumda çevresel bilinç oluşturma misyonunu üstlenir (Bradecki vd., 2024) Yoğun kentleşmiş bölgelerde ise

ekolojik prensipler, çevreyle uyumlu yerleşim alanları oluşturmak için rehberlik eder (Larasati & Satwikasari, 2022). Ekolojik mimarlık birçok avantaj sunsa da çevresel duyarlılık ile estetik gereksinimler arasındaki dengeyi sağlama süreci zaman zaman zorluklar yaratabilmektedir. Bu yaklaşım, doğal sistemleri koruma hedefiyle mimari tasarım süreçlerini dönüştürmek için bir çerçeve sunar. Özellikle ekoköylerde, ekolojik mimari; yerel malzeme kullanımı, iklim dostu tasarım ve yenilenebilir enerji sistemleriyle bütünleşerek hem çevresel sürdürülebilirliği hem de topluluk yaşam kalitesini güçlendirir.

2.4. Sürdürülebilirlik Kavramı

Sürdürülebilirlik kavramı, modern anlamıyla ilk kez 1987 yılında Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun yayınladığı "Ortak Geleceğimiz" raporu ile gündeme "insanlık, gelecek nesillerin ihtiyaçlarına yetebilme durumunu tehlikeye atmadıkça, günlük gereksinimlerini karşılayarak, kalkınmayı sürdürülebilir kılma yeteneğine sahiptir" şeklinde gelmiştir (Commission on Environment, 1987). Bu rapor, "Sürdürülebilir Kalkınma" başlığı altında çevresel ve ekonomik konuları ele almış ve sürdürülebilirliği küresel bir öncelik haline getirmiştir (Bozkaya, 2019). Fakat bundan önce de "sürdürülebilirlik" kavramı çevre koruma, doğal kaynaklara yönelme gibi bağlamlarla farklı topluluklar arasında konuşulmuştur (Chapin vd., 1996).

Middleton ve Hawkins'in sürdürülebilirlik tanımı ise insanın doğal, sosyal ve kültürel çevrelerle uyum içinde var olması ve dengenin korunmasının sağlanmasını vurgular. Bu tanım, sürdürülebilirliği insanın yaşam tarzı, kültürel üretkenliği ve toplumsal dayanışma gibi daha geniş bir perspektiften ele almaktadır (Middelton ve Hawkins, 1998). Bu bakış açısı sürdürülebilirliği, sadece doğanın korunması ile değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel değerlerin sürdürülmesiyle ilişkilendirmiştir.

Coccossis'e göre, sürdürülebilirlik kavramı, insan faaliyetlerinin çevresel kaynaklara olan etkilerinden doğan ekonomik, sosyal ve çevresel olumsuzlukların önlenmesini amaçlayan bütüncül bir yaklaşımı ifade eder (Güzel vd., 2020). Bu yaklaşım, insanın doğal çevresi üzerindeki etkilerini minimize etmeyi, doğal kaynakları korumayı ve gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakmayı hedefler.

Sürdürülebilirlik, ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları içeren kapsamlı bir perspektifi içerir. Ekonomik olarak, sürdürülebilirlik, kaynakların verimli ve etkin bir şekilde kullanılmasını ve ekonomik faaliyetlerin uzun vadeli olarak sürdürülebilir olmasını gerektirir. Sosyal olarak, sürdürülebilirlik, toplumun refahını ve eşitliğini artırmayı, sosyal adaleti sağlamayı ve toplumsal ihtiyaçları karşılamayı amaçlar. Çevresel olarak ise, sürdürülebilirlik,

doğal çevrenin korunmasını, biyoçeşitliliğin sürdürülmesini ve ekosistemlerin dengesinin korunmasını içerir.

Bu çok boyutlu yaklaşım, ekoköylerin temel işleyişinde de kendini gösterir; ekoköyler, doğal kaynakları koruyarak, sosyal dayanışmayı güçlendirerek ve yerel ekonomiyi destekleyerek sürdürülebilirlik ilkelerini hayata geçirir.

2.5. Sürdürülebilir Mimari Kavramı

Stockholm Bildirgesi 1972’de insanın huzurlu bir çevrede yaşama hakkının temel olduğunu dile getirirken, sürdürülebilir mimarlık ilkeleri bağlamında insan ve devletlerin gelecek nesiller için çevreyi koruma ve geliştirme sorumluluğunu da ön plana çıkarır (Ateş Can ve Kurtoğlu, 2017). Bireyin çevresel yaşam alanının sakinliğine dair vurgu yapılırken, aynı zamanda mimari pratiklerin uzun vadeli çevresel etkileri göz önünde bulundurarak çevreyi koruma ve iyileştirme misyonu da altı çizilmelidir. Ülkemizin Anayasa’sında 56. madde, her bireyin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğunu ve bu hakkın korunması ve çevre kirliliğinin önlenmesinin devlet ve vatandaşlar arasında paylaşılan bir sorumluluk olduğunu belirtir (*Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*, 1982). Bu hüküm, sürdürülebilir mimarlık kavramıyla yakından ilişkilidir. Sürdürülebilir mimarlık, çevresel etkileri en aza indirmeyi, doğal kaynakları korumayı ve insanların yaşam kalitesini artırmayı amaçlar. Anayasa’daki bu madde, sürdürülebilir mimarlığın gerekliliğini vurgular niteliktedir; çünkü sağlıklı bir çevrede yaşamak, sadece fiziksel sağlık için değil, aynı zamanda ruhsal ve sosyal iyilik halini de etkiler. Bu bağlamda, sürdürülebilir mimarlık uygulamaları, Anayasa’nın teminat altına aldığı bu hakların güvence altına alınması ve gelecek nesiller için yaşanabilir bir dünya bırakılması amacına hizmet eder.

Bir yapı, hayat boyu ekosistem üzerinde uzun süreli bir etki bırakır. Bu yüzden çevre dostu mimari tasarımlar, sürdürülebilir bir ekosistem için büyük bir öneme sahiptir. Sürdürülebilir bir tasarım temelde "doğal kaynakların korunması", "yaşam döngüsü tasarımı" ve "insan odaklı tasarım" gibi ilkelere dayanır (Kim ve Rigdon, 1998).

Sürdürülebilir mimari, binaların çevreye olan olumsuz etkilerini azaltmayı hedeflerken enerji, malzeme ve tasarım süreçlerinde yenilikçi ve çevre dostu çözümler sunmayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu konsept, günümüzde alınan kararların gelecek kuşaklar üzerinde olumsuz sonuçlar doğurmamasını sağlamayı amaçlar (Ragheb ve ark., 2016; Syam ve ark., 2023).

Sürdürülebilir mimarinin temel hedeflerinden biri çevresel etkiyi asgari düzeye indirmektir. Bu bağlamda, yapıların tasarım, inşa ve kullanım aşamalarında kaynak tüketiminin yanı sıra kirlilik, emisyon ve atık miktarının azaltılması öncelik taşır (Ragheb ve ark., 2016;

Elyan ve ark., 2019). Enerji tüketimini optimize etmek bu yaklaşımın merkezindedir. Güneş enerjisi, doğal havalandırma sistemleri ve modern teknolojilerin bir arada kullanılmasıyla enerji ihtiyacının en aza indirilmesi sağlanır (Sahlam, 2024). Ayrıca, doğal kaynakların bilinçli bir şekilde kullanımı yalnızca çevresel dengeyi korumakla kalmaz, aynı zamanda gelecek nesiller için yaşanabilir bir dünya bırakmayı hedefler (Røstvik, 2021).

Sürdürülebilir mimari, çevresel etkileri sınırlandırırken işlevsellik ve verimliliği artıran çok yönlü bir anlayıştır. Bu kapsamda, enerji verimliliği başlıca ilke olarak öne çıkar. Doğal havalandırma ve güneş ışığından yararlanma gibi pasif stratejiler, güneş panelleri ve enerji geri kazanım sistemleri gibi aktif teknolojilerle desteklenir (Okwandu ve ark., 2024). Malzeme seçiminde, çevreye duyarlı yaklaşımlar benimsenir ve sıkıştırılmış toprak, kerpiç tuğla gibi yenilenebilir ve yerel kaynaklardan elde edilen malzemelere öncelik tanınır (Reddy, 2023). Su tasarrufu için ise yağmur suyu toplama gibi yöntemler benimsenerek gereksiz su kullanımının önüne geçilir (Okwandu ve ark., 2024).

Sürdürülebilir mimari yalnızca çevresel faktörleri değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel bağlamı da dikkate alır. Bu yaklaşımla, topluluklara daha iyi yaşam koşulları sunulması ve sosyal eşitliğin desteklenmesi hedeflenir (Lami ve ark., 2020). Projelerde toplumsal faydayı artırmak için SWOT analizi, paydaş katılımı ve sosyal yatırım getirisi gibi yöntemler kullanılmaktadır (Lami ve ark., 2020). Yeşil bina uygulamaları enerji ve kaynak kullanımını optimize ederken çevre dostu çözümler sunar (Ragheb ve ark., 2016; Keitsch, 2012). Yerel ve doğal malzemelerin tercih edilmesi, karbon ayak izini azaltmanın yanı sıra kültürel uyum ve yerel kimliklerle bütünleşmeyi sağlar (Syam ve ark., 2023; Elyan ve ark., 2019). Bu yaklaşım, özellikle ekoköyler gibi sürdürülebilir yerleşim modellerinde, yerel ekonomiyi desteklerken çevresel etkileri minimize etmek ve topluluk yaşamını güçlendirmek için doğrudan uygulanmaktadır. Ekoköyler, sürdürülebilir mimarlık ilkelerini doğal kaynakların dengeli kullanımı, yenilenebilir enerji sistemlerinin entegrasyonu ve iklim dostu tasarım çözümleriyle somutlaştırır.

Gerçek anlamda sürdürülebilirlik, mevcut yapıların ötesine geçerek köklü değişiklikler yapılmasını gerektirir (Martek ve ark., 2018). Bu değişim yalnızca çevresel sürdürülebilirliği değil, aynı zamanda sosyal ve ekonomik dengeyi de kapsamalıdır (Tanubrata ve ark., 2017). Biyoklimatik tasarım stratejilerinin sosyal ve ekonomik gereksinimlerle uyum içinde uygulanması, sürdürülebilir kalkınma için kritik bir rol oynar (Leyzerova vd., 2016). Ancak, maliyetler ve düzenleyici engeller gibi faktörler, sürdürülebilir mimari uygulamalarının yaygınlaşmasını zorlaştırabilir. Bu engellerin aşılması, yapıları çevrede sürdürülebilir yaklaşımların daha geniş ölçekte benimsenmesi için hayati önem taşımaktadır.

Sürdürülebilir mimarlık ilkelerine sadık kalan bir mimar veya tasarımcı, tasarım ve inşaat süreçlerinden başlayarak enerji tasarrufu için önlemler alır, iç mekân konforunu, sağlık koşullarını düzenler, geri dönüştürülebilir ve çevre dostu malzemeleri tercih eder. Tasarımlarını bu prensipler etrafında şekillendirirler. Bu nedenle, binanın enerji ihtiyacının yenilenebilir kaynaklardan karşılanması ve çevreye duyarlı malzemelerin kullanılması, tasarımcıların öncelikleri arasındadır (Ateş Can ve Kurtoğlu, 2017). Ek olarak, yeni teknoloji, malzeme ve uygulamalarının araştırılması geldiğimiz noktada daha da önem kazanmıştır. Sürdürülebilir mimarlık, ekolojik köylerin tasarımı ve geliştirilmesiyle de sık sık ilişkilendirilir.

Sürdürülebilir mimari, çevresel etkileri azaltmaktan sosyal faydayı artırmaya kadar geniş bir alanda bütüncül çözümler sunmaktadır. Bu alandaki başarının devamı, yerel kaynakların verimli bir şekilde kullanılması ve yapısal değişimlerin etkili bir biçimde hayata geçirilmesiyle mümkün olacaktır.

2.6. Ekolojik Yerleşimler

Ekolojik yerleşimler, insan yaşamını doğal çevreyle uyum içinde birleştirerek sürdürülebilirlik, enerji verimliliği ve toplumsal katılımı vurgulayan tasarımlar sunar (Yalciner Ercoskun vd., 2025). Bu tür yerleşimler, çevresel etkileri en aza indirirken sakinlerine maksimum fayda sağlamayı amaçlar ve genellikle akıllı teknolojiler ile yeşil uygulamalar içerir (Nyzhnyk, 2023).

Ekolojik yerleşimlerin geliştirilmesinde, kaynakların verimli kullanımı ve sürdürülebilirlik temel ilkeler olarak öne çıkar. Bu yerleşimler, enerji, su ve arazi gibi doğal kaynakları etkin bir şekilde kullanmayı hedefler. Güneş panelleri ve rüzgâr türbinleri gibi yenilenebilir enerji kaynakları, fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltmayı amaçlar (Nyzhnyk, 2023; Vorontsova vd., 2024). Bununla birlikte, yerel ve yenilenebilir malzemelerin kullanımı, ekolojik yerleşimlerin önemli bir özelliğidir ve karbon ayak izinin azaltılmasına katkı sağlar, aynı zamanda enerji verimliliği ve maliyet etkinliği sunar (Nyzhnyk, 2023; Vorontsova vd., 2024).

Ekolojik yerleşimler, toplumsal dayanışmayı ve katılımcı yönetimi teşvik eden kamusal alanlar, ortak bahçeler ve diğer topluluk olanakları aracılığıyla bir topluluk duygusu geliştirmeyi amaçlar (Vorontsova vd., 2024; Yalciner Ercoskun vd., 2025). Ayrıca, bu yerleşimler, çevrelerine uyum sağlayacak şekilde tasarlanmış olup topografya, hidroloji ve yerel ekosistemlere saygı duyar. Bu uyum, biyolojik çeşitliliği ve ekolojik dengeyi koruma açısından büyük bir öneme sahiptir (Nyzhnyk, 2023; Selikhova, 2023).

Avusturya'daki Cambium Ekoköyü ve Graz Geçiş Kasabası, sürdürülebilir arazi kullanımı ve yerel dayanıklılık örneklerini sergileyen başarılı projelerdir (Yalciner Ercoskun vd., 2025). Endonezya'daki Bulak Balıkçılık Topluluğu, ekolojik yerleşim kavramlarının balıkçılık köylerinde nasıl uygulanabileceğini gösteren bir diğer örnektir (Sahbani vd., 2024). Güneybatı Fujian, Çin'deki geleneksel yerleşimler, mekansal formlar-mimari tarzlar aracılığıyla ekoloji ve modern sürdürülebilir kalkınma için değerli dersler sunmaktadır (Jie vd., 2024). Kolombiya'nın La Primavera yerleşimi ise aşırı risklerle karşılaşmasına rağmen savunmasız topluluklarda sürdürülebilir kentleşme ihtiyacını vurgular (Valencia Londoño vd., 2023).

Ekolojik yerleşimlerin gelişiminde karşılaşılan zorluklar arasında arazi kullanımı ve düzenleme sorunları, sosyo-ekonomik kısıtlamalar, çevresel riskler ve kültürel ve eğitimsel engeller bulunmaktadır. Ancak bu yerleşimler, teknoloji yeniliklerini, çevresel sorumluluğu ve toplumsal katılımı birleştirerek sürdürülebilir yaşam için umut verici bir yol sunar. Bu ilkeler, ekoköy modelinde somut bir biçimde hayata geçirilir. Ekoköyler, ekolojik yerleşimlerin mikro ölçekte uygulanmış, topluluk temelli versiyonlarıdır; enerji, gıda, su ve atık döngülerini yerel olarak yöneterek hem çevresel hem de sosyal sürdürülebilirliğin güçlü bir örneğini oluştururlar. Bu genel bakışta belirtilen ilkeler ve vaka incelemelerinden öğrenerek, bu yerleşimlerin gelişimini teşvik etmek için politika, eğitim ve teknoloji ile zorlukların üstesinden gelinebilir.

2.7. Vernaküler Mimari Kavramı

Vernaküler mimari, bölgesel coğrafi koşullar, iklim özellikleri, kültürel değerler ve yerel geleneklerin senteziyle şekillenen, uzman müdahalesi olmaksızın nesiller arası aktarılan yapısal bir mirastır. Küresel ölçekte binaların %75'inden fazlasını temsil eden bu anlayış, sürdürülebilir tasarım ve çevresel uyum açısından referans kabul edilmektedir (Bouček vd., 2022; Pardo, 2023). Akademik çalışmalar, 1970'lerden itibaren bu mimari türün sıradan yapılar, peyzaj düzenlemeleri ve mekânsal organizasyon üzerinden analiz edildiğini; iklim krizi ve sürdürülebilir kalkınma bağlamında çözüm potansiyelinin vurgulandığını göstermektedir (Falk, 2020; Rong & Bahauddin, 2023).

Vernaküler mimarlık, geleneklere dayalı yerel konut örneklerinden beslenerek oluşmuş bir tasarım disiplindir. Geleneksel evlerin, doğal çevreyle uyumlu tasarım ilkeleriyle inşa edilmesi, bu yapıların ekolojik sürdürülebilirlik bağlamında model alınmasına yol açmıştır. Bu durum, zamanla bu konutların mimari değerinin korunması, onarımı ve işlevsel dönüşümüne yönelik sistematik çalışmalar yürütülmeye başlanmasını tetiklemiştir (Canan vd., 2020). Türkiye'de ise 1960'lardan beri vernaküler mimari; halk mimarisi, geleneksel konut

araştırmaları ve yerel yapı teknikleri üzerine zengin bir literatür birikimiyle ele alınmıştır (Paköz, 2016). Doğal kaynakların verimli kullanımına odaklanan bu mimari, enerji tüketimini minimize ederek ekolojik ayak izini azaltmada örnek teşkil etmektedir (Pardo, 2023; Zhai & Previtali, 2010).

Modern yaşamla geleneksel değerler arasında denge kurulması hem somut kültürel mirasın korunması hem de toplumsal hafızanın devamlılığı için kritik önem taşımaktadır. Terk edilmiş yapıların restorasyonu ve çağdaş ihtiyaçlara adapte edilmesi, bu mirasın gelecek nesillere aktarılmasında etkili bir strateji olarak görülmektedir (Pardo, 2023). Ayrıca, iklim değişikliği kaynaklı artan afet riskleri karşısında, vernaküler yapıların dayanıklılığını modern teknolojilerle güçlendirmek önerilmektedir (Bouček vd., 2022).

Ekoköy hareketi, vernaküler prensipleri sürdürülebilir yaşam alanlarına entegre ederek kültürel sürekliliği sağlarken, yenilikçi konut çözümleri üretmektedir. Bu model, yerel malzemelerin kullanımı, topluluk odaklı tasarım ve çevre dostu uygulamalarla dikkat çekmektedir. Gelecek araştırmaların, iç mekân konforu, enerji verimliliği, deprem direnci ve kültürel mirasın korunması gibi alanlara odaklanması; aynı zamanda vernaküler toplulukların desteklenmesi ve modern tasarımlara ilham kaynağı olması beklenmektedir (Rong & Bahauddin, 2023; Zhai & Previtali, 2010).

2.8. Permakültür Kavramı

Permakültür, ekolojik prensipleri tarımsal faaliyetlerle entegre eden ve sürdürülebilirliği merkezine alan kapsamlı bir tarım metodolojisidir (Krebs & Bach, 2018). 1970'lerde geliştirilen bu sistem, biyolojik çeşitliliği koruyan, toprak sağlığını iyileştiren ve kendi kendini idame ettirebilen dirençli üretim sistemleri tasarlamayı hedefler. Çevresel tahribatla mücadele etmenin yanı sıra toplumsal katılımı ve sürdürülebilir ekonomik faaliyetleri destekleyen bir yaklaşım sunar (Krebs & Bach, 2018).

Permakültür, doğayla uyum içinde sürdürülebilir tarım ve yaşam sistemleri tasarlama yöntemidir. Bill Mollison tarafından geliştirilen permakültür, doğal ekosistemlerin dengeli yapısını örnek alır ve insan ihtiyaçlarını çevreye zarar vermeden karşılamayı amaçlar. Temel prensipleri arasında doğal kaynakların verimli kullanımı, toprağın ve suyun korunması, çok amaçlı ve uzun ömürlü sistemler kurmak vardır. Arazi, bölgeler ve zonlar halinde planlanarak en yakın alandan başlayıp doğal alanlara doğru bir tasarım yapılır. Su kaynakları hendekler ve göletlerle korunur, toprağı zenginleştirmek için kompost ve malç kullanılır. Permakültürde gıda ormanları kurulur; farklı bitki türleri, hayvanlar ve mikroorganizmalar birlikte çalışarak ekolojik dengeyi sağlar ve verimli üretim sunar. Bu sistemler dayanıklıdır, doğa koşullarına

karşı dirençlidir ve çevreye zarar vermez. Permakültürün amacı, insanın doğayla uyum içinde yaşamasını sağlayarak ekosistemi korumak ve gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakmaktır (Krebs & Bach, 2018).

Yapılan araştırmalar, permakültür uygulamalarının geleneksel tarıma göre toprakta %27 daha fazla karbon depolanmasına katkı sağladığını ve toprak yoğunluğunu %20 oranında düşürdüğünü ortaya koymuştur (Krebs & Bach, 2018). Aynı çalışmalar, damarlı bitki türlerinde %457, toprak solucanı çeşitliliğinde ise %201 artış gözlemlendiğini belirtmektedir (Krebs & Bach, 2018). Mikrobiyal yaşam açısından, bu sistemin uygulandığı alanlarda bakteri ve mantar popülasyonlarının konvansiyonel tarım arazilerine kıyasla 3-4 kat daha zengin olduğu tespit edilmiştir (Williamson vd., 2025).

Permakültür, ekonomik ve sosyal alanlarda da dönüştürücü potansiyele sahiptir. Örneğin, "Perma-girişimciler Okulu" gibi projeler, katılımcıların ekolojik işletmeler kurmasını teşvik ederek yeşil ekonomiye katkı sağlamaktadır (Makaya & Cateura, 2025). Ayrıca, yerel toplulukların aktif rol aldığı bu sistem, gıda egemenliği ve eko-topluluk oluşumunu destekleyerek sosyal dayanışmayı güçlendirmektedir (Armijos Arcos vd., 2023).

Permakültür ilkeleri, ekoköylerin gıda üretim sistemlerinin temelini oluşturur. Ekoköyler, permakültür tasarımını yalnızca tarımsal üretimde değil, su yönetimi, atık geri dönüşümü ve topluluk alanlarının planlanmasında da kullanarak ekolojik bütünlüğü ve kendi kendine yeterliliği güçlendirir. Ancak bu yaklaşımın yaygınlaşması için eğitim altyapısının iyileştirilmesi, geleneksel bilginin modern tekniklerle uyumlandırılması ve politika düzeyinde destek mekanizmalarının oluşturulması gibi engellerin aşılması gerekmektedir.

2.9. Cittaslow (Sakin Şehir)

Cittaslow hareketi, kentsel yaşam alanlarında yaşam kalitesini artırmak ve daha sürdürülebilir bir yaşam tarzını teşvik etmek amacıyla 1999 yılında İtalya'da başlamıştır (Sağır, 2017). Yerel kültürlerin korunması, topluluk katılımının artırılması ve çevre dostu kentsel uygulamaların benimsenmesi hareketin temel hedefleri arasında yer alır. Küçük ölçekli yerleşimlerde, özellikle 50.000'den az nüfusa sahip şehirlerde, sürdürülebilir yönetim anlayışıyla coğrafi, kültürel, sosyal ve sanatsal mirasın korunmasını hedefler (Kuşay & Kotan Türkden, 2021).

Bu yaklaşım; yavaş yaşam, yerel kimlik, sosyal etkileşim ve çevreye duyarlı kalkınma ilkelerine dayanır. Modern yaşamın hızlı temposuna alternatif olarak, doğal ve kültürel mirası koruyan, yenilenebilir enerji ve çevre dostu uygulamaları destekleyen bir model sunar

(Aydoğan & Akşit, 2024). Kentlerin bu ağı katılabilmesi için enerji, çevre yönetimi ve yerel kültür gibi alanlarda belirlenmiş kriterleri karşılamaları gerekir (Wierzbicka, 2022).

Cittaslow hareketi, hızlı tempolu bir yaşam tarzından yavaş tempoya geçişten ziyade, hızlı ve yavaş, maddi refah ile yaşam kalitesi, kırsal ve kentsel yaşam, yerel ve küresel, analog ve dijital gibi kavramlar arasında bir denge kurmayı amaçlar (Sağır, 2017). Bu yaklaşım, bireylere daha anlamlı ve içsel zenginliği olan bir hayat sunmayı hedefler. Hareket, şehirlerin değerini yalnızca niceliksel olarak değil, niteliksel zenginlik ve olgunluk çerçevesinde artırmayı amaçlamaktadır (Kuşay & Kotan Türkden, 2021). Çevresel, ekonomik ve toplumsal eşitlik arasındaki ilişkiyi bir modelle ele alır. Bu model, kentsel yaşanabilirliği artırırken, yaşam kalitesini koruma ve geliştirme üzerine yoğunlaşır. Ayrıca, sakin ve sürdürülebilir bir çevre yaratarak yerel farkındalığı destekler. “Yavaş, küçük ve sürdürülebilir” prensipleri çerçevesinde saygın bir yaşam alanı oluşturmaya çalışır (Kuşay & Kotan Türkden, 2021).

Küresel düzeyde Cittaslow hareketi, özellikle Türkiye ve Polonya gibi ülkelerde genişlemiş ve çevre politikalarını güçlendiren, toplumsal katılımı teşvik eden projelerle büyümesini sürdürmüştür (Kuşay & Kotan Türkden, 2021; Wierzbicka, 2022). Belirlenen bu ağı katılabilmesi için enerji politikaları ve çevre yönetimi dahil olmak üzere yedi ana alanda belirlenen kriterleri karşılamaları ve bu alanlarda sürekli iyileştirme taahhüdünde bulunmaları gerekmektedir (Wierzbicka, 2022).

Cittaslow hareketi, hızla kentleşen bölgelerde ekonomik büyüme gereklilikleriyle yavaş yaşam anlayışını dengeleme zorluğuyla eleştirilmektedir. Ancak hareket, insan ilişkilerini, öz farkındalığı ve sosyal etkileşimleri destekleyerek sürdürülebilir kentsel ortamlar yaratmayı hedefler. Tarihi dokuların korunması ve daha anlamlı bir yaşamın teşvik edilmesi, hareketin uzun vadeli başarı stratejileri arasında yer almaktadır (Konaklıoğlu & Atar, 2022; Sağır, 2017). Cittaslow hareketinin etkisi, sürdürülebilir yaşam alanları ve topluluk refahı konusundaki taahhüdünü paylaşan ekoköy konseptine de ilham vermiştir. Bu ekoköyler, yerel geleneklerin korunmasını, çevre yönetimini ve eko-gastronominin teşvik edilmesini önceliklendiren uygulamaları benimser (Zagroba vd., 2021). Ekonomik büyüme ve çevresel koruma arasında bir denge kurmayı amaçlayan bu köyler, yerel kimliği güçlendiren ve topluluk katılımını artıran projelerle sosyal yapıyı destekler (Nilsson et al., 2011). Yerel ürünlerin üretimi ve tüketimi ile mevsimsel gıda alışkanlıklarının teşvik edilmesi, hareketin sürdürülebilirlik ilkesine uyum sağlar (Ekinci, 2024).

Ekoköylerin mekânsal yapısı, genellikle tarihi kentsel düzenlerin korunmasına ve yavaş yaşam temposunun desteklenmesine dayalıdır (Pietrzyk, 2018; Zagroba vd., 2021). Ancak bazı eleştirmenler, bu yaklaşımın yanlışlıkla soylulaştırmaya yol açabileceği ve yerel kültürün

ticarileşmesine neden olabileceğini savunmaktadır (Nilsson vd., 2011). Buna rağmen Cittaslow mentalitesine sahip ekoköylerin geleneksel değerleri modern teknolojik gelişmelerle entegre ederek, sürdürülebilir ve kültürel açıdan zengin yaşam alanları yaratmaya devam etmektedir. Bu çerçevede, hareketin başarısı, yerel kültürlerin korunması ve ekolojik farkındalığın artırılması için etkili bir model sunmaktadır.

3. LİTERATÜR VE UYGULAMA İNCELEMESİ

Bu bölüm, ekoköy yaklaşımına ilişkin literatürde öne çıkan uluslararası çalışmaları ve sürdürülebilir mimarlık kapsamında öne çıkan kavramları bütüncül bir çerçevede ele almaktadır. Literatür incelemesi, ekoköylerin planlama, organizasyon ve yaşam biçimlerine ilişkin teorik temelleri ortaya koyarken; sürdürülebilir mimarlık kavramları ise bu yerleşimlerin ekolojik, ekonomik ve sosyal boyutlarını destekleyen temel uygulama ilkelerini tanımlamaktadır. Bu iki içerik, ekoköylerin hem kavramsal hem de uygulama boyutlarını bütünsel olarak değerlendirmek amacıyla aynı başlık altında sunulmuştur.

3.1. Literatürdeki Çalışmalar

Bu bölümde, ekoköy yaklaşımının farklı coğrafi ve sosyo-kültürel bağlamlardaki uygulanabilirliğini ve etkilerini inceleyen üç özgün çalışma ele alınmaktadır. İlk olarak, Sizemore (2004) tarafından yürütülen çalışma, Cincinnati, Ohio'daki Seminary Square/Price Hill Ekoköyü'nün kentsel mahallelerin canlandırılmasında alternatif bir model olarak kullanılma potansiyelini ortaya koymaktadır. Araştırma, sürdürülebilir yaşam biçimlerinin görünür kılınması, toplum kimliğinin güçlendirilmesi, yeşil alanların korunması ve sivil altyapının geliştirilmesi gibi çok boyutlu katkılar sağlamaktadır. İkinci olarak, Moon ve arkadaşları (2020), Güney Kore'nin Suwon şehrinde ekoköy gelişim planlarının pazar genişlemesi üzerindeki etkilerini ve bu süreçte hükümetin politika, finansal teşvik ve düzenleme mekanizmaları yoluyla oynadığı kritik rolü incelemiştir. Bu çalışma, yerel yönetim desteğinin ekoköy projelerinin başarısı için belirleyici olduğuna dikkat çekmektedir. Son olarak, Liu ve arkadaşları (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırma, Güney Çin'de "Güzel Köyler İnşası İçin Değerlendirme" (ECBV) yönteminin kırsal köylerin çevresel, ekonomik ve sosyal gelişiminin ölçülmesinde kullanımını değerlendirmektedir. Çalışma, yöntemin uygulanması sırasında karşılaşılan zorluklara yönelik çözüm önerileri sunarak, kırsal kalkınma politikalarının yerel bağlama uyarlanmasına katkı sağlamaktadır. Bu üç çalışma, ekoköy modelinin kentsel ve kırsal alanlarda farklı amaçlarla uygulanabileceğini ve yerel koşullara uyum sağlandığında çok yönlü faydalar üretebileceğini göstermektedir.

"Urban Eco-villages as an Alternative Model to Revitalizing Urban Neighborhoods: The Eco-village Approach of the Seminary Square/Price Hill Eco-village of Cincinnati, Ohio" çalışması, Cincinnati, Ohio'daki Seminary Square/Price Hill Ekoköyü'nün kentsel mahallelerin canlandırılmasında alternatif bir model olarak nasıl kullanılabileceğini incelemektedir. Çalışma, kentsel alanlardaki çevresel ve toplumsal sürdürülebilirlik için ekoköylerin

potansiyelini değerlendirir. Cincinnati'deki Seminary Square/Price Hill Ekoköyü'nü bir örnek olay olarak inceler. Araştırma, ekoköylerin kentsel dönüşüm sürecine nasıl katkı sağlayabileceğini, toplumun katılımını artırabileceğini ve çevresel etkilerini azaltabileceğini tartışır. Bu çalışma, kentsel planlama ve sürdürülebilir kalkınma alanında önemli bir örnek olan Seminary Square/Price Hill Ekoköyü'nün özelliklerini ve etkilerini incelerken, kentsel alanlarda ekoköylerin uygulanabilirliğini ve etkisini araştırmaktadır.

Bulgular:

- Sürdürülebilir yaşamı göstermek
- Yeni bir toplum kimliği oluşturmak
- Ev sahipliğini stabilize etmek
- Gayrimenkul değerini artırmak
- Toplum bilincini geliştirmek
- Enerji tüketimini azaltmak
- Ağaç dikmek ve bakımını yapmak; doğal peyzajı teşvik etmek
- Yeşil alanları ve parkları korumak, geliştirmek ve artırmak
- Ev geri dönüşümünü teşvik etmek
- Toplu taşımayı kullanmayı teşvik etmek
- Varşova Caddesi işletme bölgesi için yaya dostu bir ortam yaratmak
- Belirli olmasa da mahalle sivil kurumlarının yeniden inşası ve güçlendirilmesine

odaklanma

- İki boyutlu yaklaşım:
 1. Gayriresmi • mahalle kulüpleri, festivaller düzenleme ve toplantıları kolaylaştırma
 2. Resmi • sivil altyapıyı oluşturma ve sosyal kurumları birbirine bağlama
- Güçlü iç organizasyon yapısı ve ortaklıklar, dış finansal ve teknik yardım çekmeye yol

açmıştır (Sizemore, 2004).

Importance of Government Roles for Market Expansion of Eco-Village Development Plan Establishment Research: Case Study in the City of Suwon, South Korea. Çalışması Güney Kore'nin Suwon şehrinde gerçekleştirilen bir araştırmaya dayanıyor ve ekoköy gelişim planlarının pazar genişlemesi için hükümet rollerinin önemini inceliyor. Çalışmanın ana bulguları:

Ekoköy Gelişim Planlarının Pazar Genişlemesi: Çalışma, ekoköy gelişim planlarının yerel pazarlarda genişlemesinin önemine odaklanıyor. Ekoköylerin, çevre dostu ve sürdürülebilir yaşam tarzlarını teşvik etmesiyle, pazar potansiyelini artırabileceği belirtiliyor.

Hükümetin Rolü: Araştırma, hükümetin ekoköy gelişim planlarının başarılı bir şekilde uygulanmasında kritik bir rol oynadığını vurguluyor. Hükümetin politika oluşturma, finansal destek sağlama, düzenleme ve teşviklerle ekoköy projelerini desteklemesi gerektiği öne sürülüyor (Moon vd., 2020).

Suwon Şehri Örneği: Çalışma, Suwon şehrinin ekoköy gelişim planlarını nasıl benimsediğini ve uyguladığını inceliyor. Şehirdeki hükümetin, ekoköy projelerini teşvik etmek için çeşitli politika ve programları hayata geçirdiği belirtiliyor. Suwon Şehri Ekoköyünün planları ve önerilen hedefleri Şekil 1’de gösterilmektedir.

Planların Unsurları	Amaç
1. Eko-Çevre: Organik ürünler, gıdalar vb. ile ilgili yaş ve sınıfın entegrasyonuna yönelik organizasyon.	- Organik mahsul yetiştirmek - Organik ürünler üretin - Organik ürünler ve yiyecekler satmak - Organik, üretilen vb. ürünleri tüketin.
2. Hedef değerlerin oluşturulması.	- Yeşil bina sertifikasyon standartları uygulandı %80 yenilenebilir enerjiye ulaşmak %60 geri dönüşüm oranına ulaşmak %25 doğal zemin yeşil alanı ve %50 ekolojik alan oranına ulaşılması
3. Zeminde araç bulunmayan, yaya merkezli müstakil konut kompleksi.	Yer altı otoparkı oluşturularak araçsız ekolojik bir dış mekan yaratılması

Şekil 3.1.1: Suwon Şehri Ekoköyünün planları ve önerilen hedefleri

Yol Haritası ve Öneriler: Araştırma, diğer bölgelerin de ekoköy gelişimini teşvik etmek istemesi durumunda, Suwon şehri örneğinin bir yol haritası olarak kullanılabileceğini öne sürüyor. Ayrıca, hükümetlerin ekoköy gelişimine yönelik politika ve destekleri artırması gerektiği üzerinde duruluyor (Moon vd., 2020).

Solutions to Improve the Evaluation of Development of Rural Villages: A Case Study of the Application of the Evaluation for the Construction of Beautiful Villages (ECBV) in a Village in South China çalışması, Çin'in güneyinde bir köyde "Güzel Köyler İnşası İçin Değerlendirme" (ECBV) adlı bir değerlendirme yönteminin uygulanmasını ele alıyor ve kırsal köylerin gelişimini değerlendirmeyi iyileştirmeye yönelik çözümleri araştırıyor (Liu vd., 2021). İşte çalışmanın sunduğu yenilikler:

ECBV Değerlendirme Yöntemi: Araştırma, kırsal köylerin gelişimini değerlendirmek için ECBV adlı bir değerlendirme yöntemini kullanıyor. Bu yöntem, köylerin çevresel, ekonomik ve sosyal açılardan gelişimini ölçmek için tasarlanmıştır (Liu vd., 2021).

Değerlendirme Sürecinin İyileştirilmesi: Çalışma, ECBV değerlendirme yönteminin uygulanması sürecinde karşılaşılan zorlukları ve eksiklikleri ele alıyor. Bu zorlukları aşmak için çözüm önerileri sunuyor ve değerlendirme sürecinin daha etkili hale getirilmesini amaçlıyor (Liu vd., 2021).

Yerel Bağlamda Uygulama: Araştırma, Çin'in güneyindeki bir köyde ECBV değerlendirme yönteminin uygulanmasını ele alıyor. Bu, değerlendirme yönteminin yerel bağlama uygunluğunu ve etkililiğini test etmek için bir fırsat sunuyor (Liu vd., 2021).

Yenilikçi Çözüm Önerileri: Çalışma, ECBV değerlendirme yönteminin daha etkili bir şekilde uygulanabilmesi için yenilikçi çözüm önerileri sunuyor. Bu öneriler, köylerin gelişimine yönelik politika ve programların daha iyi tasarlanmasını sağlayabilir (Liu vd., 2021).

Sonuç olarak, bu çalışma kırsal köylerin gelişimini değerlendirmeye yönelik ECBV değerlendirme yöntemini ele alırken, yöntemin uygulanması sürecinde karşılaşılan zorluklara çözüm önerileri sunarak yeni bir perspektif sunuyor. Bu çalışma, köy gelişimi için daha etkili ve uygun politika ve programların tasarlanmasına katkıda bulunabilir.

3.2. Sürdürülebilir Mimarlık Uygulamaları

Bu bölüm, ekoköylerin sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmasında uygulanabilecek dört temel yaklaşımı ele almaktadır: yeşil sertifikasyon sistemleri, ekolojik malzemeler ve yapı teknolojileri, enerji verimli bina tasarımı ve çevresel etki değerlendirme yöntemleri. Bu başlıklar, proje planlama, inşaat ve kullanım sürecinin tüm aşamalarında çevresel performansı artırarak ekoköylerin uzun vadeli yaşanabilirliğini destekleler.

3.2.1. Yeşil Sertifikasyon Sistemleri

Yeşil binalar; enerji verimliliği, çevre dostu malzeme kullanımı, iç mekân kalitesinin artırılması ve karbon salımının azaltılması gibi kriterlerle değerlendirilen yapılardır (Jain & K, 2024; Kabir vd., 2024). Sertifikasyon sistemleri, yapının tasarım, inşaat, işletme ve bakım süreçlerinde sürdürülebilirlik standartlarının sağlanmasını teşvik eder.

Dünya genelinde BREEAM (Birleşik Krallık), LEED (ABD), DGNB (Almanya), Green Star (Avustralya) ve CASBEE (Japonya) en yaygın sistemlerdir (Erdede & Bektaş, 2018). Bu sistemler; enerji, su, atık yönetimi, malzeme seçimi, iç mekân kalitesi, ulaşım ve arazi kullanımı gibi çok boyutlu kriterlerle değerlendirme yapar. Türkiye'de özellikle LEED ve BREEAM sertifikaları konut dışı yapılarda yaygınlaşmaktadır.

Türkiye'de özellikle LEED ve BREEAM sertifikaları konut dışı yapılarda yaygınlaşmaktadır. Bu alanda ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip eden Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği, Bina Kodu ve Sertifikasyon Komitesi ile birlikte, ülkemizdeki koşullara uygun bir değerlendirme sistemi geliştirmek üzere çalışmalar yürütmektedir (URL 68, 2023). Böyle bir ulusal sertifikasyon modelinin oluşturulması, ekoköyler gibi yerel özellikleri ve topluluk

temelli yerleşimleri kapsayan, maliyet-etkin ve uygulanabilir bir çerçeve sunma potansiyeline sahiptir.

Ekoköy ölçeğinde bu sistemlerin tüm kriterlerini uygulamak maliyetli olabilir; ancak enerji, su, atık ve malzeme kullanımı gibi temel göstergeler uyarlanarak yerel bir sertifikasyon modeli geliştirilebilir (Cordero vd., 2019). Bu model hem topluluk yaşamını hem de çevresel performansı ölçülebilir hale getirebilir.

Ekoköy Bağlantısı: Sertifikasyon ilkeleri, ekoköylerde sürdürülebilirlik standartlarını netleştirir. Yerel malzeme, yenilenebilir enerji ve atık yönetimi kriterleri, ekoköylerin uzun vadeli çevresel hedeflerine ulaşmasını kolaylaştırır.

3.2.2. Ekolojik Malzemeler ve Yapı Teknolojileri

Ekolojik malzemeler; düşük karbon ayak izine sahip, geri dönüştürülebilir veya yenilenebilir kaynaklardan üretilen yapı malzemeleridir (Chipade vd., 2025; Wang vd., 2025). Saman, kerpiç, taş, ahşap, kenevir ve bambu gibi doğal malzemeler; üretim süreçlerinde düşük enerji gereksinimi, yerel temin imkânı ve yüksek yalıtım performansı ile öne çıkar (Bulacu, 2022; Umoh vd., 2024).

Türkiye’de kırsal bölgelerde geleneksel olarak kullanılan kerpiç ve taş, ekoköy inşasında hem yerel mimariyi koruma hem de çevresel etkiyi azaltma potansiyeline sahiptir. Geri dönüştürülmüş beton, metal ve cam kullanımı inşaat atıklarını azaltarak kaynak verimliliğini artırır (Papadaki vd., 2022).

Biyo-temelli yalıtım çözümleri (ör. koyun yünü, kenevir lifi) enerji tüketimini düşürürken sağlıklı iç mekân koşulları sağlar. Prefabrik modüller veya düşük enerjili üretim teknikleri gibi yeni yapı teknolojileri, bu malzemelerin kullanımını kolaylaştırır ve maliyetleri düşürür (Rifkah, 2024).

Ekoköy Bağlantısı: Yerel ve doğal malzemelerin tercih edilmesi, ekoköylerde karbon salımını düşürür, yerel ekonomiyi destekler ve yapıları iklim koşullarına uyumlu hale getirir.

3.2.3. Enerji Verimli Bina Tasarımı ve Uygulamaları

Enerji verimli tasarım; pasif güneş enerjisi, doğal havalandırma, termal kütle ve yüksek yalıtım gibi stratejilerle enerji tüketimini en aza indirir (Gupta, 2024; Patel, 2024). Pencere ve duvar yöneliminin iklime uygun olarak planlanması; kışın güneşten maksimum ısı kazancı sağlarken yazın aşırı ısınmayı önler (Bekele & Atakara, 2023).

Türkiye'nin farklı iklim bölgelerinde bu stratejiler yerel verilerle optimize edilebilir. Akdeniz ikliminde gölgeleme elemanları yaz serinliği sağlarken kış güneşinden yararlanacak şekilde tasarlanabilir.

Fotovoltaik paneller ve güneş termal sistemleri gibi yenilenebilir enerji çözümleri, yapıların kendi enerjisini üretmesine imkân tanır (Gondal vd., 2021; Manuel vd., 2024). Bu sistemler, ekoköylerde enerji bağımsızlığını ve karbon nötr hedeflerini destekler.

Ekoköy Bağlantısı: Enerji verimli tasarım, ekoköylerde enerji maliyetlerini azaltır, dışa bağımlılığı önler ve çevresel etkileri düşürür.

3.2.4. Çevresel Etki Değerlendirme Yöntemleri

Çevresel etki değerlendirme yöntemleri, yapıların ve malzemelerin yaşam döngüsü boyunca çevreye olan etkilerini analiz eder. Yaşam Döngüsü Analizi (LCA), hammadde çıkarımından bertarafa kadar tüm aşamaları kapsar (Bodoga vd., 2024; Kalinina & Petrochenko, 2022) Karbon ayak izi ölçümleri, sera gazı emisyonlarının azaltılması için strateji geliştirilmesini sağlar (Eleftheriadis & Anagnostopoulou, 2024).

Analizlerde SimaPro, OpenLCA gibi yazılımlar ve IMPACT World+ gibi bölgesel uyarlamalara sahip yöntemler kullanılmaktadır (Bulle vd., 2019). Türkiye'de büyük ölçekli projelerde uygulanmaya başlanan bu yaklaşımlar, ekoköy ölçeğinde de malzeme seçimi ve enerji kullanımının optimizasyonu için kullanılabilir.

Ekoköy Bağlantısı: LCA ve karbon ayak izi analizi, ekoköylerin çevresel performansını sayısal olarak izlemeye ve sürekli iyileştirmeye imkân tanır.

Yeşil sertifikasyon, ekolojik malzeme kullanımı, enerji verimliliği ve çevresel etki değerlendirme yöntemleri; ekoköylerin sürdürülebilirlik hedeflerini ölçülebilir, uygulanabilir ve yerel koşullara uyarlanabilir hale getirir. Türkiye'de bu yaklaşımların yerel iklim, malzeme kaynakları ve topluluk yapısına göre adapte edilmesi hem çevresel hem de sosyal sürdürülebilirlik açısından uzun vadeli başarı sağlar.

4. EKOKÖYLER

4.1. Ekoköy Kavramının Ortaya Çıkışı ve Genel Özellikleri

“Ekoköy” kavramının net bir tanımı olmamakla beraber yıllar içerisinde farklı tanımlar yapılmıştır. Genel görüş kavramın ilk ortaya çıkışının Amerika Birleşik Devletleri Washington merkezli, ekoloji ve sürdürülebilirlik konularında önemli katkılarda bulunan Context Enstitüsü'nün kurucuları olan Diane ve Robert Gilman olduğudur. Kavram “sürdürülebilirlik” ile ilgili yayınladıkları bir raporda ortaya çıkmıştır (Gilman, 1991). Bu raporda Gilman ekoköy kavramını, "insan ölçeğinde, tam donanımlı bir topluluk" olarak ve "insan etkinliklerinin doğal dünyayla uyumlu bir şekilde bütünleştirildiği, sağlıklı insan gelişimini destekleyen ve gelecekte başarıyla devam edebilecek topluluk" şeklinde ifade eder (Gilman, 1991). Bazılarına göre ise Corrine McLaughlin ve Gordon Davidson bu kavramı 1985'te ortaya çıkarmıştır (Hassan ve Wall, 2017). 1991 yılında Gilman tarafından yapılan temel ekoköy tanımı “çevre ve doğaya daha az zararlı etkiyi hedefleyen insan yerleşimleri” şeklindedir. Ekoköy kavramını ilk ortaya koyanlardan biri de Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde küresel ısınma, su sorunu, biyolojik çeşitliliğin yok olması ve artan küresel yoksulluk gibi dönemsel sorunlar ile ilgili bir raporda “1992 Dünya Zirvesi'nde Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (WCED)” olmuştur. Ekoköyler genelde elli ile beş yüz kullanıcı barındırabilen ve sosyal gelişim, üretim (gıda, tekstil vb.) ve ticari faaliyetlerin bulunabildiği insan yerleşimleri olarak da yorumlanmıştır (Bang, 2005).

1975 yılında, çevresel ve sosyal adaletin sağlanması için çabalayan bir çift öncülüğüyle kurulmuş Gaia Vakfı tarafından yapılan araştırmada, sürdürülebilir toplulukların tanımı incelenmiştir. Bu çalışma sonucunda ekoköyler, “insan etkilerinin doğayla zararsızca bütünleştiği, sağlıklı insan gelişimini destekleyen ve kesintisiz olarak sürdürülebilecek insan ölçeğinde tam teşekküllü yerleşimler” olarak tanımlanmıştır (Asımgil, 2017). Ekoköyler, insanların yaşam tarzlarını düşük etkili ve sürdürülebilir bir şekilde destekleyen, küçük ölçekli ve kapsamlı yerleşim yerleridir (Sizemore, 2004). Bu kapsamda, ekoköylerin doğayla uyumlu, insan odaklı ve sürdürülebilir yaşam modelleri olduğu vurgulanmıştır. Ekoköyler, topluluk üyelerini çevrelerindeki çevresel, sosyal ve fiziksel koşullara daha fazla dikkat etmeye teşvik eder, böylece çevresel kalitenin iyileştirilmesine halkın katılımını güçlendirir.

Ekoköylerde temel amaç çevre ve insani faaliyetlerin zararsız bir şekilde bütünleşmesi ile gelecek dönemlerde olabilecek yeniliklere katkı sağlamaktır (Hassan ve Wall, 2017). Doğal kaynakların doğru kullanımı ve sürdürülebilir kalkınma arasında bulunan bağlantıyı kavramak için ekoköy yaklaşımının büyük bir potansiyel taşıdığı düşünülmektedir (R. Jackson, 2004). Bir

başka ve benzer bir yaklaşım ise ekoköylerin doğa ve yaşam alanlarındaki olumsuz insan etkileri ve sonuçlarıyla ilgili koruma sağlayabileceğidir (Goell, 2015). Bu bakış açısıyla ekoköyler, kırsal kalkınma için de bir çözüm üretebilecek unsurlara sahip yerleşim alanlarıdır.

Ekoköyler daha yeşil ve doğa ile iç içe bir yaşayış içinde olmak isteyen kullanıcılar için modern dünyanın günlük yaşam karmaşasından bir kaçış olarak da görülmektedir (Jackson vd., 2002). Yani günümüzdeki enerji kaynaklarının tükenmesi ve küresel ekonomik krizlerin, mevcut sistemlerin insanlığın en temel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğunu söylemek mümkündür. Mevcut enerji kaynaklarının sürdürülebilir olmaması ve ekonomik sistemlerin istikrarsızlığı, insanların gıda, su, barınma gibi en temel ihtiyaçlarını bile karşılamakta yetersizliğine karşın ekoköyler, bu temel ihtiyaçları kullanıcıya kendi üretimiyle sunmayı hedefler. Teorik olarak bakıldığında ekoköyler, doğal kaynaklar için daha verimli ve güvenli bir kullanım sunabilir. Bunlardan yola çıkarak bu ekoköy denilen olgunun, kendi kendine yetebilen ve geçim kaynaklarının sürdürülebilirliğinin sağlanmasında etik ve ahlaklı önerilen sunan bir kavram olduğu anlaşılmaktadır (Ross ve Wall, 1999).

Ekoköyler ekolojik, sosyo-ekonomik olarak kendi ihtiyaçlarını karşılayabilen sürdürülebilirlik ilkelerini benimsemiş toplulukların yaşadığı yerleşimlerdir. Bu benzer ilkelere sahip kullanıcıları arasında doğal olarak sürdürülebilir sosyal bir ağ oluştuğu söylenebilir (Fellowship for Intentional Community, 2005). Niyetli topluluklar (benzer belli amaçlar için bir araya gelerek ortak yaşam ilkeleri belirleyen topluluklar) içinde yer alan ekoköyler, bir araya gelen insanların ortak bir vizyon etrafında toplanarak doğa ile uyumlu bir yaşam sürdürmeyi ve topluluk dayanışmasını geliştirmeyi amaçlarlar (Global Ecovillage Network, 2014). Ekoköyler özellikleri, büyüklükleri ve kullanıcı isteklerine göre değişebilmektedir. Temel insani ihtiyaçları karşılamak için atık su bertarafı, su ve elektrik temini gibi entegre sistemlere sahiptir (Van & Kasper, 2008). Günümüzde ise bu sistemlere ek olarak yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılmasını sağlayan gelişmiş modern entegre sistemlerin kullanılması gerekmektedir.

Bir ekoköy, yaşamın her yönüyle uyumlu, sürdürülebilir bir insan topluluğu olup, ekonomik, çevresel ve sosyal boyutları da kapsar. Ekoköyler, kırsal veya kentsel ortamlarda yaşayan, uygun bir sosyal çevrede yaşamak ve ekonomik açıdan sürdürülebilir bir yaşam tarzı benimsemek isteyen insanların bir araya geldiği topluluklardır (Singh vd., 2022). Tüm bu tanım ve açıklamalar ekoköy ile ilgili literatür ve bağlamın sürdürülebilirlik kavramından bağımsız düşünülemeyeceğini gösterir.

Dasmann, Milton ve Freeman'ın (1973) 'Ekonomik Kalkınma için Ekolojik İlkeler' başlıklı çalışması, bu perspektifte önemli bir katkı sunar. Dasmann ve ekibi (1973), kırılğan

ekosistemler, insan yerleşimleri ve gelişen ekonomiler arasında dengeli ilişkilerin sürdürülmesini savunarak hem mevcut hem de gelecek nesiller için uygun bir yaşam kurmayı amaçlarlar (Dasmann vd., 1973).

Ekoköyler, minimal çevresel etki yaratan, destekleyici bir sosyal ortamı ve yaşam tarzını birleştiren kırsal veya kentsel topluluklardır. Bu topluluklar, insanların çevreye destek verdiği ve sorumluluk taşıdığı yerlerdir. Ekoköyler, üyeler arasında güçlü bir bağlılık duygusu oluşturur; herkes kendini güvende, rahat ve topluluğa ait hissederek birbirlerine yakın şekilde yaşarlar (Singh vd., 2022). Ekolojik topluluklar, kaynakları, imkanları, alanı, becerileri ve sorumluluğu paylaşma eğilimindedir. Kent yaşamından farklı olarak bireyler, kendi ve toplumlarının hayatlarını şekillendirme konusunda etkin bir rol oynayabilirler. Ekoköyler, ekonomik ve sosyal güvenliği sağlayarak kendine yeten mahalle yaşamı oluşturmayı hedeflemektedirler (Singh vd., 2022). Bu topluluklar, insanların doğal, sosyal ve ekonomik büyümeyi yeniden sağlayarak bu kaynakları deneyimleyebilecekleri sürdürülebilir yerlerdir.

Bu alanların üretilmesinde farklı ekotasarım yaklaşımları, ekobina teknikleri, temiz üretim yöntemleri, alternatif enerji kaynakları ve topluluk oluşturma stratejileri gibi çeşitli yöntemlerden faydalanılmaktadır (Jackson vd., 2002). Ekoköyler, sürdürülebilir kalkınmanın hayata geçirildiği bir modeldir. Toplumsal, ekolojik ve ruhsal yaşam alanların korunmasına yönelik etkili ve ekonomik bir mücadele aracı olarak hizmet edebilmektedirler.

Ernest Callenbach'ın Ecotopia'sı, sürdürülebilir toplulukların bugünkü hedeflerini önceden yansıtarak, Mark Roseland'ın "Toward Sustainable Communities" adlı çalışması yerel yönetimlere sürdürülebilir topluluklar hakkında kapsamlı bir kaynak sunar; Perks ve Van Vliet'in "Sürdürülebilir Topluluklar İçin İnşa Edilmiş Projelerin Değerlendirilmesi" çalışması ise sosyal, çevresel ve ekonomik sürdürülebilirlik arasındaki ilişkiyi vurgular; Beatley ve Manning'in çalışması ise sürdürülebilir yerlerin doğası hakkında daha derin bir anlayış sunar. (Stuart, 2000). Bu çalışmaların, sürdürülebilir toplulukların ve ekoköylerin temel yapı taşlarını ve ortak hedeflerini tanımlamada önemli bir rol oynadığı görülmektedir.

Ekoköy gelişimi, kapsayıcı toplumsal ve kültürel dayanıklılığı destekleyen bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, doğayla uyumlu, uzun vadeli olarak sürdürülebilir ve insan merkezli yerleşimlerin oluşturulmasını hedefler. Yerel ekonomiyi küresel ekonomik güçlere karşı koruyarak, yerel ekonomik bağımsızlığı güçlendirmek önemlidir (Moon vd., 2020). Bu, yerel kaynakların kullanılmasıyla yerel işletmelerin desteklenmesi, yerel istihdamın artırılması ve yerel toplumun ihtiyaçlarının karşılanması anlamına gelir. Bu şekilde, üretim ve tüketimde kendi kendine yeterliliği sağlamak amaçlanır. Ekoköyler insan merkezli yerleşimlerin teşvik edilmesiyle doğayla daha uyumlu bir yaşam tarzını benimserler. Bu yaklaşım, büyük

şehirlerdeki yoğunluğun azaltılmasını ve topluluğun doğayla daha yakın ilişki kurmasını sağlar (Moon vd., 2020). Kendi kendine yetebilme ve yerel kaynakların kullanımı bu yaşam tarzının önemli unsurlarını oluşturur.

Ekolojik odaklı ekoköyler, doğal çevreye minimum zarar vererek gelecekte doğayla uyumlu bir şekilde bütünleşmiş bir köy geliştirmeyi hedefler, sürdürülebilir tarım yöntemlerini analiz eder (Kuruoğlu vd., 2021). Amaçlarına ve bir araya gelme nedenlerine göre ekoköyleri ayıracak olursak;

- Sosyalleşme odaklı ekoköyler, kooperatif konutların bulunduğu merkezi alanlarla birlikte topluluk yaşamını teşvik eder.
- Kültür odaklı ekoköyler, kültürel faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği bir merkezi alana sahiptir; burada tiyatro, dans, müzik gibi etkinlikler düzenlenir.
- Spiritüel odaklı ekoköyler, herkesin kolaylıkla erişebileceği meditasyon alanlarına sahiptir ve ruhsal gelişimi teşvik eder.
- Dini topluluklar, güçlü bir ideolojik bağa dayalı olarak toplumun tüm üyelerini bir araya getirir.
- Ekolojik topluluklar, minimum tüketim ve maksimum kendi kendine yeterlilik üzerine odaklanır, gıda ve enerji üretimine önem verir.
- Pratik ekoköylerde yaşamı kolaylaştıran tüm malzemeler ve olanaklar üyeler arasında paylaştırılır (Kuruoğlu vd., 2021).

Ekoköylerin uygulanabilirliği, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için önemlidir. Bu noktada bağışçı kuruluşların rolü önemlidir. Uygulama sürecini harekete geçiren temel unsur sürdürülebilirliktir. Bu sürdürülebilirlik düşüncesi, ulusal ve uluslararası kuruluşlar için özellikle çekici gelmiştir, ancak rolleri ülkeden ülkeye değişkenlik gösterebilir (Blewitt, 2012). Sürdürülebilirlik, Uluslararası Doğayı Koruma Birliği'nin "Dünya Koruma Stratejisi"nde açıkça dikkate alındığı görülmektedir. Sürdürülebilirlik, mevcut ve gelecekteki insan isteklerini ve hedeflerini karşılayan aktif bir değişim yolu olarak bir gelişim süreci olarak görülmüştür (The International Union for Conservation of Nature (IUCN), 1980). Bu daha sonra Brundtland Komisyonu Raporu'nda 'gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılamalarını engellemeden mevcut ihtiyaçları karşılayan bir gelişme' olarak yeniden ifade edilmiştir (World Commission on Environment and Development (WCED), 1987). Fakat, eko kavramının uygulanmasındaki sürdürülebilirlik yönleri bazı noktalarda belirsiz kalabilmektedir (Honey, 1999), bunun temel sebebi uygulama ve erişilebilirlik açısından değişen kapsam ve boyutların

tümünün yönetilmesinin zorluğudur. Yerel koşulların farklılık göstermesi gibi durumlar çeşitli ölçeklerdeki uygulamaların karmaşıklığını artırır ve yönetimi daha zor hale getirir.

Ekoköyler, doğal yaşamı korumak, kendi üretimlerini sağlamak, biyolojik tarım ve üretim yapmak, insanların doğayla uyumlu yaşamasını sağlamak, kültürel değerleri korumak ve vurgulamak, demokratik karar alma süreçlerine katılımı teşvik etmek ve yerel kaynakları ekonomik olarak kullanmak gibi prensipleri benimseyerek sürdürülebilir kalkınmanın teşvik edilmesinde etkili bir rol oynamaktadır (Küçük Bayraktar, 2022).

4.2. Ekoköylerde Sürdürülebilirlik İlkeleri ve Uygulamaları

Ekoköyler, sürdürülebilir yaşam tarzlarını teşvik eden ve düşük etkili yaşam biçimlerini destekleyen topluluklardır. Bu topluluklar, sürdürülebilirlik ilkelerini günlük yaşamlarına entegre etmeye çalışırken, aynı zamanda ana akım topluma örnek projeler olarak hizmet etmeyi amaçlarlar (Dias vd., 2017). Ekoköyler, sürdürülebilirlik uygulamalarını enerji verimliliği, organik gıda üretimi, tele-çalışma ve sosyal medya kullanımı gibi faktörlerle hayata geçirirler (Rohana vd., 2021). Ayrıca, permakültür ve organik tarım gibi alternatif tarım yöntemleri, çevresel ekolojiyi önceliklendirmelerine yardımcı olur. Örneğin, İtalya'daki ekoköylerde kendi kendine yeterli gıda üretimi ve dayanışma kültürü hem çevresel yenilenme hem de kişisel tatmin sağlar (Brombin, 2015).

Ekonomik açıdan, ekoköyler kaynak sağlama stratejilerinde farklılık gösterir. Örneğin, bazı ekoköyler arazisini özel bir geliştiriciye satarak finansman yaratırken, bazıları topluluk içi fonlama ve kamu desteklerini kullanmıştır (Temesgen, 2020). Ancak bu tür stratejiler, düşük gelirli bireylerin dışlanmasına ve varlıklı kesimlerin önceliklenmesine yol açabilir (Temesgen, 2020). Kolektif kimlik ise sürdürülebilirlik dönüşümlerini destekler; aidiyet duygusu ve kişilerarası ilişkileri güçlendirir. Fakat ekoköylerin toplumsal sistemlerle etkileşiminde paradokslar ve çatışmalar ortaya çıkabilir (Ulug vd., 2021). Ekoköyler, su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi gibi alanlarda teknik idealden uzak kalabilir. Brezilya'daki ekoköylerde su koruma çabaları, paylaşılan yönetim eksiklikleri nedeniyle sınırlıdır (de Moura Leite vd., 2016). Buna rağmen, insan ve çevresel unsurların dengeli bir şekilde ele alınması, sürdürülebilirliğin anahtarı olarak görülür (Wiradimadja vd., 2019). Hindistan'daki ekoköyler ise ekolojik denge, ekonomik istikrar ve toplumsal uyumu birleştirerek kırsal kalkınmaya katkı sağlar (Mohan vd., 2016). Dancing Rabbit ekoköyü, modernist yaklaşımları reddederek ekolojik motivasyonlarla ilerler (Schelly vd., 2024). Bu topluluklar, sürdürülebilirlik ağlarında önemli bir rol oynayarak, küresel çapta alternatif fikirlerin yayılmasına katkıda bulunur.

Ekoköyler, sürdürülebilir yaşam ve ekolojik katılım hedefleri etrafında şekillenen topluluklardır. Bu topluluklar, sadece maddi anlamda değil, doğayla etkileşimde etik bir yakınlık ve bakım anlayışıyla sürdürülebilirliği benimserler (Brombin, 2019). Ekoköylerin genel özellikleri, sürdürülebilirlik ilkelerini günlük yaşamlarına entegre etmeleri ve bu ilkeleri ana akım topluma örnek olarak sunmalarındır (Price vd., 2020; Ulug vd., 2021). Ekoköylerin temel nitelikleri, sürdürülebilir yaşam anlayışı doğrultusunda aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- **Sürdürülebilirlik ve Ekolojik Katılım:** Ekoköyler, sürdürülebilir yaşam biçimlerini ve ekolojik katılımı teşvik eder. Bu topluluklar, doğayla etkileşimde etik bir yaklaşım benimser (Brombin, 2019; Price vd., 2020).
- **Topluluk ve Kolektif Kimlik:** Ekoköyler, ortak değerler ve kişisel ilişkiler aracılığıyla güçlü bir kolektif kimlik oluşturur. Bu kimlik, sürdürülebilirlik dönüşümlerini destekler ve topluluk üyeleri arasında aidiyet duygusunu pekiştirir (Ulug vd., 2021).
- **Ekonomik ve Sosyal Yapılar:** Ekoköyler, modern piyasa ekonomisi ile farklı ekonomik yaklaşımlar arasında bir köprü kurar. Bu topluluklar, yerel ekonomilerle daha yakın ticaret yaparak sürdürülebilir topluluk ekonomileri oluşturur (Price vd., 2020).
- **Deneyim Ekonomisi:** Ekoköyler, sadece yeşil ekonomi değil, aynı zamanda deneyim ekonomisi çerçevesinde de gelişir. Bu, toplulukların ekonomik tekliflerini çeşitlendirmelerine olanak tanır (Semin, 2021).
- **Kırsal ve Kentsel Dağılım:** Ekoköyler genellikle kırsal alanlarda yer alır ve geniş arazi kullanımı ile karakterize edilir. Bu, ekoköylerin doğayla daha iç içe bir yaşam sürmelerine olanak tanır (Choi, 2008).

Ekoköylerde uygulanan sürdürülebilir yaşam pratikleri, organik tarım, yenilenebilir enerji kullanımı, atık yönetimi ve su tasarrufu gibi çeşitli alanları kapsar (Vural ve Yaman, 2022). Ayrıca, ortak karar alma süreçleri ve topluluk temelli yönetim modelleriyle sosyal sürdürülebilirlik desteklenir. Uygulama alanlarında öne çıkan başlıklar şunlardır:

Enerji ve Kaynak Yönetimi: Enerji ve doğal kaynakların etkin kullanımı, ekoköylerin çevresel sürdürülebilirlik çabalarının temelini oluşturur. Bu topluluklar, yenilenebilir enerji kaynaklarının benimsenmesi, suyun bilinçli kullanımı, atıkların geri dönüştürülmesi ve enerji tasarrufu gibi uygulamalarla ekolojik ayak izlerini azaltmayı hedefler. Permakültür ilkeleri doğrultusunda organik tarım yapılmakta ve topluluklar, kendi gıda ihtiyaçlarını mümkün

olduğunca yerel ve bağımsız şekilde karşılamaya çalışmaktadır (Bang, 2005; Rohana et al., 2021; Temesgen, 2020).

Gıda Sistemleri: Topluluklar, yerel ve organik gıda üretimine, permakültür ve alternatif tarım yöntemlerine öncelik verir. Gıda hem topluluk içi dayanışmayı hem de dışarıyla ilişkileri güçlendiren bir araç olarak görülür (Brombin, 2015; Ulug et al., 2021).

Kentsel ve Kırsal Uygulamalar: Ekoköyler kırsal ve kentsel alanlarda kurulabilir. Kentsel ekoköyler, şehirde sürdürülebilir tüketim alışkanlıkları geliştirirken, kırsal ekoköyler daha çok kendi kendine yeten sistemler ve doğayla yakın ilişki üzerine odaklanır (Ercoskun et al., 2025; Hughes, 2018).

Katılımcı Yönetim: Ekoköylerde karar alma süreçleri genellikle katılımcı ve topluluk temellidir. İç düzenlemeler ve ortak değerler, sürdürülebilir yaşamın devamlılığında önemli rol oynar (Bang, 2005; Temesgen, 2020).

Eğitim ve Bilinç: Yeni üyelerin topluluk yaşamına uyum sağlaması için eğitimler ve ortak pratikler önemlidir. Ancak, büyüme ve dış yatırımcılarla iş birliği, bu ortak pratiklerin zayıflamasına yol açabilir (Temesgen, 2020).

Ekonomik Erişim ve Kapsayıcılık: Yatırımcılarla iş birliği, konut maliyetlerini artırarak düşük gelirli bireylerin dışlanmasına neden olabilir. Topluluk içi ve kamu kaynaklarına dayalı finansman, daha kapsayıcı ve sürdürülebilir büyüme sağlar (Temesgen, 2020).

Teknik ve Yönetimsel Eksiklikler: Su yönetimi ve diğer kaynakların korunmasında teknik bilgi eksikliği ve ortak yönetim zorlukları sürdürülebilirliği sınırlandırabilir (Leite et al., 2016; Rohana et al., 2021).

Küresel ve Yerel Ağlar: Ekoköyler, hem yerel hem de uluslararası ağlarla iş birliği yaparak sürdürülebilirlik uygulamalarını yaygınlaştırır ve bilgi paylaşımını teşvik eder (Ercoskun et al., 2025; Ulug et al., 2021).

Araştırma ve Geliştirme: Bazı ekoköyler, sürdürülebilir yaşam konusunda araştırma ve geliştirme merkezi olarak rol oynar ve yenilikçi çözümler sunar (East, 2018).

Ekoköyler, sürdürülebilir yaşam uygulamalarında enerji, gıda, su ve topluluk yönetimi gibi alanlarda yenilikçi ve bütüncül yaklaşımlar sunar. Ancak ekonomik erişim, teknik bilgi ve topluluk içi katılım gibi konularda çeşitli zorluklarla karşılaşabilirler. Bu tür zorlukların aşılabilmesi, deneyim paylaşımı ve ortak çözümler geliştirilmesi için ekoköyler arasındaki ulusal ve uluslararası iş birlikleri kritik önem taşır. Bu bağlamda, ekoköylerin sürdürülebilirlik uygulamaları yalnızca yerel ölçekte değil, küresel ölçekte de yaygınlaşmakta; uluslararası ağlar aracılığıyla deneyim ve bilgi paylaşımı yapılmaktadır. Bu uluslararası platformların başında,

dünya genelindeki ekoköyleri bir araya getiren Küresel Ekoköyler Ağı (GEN: Global Ecovillage Network) gelmektedir.

4.3. Küresel Ekoköyler Ağı (GEN: Global Ecovillage Network)

1994'te Gaia Vakfı tarafından başlatılan Küresel Ekoköyler Ağı (GEN: Global Ecovillage Network), insanları çevresel uyum içinde bir araya getirmek için ekoköy kavramını resmiyete dökmüş ve 1996'daki Birleşmiş Milletler II. HABİTAT Konferansı'nda tanıtılmıştır. GEN, birlikte yaşayan toplulukları destekleyen ve ekolojik projeleri teşvik eden bir girişimdir. Bu ağ, Latin Amerika (CASA), Kuzey Amerika (GENNA), Afrika (GENAfrica), Avrupa (GEN Europe), Okyanusya ve Asya (GENOA) gibi bölgeleri kapsamaktadır. Ayrıca, Gençlik Ağı (NextGEN) da bu çatı altında faaliyet göstermektedir (Doğru & Koçak, 2023). Bu ağların oluşmasında temel amaç insan ve doğanın uyumlu olduğu, sürdürülebilir ve karbon ayak izi düşük yerleşimlerin enerji tüketiminin zirvesini yaşayan dünyada yaygınlaşması ve standartlarının sağlanmasıdır.

1996'da İstanbul'daki Birleşmiş Milletler HABİTAT Konferansı'nda Küresel Ekoköyler Ağı (GEN) tanıtılmıştır (Dawson, 2006). 2001 yılında GEN Yönetim Kurulu tarafından tüzükte belirtilen GEN'in vizyonu ve misyonu aşağıdaki gibidir:

- Vizyon: Bugün ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde, çeşitli kültürlerden oluşan bir dünya üzerinde, insanların gelişmesi ve doğayla uyum içinde bölümler kurmasıdır (Jackson, 1998).

- Misyon: Toplulukların sosyal, ruhsal, ekonomik ve sosyal uyumunu sağlamak için çabalayarak, onlara rehberlik ederek ve onları koordine ederek; karşılıklı saygı, dayanışma, sevgi kültürünün, açık iletişimi ve kültürler arası etkileşimi eğitim odaklı olarak desteklemeyi amaçlamaktadır (Jackson, 1998).

Küresel Ekoköy Ağı (GEN), ekoköyleri ve sürdürülebilir ekolojik toplulukları bir araya getirerek ve bu hareketi güçlendirmeye yönelik çalışarak, her ekoköy için farklı bir tanım yapabileceklerini belirtir. Ekoköyleri, "sosyal ve doğal ortamları yenilemek için sürdürülebilirliğin dört boyutunu (sosyal, kültürel, ekolojik, ekonomik) içeren, yerel katılımcı süreçlere sahip bilinçli olarak tasarlanan kırsal veya kentsel topluluklar" olarak tanımlar. GEN, "ekoköy nedir?" sorusuna net bir yanıt vermezken, "ekoköy ne değildir?" sorusuna kesin bir şekilde cevap verir (Öğlek ve Cığerci, 2021). GEN'e göre ekoköyler:

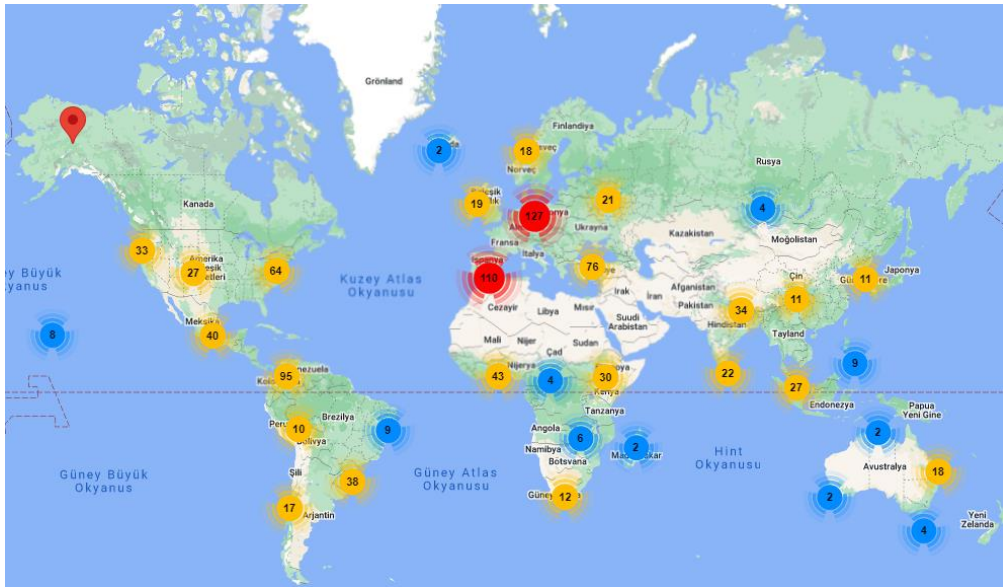
- Bir sonuç değil, süreçtir ve sürekli keşif halindedir.
- Dış geliştiriciler tarafından değil, topluluklar tarafından tasarlanır.

- Yalnızca ekolojiye odaklanmaz. Sosyal dokunun güçlenmesi, kültürel mirasın korunması ve restorasyonu ile sürdürülebilirliğe ulaşılacağına inanır.
- Zengin ve orta sınıflar için izole yerleşimler değildir. Yerelin ekolojik taşıma kapasitesi içinde, yaşam tarzlarının basitleştirilmesine odaklanır (Öğlek ve Cığerci, 2021).

Küresel Ekoköyler Ağı'nın ortaya koyduğu vizyon ve misyon, ekoköyleri yalnızca fiziksel mekânlar değil, aynı zamanda sosyal dönüşümün odak noktaları olarak konumlandırmaktadır. Bu anlayış, farklı coğrafyalarda ve kültürlerde birbirinden özgün ancak ortak sürdürülebilirlik ilkelerine bağlı ekoköylerin gelişmesine zemin hazırlamıştır. Dünya genelinde, GEN'in destek ve rehberliğinde hayata geçirilen ekoköyler; enerji verimliliği, yerel üretim, kültürel mirasın korunması ve topluluk temelli yönetim modelleriyle dikkat çekmektedir. Aşağıda, bu çerçevede farklı bölgelerden seçilmiş ekoköy örnekleri incelenerek, uygulama pratikleri ve kazanımlarına dair somut veriler sunulacaktır.

4.4. Dünya'daki Ekoköy Uygulamaları

Dünya genelinde, çeşitli ekoköy yerleşimleri bulunmaktadır. Özellikle Avrupa olmak üzere, diğer kıtalarda da yaygınlaşmaktadır. Dünya genelinde GEN tarafından kabul güncel olarak onaylanmış ekoköyler Şekil 2'deki haritada gösterilmektedir.

Şekil 4.4.1: Dünya'daki Ekoköylerin Dağılımı (URL 1)

Bu yerleşimler, genellikle doğaya saygılı ve sürdürülebilir yaşam modelleri oluşturmayı amaçlamaktadır. Ancak, her biri kendi içinde benzersiz özelliklere sahiptir. Yere, kültüre ve amacına göre farklılaşan ekoköyler mevcuttur. Dünya'daki ilk ve önemli sayılan örnekleri bu çalışmada derlenmiştir.

4.4.1. Solheimar Ekoköyü (1930 İzlanda)

İzlanda'nın güneybatısında, Selfoss şehrine yakın bir konumda bulunan sürdürülebilir bir topluluk ve ekolojik bir yerleşimdir. Solheimar, 1930'lu yıllarda İzlandalı sosyal girişimci Sesselja Hreindís Sigmundsdóttir tarafından kurulmuştur. Bu ekoköy birçoğuna göre dünyadaki en eski ekoköy olarak kabul edilmektedir (URL 2). Başlangıçta, engelli bireyler için bir sığınak olarak kurulan Solheimar, zaman içerisinde çeşitli ihtiyaçlara cevap verebilmek için sürdürülebilirlik ve topluluk yaşamı odaklı bir ekoköye dönüşmüştür (URL 2). Ekoköyün yapılaşma ve arazi kullanımı Şekil 4.4.1.1'de görülmektedir.

Şekil 4.4.1.1: Solheimar Ekoköyü (URL 3)

Solheimar Ekoköyü, organik tarım, atölye çalışmaları, el sanatları ve sanat etkinlikleri gibi çeşitli faaliyetlere ev sahipliği yapmaktadır. Topluluk, doğal kaynakları korumak, ekolojik dengeyi sağlamak ve sosyal sorumlulukları yerine getirmek gibi amaçlarla çeşitli projeler yürütmektedir. Ekoköyde, organik tarım alanları, sera, atölyeler, sanat galerileri, konutlar, misafirhane ve dükkanlar gibi işlevlere sahip tesisler bulunmaktadır (URL 2). Solheimar, topluluk yaşamını benimseyerek dayanışma içinde bir arada yaşayan kullanıcıları bir araya getirmektedir.

Şekil 4.4.1.2 ve 4.4.1.3: Solheimar Ekoköyü Bazı Yapılar (URL 3)

Sólheimar Ekoköyü, bireylerin potansiyellerine odaklanarak çeşitlilik ve farklılıklara saygıyı teşvik eden bir topluluk yapısı oluşturmayı hedeflemektedir. Bu anlayış, Rudolf Steiner'in antroposofi felsefesinden esinlenmekte ve toplumsal katılımın, bireylerin sınırlarının ötesine geçerek imkanlarını gerçekleştirmelerini sağlaması gerektiği fikrine dayanmaktadır (Barani vd., 2018).

Köy, çevresel sürdürülebilirliği temel ilke olarak benimsemiş ve organik tarım, geri dönüşüm ile yenilenebilir enerji gibi uygulamalar aracılığıyla çevresel etkisini en aza indirmeyi hedeflemiştir. 2013 yılında gerçekleştirilen bir çalışmada, yeni geri dönüşüm sisteminin uygulanmasının ardından evsel atıkların %65 oranında azaldığı raporlanmıştır. Çevresel sürdürülebilirlik, sosyal sorumluluk ve ekonomik uygulanabilirlik ilkelerine odaklanan köy, yenilikçi bir yaşam alanı sunmaktadır (Friðriksdóttir, 2013). Yerel ve doğal malzemelerle inşa edilen binalar, karbon emisyonlarını azaltmanın yanı sıra enerji verimliliğini artırmaktadır. Enerji ihtiyacını karşılamak için güneş ve rüzgâr enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynakları kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra, yağmur suyu toplama ve gri su geri dönüşümü gibi yöntemlerle su kaynaklarının verimli kullanımı sağlanmaktadır. Kompost tuvaletler ve yenilenmiş geri dönüşüm sistemleri sayesinde atık miktarı büyük ölçüde azaltılmıştır (Barani vd., 2018).

Solheimar Ekoköyü, sürdürülebilirlik ve topluluk yaşamı konularında dünya çapında bir örnek olarak kabul edilmektedir. Burada ekolojik değerlerle uyumlu bir yaşam tarzını teşvik etmek ve insanların doğayla uyum içinde yaşamasını sağlamak amacıyla çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Solheimar, ziyaretçilere açık bir yerdir, farklı dönemlerde çeşitli etkinlikler, atölye çalışmaları ve seminerler düzenlenebilmektedir. Ziyaretçiler, ekoköyün sürdürülebilirlikle ilgili uygulamalarını gözlemleyebilmekte, organik ürünlerin deneyimleyebilmekte ve ekolojik yaşam tarzıyla ilgili bilgi edinebilmektedirler (URL 3).

Sólheimar Ekoköyü, bireyler arası saygı, dayanışma ve iş birliğini teşvik eden bir topluluk yapısıyla, sanat, kültür ve eğitim faaliyetleri aracılığıyla kişisel gelişimi destekler. Ekolojik, sosyal ve ruhsal unsurları bütünleştiren bu model, çevresel sorumluluk bilincini artırmak için eğitim ve etkili iletişim stratejilerinden faydalanır. Dünyanın en eski ekoköylerinden biri olarak, sürdürülebilir yaşam uygulamaları ve sosyal kapsayıcılık konularında öncü bir rol üstlenmiştir. Topluluk, özellikle engelli bireylerin topluma etkin bir şekilde dahil edilmesine odaklanarak sosyal bütünleşmeyi teşvik etmektedir. Bunun yanı sıra, geri dönüşüm ve atık yönetimi alanında kaydettiği önemli ilerlemelerle çevresel sürdürülebilirlik hedeflerini destekleyen yenilikçi uygulamalara imza atmıştır (Barani vd., 2018). Sólheimar, sürdürülebilir yaşamın somut bir örneği olarak diğer ekoköylere ilham vermektedir.

4.4.2. Sarvodaya Ekoköyü (1957 Sri Lanka)

Sarvodaya Ekoköyü, Sri Lanka'da bulunan ve sürdürülebilir yaşamı teşvik eden bir topluluk merkezidir. Sarvodaya, "tümünün yükselişi" ve "herkesin refahı" anlamına gelmektedir. Topluluk, bu felsefeye dayanarak sürdürülebilirlik, eşitlik ve toplumsal refahı teşvik etmektedir. Ekoköy Budist prensiplere dayanmaktadır; bu da sosyal eşitliği ve topluluk güçlenmesini teşvik eder (Zalta, 2013). Hareket, topluluk gelişimi için emek ve kaynakların paylaşımını esas alan Shramadana kavramı aracılığıyla kolektif eylemi desteklemektedir (Amaratunga, 2003). Sarvodaya Ekoköyü, doğal kaynakların korunması, organik tarım, alternatif enerji kaynakları ve toplum katılımını teşvik eden birçok proje ve etkinlik yürütmektedir. Aynı zamanda, eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleriyle de bilinir ve ziyaretçilere sürdürülebilir yaşam hakkında bilgi sağlamayı amaçlar (Doğru, 2023).

Ekoköy, bireylerin topluluk yaşamını benimsemesini ve doğa ile uyum içinde yaşamayı teşvik etmektedir. Sarvodaya Ekoköyü, Sri Lanka'nın farklı bölgelerinden gelen insanların bir araya geldiği bir merkezdir ve birlikte çalışarak sürdürülebilir bir gelecek için çaba göstermektedir. Sarvodaya Ekoköyü, Küresel Ekoköy Ağı (GEN) içinde Sri Lanka'daki 11.000 sürdürülebilir köyü koordine ederek çevresel ve sosyal sürdürülebilirliğe katkı sağlayan önemli bir aktördür (GEN, 2025). GEN'in küresel iş birliği çerçevesinde, üyeler arasında yenilikçi teknolojilerin, ekolojik bilginin ve kültürel pratiklerin paylaşımını teşvik ederek "sürdürülebilir artı" modelini benimser. Bu model, tüketimden fazlasını doğaya geri kazandırarak net pozitif çevresel etki hedefler. Çevresel restorasyon stratejileri, biyolojik çeşitliliğin korunması, toprak rehabilitasyonu ve yenilenebilir kaynak yönetimiyle desteklenir. Eş zamanlı olarak GEN aracılığıyla küresel bilgi ağına entegre olan topluluk, geleneksel ve

modern ekolojik uygulamaları birleştirerek sosyo-ekolojik dirençliliği güçlendirir. Kültürel adaptasyon ve eğitim programları, sürdürülebilir yaşam pratiklerinin yerel düzeyde benimsenmesini kolaylaştırır (GEN, 2025).

Elbette, kaynaklarınızda bahsedilen ekoköyleri ve ilgili girişimleri aşağıdaki tabloda özetleyebilirim. Tablo, kaynaklarda yer alan bilgilere göre ekoköylerin veya yerleşimlerin adı, konumu, kuruluş tarihi, kullanıcı sayısı, temel odak/amacı ve sürdürülebilirlik uygulamaları gibi bilgileri içermektedir. Her bilgi parçasının kaynağı ilgili köşeli parantez içinde belirtilmiştir.

Sarvodaya'nın bütüncül yaklaşımı sağlık hizmetlerine de yansımakta; tüm topluluk üyelerinin temel ihtiyaçlarını karşılayan öz-yeterli bir sistemin geliştirilmesini teşvik etmektedir (Johnstone, 1987). Bu model, sağlık, çevre ve toplumsal refahın birbirine bağlı olduğunu kabul ederek, Sarvodaya'nın daha geniş hedefleriyle uyum sağlamaktadır. Bununla birlikte, Sarvodaya Ekovillage topluluk ve çevresel uyum üzerinde yoğunlaşsa da eleştirmenler bu tür hareketlerin modern sosyo-ekonomik zorlukların karmaşıklığını göz ardı edebileceğini; dolayısıyla, daha derin sistemik sorunları ele almayan basitleştirilmiş çözümler üretebileceğini ileri sürmektedir.

Sarvodaya Ekoköyü, hem yerel ekosistemlerin restorasyonunda hem de küresel sürdürülebilirlik politikalarına entegrasyonda stratejik bir rol üstlenir. Bu yaklaşım, yerel eylemlerin küresel etki yaratma potansiyelini somutlaştıran bir örnek teşkil eder.

4.4.3. Findhorn Ekoköyü (1962 İskoçya)

Şekil 4.4.3.1: Findhorn Ekoköyü (URL 4)

Findhorn Ekoköyü, Şekil 4.4.3.1'de görüldüğü gibi İskoçya'nın kuzeydoğusunda, Morayshire'deki Findhorn Körfezi'nin yakınında yer alan dünyaca ünlü bir ekoköy yerleşimidir. 1962 yılında Peter ve Eileen Caddy ile Dorothy Maclean tarafından kurulan bu topluluk,

sürdürülebilir yaşamı teşvik ederken ruhsal ve ekolojik değerlere de önem vermektedir (URL 4). Günümüzde 400 sakine ev sahipliği yapmaktadır (Temesgen, 2020). Çevresel eğitim, enerji verimliliği ve ruhani uygulamaları entegre eden dikkat çekici bir sürdürülebilir topluluk örneğidir.

Findhorn, 1962'de, daha önce bahçecilik deneyimi olmayan ortak arayışlara sahip üç kişinin İskoçya'nın Kuzey Denizi kıyısındaki çorak, rüzgârlı bir uçurumu bereketli bir yere dönüştürmesiyle başlamıştır (URL 4). Bu grup, başarılarını doğa ile kurdukları doğru ilişkilere atfetmekte ve bilimsel kriterlerle açıklanamayan hayret verici başarıları ile dünya çapında tanındı. Findhorn'un sahip olduğu bu başarı bazılarınca “uzun zaman önce odaklarını sebze yetiştirmekten insan yetiştirmeye çevirmeleridir” şeklinde yorumlanmaktadır. Günümüzde "ekoköylerin anası" olarak kabul edilen Findhorn, düzenlediği eğitimlerle yılda 30.000'den fazla insana ulaşarak bilgiyi yayma misyonunda en başarılı ekoköylerden biridir (URL 4). Şekil 4.4.3.2’de ekoköyün işlev ve akıllı sistemlerine dair bilgiler derlenmiştir.

Şekil 4.4.3.2: Ekoköy’deki İşlev ve Sistemlere Dair (URL 4)

Findhorn ekoköyü, bulunduğu yerde gelgit nedeniyle denizin sürekli yükselip alçalması sonucu kum tepeleri bulunan bir bölgede kurulmuştur. Ekoköyün ilk kurucuları bu bölgede karavanlarda yaşarken, zamanla sayılarının artmasıyla yeşil yapı ilkeleri doğrultusunda birkaç yapı inşa etmişlerdir. Ancak Findhorn'un kuruluş aşamasında yer seçimine özel bir önem verilmemiştir, birkaç kişinin manzarayı beğenerek, bir karavan park yeri olarak gördüğü bir mekânda hayata geçirildiği söylenebilir.

Şekil 4.4.3.3 ve 4.4.3.4: Findhorn Ekoköyü Doğal Malzemelerle Üretilmiş Bazı Yapıları (URL 5)

Findhorn Ekoköyü, organik tarım, yenilenebilir enerji kullanımı, atık geri dönüşümü ve çevresel koruma gibi sürdürülebilir uygulamaları benimsemektedir. Ayrıca, topluluk içinde ruhsal gelişim ve kişisel dönüşümü teşvik eden birçok eğitim ve atölye çalışması da düzenlenmektedir (URL 4). Köy, geri dönüştürülmüş viski fıçısı evleri, yerel taş-viski fıçısı parçalarından inşa edilen tapınak ve deneysel mini evler ve ekolojik mobil evlere sahiptir (Bkz. Şekil 4.4.3.3 ve 4.4.3.4). Yeni binalar, pasif güneş özelliklerini içermekte ve İskoçya'nın bina yönetmeliklerinde belirtilen yalıtım gereksinimlerini fazlasıyla karşılamaktadır (Şekil 10). Topluluk, yenilikçi, enerji verimli yapı sistemleriyle sürekli olarak deneyler üretmektedir. Bir görsel sanatlar merkezi, sergi alanı ve stüdyo gibi tesisleri bölgeye sağlamaktadır. Fotovoltaik paneller tarafından elektrikle çalışan ve yer altı ısı pompaları tarafından ısıtılan sanat merkezi, yerel malzeme ve inşa teknikleriyle yapılmıştır. Karbon sıfır yapılar, bölgesel ısıtmaya ve çift camlı süper yalıtıma sahip evler alandaki ileri mimari sistemleri kullanan yapılara örnektir (East, 2018).

Findhorn topluluğu sakinleri, bireysel çıkarların ötesine geçme (self-transcendence) ve kişisel gelişim gibi temel değerler ekseninde şekillenen kolektif davranış kalıpları sergilemekte; bu değerler, enerji verimliliğine yönelik bilinçli tercihleri sistematik olarak yönlendirmektedir. Topluluğun katılımcı yönetim modelleri ve kaynak optimizasyonunu merkeze alan yaşam pratikleri, sürdürülebilir enerji sistemlerinin benimsenmesini kolaylaştıran sosyo-kültürel bir altyapı sunmaktadır. Bu durum, topluluk değerleri ile enerji projelerinin operasyonel uyumunu sağlayarak, davranışsal motivasyon ile teknik uygulamalar arasında sinerjik bir ilişki sağlamaktadır (Temesgen, 2020). Bu konusu dinamikler, etik temelli topluluk yapılanmalarının enerji dönüşüm süreçlerini nasıl katalize edebileceğine dair deneysel bir örnek oluşturmaktadır.

Şekil 4.4.3.5 ve 4.4.3.6: Findhorn Ekoköyü (URL 5)

Bu ekoköy, Şekil 4.4.3.6'da görülebileceği üzere ziyaretçilere ve gönüllülere açıktır ve sürdürülebilir yaşam ve ruhsal gelişim konularında eğitim ve deneyim imkânı sunar (URL 4). Findhorn Ekoköyü, dünya genelinde sürdürülebilir yaşam ve topluluk tabanlı ekolojik

projeler için bir ilham kaynağı olarak görülmektedir. Findhorn, sürdürülebilir uygulamaları teşvik eden ve çevreye yönelik tutumları değiştiren topluluk temelli çevresel eğitim için bir model teşkil etmektedir (Pathiraja, 2007). Köyün eğitim faaliyetleri, iş birliğini ve ekolojik sürdürülebilirliği destekleyecek şekilde tasarlanmış olup, öğrenme ve topluluk katılımı açısından önemli bir mekân haline gelmiştir (Pathiraja, 2007).

Findhorn topluluğu, geleneksel toplumsal yapıların ötesinde, Yeni Çağ ruhani pratikleri ile kolektif yaşam deneyimlerini bütünleştiren bir "komün" olarak nitelendirilmektedir. Bu ruhani temel, üyelerin sosyal etkileşim dinamiklerini ve yaşam tarzı seçimlerini derinden şekillendirerek, topluluğa ayırt edici bir sosyo-kültürel kimlik kazandırmaktadır (Sutcliffe, 2000). Ancak, Findhorn'un sürdürülebilir bir eko-topluluk modeli olarak sunduğu başarılı uygulamalara rağmen, bireysel spiritüel arayışlar ile kolektif ekolojik hedefler arasındaki dengenin sağlanması sürecinde ortaya çıkan gerilimler, bu tür alternatif yaşam biçimlerinin içsel karmaşıklığını yansıtmaktadır (Sutcliffe, 2000).

Findhorn Ekoköyü, mimari tasarımı ve çevresel sürdürülebilirlik yaklaşımlarıyla dikkat çeken örnek bir ekolojik yerleşimdir. Yerleşim alanında, geri dönüştürülmüş viski fiçilerinden inşa edilmiş yapılar da dahil olmak üzere 125'ten fazla ekolojik bina bulunmaktadır. Bu binalarda, pasif güneş enerjisi sistemleri kullanılarak enerji verimliliği sağlanmakta ve İskoç yapı yönetmeliklerinin 2,5 katı düzeyinde yalıtım uygulanmaktadır. "Nefes alan duvar" sistemi sayesinde yapıların doğal havalandırması optimize edilmekte, iç mekân hava kalitesi artırılmaktadır. Ayrıca Soillse adlı projede (2011–2014) karbon sıfır hedefiyle çok kuşaklı yaşam alanları oluşturulmuş, Doğu Whins bölgesinde ise 20 adet pasif güneş tasarımıyla inşa edilmiş konut hayata geçirilmiştir (Temesgen, 2020). Ekoköyün ekolojik etkisi, atıksız yaşam ilkesi üzerine kuruludur. Geniş kapsamlı bir geri dönüşüm programı yürütülmekte, yıllık 26 ton sürdürülebilir kaynaklardan elde edilen yakacak odun kullanılmaktadır. Fosil yakıt olarak kömür yerine propan tercih edilmekte ve 2010 yılında devreye alınan 199 kW kapasiteli biyokütle kazanı sayesinde yılda yaklaşık 100 ton karbon tasarrufu sağlanmaktadır. 1989 yılından bu yana kullanılan rüzgâr türbinleri 2006 itibarıyla 750 kW kapasiteye ulaşmış ve elektrikli araçlar bu yenilenebilir enerji kaynaklarından beslenmektedir. Tüm bu uygulamaların sonucunda, 2006 verilerine göre, yerleşimin ekolojik ayak izi İngiltere ortalamasının yarısı kadardır (Temesgen, 2020).

Ekoköy içerisinde sürdürülebilir topluluk yapısını destekleyen çok sayıda işlevsel alan ve girişim mevcuttur. 2002 yılında başlatılan "Eko" adlı yerel para birimi, yerel ekonomiyi güçlendirme amacı taşımaktadır. Findhorn Vakfı başta olmak üzere çeşitli vakıflar, kooperatifler, sosyal girişimler ve hem kâr amaçlı hem de kâr amacı gütmeyen kuruluşlar

ekoköyün yapısını oluşturmaktadır. Findhorn Vakfı her yıl 2.000'den fazla katılımcıya ev sahipliği yapmakta, CIFAL Findhorn ise liderler ve yerel yönetimlere yönelik eğitim programları düzenlemektedir. Gaia Education, sürdürülebilir topluluklar için özel olarak geliştirilmiş müfredatlar sunmaktadır. Universal Hall adlı kültürel merkezde sahne sanatları, dans ve müzik etkinlikleri gerçekleştirilmektedir. Yerleşimde ayrıca organik bahçeler, sanat merkezi, gençlik binası, çömlekçilik ve dokuma stüdyoları ile Moray Sanat Merkezi gibi sergi ve atölye alanları bulunmaktadır. Bu yapılar, topluluk yaşamını kültürel ve sanatsal açıdan da desteklemektedir (Temesgen, 2020).

Findhorn Eko-Köyü, 1998 yılında Birleşmiş Milletler tarafından "bütüncül ve sürdürülebilir yaşam modeli" olarak tanınmış, ruhani değerlerin mekânsal tasarımıyla bütünleştiği alternatif bir yerleşim örneğidir. Yerleşimin mimari yaklaşımı, doğayla iş birliği, içsel dinleme ve kolektif yaşam gibi manevi ilkeler doğrultusunda şekillenmiş; ortak mutfaklar, terapötik bahçeler ve çok işlevli sosyal alanlarla topluluk temelli bir yaşam kurgulanmıştır (Temesgen, 2020). Ekoköyün morfolojik gelişimi üç dönemde incelenir: 1960–1980 arasında organik biçimde büyüyen küçük bir manevi topluluk; 1980–2000 arasında ekoköy kavramının ekolojik mimariye entegre edilmesi; 2000 sonrası geliştirilen planlı konut projeleri. Bu süreçte enerji verimli yapılar, geri dönüştürülmüş malzemeler, pasif güneş sistemleri ve nefes alan duvar gibi yenilikçi uygulamalar hayata geçirilmiştir (Temesgen, 2020). Topluluğun mekânsal ve sosyal organizasyonu ortak kaynak yönetimi ve sosyal adalet ilkelerine dayansa da yüksek maliyetli konut projeleri ekonomik tabakalaşma sorununu gündeme getirmiştir.

Findhorn, sürdürülebilir tasarım ile toplumsal katılım arasındaki dengeyi kurmaya çalışan, ancak sosyo-ekonomik eşitsizlik gibi yapısal sorunlarla karşılaşan bir ekolojik yerleşim laboratuvarı olarak öne çıkmaktadır.

4.4.4. Colufifa Ekoköyü (1964 Senegal)

Senegal'de yer alan Colufifa Ekoköyü, 1964 yılında kurulmuş ve 350'ye yakın Batı Afrika köyünü bir araya getiren bir iletişim ağı olarak faaliyet göstermektedir. Bu köy ağı, yeni köyler inşa etmek yerine mevcut yerleşimlerin sürdürülebilir hale getirilmesini amaçlamaktadır (Litfin, 2017). Yerel dilde "düşüncenin ışığı" anlamına gelmektedir. Colufifa 1964 yılında ekoköy hareketinden onlarca yıl önce kurulmuş olsa da köyün kendi kendine yeterliliğine olan bağlılığı nedeniyle Küresel Ekoköy Ağı (GEN) 'na katılmıştır (URL 6). Çiftçilerin desteklenmesi, beslenme sorunlarının çözülmesi, cehalet, yoksulluk ve adaletsizlikle mücadele edilmesi gibi hedefler doğrultusunda çalışmalar gerçekleştiren Colufifa, çeşitli sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınma projeleriyle öne çıkmıştır (Doğru, 2023).

Köyler içinde özerk kalkınma dernekleri ve köylü grupları organize edilerek, bu yapılar vasıtasıyla yerel kalkınma projeleri yürütülmektedir. Köy liderlerine yönelik eğitim programları düzenlenerek liderlerin bilgi ve yeteneklerini artırmaları sağlanmaktadır (Doğru, 2023). Kolektif olarak susam ve tahıl tarlalarında çalışmalar yürütülmekte, susam yetiştiriciliği yaygınlaştırılmakta ve denetim altına alınmaktadır. Yetiştirilen ürünler hem hammadde hem de işlenmiş ürün olarak pazarlanmaktadır (Doğru, 2023). Pazar bahçeciliği faaliyetleri topluluk düzeyinde organize edilerek, kolektif üretim ve satış yapılmaktadır. İçme suyu ve tarımsal sulama için kuyular kazılarak köylerin su ihtiyacı karşılanmaktadır. Tarımsal ürünler, özellikle susam, işlenerek yağ, kek gibi çeşitli ürünler elde edilmektedir. Ayrıca, tarımsal ürünlerin ve diğer malların taşınması için lojistik destek sağlanmaktadır (Doğru, 2023).

Ekolojik sürdürülebilirlik adına Pourghère (jatropha) bitkisinin ekimi teşvik edilmektedir. Yerel dillerde okuryazarlık eğitimleri verilerek, bireylerin bilgiye erişim olanakları artırılmaktadır. Sosyal ve sağlık kompleksleri inşa edilmekte, donatılmakta ve işletilmektedir. Ayrıca, ekolojik turist kampları kurularak bölgenin sürdürülebilir turizm potansiyeli desteklenmektedir. Yerel tavuk yetiştiriciliği de teşvik edilerek gıda güvenliğine katkı sağlanmaktadır (Doğru, 2023).

Colufifa, tek bir ekoköyden ziyade, kendi kendine yeterliliği ve sürdürülebilir yaşamı destekleyen geniş bir köyler ağıdır. "Düşüncenin ışığı" anlamına gelen ismiyle Colufifa, ekoköy hareketinden yıllar önce kurulmuş olsa da köylerin kendi kendine yeterliliğine olan bağlılığı sayesinde Küresel Ekoköy Ağı'na (GEN) dahil olmuştur (URL 6) Bu ağ, bölgesinde sürdürülebilir yaşam ve çevre bilinci konularında öncü olmayı amaçlamaktadır. Bu ekoköyler ağının bu parametrelere ek olarak amacı sürdürülebilir yaşam ve çevre bilinci konularında bulunduğu bölgede öncü olmaktır.

4.4.5. Auroville Ekoköyü (1968 Hindistan)

Auroville Ekoköyü, Hindistan'ın güneyindeki Tamil Nadu eyaletinde bulunan ve sürdürülebilir yaşamı destekleyen dünyanın en büyük ekoköy topluluklarından biridir. 100'den fazla topluluğu bir araya getiren bu bölge, insan birliğini gerçekleştirmeye ve çeşitli kültürlerin barış içinde bir arada yaşamasına odaklanmaktadır (URL 7).

Auroville, 1968 yılında Hindistan'ın bağımsızlık lideri Sri Aurobindo'nun öğrencisi Mirra Alfassa tarafından kurulmuştur. Auroville, farklı ülkelerden gelen insanların bir araya gelerek barış, sürdürülebilirlik ve insan birlikteliği üzerine kurulu bir toplum oluşturmayı amaçlamaktadır (URL 7). Bu vizyon, Sri Aurobindo gibi önemli figürlerin ve UNESCO'nun

katılımıyla hayata geçirildi. 50 yıllık deneyimi, Hindistan bakanlığı ve UNESCO gibi kurumların desteğiyle Auroville, istikrarlı bir sosyal ve ekonomik sistem kurmuştur (URL 8).

Auroville, Sri Aurobindo ve onun ruhsal ortağı The Mother'ın (Mira Alfassa) insan evrimi ve küresel birlik vizyonuna dayanan bir topluluk deneyidir. The Mother'ın ifadesiyle bu yer, insanın içsel ruhsal potansiyelinin harekete geçmesiyle dünyayı dönüştürebileceği hızlandırılmış bir evrim alanı olarak kurgulanmıştır. Auroville Şartı'na göre bu yerleşim, hiçbir ulusa ait olmayan, tüm insanlığa açık bir alan olmayı hedeflerken, sürekli öğrenme, yaşsız bir gençlik hali ve geçmiş ile gelecek arasında köprü olma idealleriyle tanımlanmıştır. Bu çerçevede Auroville, maddi ve manevi düzeyde yürütülen araştırmalarla insanlık birliğinin somutlaşabileceği bir yaşam laboratuvarı olma iddiasındadır (Kapoor, 2007; L. Silva, 2019). Auroville'in sosyo-ekonomik yapısı, bireysel gelişimi desteklerken kolektif yaşamı da güçlendiren özgün bir model sunar. Geleneksel eğitim sistemlerinin yerine sürekli öğrenme ilkesi benimsenmiş; sınıf, not, sertifika gibi hiyerarşik yapılar terk edilmiştir. Bununla birlikte, Auroville'in ekonomik olarak dış bağışlara bağımlılığı, finansal sürdürülebilirlik açısından kırılgan bir yapı ortaya koymaktadır (Silva, 2019).

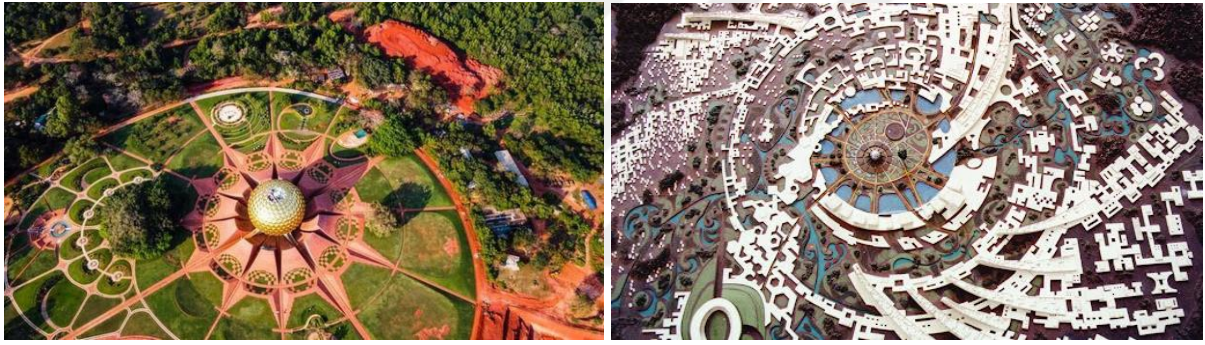
Topluluk, kurulduğu dönemde ciddi toprak erozyonuna uğramış çorak bir alan üzerinde yükselmiştir. Auroville sakinleri, iki milyondan fazla ağaç dikerek, kanyonları barajlarla kapatarak ve tarım alanlarını düzenleyerek toprağı iyileştirmek adına kapsamlı ekolojik restorasyon çalışmaları yürütmüşlerdir. Tropikal kuru yaprak döken ormanların yeniden canlandırılması, geleneksel sulama sistemlerinin ihyası ve yağmur bahçeleriyle yeraltı su kaynaklarının beslenmesi bu sürecin temel bileşenlerindendir (Silva, 2019).

Ekoköy, organik tarım, yenilenebilir enerji kullanımı, doğal yapı malzemeleri ve atık geri dönüşümü gibi sürdürülebilir uygulamaları teşvik emektedir. Bunlara ek olarak bir nevi sosyal güvenlik ve kooperatif, sakinlerin gıda ve malzeme ihtiyaçlarının çoğunu karşılamalarına ve emekli maaşı almalarına olanak sağlamaktadır. Ayrıca eğitime, temel tıbbi bakıma, spora ve Auroville'deki birçok kültürel etkinliğe ücretsiz erişim hakkına sahiptirler (Bkz. Şekil 4.4.5.1) (URL 8).

Şekil 4.4.5.1 ve 4.4.5.2: Auroville Ekoköyü (URL 8)

Mimari anlamda Auroville, özellikle toprak ve bambu gibi yerel ve doğal malzemelere dayalı inşaat teknikleriyle dikkat çeker. Auroville Earth Institute, bu bağlamda araştırma ve eğitim faaliyetleri yürüterek sürdürülebilir yapı uygulamalarının yaygınlaştırılmasına katkı sağlamaktadır. Yerleşimde geleneksel Hint mimarisinin unsurları ile çağdaş ekolojik tasarımlar bir arada bulunmaktadır (LSilva, 2019). Auroville'in yapılanması, Şekil 4.4.5.3 ve 4.4.5.4'te görülebileceği üzere sarmal galaksi şeklinde bir plan çerçevesinde gerçekleştirilir. Farklı bölgeler kültürel, endüstriyel, konut ve uluslararası olmak üzere çeşitli amaçlarla tasarlanmıştır (URL 7). Auroville'in kalbinde yer alan Matrimandir, sessizlik ve içe dönüş için tasarlanmış ruhani bir merkezdir. Şehrin genel planı, spiral galaksi biçiminde kurgulanmış ve insanlığın evrimsel sürecini sembolize eden kutsal geometriyle bütünleştirilmiştir. Su hem sembolik hem de işlevsel bir unsur olarak, topluluğun çevresel ve manevi yaşamında merkezi bir rol üstlenmektedir. Bu bağlamda geliştirilen su arıtma sistemleri hem çevreye hem de insan sağlığına hizmet etmeyi amaçlamaktadır (Kapoor, 2007; Silva, 2019).

Şekil 4.4.5.3 ve 4.4.5.4: Auroville Ekoköyü Sarmal Galaksi Planı (URL 8)

Auroville, çeşitli alanlarda birçok proje geliştirmiştir. Bunlar arasında eğitim, sağlık, sanat, tarım, permakültür ve çevre dostu inşaat yer almaktadır. Her bir topluluk, belirli bir projeyi geliştirmek için farklı bit çalışma birimi olarak organize edilmektedir. Dikkat çeken bir başarı olarak kurak bir çöl alanını yemyeşil bir ormana dönüştürmektir. Bu orman, 70 farklı milletten 3.000'den fazla sakinin yanı sıra çeşitli hayvan, kuş ve böcek türlerine ev sahipliği yapmaktadır (URL 7) .

Ancak, Auroville hala bazı zorluklarla karşı karşıyadır. Özellikle, su kıtlığı ve iklim değişikliği gibi çevresel zorluklarla mücadele etmek zorundadır. Auroville, tüm insanlığa ait bir yer olmayı ve insan birliğini gerçekleştirmeyi hedeflemektedir. Bu nedenle, bölgeye kabul edilmek için adaylar belirli kriterlere uymalıdır. Auroville, sakinlerinin İlahi Bilincin gönüllü hizmetkarları olmalarını ve belirli prensiplere saygı göstermelerini beklemektedir (URL 7). Sonuç olarak, Auroville hem yerel hem de küresel etki yaratmayı amaçlayan önemli bir inisiyatiftir. İnsan birliğini ve çevresel sürdürülebilirliği teşvik etme misyonuyla, dünyada

dönüşüm ve ilerleme için bir model olmayı amaçlamaktadır. Auroville, sürdürülebilirlik, insanlık birliği ve ruhsal evrim ilkelerini maddi ortamda gerçekleştirmeye çalışan eşsiz bir deneyim sunar. Karşılaştığı zorluklara rağmen, Auroville'in ortaya koyduğu model, gelecekteki bilinçli ve ekolojik toplumlar için ilham verici bir örnek olarak değerlendirilmektedir (L. Silva, 2019).

4.4.6. The Farm Ekoköyü (1971 ABD)

The Farm Ekoköyü, ABD'nin Tennessee eyaletinde bulunan bir merkezdir. The Farm, 1971 yılında Stephen Gaskin ve bir grup aktivist tarafından kurulmuştur. Birbirine bağlı, dışa dönük bir topluluk oluşturma hedefiyle kurulmuştur. Örnek olarak dünyada olumlu bir etki yaratmayı amaçlamaktadır. The Farm, doğal doğumdan ebeliğe, sağlıklı beslenmeden ve vejetaryen mutfağına, yaratıcı sanatlardan alternatif teknolojilere, ortaklıklara ve yerel kültürlerle yapılan yardımlara kadar birçok alanda tanınmaktadır (URL 9).

The Farm Ekoköyü sürdürülebilir tarım uygulamalarını topluluk gelişimiyle birleştirerek ekolojik dengeyi ve sosyal eşitliği artırmayı amaçlar. Bu model, dirençli kırsal geçim kaynakları oluştururken çevresel zorluklarla başa çıkmak için ekoteknolojiler ve geleneksel uygulamaların kullanımını teşvik eder. Toprak sağlığını korumak ve sentetik girdilere bağımlılığı azaltmak için ekim nöbeti, organik tarım ve örtü bitkileri gibi uygulamalar esastır (Sarwoprasodjo vd., 2024). Düşük karbonlu tarımı ve tarımsal biyokütlenin geri dönüşümünü vurgulayan bu model, kırsal bölgelerde sürdürülebilir kalkınma için kritik öneme sahiptir (Maharani, 2019). The Farm gibi biyoköyler, ekogirişimlerle çeşitli geçim kaynakları yaratmayı, gıda güvenliğini artırmayı ve sosyal eşitliği teşvik etmeyi hedefler (Kesavan & Swaminathan, 2020). Ekoköylerdeki kentsel tarım, dikey alanları kullanarak arazi kullanımını optimize eder ve yoğun nüfuslu bölgelerde sürdürülebilirliği destekler (Wijaya vd., 2020). Bu ekoköyler ekoturizm girişimleri, ekolojik farkındalığı ve topluluk katılımını teşvik ederek sürdürülebilir turizmin önemini vurgular (Ceylan & Tülbentçi, 2020).

The Farm köyleri sürdürülebilir kalkınma için umut verici bir model sunsa da yasal düzenlemeler ve topluluk desteği gibi zorluklar, bu modelin yaygın benimsenmesi önündeki önemli engellerdir.

4.4.7. Damanhur Ekoköyü (1975 İtalya)

Damanhur, 1975 yılında Kuzey İtalya'da kurulan bir komün, ekoköy ve manevi topluluktur. Ruhsal Görüşmecilar tarafından kurulmuş uluslararası bir topluluktur. Bu topluluk, 1978'de devasa bir yer altı tapınağı inşa etmeye başladı. Gizli olarak yapılan bu tapınak, yıllar

sonra polis tarafından keşfedimiştir. Tapınak, insanın içsel odalarını sembolize eden bir dizi karmaşık koridorlardan oluşmaktadır (URL 10).

Damanhur, kişisel ve kolektif büyümeyi teşvik ederken evrenle olan bağlantıyı güçlendirmeyi hedeflemektedir. Bu amaçla, algının sınırlarını zorlayan ve galaktik anlayışı sağlayan çeşitli faaliyetler ve ritüeller düzenlemektedir (URL 11). Bu topluluk, doğayla uyumlu bir yaşam tarzını benimseyerek, sürdürülebilir bir toplum ve çevre oluşturmayı hedeflemektedir (URL 10). Damanhur topluluğu, çevreye saygı ve dayanışma üzerine kurulu bir yaşam tarzı benimsemekte ve organik tarım, yeşil bina ilkeleri ve yenilenebilir enerji gibi alanlarda faaliyet göstermektedir. Her yıl binlerce ziyaretçi, Damanhur'un sosyal modelini deneyimlemek ve İnsanlık Tapınakları'nda meditasyon yapmak için bu topluluğu ziyaret etmektedir (URL 12).

Şekil 4.4.7.1 ve 4.4.7.2: Damanhur Ekoköyü'ndeki Atölye Çalışmaları (URL 8)

Damanhur, sadece bir ekolojik köy olarak değil, aynı zamanda bir kültürel ve eğitim merkezi olarak da hizmet vermektedir. Şekil 4.4.7.1 ve 4.4.7.2'de görülebileceği üzere köyde çeşitli atölye çalışmaları, eğitim programları ve seminerler düzenlenmektedir (URL 10). Bu etkinlikler, ziyaretçilere sürdürülebilir yaşam ve topluluk yaşamı konularında bilgi ve deneyim kazanma fırsatı sunmaktadır.

4.4.8. Svanholm Ekoköyü (1978 Danimarka)

Svanholm Ekoköyü, 1978 yılında Danimarka'da kurulan bir ekolojik topluluktur. Bu ekoköy, başlangıçta bir çiftlik olarak kurulmuş ve zamanla ekolojik değerlere dayalı bir topluluk haline gelmiştir. Svanholm, Danimarka'nın orta bölgesinde, Hovedstaden bölgesine yakın bir konumda yer almaktadır (URL 13).

Svanholm Ekoköyü, sürdürülebilir yaşam, topluluk dayanışması ve ekolojik tarım gibi konuları ön planda tutmaktadır. Köyde bulunan tarım arazileri, organik tarım yöntemleriyle işlenmekte ve çeşitli tahıllar, sebzeler, meyveler ve hayvanlar yetiştirilmektedir. Topluluk üyeleri arasında kaynakların paylaşımı ve karar alma süreçlerinde demokratik bir yaklaşım benimsenmiştir. Svanholm'da yaşayanlar, topluluk içinde eşit haklara ve sorumluluklara sahiptirler ve topluluk yönetimine katılım teşvik edilmektedir (URL 14). Svanholm, tüm

üyelerin kararlar üzerinde ortaklaşmasını gerektiren uzlaşmaya dayalı karar alma süreci kullanarak güçlü bir topluluk ve iş birliği duygusunu teşvik eder (Johannessen & Simonsen, 1998). Haftalık toplu toplantılar, geçmişleri ne olursa olsun tüm üyelerin katılımını sağlayarak en üst karar alma organı olarak hizmet eder (Johannessen & Simonsen, 1998). Svanholm sakinleri, destekleyici sosyal ortam ve sürdürülebilirlik değerleri nedeniyle ulusal ortalamalara göre daha yüksek yaşam memnuniyeti bildirmektedir (Gausset & Jensen, 2024).

Yönetim yapısı ise tamamen kolektif temellidir. Gelirlerin ortak bir havuzda toplandığı ve giderlerin eşit şekilde paylaşıldığı ortak ekonomi modeli, topluluk üyeleri arasında eşitlik ve karşılıklı sorumluluğu teşvik etmektedir (Johannessen & Simonsen, 1998). Kararlar, haftalık topluluk toplantılarında tüm üyelerin katılımıyla uzlaşma esasına göre alınmakta; bu durum, demokratik ve kapsayıcı bir yönetim süreci yaratmaktadır. Bu çerçevede oluşturulan çalışma grupları ise belirlenen bütçe sınırları içinde özerk şekilde faaliyet göstermektedir. Bu kolektif yaşam tarzı, bireysel konforu azaltmadan daha zengin bir sosyal hayatı teşvik ederek genel refahı artırır (Gausset & Jensen, 2024).

Svanholm, özellikle karbon emisyonlarının azaltılması noktasında dikkat çekici sonuçlar elde etmiştir. Danimarka'daki üç ekoköy üzerine yapılan bir çalışmada, bu yerleşimin karbon ayak izinin ulusal ortalamanın altında olduğu belirlenmiştir (Trifonova & Párdi, 2018). Bu başarı, organik tarım uygulamaları, yenilenebilir enerji kullanımı ve kaynakların ortaklaşa verimli şekilde kullanılması gibi sürdürülebilirlik ilkelerine sıkı bağlılıkla ilişkilidir. Gausset ve Jensen'in (2024) ortaya koyduğu üzere, bu yaşam biçimi, konfor ve yaşam memnuniyetinden ödün vermeden ekolojik sürdürülebilirliğin nasıl sağlanabileceğini göstermektedir (Gausset & Jensen, 2024). Topluluğun organize organik tarıma odaklanması, onu Danimarka'daki sürdürülebilir uygulamalarda lider bir konuma getirmiştir (Johannessen & Simonsen, 1998). Svanholm Ekoköyü, sürdürülebilir yaşamın başarılı bir modeli olsa da internet kullanımına bağlı dijital ayak izi gibi modern teknolojik etkiler arasında ekolojik idealleri sürdürmekte zorluklarla karşılaşmaktadır (Cerratto-Pargman vd., 2016).

Svanholm'un ekoköy hareketindeki yeri, yalnızca bir örnek teşkil etmesiyle sınırlı kalmamaktadır. Küresel Ekoköy Ağı'nın (GEN) bir parçası olan bu topluluk, sürdürülebilir yaşam tarzlarının çevresel etkileri azaltmadaki rolünü açıkça ortaya koymaktadır (Nissen, 2014). Svanholm modeli, Danimarka'da 1991 sonrası gelişen ekoköy hareketi üzerinde önemli bir etki yaratmış, ülkeyi kişi başına düşen ekoköy sayısı bakımından öne çıkan bir konuma taşımıştır (Gausset & Jensen, 2024). Ancak bu başarıya rağmen, ekoköy hareketi ölçeklenebilirlik açısından çeşitli zorluklarla karşı karşıyadır. Nielsen-Englyst ve Gausset'e (2024) göre, bu tür topluluklar etkileyici karbon azaltımları sunsa da büyüme süreçleri

genellikle maliyetli, yavaş ve sınırlı kapsayıcılıktadır. Ayrıca, dijital teknolojilerin topluluklara entegrasyonu konusunda da çelişkiler gözlemlenmektedir. Cerratto-Pargman ve arkadaşlarının (2016) İsveç'teki bir ekoköy üzerine yaptığı çalışma, dijital altyapının sürdürülebilirliği destekleme potansiyelini vurgularken, bu teknolojilerin ekolojik ideallerle tam uyumlu hale getirilmesinin her zaman kolay olmadığını da ortaya koymaktadır.

Svanholm Ekoköyü, sürdürülebilir yaşam pratikleri ve katılımcı topluluk yönetimi ile hem çevresel hem de toplumsal açıdan dikkat çekici bir model sunmaktadır. Karbon emisyonlarının azaltılmasındaki etkinliği, toplumsal bütünleşmeyi öncelemesi ve diğer ekotopluluklara ilham verici rolü ile Svanholm, günümüzün iklim krizi bağlamında değerli bir örnek oluşturmaktadır. Hareketin karşılaştığı zorluklara rağmen, Svanholm modeli, daha dirençli ve tatmin edici bir gelecek için somut ve uygulanabilir bir yönelim sunmaktadır.

4.4.9. SEKEM (1977 Mısır)

SEKEM, 1977 yılında Dr. Ibrahim Abouleish tarafından Mısır'ın Kahire kentine yaklaşık 60 km mesafede, 70 hektarlık çölleşmiş bir arazide başlatılan ve sürdürülebilir kalkınmayı çok boyutlu bir yaklaşımla ele alan öncü bir girişimdir. Kuruluş vizyonu yalnızca tarımsal üretime odaklanmakla sınırlı kalmamış; bireyin, toplumun ve çevrenin eş zamanlı ve bütüncül gelişimini esas almıştır (Merckens & Shalaby, 2001). Bu doğrultuda SEKEM, ekolojik, ekonomik, toplumsal ve kültürel alanlarda entegre çözümler sunan karmaşık bir yapıya dönüşmüştür.

Girişimin temelinde yer alan dönüşüm fikri, yalnızca fiziksel çevrenin yeniden canlandırılmasına değil, aynı zamanda insanın doğayla ve manevi değerlerle olan bağının yeniden kurulmasına dayanır. SEKEM, bu anlayışla biyodinamik tarım tekniklerini benimsemiş ve 70 hektarlık bakir çöl arazisini verimli tarım alanlarına dönüştürerek çevresel, ekonomik ve sosyal düzeyde derin bir değişim yaratmıştır (Shahin & Khater, 2020). Söz konusu yaklaşım, toprak sağlığının korunmasını ve biyolojik çeşitliliğin artırılmasını hedefleyen sürdürülebilir bir üretim modelini temsil etmektedir.

SEKEM'in gerçekleştirdiği bu dönüşüm, yalnızca tarımsal başarılarla sınırlı kalmamış, aynı zamanda bölgedeki ekonomik yapının güçlendirilmesine de önemli katkılar sağlamıştır. Çeşitli alanlarda faaliyet gösteren işletmeleri ve 2.000'in üzerinde çalışanıyla SEKEM, kırsal kalkınmayı teşvik eden ve yerel istihdamı artıran bir yapı kurmuştur (Mair & Seelos, 2004). Aynı zamanda, Bahariya Vahası gibi bölgelerde tarıma kazandırılan alanlarda malakofauna çeşitliliğinin üç türden on beş türe yükselmesi, çevresel etkilerin yalnızca üretimle sınırlı olmadığını, ekosistem düzeyinde de iyileşme sağlandığını göstermektedir (Ali vd., 2024).

Girişim, zamanla SEKEM Holding çatısı altında bir araya gelen, her biri kendi yönetim kurulu ile faaliyet gösteren şirketlerden oluşan bir yapıya kavuşmuştur. Bu yapı, sosyal girişimcilik ilkeleri doğrultusunda ekonomik başarı ile toplumsal faydayı dengelemeyi amaçlamaktadır. Adil ticaret, çalışan refahı, kültürel faaliyetler ve çevresel dengeye gösterilen özen, tüm SEKEM faaliyetlerinin temel ilkelerini oluşturmaktadır (URL 47, 2018).

SEKEM'in "Sürdürülebilirlik Çiçeği" adı verilen değerlendirme modeli, girişimin ekolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel performansını bütüncül biçimde izlemek ve geliştirmek amacıyla oluşturulmuştur. Bu çerçevede düzenli olarak yayımlanan sürdürülebilirlik raporları, kurumun hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkelerine bağlılığını göstermektedir.

Eğitim ve sosyal gelişim, SEKEM'in temel stratejileri arasında yer almaktadır. Waldorf pedagojisi benimsenerek hem çocuklar hem de yetişkinler için sürekli öğrenmeyi teşvik eden eğitim kurumları kurulmuş; özel gereksinimli bireyler için destek programları geliştirilmiştir (Mair & Seelos, 2004). Sağlık alanında da toplumsal refaha katkı sağlayan adımlar atılmış, bölgede kurulan tıp merkezi ile sağlık hizmetlerine erişim artırılmıştır.

Çevresel sürdürülebilirlik ilkesine bağlı olarak SEKEM, su yönetimi konusunda da yenilikçi çözümler sunmaktadır. Özellikle El-Wahat bölgesinde uygulanan arıtılmış atık suyun sulamada kullanılması, geleneksel su kaynaklarına olan bağımlılığı azaltmakta, enerji tüketimini düşürmekte ve maliyet etkinliğini artırmaktadır (Wahid vd., 2024). Bu yaklaşım, yalnızca çevresel değil, aynı zamanda ekonomik açıdan da sürdürülebilir bir çözüm sunmaktadır.

SEKEM'in başarıları yalnızca yerel düzeyde değil, uluslararası alanda da takdir toplamıştır. 2003 yılında Alternatif Nobel Ödülü olarak bilinen Right Livelihood Award'a ve aynı yıl Schwab Foundation tarafından verilen seçkin sosyal girişimcilik ödülüne layık görülmüştür. Bu ödüller, girişimin hem yenilikçi yapısını hem de küresel ölçekteki etkisini tescillemektedir (URL 47, 2018). Her ne kadar SEKEM modeli başarıyla uygulanmış olsa da bu tür bütüncül kalkınma girişimlerinin farklı sosyo-ekonomik bağlamlarda ne ölçüde ölçeklenebilir olduğu hâlen tartışmalı bir konudur. Özellikle altyapı eksikliği bulunan veya iklimsel koşulları farklı olan bölgelerde benzer projelerin hayata geçirilmesi çeşitli zorluklar içerebilir. Bununla birlikte, SEKEM'in su kıtlığı ve çölleşme gibi ciddi çevresel koşullar altında geliştirdiği yenilikçi uygulamalar, diğer kurak bölgeler için ilham verici örnekler sunmaktadır (URL 47, 2018). SEKEM yalnızca Mısır'da değil, dünya genelinde sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak isteyen topluluklar için örnek teşkil eden bütüncül bir kalkınma modeli sunmaktadır (URL 47, 2018).

4.4.10. UfaFabrik Ekoköyü (1979 Almanya)

UfaFabrik Ekoköyü, Almanya'nın Berlin kentinde bulunan UfaFabrik Ekoköyü, sürdürülebilir kentsel yaşamın öncü örneklerinden biri olarak dikkat çekmektedir. İlk olarak 1979 yılında yaklaşık 100 barış aktivistinin terk edilmiş bir film stüdyosunu işgal etmesiyle başlayan bu girişim, zamanla çevresel, sosyal ve kültürel açıdan sürdürülebilir bir yaşam alanına dönüşmüştür (Litfin, 2017). Ekoköyün planı Şekil 4.4.10.1'de görülmektedir.

Şekil 4.4.10.1: UfaFabrik Ekoköyü Haritası (URL 16)

UfaFabrik, atıl durumda olan bir endüstriyel alanı canlandırarak sürdürülebilir bir yaşam merkezi haline getirmeyi hedefleyen bir girişimdir. Köy, çevreci mimari, yenilenebilir enerji kaynakları ve topluluk dayanışması gibi ekolojik değerlere dayalı bir yaşam tarzını benimsemiştir (URL 15). Köydeki yapılar, geri dönüştürülmüş malzemeler kullanılarak inşa edilmiş ve enerji ihtiyacı güneş panelleri ve biyogaz gibi yenilenebilir kaynaklardan karşılanmıştır (Bkz. Şekil 4.4.10.2 ve 4.4.10.3). Bu yaklaşım, çevreye zarar vermeden yaşamayı ve doğal kaynakları korumayı amaçlar.

Şekil 4.4.10.2 ve 4.4.10.3: UfaFabrik Ekoköyü (URL 16)

Sürdürülebilirlik ve topluluk dayanışması gibi konularda sunduğu başarılı modellerle, diğer ekolojik topluluklara ilham vermiş ve benzer projelerin gelişimine katkı sağlamıştır. Her yıl tahminen 200.000 ziyaretçi gelmektedir (URL 15).

Yaklaşık 16.000 metrekarelik bir alana yayılan bu yerleşim, yeşil altyapılar, doğal yapı malzemeleri ve yenilenebilir enerji sistemleriyle donatılmıştır. Yeşil çatılar, güneş panelleri ve yağmur suyu toplama sistemleri gibi çevreci uygulamalar sayesinde enerji verimliliği artırılmış ve karbon ayak izi önemli ölçüde azaltılmıştır (Mychajluk, 2017).

UfaFabrik, sadece fiziksel altyapısıyla değil, aynı zamanda topluluk odaklı sosyal yapısıyla da dikkat çeker. Yerleşimde yaklaşık 30 kişi yaşamakta, ancak kültürel ve sosyal işletmeleri aracılığıyla 150'den fazla kişiye istihdam sağlanmaktadır. Topluluk, ortak karar alma süreçlerinde yatay ve katılımcı yönetim modellerini benimsemekte, günlük yaşamda iş birliği ve paylaşımı ön plana çıkarmaktadır (Bang, 2005). Organik kafe ve fırın, çocuk programları, kültürel etkinlikler ve dövüş sanatları stüdyoları gibi çeşitli faaliyetlerle hem yerel halk hem de ziyaretçilere hizmet verilmektedir.

Ayrıca, ekolojik yaşamı teşvik etmeye yönelik eğitim programları ve atölye çalışmaları UfaFabrik'in önemli işlevlerinden biridir. Bu programlar aracılığıyla ziyaretçilere çevre bilinci kazandırılmakta ve sürdürülebilir uygulamalar konusunda deneyim sunulmaktadır. Çocuklara yönelik düzenlenen sirk okulu gibi yenilikçi projeler, genç nesillerin sosyal ve çevresel duyarlılıkla yetişmesine katkı sağlamaktadır (Bang, 2005). Bütün bu özellikleriyle UfaFabrik, çevresel sürdürülebilirlik ile toplumsal uyum arasındaki dengeyi sağlayan örnek bir ekoköy olarak küresel düzeyde ilham verici bir model sunmaktadır.

4.4.11. Crystal Waters (1987 Avustralya)

Avustralya'da 1987'de kurulan Crystal Waters Köyü, dünyanın ilk kasıtlı permakültür köyü olma özelliğini taşımaktadır. Bu köy, sürdürülebilir ve düşük etkili yaşam tarzlarının öncüsü olarak tanınırken, 1996'da 200 kişi ile başlayan nüfusu günümüzde her yaşta ve farklı kültürden 250'nin üzerine çıkmıştır. 640 dönümlük çalılık arazide, 83 özel mülkiyete ait küçük kümelerden, geniş ortak arazi alanlarına kooperatif mülkiyetindeki ticari mülklere kadar çeşitli yapılar ve tesislerden oluşmaktadır (URL 17). Crystal Waters'ın büyük bir kısmı çevreci şekilde tasarlanmıştır.

Crystal Waters'ın planlama süreci, doğa ile dengeli bir yaşam anlayışını benimseyen permakültür prensipleri üzerine inşa edilmiştir. Köy yerleşim düzeni, güneş enerjisi ve rüzgâr enerjisi gibi yenilenebilir kaynaklardan en yüksek verimi almak amacıyla tasarlanmış, aynı zamanda çevreci yapı malzemeleriyle inşa edilmiştir (Aldossary, 2024; Vorontsova vd., 2024).

Ana plan, yeşil alanlar ve doğal su yollarını entegre ederek hem ekosistem çeşitliliğini desteklemekte hem de yaşayanlar için açık alanlar (Chen, 2023; Omole vd., 2024). Köyün su yönetimi politikaları, sürdürülebilirliğin merkezinde yer almaktadır. Yağmur suyunun toplanması ve gri suyun arıtılarak yeniden kullanılması gibi uygulamalar, su kaynaklarının verimli kullanımını sağlayarak bölgenin su ayak izini azaltmaktadır (Aldossary, 2024; SuSan & Eryıldız, 2023). Bu sistemler, özellikle su kıtlığı yaşayan bölgeler için potansiyel çözüm yolları sunmaktadır. Şu an arazide 260 kişi yaşamaktadır. Her ailenin kendine ait 4-6 dönüm arası özel mülkü bulunmakta ve ayrıca ortak alanlar, kahve evleri ve pazar gibi alanlar da mevcuttur. Eko-köyün evleri doğaya uyumlu malzemelerle inşa edilmiştir; kerpiç ve saman balyası evler çoğunluktadır. Ayrıca, Crystal Waters'da yaşayan topluluk, gıdasının %80'ini kendi yetiştirmektedir. Eko-köyün içinde iki ayrı grup bulunmaktadır: elektriğini üretenler ve dışarıdan alanlar. Eko-köyün kuruluşundan bu yana 30 yıl geçmiş olup, sorunları iletişimle çözmeyi başaran bir topluluktur. Gençler genellikle liseden sonra şehre dönmekte, ancak üniversiteyi bitirdikten, evlenip çocukları olduktan sonra tekrar köye geri dönmektedirler (URL 18). Crystal Waters, sürdürülebilir yaşamı teşvik eden bir topluluk olarak önemli bir örnektir.

Topluluk katılımı, Crystal Waters'ın sosyal yapısının temelini oluşturmaktadır. Sakinlerin karar alma ve planlama süreçlerine aktif olarak dâhil edilmesi, toplumsal bağlılığı artırmakta ve ortak sorumluluk kültürünü teşvik etmektedir (Suwanchaiskul vd., 2024; Temesgen, 2020). Ayrıca, organik tarım ve yenilenebilir enerji alanlarında düzenlenen eğitimler ve bilgi paylaşım etkinlikleri, bireylerin sürdürülebilirlik hedeflerine katkısını artırmaktadır (Tao & Vyas, 2022; Venkitaraman & Joshi, 2022). Sürdürülebilirliği bütünsel bir yaklaşımla ele alan köy, kültürel ve eğitsel faaliyetleri yerel yaşamla bütünleştirmektedir. Atölye çalışmaları ve çevresel temalı kültürel etkinlikler hem topluluk içi etkileşimi güçlendirmekte hem de çevre bilincini artırmaktadır (Iwuanyanwu vd., 2024). Bu çeşitlilik, geleneksel değerler ile çağdaş sürdürülebilirlik uygulamalarının bir arada gelişmesini destekleyen bir ortam yaratmaktadır. Bununla birlikte, Crystal Waters bazı zorluklarla da karşı karşıyadır. Yüksek başlangıç yatırımları ve sürdürülebilir uygulamaların devamlılığı için gereken sürekli eğitim ihtiyacı, topluluğun uzun vadeli başarısını etkileyen önemli unsurlar olarak öne çıkmaktadır (Suwanchaiskul vd., 2024; Temesgen, 2020). Bu durum, sağlam planlama, güçlü topluluk katılımı ve sürekli öğrenmenin ekoköylerin başarısı için vazgeçilmez olduğunu ortaya koymaktadır.

Crystal Waters Ekoköyü; ekolojik denge, sosyal kapsayıcılık ve ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerini bir arada uygulayarak örnek teşkil eden bir sürdürülebilir yaşam modeli sunmaktadır. Permakültür esaslı planlama, etkin su yönetimi ve güçlü topluluk yapısıyla

bu köy, benzer sürdürülebilir projelerin geliştirilmesine yönelik önemli bir referans noktası oluşturmaktadır. Küresel sürdürülebilirlik gündeminin giderek önem kazandığı günümüzde, Crystal Waters gibi girişimler çevre dostu gelecekler için ilham verici bir rol üstlenmektedir.

4.4.12. Dysssekilde Ekoköyü (1989 Danimarka)

Dyssekilde Ekoköyü, Danimarka'nın Kuzey Sealand bölgesinde bulunan bir ekolojik topluluktur. 1989 yılında eski bir patates tarlasında kurulan bu ekoköy, sosyal bütünleşme, ekolojik mimari ve yenilenebilir enerji kullanımı gibi unsurları bir araya getirerek bütüncül bir sürdürülebilirlik modeli sunmaktadır. Ekoköy denize yakındır (URL 19). Yaklaşık 14 hektarlık bir alana yayılan köy, bugün 200'ü aşkın sakine ev sahipliği yapmaktadır. Köy sakinleri farklı mimari yaklaşımlar kullanılarak doğal, geri dönüştürülmüş veya biyolojik olarak çözünebilen malzemelerle inşa edilmiş yapılarda yaşamaktadır (URL 69, 2023). Yapıların çoğu, saman balyalarıyla izole edilmiş duvarlar, güneş panelli çatı sistemleri ve doğal ışık kullanımını artıran pasif güneş tasarımı gibi enerji verimliliğini önceleyen teknikler içermektedir (URL 70, 2023). Yaklaşık 200 kişi teraslı, Şekil 4.4.12.1 ve 4.4.12.2'de görülen kendi inşa ettikleri geri dönüştürülmüş malzemelerden yapılmış deneysel evlerde yaşamaktadır (URL 19).

Şekil 4.4.12.1 ve 4.4.12.2: Geri Dönüştürülmüş Malzemelerden Yapılmış Deneysel Evler (URL 19).

Organik köy, ziyaretçilere ekolojik ve sürdürülebilir yaşamın nasıl olabileceğini kendi gözleriyle görmeleri için bir fırsat sunar. Ayrıca özel evlerin yanı sıra sanatçıları ve Torup Spisehus kafesini ziyaret etme imkânı da vardır. Yaz aylarında, rehberli turlar düzenlenerek organik mağazalar ve çeşitli lezzetli organik ürünler sunan binalar da gezilebilir. Yapılar açısından, Dyssyle organik köyü oldukça çeşitlilik göstermektedir. Teraslı evler, kendi kendine inşa edilen evler ve geri dönüştürülmüş malzemelerden yapılmış deneysel evler gibi farklı tiplerde konutlar bulunmaktadır (URL 19).

Enerji ihtiyacının önemli bir bölümü, yerel düzeyde kurulan güneş enerjisi sistemleri ve rüzgâr türbinleri aracılığıyla karşılanmakta, böylece dış kaynaklara olan bağımlılık

azaltılmaktadır (URL 70, 2023). Ekolojik sürdürülebilirliğin yanı sıra, Dyssekilde’de su yönetimi de dikkat çeken unsurlar arasındadır. Atık su arıtımı ve yağmur suyu toplama sistemleri aracılığıyla su döngüsünün kapalı sistemler içinde yönetilmesi sağlanmakta, böylece hem su ayak izi azaltılmakta hem de kaynak kullanımında verimlilik artırılmaktadır (URL 70, 2023). Topluluğun örgütlenme biçimi de bu sürdürülebilir yaklaşımı desteklemektedir. Köy, Bifrost, Dysager, Højager, Månen, Solpletten ve Yggdrasil olmak üzere altı farklı konut grubuna ayrılmıştır; bu gruplar kendi içlerinde iş bölümü yapmakta, sosyal etkinlikler düzenlemekte ve toplumsal bağlılığı artıran pratikler yürütmektedir (URL 69, 2023). Ortak kullanım alanlarında yer alan Taraxacum adlı organik ürün dükkânı, topluluk yemekleri için kullanılan mutfak ve çok amaçlı sosyal merkez, kolektif yaşamın altyapısını oluşturan fiziksel ve sosyal mekanlardır.

Dyssekilde Ekoköyü, bireysel sürdürülebilirlik çabalarının ötesinde, topluluk temelli bir yaşam biçiminin çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleriyle nasıl bütünleşebileceğine dair başarılı bir örnek teşkil etmektedir. Bu yönüyle hem yerel politikalar hem de küresel ekolojik hareketler için örnek alınabilecek bir model sunmaktadır.

4.4.13. Ithaca Ekoköyü (1991 ABD)

Ithaca Ekoköyü, ABD’nin New York eyaletinde bulunan ve sürdürülebilir yaşamı teşvik eden bir 70 dönümlük bir arazide bulunan topluluk merkezidir. 1991 yılında kurulan bu topluluk, yaklaşık 225 bireye ev sahipliği yapmakta olup, 175 dönümlük bir alan üzerinde sosyal, çevresel ve ekonomik sürdürülebilirliği bütüncül şekilde benimsemektedir (World Habitat, 2025). Ithaca Ekoköyü, Ithaca kentinde yer almaktadır ve bölgedeki çeşitli sürdürülebilir uygulamaları benimseyen bir topluluk olarak bilinir.

Yerleşim planı, yapıların yoğun şekilde gruplanmasıyla açık alanların korunmasına olanak tanımaktadır. Bu sayede yaklaşık 55 dönümlük doğal alan koruma altına alınmıştır (21st Century Development, 2025). Ekolojik konutlar pasif güneş tasarımı, enerji verimli cihazlar ve fotovoltaik güneş panelleriyle donatılmış olup, net sıfır enerji tüketimi hedeflenmektedir (Chitewere & Taylor, 2010). Köyde ortak evler, yüzme havuzu, topluluk bahçeleri ve enerji tasarruflu evler bulunmaktadır. Köy, sürdürülebilirlik ve permakültür ilkelerini öğreten bir uygulama alanı olma hedefine sahiptir. Kâr amacı gütmeyen eğitim kuruluşları, sürdürülebilir topluluklar inşa etme ve yeşil bina teknikleri konularında eğitimler sunmaktadır (URL 20).

Şekil 4.4.13.1 ve 4.4.13.2: Ithaca Ekoköyü (Nickelsberg, 2007)

Tarım faaliyetleri, topluluğun temel taşlarından biridir. İki organik çiftlik ve ortak topluluk bahçeleri aracılığıyla gıda üretimi sağlanmakta; bu süreçlerde permakültür ilkeleri uygulanarak toprak sağlığı, karbon depolama ve su yönetimi desteklenmektedir (EcoVillage at Ithaca, 2025). Böylelikle yalnızca gıda güvenliği değil, aynı zamanda ekosistem restorasyonu da hedeflenmektedir.

Sosyal dayanışma, topluluğun ortak yaşam alanları, paylaşım ekonomisine dayalı sistemleri ve katılımcı karar alma süreçleriyle desteklenmektedir. Eğitim programları, atölyeler ve halka açık etkinlikler aracılığıyla sürdürülebilir yaşam konusunda farkındalık yaratılmakta ve bilgi aktarımı sağlanmaktadır (Chitewere & Taylor, 2010). Köyde genç nüfus oldukça yüksektir. Çocuklar dayanışma içinde yaşayarak ve sorunlarla başa çıkarak büyürler. Bazı ailelerin zorluklar yaşadığı görülse de gençlerin burada yaşamaya devam etmesi umut edilmektedir. Köyde alternatif eğitim uygulanmaz, ancak bazı çocuklar evde eğitim alır. Ayrıca, Ithaca kasabasında sürdürülebilir eğitim prensiplerine dayalı alternatif bir devlet okulu bulunmaktadır (Zeybek, 2020). Bu ekoköy geleceğe yönelik yatırımlarla ekolojik sürdürülebilir yaklaşımların artmasını ve bu konuda öncü olmayı hedeflemektedir.

Ithaca Ekoköyü, sürdürülebilir yaşam pratiklerinin başarılı bir şekilde uygulanabildiğini göstererek, dünya genelindeki benzer girişimlere ilham kaynağı olmaktadır. Bu model, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak isteyen topluluklar için kapsamlı bir yol haritası sunmaktadır.

4.4.14. ZEGG Ekoköyü (1991 Almanya)

ZEGG Ekoköyü, Almanya'nın Brandenburg eyaletinde bulunan ve sürdürülebilir yaşamı teşvik eden bir topluluk merkezidir. ZEGG, "Zentrum für Experimentelle GesellschaftsGestaltung" yani "Deneyimsel Toplum Tasarımı Merkezi"nin kısaltmasıdır. 1991 yılında kurulan bu niyetli topluluk, yaklaşık 100 kişiye ev sahipliği yapmakta ve alternatif yaşam biçimlerinin uygulanabilirliğini araştırmaktadır (URL 21).

Şekil 4.4.14.1: ZEGG Ekoköyü (URL 22)

ZEGG, yaklaşık 100 kişiyi ağırlayan bir kasıtlı topluluktur. Ekolojik ve sosyal açıdan geleceğe odaklanmaktadır. Şekil 4.4.14.1’de görüldüğü üzere ekoköy, kişisel gelişimi teşvik ederek etkileşim ve iletişimi önemsemektedir. ZEGG, 30 yıllık varoluşunda zaman içerisinde çok yönlü bir topluluk haline gelmiştir. Topluluk, edindiği bilgi ve deneyimi eğitimler, seminerler ve festivaller aracılığıyla misafirlerine aktarmaktadır. Sürdürülebilir yaşam için çeşitli adımlar atan ZEGG, çevre sorunlarına duyarlı organik tarım, karbon nötr enerji tedariki ve permakültürel uygulamalar gibi yöntemlerle sürdürülebilirliği desteklemektedir (URL 23)

Şekil 4.4.14.2 ve 4.4.14.3: ZEGG Ekoköyü (URL 22)

Bu ekoköy, doğayla uyumlu tasarım uygulamaları (Şekil 4.4.14.2) ve gönüllü katılımcılıkla doğaya olan olumsuz etkilerini (ekolojik ayak izlerini) azaltmayı hedeflemektedir. ZEGG, enerji ihtiyacının tamamını ve elektrik tüketiminin %85’ini yenilenebilir ve bölgesel kaynaklardan karşılamaktadır. Topluluk, 1991 yılında odun yongasıyla çalışan bir ısıtma sistemine geçiş yapmış ve fotovoltaiik paneller ile gazla çalışan kojenerasyon tesisleri kurmuştur. Atık su yönetimi için 1992 yılında inşa edilen bitki bazlı bir arıtma sistemi kullanılmakta, bu sistem hem atık suyu arıtmakta hem de yeni habitatlar

oluşturmaktadır. Topluluk, permakültür ilkelerini benimseyerek tarım faaliyetlerini yürütmektedir. Organik bahçecilik uygulamalarıyla sebze, meyve ve çiçek yetiştirilmekte, ayrıca toprak verimliliğini artırmak için malalama ve yeşil gübreleme teknikleri kullanılmaktadır (Hall, 2015)

Bu ekoköy, çeşitli alanlarda sürdürülebilir yaşamı teşvik eder ve Şekil 4.4.14.3'te görüldüğü üzere topluluk katılımını teşvik ederek, topluluk içindeki insanlar arasında bilgi paylaşımını desteklemektedir. ZEGG, ekolojik tasarım, eğitim, sanat ve kişisel gelişim alanlarında faaliyet göstermektedir. Ekoköyün ana amacı, insanların doğayla uyumlu bir şekilde yaşamasını sağlamak, topluluk içinde dayanışma ve iş birliği ruhunu geliştirmektir (Zeybek, 2020). ZEGG, sosyal ilişkilerde açıklık ve güveni teşvik etmek amacıyla "ZEGG Forumu" adı verilen ritüelleştirilmiş bir iletişim yöntemi geliştirmiştir. Bu yöntem, bireylerin duygularını ve düşüncelerini grup içinde paylaşımlarını sağlayarak topluluk bağlarını güçlendirmektedir (URL 48.) Topluluk, karar alma süreçlerinde sosyokrasi modelini benimsemiştir. Bu model, öz-organize ekipler aracılığıyla kararların alınmasını ve uygulanmasını sağlar. Finansal ve sosyal kararlar, topluluk üyelerinin katılımıyla gerçekleştirilmektedir (Hall, 2015).

ZEGG Ekoköyü, sürdürülebilir yaşam pratiklerinin uygulanabilirliğini gösteren bir model olarak, dünya genelindeki benzer girişimlere ilham kaynağı olmaktadır. Topluluk, ekolojik sorumluluk, sosyal bütünlük ve kültürel yenilikçilik ilkeleriyle, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak isteyen topluluklar için kapsamlı bir yol haritası sunmaktadır (Hall, 2015).

4.4.15. Konohana Ekoköyü (1994 Japonya)

Konohana Ekoköyü, Japonya'da yer alan bir ekoköydür. Fuji Dağı'nın eteklerinde, çeşitli eko-sosyal değerlere dayanan bir topluluktur. 1994 yılında kurulan bu topluluk, doğal ve sürdürülebilir bir yaşam tarzını benimsemiştir (URL 24). Yaklaşık 100 üyesiyle, tarım, ruhsallık ve topluluk yaşamını bütüncül bir yaklaşımla birleştiren bu ekoköy, sürdürülebilir yaşamın uygulanabilirliğini gösteren bir model olarak öne çıkmaktadır (Notaras & Nishikura, 2010). Konohana Ekoköyü, farklı modellerde ve büyüklüklerde birkaç aileden oluşan küçük ekolojik yerleşkelerken, bazıları birkaç yüz kişinin yaşadığı büyük topluluklara sahiptir (Zeybek, 2014).. Konohana Ekoköyü'nün yaşam felsefesi, "Önce zihni, sonra tarlayı ek" mottosuyla özetlenebilir. Topluluk üyeleri, her akşam yemeğinden sonra bir araya gelerek günün değerlendirmesini yapmakta ve ruhsal gelişimlerine katkıda bulunmaktadır (URL

48.). Ekoköy, organik tarım teknikleri, demokratik yapı, ruhsal gelişim ve bağımsızlık gibi konularda eğitimler vererek sürdürülebilir yaşamı desteklemektedir (Zeybek, 2020)

Topluluk, 16 hektarlık bir alanda 250'den fazla çeşit pirinç, soya ve sebze yetiştirerek gıda ihtiyacının büyük bir kısmını karşılamaktadır. Organik tarım yöntemleriyle kimyasal gübre ve pestisit kullanımı minimuma indirilmiş, böylece hem çevreye zarar verilmemekte hem de sağlıklı besin üretimi sağlanmaktadır (URL 51, 2018). Kimyasal gübreler, tarım ilaçları veya genetik olarak değiştirilmiş organizmalar kullanılmamaktadır (URL 50, 2018). Topluluk, çevresel sürdürülebilirliği teşvik etmek amacıyla ekolojik ayak izini azaltmaya yönelik çeşitli uygulamalar benimsemiştir. Ortak yaşam alanları, paylaşılan kaynaklar ve toplu üretim sayesinde, bireysel enerji tüketimi ve atık üretimi minimize edilmektedir (URL 51, 2018).

Şekil 4.4.15.1 ve 4.4.15.2: Konohana Ekoköyü (URL 51, 2018).

Sonuç olarak Konohana Ekoköyü'nün temel prensiplerinden biri, her bir varlığın benzersizliğini ve çeşitliliğini kabul etmektir. Bu çeşitliliği kucaklayarak, topluluk üyeleri arasında dayanışma ve birlik duygusunu güçlendirirler (URL 24). Bu da topluluğun sürdürülebilirliğini ve dayanıklılığını artırır. Ekolojik parametrelerle uyumlu bir şekilde yaşamayı teşvik eden, doğaya saygılı ve sürdürülebilir bir topluluktur. Bu çerçevede, doğal kaynakları koruma, çevresel sürdürülebilirlik, çeşitlilik ve dayanışma gibi değerleri ön planda tutmaktadır.

4.4.16. Eco Truly Park (1994 Peru)

Eco Truly Park, Peru'nun Pasifik kıyısında, Lima'nın yaklaşık 63 km kuzeyinde, Aucallama bölgesindeki Chacra y Mar plajında yer alan, 1994 yılında kurulan sürdürülebilir ve manevi odaklı bir ekoköydür. Hindu Vaishnava geleneğinden ilham alan bu topluluk, basit yaşam, yoga ve doğayla uyumlu bir yaşam tarzını benimsemektedir (URL 49, 2007).

Topluluk, kumlu ve verimsiz bir araziye organik tarım yöntemleriyle verimli hale getirerek kendi gıda ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Vejetaryen beslenme, topluluğun temel ilkelerinden biridir ve bu yaklaşım hem bireysel sağlık hem de çevresel sürdürülebilirlik

açısından önem taşımaktadır. Eco Truly Park, ziyaretçilere organik tarım teknikleri, sanat, yoga ve felsefe dersleri sunan turlar, atölye çalışmaları ve gönüllü programları düzenlemektedir. Kuruluşundan bu yana 75.000'den fazla ziyaretçi ağırlamıştır (Limbu, 2024).

Eco Truly Park'ın kültürel uygulamaları, topluluk değerlerine ve sürdürülebilirliğe dayanmaktadır. Sakinler genellikle ekolojik dengeyi korumak için yerel kaynaklara güvenerek organik tarımla uğraşırlar (Suh, 2024). Bu uygulamalar, manevi ve etik değerlerin günlük faaliyetlere rehberlik ettiği Tayland ve Katalonya'da incelenen kasıtlı topluluklara benzer şekilde ortak bir sorumluluk ve kültürel kimlik duygusu geliştirir (Amar, 2024; Schramm, 2025). Eco Truly Park'taki topluluk dinamikleri, iş birliği ve paylaşılan yönetim ile karakterizedir. Karar verme süreçleri genellikle katılımcı yöntemler içerir ve tüm üyelerin katkıda bulunmasını sağlar. Bu yaklaşım, kolektif eylem ve paylaşılan kaynakların sosyal uyumu ve sürdürülebilirliği geliştirdiği ABD ekolojik köylerinden elde edilen bulguları yansıtmaktadır (Mychajluk, 2024; Schelly vd., 2024)

Eco Truly Park'taki çevresel uygulamalar, organik tarım ve atık yönetimi dahil olmak üzere rejeneratif sistemlere odaklanmaktadır. Bu çabalar, yerel kaynak kullanımını ve biyolojik çeşitliliğin geri kazanılmasını vurgulayan Endonezya ekolojik köylerinde kullanılan stratejilere benzer şekilde ekolojik etkiyi en aza indirmeyi amaçlamaktadır (Syamsiyah vd., 2023; Tao & Vyas, 2022). Eco Truly Park'taki sürdürülebilir uygulamalar enerji ve mimariye uzanır. Yenilenebilir enerji kaynaklarının ve yerel kaynaklı malzemelerin kullanımı, enerji verimliliğine ve çevresel entegrasyona öncelik veren eko-yerleşim tasarımındaki daha geniş eğilimleri yansıtmaktadır (Cohen, 2017; Vorontsova vd., 2024). Eco Truly Park'ın ekonomik etkisi, kendi kendine yeterlilik ve yerel girişim ile işaretlenmiştir. Topluluk, iç ekonomileri teşvik ederek ve dış bağımlılıkları azaltarak, ekonomik uygulamaların sosyal ve çevresel hedeflerle entegre edildiği Avrupa eko-köylerinde görülen modellerle uyumludur (Frost, 2022; Issa & Olbina, 2015; Wiest vd., 2022). Eco Truly Park'ın sosyal etkisi önemlidir, topluluk katılımı ve sağlıklı yaşam yoluyla refahı teşvik eder. Çeşitli eko-köylerden yapılan çalışmalar, fiziksel aktivite ve sosyal destek gibi faktörlere atfedilen bu tür ortamların zihinsel ve fiziksel sağlık yararlarını vurgulamaktadır (Kirby, 2020; Rossmann & Gebrewold, 2024).

Topluluğun mimari özellikleri sürdürülebilirliği ve topluluk etkileşimini vurgular. Tasarımlar genellikle kamusal alanları ve enerji verimli binaları içerir ve bu da estetiği işlevsellikle dengeleyen başarılı eko-köylerden gelen ilkeleri yansıtır (Cohen, 2017; Yu, 2022). Ekoköy geleneksel Hint yapılarından esinlenerek inşa edilen 18 konik taş binadan oluşmaktadır. Bu yapılar, doğayla uyumlu yaşamı teşvik eden bir ortam sunmaktadır. Eco Truly Park'taki tasarım özellikleri, yenilenebilir malzemeler kullanarak ve çevresel bozulmayı en aza

indirerek doğayla entegrasyona öncelik veriyor. Bu uygulamalar, uyumlu ve dayanıklı yaşam ortamları yaratmaya odaklanan küresel eko-köy eğilimleriyle tutarlıdır (Küçük Bayraktar, 2022; Vorontsova vd., 2024).

Eco Truly Park, sürdürülebilirliği ve çevresel dengeyi teşvik etmek için ekolojik ilkeleri kentsel ve endüstriyel alanlara entegre etme kavramını ifade eder. Bu konsept, çevresel etkiyi azaltmayı ve kullanıcı deneyimini geliştirmeyi amaçlayan eko-park sistemleri ve eko-endüstri parkları gibi çeşitli uygulamalara yansır. Eco-Parking sistemleri, park alanlarını verimli bir şekilde yönetmek, CO2 emisyonlarını ve tıkanıklığı azaltmak için IoT teknolojisini kullanır. Bu sistemler, gerçek zamanlı park kullanılabilirliğini sağlamak ve araç emisyon sınıflarına göre alan tahsis etmek için sensörler ve mobil uygulamalar kullanır (Tamam vd., 2020). Akıllı otoparka yönelik başka bir yaklaşım, gerçek zamanlı veriler sağlayarak ve tıkanıklığı azaltarak kullanıcı deneyimini iyileştiren düşük maliyetli IoT çözümlerini içerir. Bu sistem, geleneksel otoparkı akıllı sistemlere dönüştürmek için sensörleri, ağ geçitlerini ve bulut platformlarını entegre eder (Dalal vd., 2023). Eko-endüstri parkları geri dönüşüm ekonomisi ve endüstriyel ekoloji ilkelerine dayalı olarak geliştirilmiştir. Sürdürülebilir endüstriyel ortamlar yaratmak için enerji tasarrufu, çevre koruma ve döngüsel ekonomi uygulamalarına odaklanırlar. Eco Truly Park girişimleri sürdürülebilirlik ve ekolojik dengeye odaklanırken, bu sistemleri optimize etmede zorluklar devam ediyor. Örneğin, Tebet Eco Park gibi kentsel parklarda ekolojik işlevlerin uygulanması henüz maksimize edilmemiştir, bu da daha fazla gelişme ve toplum katılımına ihtiyaç olduğunu göstermektedir (Putri vd., 2023).

Eco Truly Park, sürdürülebilir yaşam, manevi gelişim ve topluluk dayanışmasını bir araya getirerek, çevre dostu yaşam tarzlarını benimsemek isteyen bireyler ve topluluklar için ilham verici bir model oluşturmaktadır. Eco Truly Park, bir ekoköy olarak, kültürel uygulamaları, topluluk dinamiklerini, çevresel yönetimi ve ekonomik dayanıklılığı entegre ederek sürdürülebilir yaşama bütünsel bir yaklaşımı bünyesinde barındırır.

4.4.17. Tamera Ekoköyü (1995 Portekiz)

Portekiz'in güneybatısında yer alan Tamera ekoköyü, sürdürülebilir yaşam biçimleri, sosyal yönetim pratikleri ve kültürel etkileşim üzerine geliştirdiği yenilikçi uygulamalarla dikkat çeken, kasıtlı olarak oluşturulmuş örnek bir topluluktur (URL 52, 2020). 1995 yılında Dieter Duhm, Sabine Lichtenfels ve Rainer Ehrenpreis tarafından kurulan topluluğun kökenleri, Almanya'da çatışmanın temel nedenlerini ve şiddetsiz iş birliğinin potansiyelini araştırmaya yönelik deneysel çalışmalara dayanmaktadır (URL 52, 2020). Amacı, rekabetçi toplumların

yerine geçebilecek; sürdürülebilir, kendine yeten ve içsel dönüşümü destekleyen bir model geliştirmektir (URL 52, 2020).

Şekil 4.4.17.1 ve 4.4.17.2: Tamera Ekoköyü ((URL 52, 2020)

Tamera Ecovillage, 2000’li yılların ortasında, küresel çevresel ve ekonomik krizlere bir yanıt olarak şekillenen ekoköy hareketi içinde doğmuştur (Pires & Lima, 2013; Silva vd., 2024) Avrupa’daki karşı kültür hareketlerinden esinlenen topluluk, başlangıçta geleneksel yönetim yapılarıyla uyumsuzluklar yaşamıştır (Esteves, 2017). Ancak yerel yönetim ve kurumlarla kurulan diyaloglar sayesinde, topluluğun ilkeleriyle uyumlu yeni bir idari çerçeve geliştirilmiştir. Zamanla, Tamera sadece alternatif bir yaşam alanı değil, aynı zamanda sürdürülebilirlik uygulamaları için bir “deneme sahası” haline gelmiştir (Esteves, 2017; Silva vd., 2024). Bu dönüşüm, karşı kültürel deneyimlerin zaman içinde daha yaygın kabul gören bir sürdürülebilirlik anlayışına evrilmesinin örneğidir (Nielsen-Englyst & Gausset, 2023).

Tamera’nın organizasyonel yapısı, “ortak olma” ilkesi etrafında şekillenmiştir; bu, paylaşılan kaynakların ve mekânların kolektif yönetimini ifade eder. Bu yapı, topluluk üyeleri arasında birlikte üretme ve karar alma süreçlerine dayalı bir dayanışma modeli geliştirmektedir. Tamera, yerel halk ile ekoköy sakinleri arasında bir etkileşim alanı oluşturarak, sosyo-ekonomik ve çevresel gerçeklik arasında bir köprü işlevi görür (Esteves, 2017). Bu etkileşim, topluluğun kendi kimliğini korurken yerel bağlarla anlamlı ilişkiler kurmasına olanak tanır. Yerleşim yapısı, kalıcı üyelerle birlikte dönemsel ziyaretçileri de kapsayacak biçimde esnek ve kapsayıcıdır. Karar alma süreçleri katılımcılığa dayalıdır ve fikir birliğine varmayı esas alır (Esteves, 2017). Bu yönetim modeli, çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal etkileşimi bir araya getirerek ekolojik ve toplumsal teknolojilerin birlikte işlemlerini mümkün kılar (Esteves, 2017).

Tamera ekoköyü, sürdürülebilir yaşamı destekleyen çok boyutlu ekolojik ve teknolojik uygulamalarıyla dikkat çeker. Permakültür ilkeleri doğrultusunda geliştirilen Su Tutma Peyzajı (WRL) sistemi, yağmur suyunun etkin bir şekilde muhafazasını, ormanların yeniden ağaçlandırılmasını ve toprağın canlandırılmasını sağlar. Bu sistem sayesinde Tamera, 2011 yılı

itibarıyla su açısından tam bir özerklik kazanmıştır (Esteves, 2017). Bu yaklaşım yalnızca su kaynaklarını korumakla kalmaz, aynı zamanda ekosistemin onarımı ve uzun vadeli kuraklığa direnç geliştirilmesi açısından da kritik önemdedir. Enerji alanında ise Tamera, güneş enerjisiyle çalışan bir köy kurarak seraların işletilmesi, su pompalama, gıda işleme ve depolama gibi temel ihtiyaçları yenilenebilir kaynaklarla karşılamaktadır. Bu sistemde Scheffler aynaları gibi termal güneş teknolojileri ve biyogaz tesisleri de önemli yer tutar. Tüm bu uygulamalar, enerji ihtiyacının dışa bağımlılığını azaltmakta ve bölgesel enerji özerkliğine katkıda bulunmaktadır (Esteves, 2017). Tamera, su, gıda ve enerji gibi temel yaşam kaynaklarını piyasa mekanizmalarından bağımsız hale getirerek özerk bir yaşam modeli kurmayı hedeflemektedir. Bu yaklaşım, insan ihtiyaçlarını doğayla sömürücü olmayan bir ilişki içinde karşılama amacını taşır. Ayrıca yapılaşmada doğal malzemeler ve Alentejo bölgesine özgü geleneksel biyo-inşaat teknikleri kullanılmaktadır. Bu hem yerel kültürel mirasın yaşatılmasına hem de çevresel etkilerin azaltılmasına olanak sağlar. Tüm bu uygulamalar, Tamera'nın ekolojik ayak izini minimize ederken aynı zamanda biyoçeşitliliğin artmasına, toprak sağlığının iyileştirilmesine ve kurak iklim koşullarına karşı topluluğun dayanıklılığının güçlenmesine olanak tanımaktadır (Esteves, 2017).

Tamera, "Şifalı Biyotop" kavramı doğrultusunda, doğayla uyum içinde bir yaşam alanı yaratmayı amaçlamaktadır (Esteves, 2017). Organik tarım, permakültür ve su yönetimi gibi çevre dostu uygulamalarla ekolojik ayak izini azaltmayı hedefler (Pires & Lima, 2013; Silva vd., 2024). Bu pratikler, yalnızca çevresel sürdürülebilirlik değil, aynı zamanda sosyal teknolojileri uygulanabilirliği açısından da bütüncül bir model sunar. Tamera'nın yerel halkla kurduğu iş birliği, çevresel farkındalık ve kaynak yönetimi konularında kültürel etkileşimi teşvik etmiştir. Bu ortak çaba, doğal varlıkların korunması ve sürdürülebilir arazi kullanımı konularında bölgesel ölçekte olumlu etkiler yaratmıştır (Esteves, 2017). Tamera, kültürel etkileşim ve eğitsel faaliyetler yoluyla sürdürülebilir yaşam biçimlerini yaygınlaştırmayı amaçlamaktadır. Çevresel bilinç, sosyal bütünleşme ve bireysel gelişimi teşvik eden çok sayıda etkinlik ve program geliştirilmiştir (Pires & Lima, 2013; Silva vd., 2024). Öne çıkan kültürel girişimlerden biri, belediyenin de desteğiyle hayata geçirilen ve yerel halkla sürdürülen "kültürel diyalog" sürecidir. Bu karşılıklı etkileşim, bilgi paylaşımı ve ortak öğrenme fırsatları sunarak, topluluklar arası anlayışı derinleştirmiştir (Esteves, 2017). Eğitim alanında Tamera, doğrudan yaşantıya dayalı öğrenme modelleri geliştirmiştir. Bu pedagojik yaklaşımlar, katılımcıların doğal çevreyle daha derin bağlar kurmasına ve alternatif yaşam yollarını deneyimlemesine olanak tanır. Aynı zamanda Tamera, yenilikçi eğitim metodlarının geliştirildiği bir "öğrenme laboratuvarı" işlevi de görmektedir (Papenfuss & Merritt, 2019). Bu

eğitim faaliyetleri, Tamera'nın katılımcı yönetim yapılarıyla uyum içinde çalışır. Böylece öğrenme süreçleri yalnızca teorik düzlemde kalmaz; bireylerin ekoköyün işleyişine doğrudan katkı sunduğu pratik bir düzleme taşınır (Esteves, 2017; Papenfuss & Merritt, 2019).

Tamera Ekoköyü, kasıtlı toplulukların yenilikçi uygulamalar ve işbirlikçi yönetim yoluyla çevresel, sosyal ve ekonomik zorlukları nasıl ele alabileceğinin çekici bir örneği olarak hizmet eder. "Ortaklaşmaya", çevresel yenilenmeye ve kültürel diyaloga olan bağlılığı, sürdürülebilirlik için bir "test alanı" ve bölgesel kalkınma için bir model olarak rolünün altını çiziyor. "ekoköy" hareketi gelişmeye devam ederken, Tamera'nın deneyimleri, daha geniş toplumsal dönüşümlere ilham verme potansiyeline dair ekoköylerin potansiyeli hakkında değerli bilgiler sunuyor.

4.4.18. Sieben Linden Ekoköyü (1997 Almanya)

Sieben Linden Ekoköyü, Almanya'nın Saksonya-Anhalt eyaletinde bulunan ve sürdürülebilir yaşamı teşvik eden bir topluluk merkezidir. Sieben Linden, 1997 yılında kurulmuştur ve ismi Almanca'da "Yedi Linden" anlamına gelir, bu da yerleşim yerinin çevresindeki yedi çınar ağacını işaret etmektedir. Sieben Linden Ekoköyü, çevre bilincini ve toplum odaklı kalkınmayı vurgulayan sürdürülebilir bir yaşam modelidir. Tesis, çevre dostu uygulamalar ve sürdürülebilir inşaat yöntemleri uygulayan yüzden fazla sakini barındırıyor. Köyün sürdürülebilirliğe yaklaşımı, ekolojik ve karbon ayak izi metodolojileri kullanılarak değerlendirilen hem yaşam tarzı seçimlerini hem de bina tekniklerini kapsayan kapsamlı bir yaklaşımdır. Bu değerlendirmeler, geleneksel yaşam düzenlemelerine kıyasla köyün çevresel etkisinin azaldığını vurgulamaktadır (Bocco vd., 2019). Köyün bu düşük ekolojik ayak iziyle yüksek yaşam kalitesini birleştirme amacı onu öne çıkan bir ekoköy haline getirmektedir.

Şekil 4.4.18.1 ve 4.4.18.2: Sieben Linden Ekoköyü (URL 25) (Wuerfel)

Ekoköyde 100 yetişkin ve 40 çocuk ve genç, çeşitli yapı tiplerinde yaşamaktadır. Köy, 115 hektarlık arazide bulunmakta; orman, inşaat alanı, tarım arazisi ve bahçelerden

oluşmaktadır. Sieben Linden'deki Libelle ve Villa Strohbunt gibi binalar, ekoköylerin kendi kaynaklarından sürdürülebilir bir şekilde tedarik edilen saman, kil ve kereste gibi yerel malzemeleri kullanır. İnşaat yöntemleri, atlı arabalar gibi düşük enerjili yöntemler kullanılarak taşınan malzemelerle geleneksel teknikleri ve minimum çevresel etkiyi vurgulamaktadır (Gerace, 2019). Güneş panelleri, kompost tuvaletleri ve kanalizasyon arıtma tesisi gibi tesisler, küçük ölçekli enerji ve malzeme döngülerini sağlamaktadır. Köy, sosyal, ekolojik, ekonomik ve kültürel unsurların etkileşimine dayalı sürdürülebilir bir bütün oluşturur. Ayrıca, farklı kültürlerden, yaş gruplarından ve sosyal sınıflardan insanları ağırlayan kozmopolit ve misafirperver bir yapıya sahiptir (URL 25). Bu ekoköyün geleceğe yönelik umut vadeden bir örnek olduğu söylenebilir.

Sieben Linden, sosyal ekolojik değerleri bütünleştiren, çevresel etkiyi en aza indirirken yüksek yaşam kalitesini hedefleyen bir yaşam tarzını teşvik eder (Schack, 2018). Topluluğun günlük uygulamaları çevre dostu olacak ve sakinleri arasında bir sürdürülebilirlik kültürünü teşvik edecek şekilde tasarlanmıştır (Bocco vd., 2019). Sürdürülebilir yaşamın örnek bir modeli olarak hizmet ederken, böyle bir modeli daha büyük ölçekte kopyalamanın zorluklarını ve sınırlamalarını dikkate almak önemlidir. Sieben Linden'in başarısı kısmen, diğer bağlamlara kolayca aktarılamayan özel topluluk dinamikleri ve yerel kaynaklarından kaynaklanmaktadır. Ek olarak, sürdürülebilir uygulamaların kentsel ortamlara entegrasyonu, Sieben Linden gibi kırsal ekolojik köylerde gösterilenlerin ötesinde özel çözümler gerektiren farklı zorluklar ortaya çıkarmaktadır.

4.4.19. Earthworks Ekoköyü (2004 Kanada)

Earthworks Ekoköyü, Kanada'da bulunan ve 2004 yılında kurulmuş, sürdürülebilir yaşamı teşvik eden bir topluluk merkezidir. Earthworks, doğal ve ekolojik yapıları teşvik eden ve biyoçeşitliliği koruyan bir ekoköy olarak bilinmektedir. Bu ekoköy, organik tarım, yenilenebilir enerji kullanımı, atık geri dönüşümü ve çevresel koruma gibi sürdürülebilir uygulamaları teşvik etmektedir. Ayrıca, topluluk içinde eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri düzenlenir ve yerel halkın katılımı teşvik edilmektedir. Bu ekoköyler uzun vadeli enerji ve gıda güvenliği sağlamanın yanı sıra, öğrenme, çalışma ve oyun için sağlıklı bir ortam sunmaktadır (URL 26). Earthworks Ekoköyü, doğa ile uyumlu bir şekilde yaşamayı teşvik ederken, toplumun dayanışma içinde olmasını ve doğal çevreyi korumasını desteklemektedirler. Bu topluluk, sürdürülebilir yaşam ve ekolojik bilinç konularında dünya genelinde bir model oluşturmayı amaçlamaktadır.

Earthworks Ekoköyü'nde doğal kaynaklarla uyumlu şekilde planlanmış yerleşim alanları oluşturmak amacıyla temel uygulamalar kullanılmaktadır. Bu uygulamalar hem çevresel bütünlüğü koruyan hem de topluluk temelli sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen stratejik peyzaj müdahaleleriyle şekillenir. Yollar, yapılar ve destekleyici tesislerin inşası gibi altyapı elemanlarının oluşturulması kritiktir. Bu işlemler genellikle proje bütçesinin yaklaşık %25'ini kapsar ve bu da hafriyat süreçlerinin verimli şekilde yönetilmesini zorunlu kılar. Zaman içinde yıpranan altyapı, özellikle earthworks yapıları, güvenlik ve işlevselliğin sürdürülmesi için düzenli bakımı gerektirir. Birçok mevcut yapı, öngörülen kullanım ömrünü aşmış durumdadır ve bu nedenle yenileme çalışmaları kritik hale gelmiştir (Briggs vd., 2022). Earthworks'te sürdürülebilir yaklaşımlar, yerel kaynakların kullanımını teşvik ederken, kazı ve dolgu hacimlerinin dengelenmesi yoluyla nakliye ihtiyacını ve çevresel bozulmayı azaltmayı hedefler (Hearn & Hunt, 2011). Earthworks yapıların etkin yönetimi, uzun ömürlülük ve yapısal bütünlük açısından oldukça önemlidir. Bu, düzenli durum analizleri ve gerek duyulduğunda yapının iyileştirilmesine yönelik tasarım müdahalelerini içermektedir (McGinnity & Saffari, 2023). Ekoköylerde bu yapıların entegrasyonu, kalkınma ve çevresel koruma arasındaki hassas dengeyi kurmayı amaçlarken, artan maliyetler ve potansiyel ekolojik etkiler gibi zorlukların da dikkatle gözetilmesi gerekmektedir. Yani bu uygulamaların etkinliğini koruyabilmesi, teknik yeterlilik kadar çevresel hassasiyetin de sürekli olarak değerlendirilmesine bağlıdır.

4.4.20. Mbam ve Faoune Ekoköyleri (Senegal)

Bu ekoköyler, Gen Senegal'e (Küresel Eko Köyler Ağı) üye olmuş ve sürdürülebilirlik taahhüdünde bulunmuş topluluklardır. Bu ekoköy, doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasını teşvik eden, çevre dostu uygulamaları benimseyen ve topluluk odaklı bir yaşam tarzını destekleyen bir yerdir. Modern teknolojinin ve üretimdeki azalmanın etkisiyle genç nüfusun büyük şehirlere göç ettiği bir dönemde, kültürel, ekonomik, sağlık ve ruh sağlığı gibi alanlarda sürdürülebilirlik hedefleri belirlemişlerdir. Bu ekoköyler, yaptıkları çalışmalarla çevrelerindeki topluluklara ilham kaynağı olmuş ve araştırma, eğitim ve uygulama alanlarında merkez konumuna gelmişlerdir (Asımgil, 2017).

Senegal'deki Mbam ve Faoune Eko-inek girişimi, eko-köyler çerçevesinde sürdürülebilir tarım ve toplum gelişiminin benzersiz bir kesişimini temsil ediyor. Tarım alanında, yerel çevre koşullarına uyum sağlayan sistemlerin geliştirilmesi öne çıkmaktadır. Örneğin, yerli zebu türü Bos taurus ile melezlenen süt sığırlarının kullanımı, üretkenliği artırmanın yanı sıra, bölgeye özgü iklimsel koşullarla daha uyumlu bir hayvancılık pratiği sunmaktadır (Marshall vd., 2016). Bu girişim sadece süt sığırı ırklarını iyileştirmeye

odaklanmakla kalmaz, aynı zamanda hem çevre hem de toplum sağlığını geliştiren sürdürülebilir uygulamaları da teşvik eder. Topluluk temelli yaklaşımlar da eko-köylerin temel yapı taşlarındandır. Mbam ve Faoune gibi örneklerde, birlikte öğrenme süreçleri ve ortak yaşam becerileri ön plandadır. Bu tür modeller, bireyler arasında dayanışma ve iş birliği kültürünü geliştirirken, sürdürülebilir yaşam biçimlerinin benimsenmesini kolaylaştırır. Ekoköylerin sağladığı yararlardan biri de sağlık üzerindeki olumlu etkileridir. Günlük yaşamda artan fiziksel hareketlilik ve doğal beslenme alışkanlıkları hem ruhsal hem de bedensel sağlık üzerinde iyileştirici bir etki yaratır (Rossmann & Gebrewold, 2024). Bu yaşam biçimi, yalnızca bireyler için değil, uzun vadede toplulukların genel refahı açısından da değer taşır.

İklim değişikliğiyle mücadele kapsamında da ekoköy girişimleri önemli bir rol oynar. Mbam ve Faoune'deki uygulamalar, yerel ve düşük etkili gıda sistemleri yoluyla karbon ayak izinin azaltılmasına katkı sağlar (Rossmann & Gebrewold, 2024). Bu tür yerel çözümler, küresel çevre sorunlarına karşı etkili ve pratik müdahale yolları sunar. Ancak bu girişimlerin daha geniş ölçeklere uyarlanması, özellikle sosyo-ekonomik koşulların farklılık gösterdiği bölgelerde çeşitli zorluklar barındırmaktadır.

Bu köyler sürdürülebilir kalkınma adına ilham verici olsa da uygulanabilirliğin artırılması için yerel dinamiklerin dikkate alındığı esnek stratejilere ihtiyaç duymaktadır.

4.5. Türkiye'deki Ekoköy Uygulamaları

Dünya'da gelişen bu ekolojik yaklaşım 1990'lı yılların sonlarına doğru Türkiye'de başlamış ve hala devam etmektedir (Doğru, 2023). Türkiye'deki ekoköyler genellikle kırsal bölgelerde konumlanmıştır ve sürdürülebilirlik amacıyla çoğunlukla güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmektedirler. Bu ekoköyler, yerel mimariye ve doğal yapı malzemelerine önem vererek çoğunlukla ahşap gibi yerel malzemelerle yapılmış konutlara sahiptir. Bu sayede, ekoköyler hem çevreye uyumlu bir yaşam alanı sunar hem de yerel kültür ve mimariyi ön plana çıkarır.

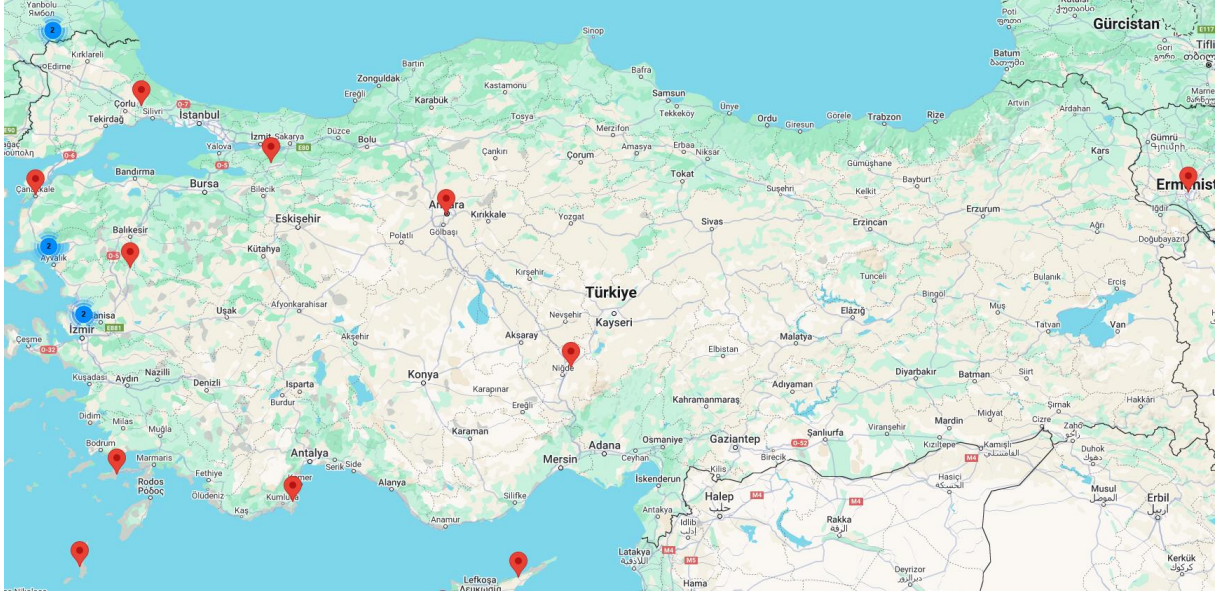
Türkiye'deki ekoköy projeleri, çevre dostu sürdürülebilirlik, yerel ekonomik kalkınma ve topluluk odaklı yaşam tarzları üzerine inşa edilmektedir. Bu projelerde, ekolojik tarım, permakültür uygulamaları, yenilenebilir enerji kaynaklarından faydalanma, atıkların verimli bir şekilde yönetimi ve topluluk üyelerinin aktif katılımı gibi birçok sürdürülebilirlik unsuru öne çıkmaktadır (Şahinkoç vd., 2022). Türkiye'de ekolojik tarım, kimyasal girdilere başvurmadan üretim yapmayı hedefleyen yöntemlerle toprağın doğal dengesini korumayı ve biyolojik çeşitliliği desteklemeyi amaçlamaktadır. Devlet teşvikleri ve artan bilinç düzeyi sayesinde, bu yönetime geçen çiftçilerin sayısı giderek artış göstermektedir (Şahinkoç vd., 2022). Özellikle su

kaynaklarının verimli yönetimi ve hava kalitesinin korunmasına yönelik politikalar, tarım sektöründe sürdürülebilirliğin sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ekoköylerde de ekolojik tarım yöntemlerinin uygulanması, toplulukların kendi kendine yeterlilik kapasitesini artırmakta ve sürdürülebilir bir yaşamın temellerini oluşturmaktadır.

Sürdürülebilir sanayi kalkınması kapsamında, Türkiye’de eko-endüstri parkları hayata geçirilmektedir. Özellikle sanayi faaliyetlerinin yoğun olduğu Kocaeli gibi bölgelerde oluşturulan bu parklar, endüstriyel tesisler arasında kaynak paylaşımını teşvik ederek hem atık üretimini azaltmayı hem de çevresel etkileri en aza indirmeyi amaçlamaktadır (Şenlier & Albayrak, 2011). Bu tür yapılar, çevre ve sanayi arasında daha dengeli bir ilişki kurulmasını sağlamaktadır. Ekoköyler, endüstri bölgelerinin çevresel etkilerini azaltmak için bu tür sürdürülebilir sanayi uygulamalarıyla birlikte çalışabilir, yerel kaynak yönetimi ve döngüsel ekonomi modelleri ile desteklenebilir. Artan su sıkıntısıyla birlikte, Türkiye’de arıtılmış atık suların tekrar kullanımı önem kazanmaktadır. Araştırmalara göre, halk arasında sağlık risklerine dair bazı kaygılar olsa da arıtılmış suyun içme dışındaki alanlarda, özellikle tarımsal sulamada, kullanımına genellikle olumlu bakılmaktadır (Buyukkamaci & Alkan, 2013). Ekoköylerde arıtılmış atık suların tarımsal faaliyetlerde kullanımı hem su tasarrufu sağlamak hem de doğal çevrenin korunmasına katkıda bulunmaktadır. Enerji sektöründe ise kojenerasyon ve trijenerasyon gibi sistemlerle hem maliyetlerin düşürülmesi hem de çevresel etkinin azaltılması hedeflenmektedir. Bu teknolojiler, enerji verimliliğini artırmak ve atık ısıdan yararlanmak için önemli bir potansiyel sunmaktadır (Oztop & Hepbasli, 2006). Ekoköylerde bu tür enerji sistemlerinin entegrasyonu, enerji bağımsızlığını artırarak toplulukların sürdürülebilirliğini güçlendirmektedir.

Ekoköyler ve benzeri sürdürülebilirlik odaklı girişimler, Türkiye’de umut vaat eden bir potansiyel taşımaktadır. Ancak bu projelerin yaygınlaştırılmasında bazı yapısal sorunlar dikkat çekmektedir. Halkın bilinç düzeyi, yerel yönetimlerin kapasitesi ve ekonomik teşviklerin sınırlı oluşu, bu tür uygulamaların geniş ölçekte hayata geçirilmesini zorlaştıran temel faktörler arasında yer almaktadır (Şahinkoç vd., 2022; Şenlier & Albayrak, 2011). Ekoköyler, yerel yönetimlerle iş birliği yaparak bu engellerin aşılmasına katkı sunabilir ve çevresel sürdürülebilirlik hedeflerini gerçekleştirmek için önemli bir rol üstlenebilir.

Global Ecovillage Network (GEN) Avrupa kayıtlarına göre Türkiye’de listelenen 13 ekolojik yaşam girişimi/ekoköy bulunmaktadır (Bartu, 2020). Bunlar Şekil 4.5.1’de görülmektedir.

Şekil 4.5.1: Türkiye’deki GEN’e Üye Ekoköylerin Dağılımı (URL 1)

Bu ekoköyler arasında Bayramiç Yeniköy (Çanakkale), Dedetepe Farm (Çanakkale), Dutlar Kollektifi (İzmir), İmece Evi (İzmir), Güneşköy (Ankara), Yeryüzü Ekoköyü (İstanbul/Kocaeli), 8100 (İstanbul), KNIDIA Çiftliği (Muğla), Harmonia Ekolojik Tasarım Eğitim Çiftliği (Çanakkale), Garp Eko Gönüllü Topluluğu (Çanakkale), Taşpınar Köy Çiftliği (Manisa), EKOYER (Türkiye geneli), Olympos Köyü (Antalya) ve Kolektif Yol (Çanakkale) bulunmaktadır. Bu girişimlerden bazıları hâlâ aktif olarak faaliyet göstermekteyken, diğerleri çeşitli nedenlerle aktifliğini yitirmiştir. Ancak bu ekoköy projelerinin kayıtları, Global Ecovillage Network (GEN) gibi uluslararası ağlarda halen mevcuttur.

Çalışmanın bu kısmında, henüz gelişme aşamasında olan Türkiye'deki ekoköy yerleşimleri bazı kriterleri sağlayıp sağlamadıkları göz önünde bulundurularak incelenmiştir. Bu incelenen yerleşimler, çoğunlukla ekoköy kriterlerini karşıladığı düşünüldüğü için bu başlık altında derlenmiştir fakat bazılarının Küresel Ekoköyler Ağı’na aktif üyeliği bulunmamaktadır.

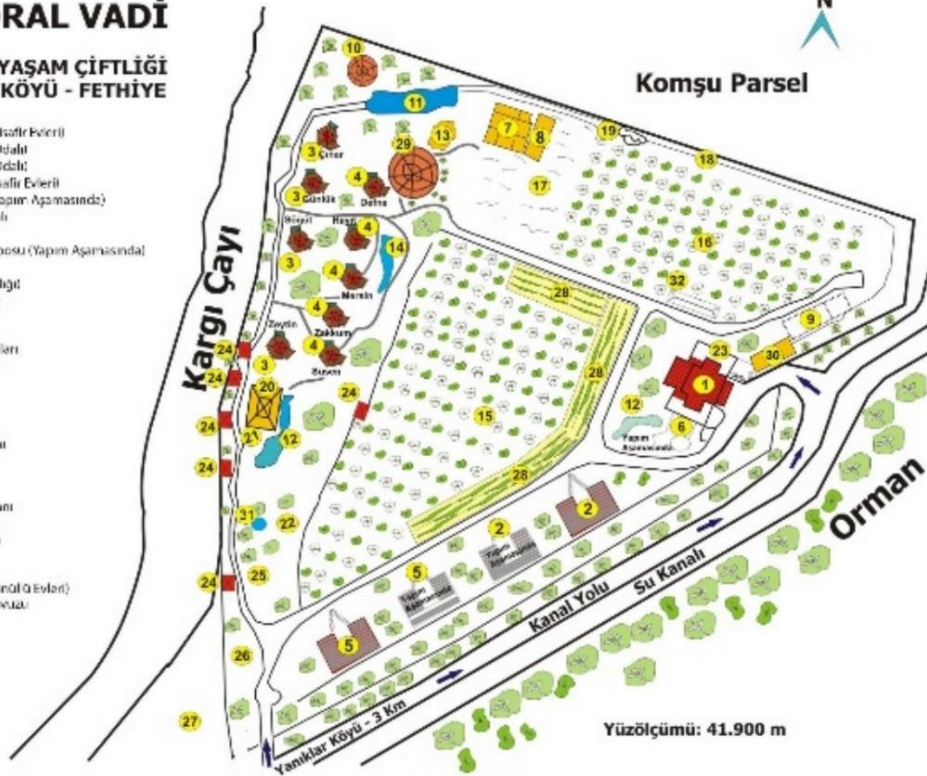
4.5.1. Pastoral Vadi (1999 Muğla)

Pastoral Vadi, Türkiye'nin Muğla ilinde bulunan, sürdürülebilir ve doğayla uyumlu yaşamayı destekleyen bir ekoköy, ekolojik bir yaşam alanıdır. 1999 yılında kurulan bu ekoköy, doğal güzellikleriyle ünlü Muğla'nın köylerinden birinde yer almaktadır (URL 27). Çeşitli işlevlere sahip yapılar, doğal yapı malzemeleriyle inşa edilmiştir. Şekil 4.5.1.1’de ekoköyün vaziyet planını, arazi ve mekân işlevleri görülmektedir.

PASTORAL VADI

EKOLOJİK YAŞAM ÇİFTLİĞİ YANIKLAR KÖYÜ - FETHİYE

- 1 Ana Bina - Ofis
- 2 Taş Konaklar (Misafir Evleri)
- 3 Ahşap Evler (2 Odalı)
- 4 Ahşap Evler (1 Odalı)
- 5 Kerpiç Evler (Misafir Evleri)
- 6 Türk Hamamı (Yapım Aşamasında)
- 7 Keçi - Koyun Ağılı
- 8 At Ahır
- 9 Soğuk Hava Deposu (Yapım Aşamasında)
- 10 Ahşap Salon
- 11 Gület (Sazan Balığı)
- 12 Bejeme-Havuz
- 13 Tavuk Kümesi
- 14 Ördük Havuzu
- 15 Narenciye Ağaçları
- 16 Meyve Ağaçları
- 17 Fkir Alanı
- 18 Su Arıtı
- 19 Su Kaynağı
- 20 Ortak Mutfak
- 21 Yeme İçme Alanı
- 22 Gösteri Alanı
- 23 Atölyeler
- 24 Çardaklar
- 25 Çocuk Oyun Alanı
- 26 Dinlenme Alanı
- 27 Voleybol Sahası
- 28 Özgün Bağlan
- 29 Kerpiç Salon
- 30 Kerpiç Evler (Günlük Evleri)
- 31 Çocuk Oyun Havuzu
- 32 Cami Sıra

Şekil 4.5.1.1: Pastoral Vadi Planı (URL 27)

Şekil 4.5.1.2 ve 4.5.1.3: Pastoral Vadi (URL 27)

Pastoral Vadi, organik tarım, alternatif enerji kaynakları, doğal yapı malzemeleri kullanımı ve atık geri dönüşümü gibi sürdürülebilir uygulamaları benimsemektedir. Bu ekoköy, sürdürülebilir yaşam ve çevre bilinci konularında yerel halkı ve ziyaretçileri bilinçlendirerek, alternatif yaşam modelleri ve ekolojik tarım uygulamaları hakkında farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır (URL 27).

Şekil 4.5.1.4 ve 4.5.1.5: Pastoral Vadi (URL 28)

1999'da başlayan Pastoral Vadi projesi, başlangıçta 900'den fazla fidanı dikerek Valencia portakalı, limon, mandalina, greyfurt, turunç, zeytin, nar, erik, şeftali, kayısı, cennet hurması, ayva, incir ve dut yetiştirmiştir. Şimdi ise dere boyunca çeşitli ağaçları koruyup çoğaltmaktadırlar. Ayrıca meyve bahçelerinin arasında sebze yetiştirmekte, kış için konserveler ve diğer ürünler hazırlamaktadırlar. Ayrıca Şekil 4.5.1.7'de görüldüğü üzere hayvancılık da yapmaktadır (URL 27). Ayrıca Pastoral Vadi Ekoköyü sağlıklı toprak yapısı ve biyolojik çeşitliliği teşvik eden, sentetik gübre ve pestisit kullanımından kaçınan organik tarım yöntemlerini benimsemektedir (Kılıç & İşcan, 2019).

Şekil 4.5.1.6 ve 4.5.1.7: Ekoköydeki Faaliyetler (URL 28)

Pastoral Vadi Ekoköyü, ekolojik tarımı topluluk katılımıyla birleştiren sürdürülebilir bir turizm modeli olarak dikkat çekmektedir. Bu ekoköy, geleneksel turizm anlayışının ötesine geçerek, turizm ürünlerinin çeşitlendirilmesine olanak sağlayan alternatif turizm kapsamında değerlendirilmektedir. Endemik bitki türleri başta olmak üzere zengin bir bitki örtüsüne ev sahipliği yaparak, ekolojik bir turizm destinasyonu olarak cazibesini artırmaktadır (Kılıç & İşcan, 2019). Ekoköy, yerel toplulukları sürdürülebilir uygulamalar ve turizm faaliyetlerine katılım konusunda teşvik etmekte, bu süreçte topluluk dayanışmasını ve çevresel farkındalığı

güçlendirmektedir. Yerel katılımı artıran bu tür programların, öz yeterlilik ve çevre bilincini geliştirdiği gözlemlenmiştir (Sumyati & Sumpena, 2023).

Küresel sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu olan Pastoral Vadi Ekoköyü, kitle turizmine bir alternatif olarak eko-turizmi desteklemektedir. Ekolojik ve kültürel deneyimlere yönelik niş turizm pazarlarına hitap eden bu model, turizm ürünlerini çeşitlendirerek fark yaratmaktadır (Kılıç & İşcan, 2019). Ancak, atık yönetimi ve tarımsal uygulamaların çevresel etkileri gibi sorunlar, bu tür girişimlerin uzun vadeli sürdürülebilirliğini tehdit eden başlıca faktörler olarak öne çıkmaktadır. Bu meselelerin çözülmesi, Pastoral Vadi Ekoköyü'nün sürdürülebilirlik açısından daha güçlü bir model haline gelmesini sağlayabilir ve benzer projeler için bir örnek oluşturabilir.

4.5.2. Güneşköy Kooperatifi (2000 Ankara)

Güneşköy Kooperatifi, Türkiye'nin Ankara ilinde bulunan ve sürdürülebilir yaşamı teşvik eden bir ekoköy girişimidir. 2000 yılında kurulan bu kooperatif, doğal ve ekolojik yaşamı destekleyen bir topluluk merkezi olarak faaliyet göstermektedir. Hisarköy'de 75 dekarlık araziye sahip olan kooperatif, 9 üyeyle faaliyet göstermektedir (Weitzhofer-Yurtısık, 2012). GEN-Europe üyesi olan Güneşköy, kâr amacı gütmeyen bir yapıya sahiptir ve kırsal kesimde sürdürülebilir yaşam deneyimlerini geliştirmeyi hedeflemektedir (URL 29).

Güneşköy Kooperatifi, organik tarım, yenilenebilir enerji kullanımı, doğal yapı malzemelerinin tercih edilmesi ve atıkların geri dönüştürülmesi gibi sürdürülebilir uygulamaları hayata geçirmektedir. Bu kooperatif, doğayla uyumlu bir yaşam tarzını benimsemeyi teşvik ederken, aynı zamanda topluluk dayanışmasını güçlendirmeyi ve çevrenin korunmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Güneşköy Kooperatifi, sürdürülebilir yaşam ve ekolojik farkındalık konularında yerel halkı ve ziyaretçileri bilinçlendirmek için çalışmalar yürütmekte, alternatif yaşam modelleri ve organik tarım yöntemleri üzerine farkındalık yaratmayı hedeflemektedir. Kooperatifin asıl amacı sağlıklı, doğal ve ekolojik bir yaşam tarzını geliştirmek ve uygulamaktır. Faaliyetler, yaşam için enerji verimli evlerin geliştirilmesi, permakültür, nesli tükenmekte olan bitkilerin botanik bahçesinde toplanması, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı ve geri dönüşümün kapsamını genişletecektir. Kooperatifin amaçlarından biri de kırsal kesimde yaşayan çocukları ve halkı eğitmek ve onlara sürdürülebilir yaşamın yeni yollarını göstermektir. Özellikle kadınların güçlendirilmesi ve ekonomik katılımı noktasında Türk tarım kooperatifleri içinde önemli bir gelişim örneği sunmaktadır. Bu girişim, işsizlikle mücadele etmeyi ve bölgedeki kadınların ekonomik koşullarını iyileştirmeyi

- 2014: TCDD tarafından 10 dönüm arazi istimlak edildi.
- 2016: 10.000 ton alüvyal toprak hafriyat olarak alınıp teraslar oluşturuldu.
- 2017: TDT faaliyetleri tekrar başladı ve çeşitli etkinlikler düzenlendi.
- 2019: "Gençler İklimle Dayanıklı Yaşamı Oluşturuyor" projesi başlatıldı.
- 2020: COVID-19 pandemisine rağmen TDT faaliyetleri devam etti.
- 2021: Güneşköy'ün alternatif gıda ağları üzerine bir çalışma yayınlandı.

Yukarıda belirtilen tarihlerde çeşitli etkinlikler ve projeler gerçekleştirilmiş, ayrıca Güneşköy'ün anlatıldığı videolar ve akademik çalışmalar da yapılmıştır (URL 29).

Türkiye'deki kooperatif hareketi, Güneşköy gibi girişimlerin işleyiş çerçevelerini belirlemede etkili olan ve genellikle devlet müdahalesine dayanan politikalardan etkilenmiştir (Ercek & Soydemir, 2020). Güneşköy'ün kuruluşu, devletin merkezi kontrolünden bağımsız olarak yerel düzeyde girişimlerin önemini artırma eğilimini yansıtmaktadır. Kadınların ekonomik yaşama katılımını artırmayı hedefleyen bu kooperatif, kadınların üretim süreçlerine dahil olmalarına ve ekonomik bağımsızlık kazanmalarına olanak tanıyan bir platform sunmaktadır (Dalkıran, 2017). Kadın kooperatiflerinin, kadınların karşılaştığı ekonomik engelleri aşmalarına yardımcı olduğu ve toplumsal zorluklara rağmen servet birikimi için stratejiler geliştirmelerine destek sağladığı görülmüştür (Çınar vd., 2024). Güneşköy Kooperatifi, Türk Kooperatifler Kanunu çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmekte ve bu yasal düzenleme sayesinde ticari işletmelerden farklı olarak karşılıklı yardımlaşma ilkesine dayanan bir yapıya sahiptir (Yasan, 2024). Bu yasal altyapı, kooperatif üyeleri arasında toplu hareket etme ve dayanışma için uygun bir ortam yaratmaktadır.

Kadınların ekonomik bağımsızlığını artıran bu model, sürdürülebilir bir toplumsal yapı oluşturmak için önemli bir örnek sunmaktadır. Ancak ataerkil normların toplumsal yapılar üzerindeki etkisi gibi sürdürülebilirlik ve etkinlik açısından aşılması gereken zorluklarla karşı karşıya kalabilmektedir.

4.5.3. Knidia Çiftliği (2000 Muğla)

Knidia Çiftliği, 2000 yılında kurulan ve bölgede "Ali Somer çiftliği" olarak da anılan bir ekoçiftliktir. Datça Yarımadası'nın batı ucunda, Yazı Köy'e 3 km uzaklıktaki bir vadide bulunmaktadır. Çiftlik GEN üyesidir (GEN, 2025).

Çiftlik, 140 dönüm büyüklüğünde, yıllık ve çok yıllık ağaçlarla taçlandırılmış bir araziye sahiptir. Arazinin 12 dönümlük bir bölümü, konaklama ve günlük yaşam için ayrılmıştır. Üzüm bağları da Şekil 4.5.2.2'de görüldüğü üzere bu alandadır. Çiftlik alanı

içerisinde akan doğal kaynak suları, sulama dahil tüm su ihtiyacını karşılamaktadır. Belediye su ve elektrik şebekesi bulunmamaktadır. Elektrik gereksinimleri güneş panelleri ve bir rüzgâr jeneratörü kombinasyonu ile ekolojik olarak sağlanmaktadır. Çiftlik eko-turizm için de kullanılmaktadır (URL 31). Şekil 4.5.2.3'te misafirler için hazırlanmış bir oda görülmektedir.

Şekil 4.5.2.2 ve 4.5.2.3: Knidia Çiftliği (URL 31)

Çiftlikte zeytin, badem, narenciye, keçiboynuzu ağaçları yetiştirilmektedir. Hasat edilen ana ürünlerden olan zeytinin en iyi zeytinyağına dönüşmesi için iki adet yağhane bulunmaktadır. Ayrıca, çiftlikte yer alan eski Yunan kültürüne ait tarihi su değirmenleri, restore edilerek konuk odaları haline getirilmiştir. (URL 32). Knidia Çiftliği, doğal güzellikleri ve sürdürülebilir yaşam anlayışıyla misafirlerine keyifli bir deneyim sunmaktadır.

Çiftlik arazi kullanımı ve ekolojik etkiler üzerine yoğunlaşan çeşitli çevresel ve tarımsal çalışmalara ev sahipliği yapmıştır. 2000-2010 yılları arasındaki araştırmalar, bölgedeki arazi örtüsü ve orman dinamiklerinde hem ormansızlaşma hem de ağaçlandırma süreçlerine dikkat çekmiştir. Bu süreçte, yaklaşık 18.410 hektarlık bir orman alanının bozulmaya uğradığı, buna karşılık 18.239 hektarlık alanın başarıyla restore edilerek orman ekosistemlerinin iyileştirilme potansiyelinin ortaya konduğu belirtilmiştir (Yavaşlı vd., 2013). Araştırmalar, ormansızlaşma ve kurtarma süreçlerinde önemli bulgular sunmuş, orman örtüsünün bir bölümünün kaybedilmesine rağmen aktif yönetim çabaları sayesinde benzer bir alanın geri kazanıldığını göstermiştir. Tarımsal uygulamaların çevresel maliyetleri ele alınmış, çevresel etkilerin tarım politikalarına entegrasyonu gerekliliği vurgulanmıştır (Smith, 1992). Ayrıca, sürdürülebilir tarım için etkili su yönetiminin önemi özellikle sulamaya bağlı bölgelerde öne çıkmıştır (Schmid & Hanson, 2007).

Çalışmalar, orman rehabilitasyonunda olumlu eğilimlere işaret etmekle birlikte, tarımsal faaliyetlerin ve çevresel bozulmanın yarattığı zorluklara da dikkat çekmiştir. Bu durum, sürekli izleme ve politika müdahalelerinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

4.5.4. Latif Yalçiner Çiftliği (2000 Erzincan)

Latif Yalçiner Çiftliği, 2000 yılında Erzincan’da kurulan, 20–30 kişilik bir topluluğa ev sahipliği yapan, sürdürülebilir tarım ve ekolojik yaşam merkezidir (URL 33). Yarı kurak iklimde ve tuzlu-sodik topraklarda faaliyet gösteren çiftlik, organik tarım, yerel tohum koruma ve atık yönetimi projeleriyle bölge halkının çevresel bilincini artırmayı amaçlamaktadır. Bağcılıkta ‘Karaerik’ üzümünün geleneksel yöntemlerle yetiştirilmesi ve toprak iyileştirme stratejileri (alçı uygulamaları) aracılığıyla düşük verimli toprakların verimliliği yükseltilmiştir. Çiftlik, aynı zamanda arıcılık, doğa yürüyüşleri ve permakültür eğitimleri sunarak yerel ekosistemin biyolojik çeşitliliğini desteklemektedir (Şahin & Gök, 2011). Sürdürülebilir hayvancılık kapsamında, inek gübresi anaerobik fermantasyonla işlenerek organik gübre haline dönüştürülmekte ve tarımsal atıklar besleme sistemine geri kazandırılmaktadır. Bu bütünsel yaklaşım, çiftliğin mimari yerleşiminde de açık hava eğitim alanları, doğal malzeme kullanımı ve su yönetimi yapılarıyla birlikte, ekoköy mimarisi ve ekolojik sistemler ölçeğinin birbirinden ayrılmayacak derecede iç içe geçmesini sağlamaktadır.

Latif Yalçiner Çiftliği sürdürülebilir tarım uygulamalarını benimsemiş ve çevresel etkileri minimize etmek için çeşitli stratejiler geliştirmiştir. Ancak, daha büyük ölçekli operasyonlar için ekonomik baskılar, ekolojik standartlarda bazı tavizlere yol açabilir ve bu uygulamaların geniş ölçekte uygulanabilirliğini sınırlayabilir. Çiftlik hem ekolojik hem de ekonomik sürdürülebilirliği sağlamak için sürekli yenilik ve destek gerektiren bir model sunmaktadır.

4.5.5. Dedetepe Çiftliği (2000 Çanakkale)

Dedetepe Çiftliği, Türkiye’de kurulan öncü ekoköy girişimlerinden biri olarak, Global Ecovillage Network (GEN) Avrupa ağı kapsamında tanımlanmış ve listelenmiştir (GEN, 2025). 2000 yılında Çanakkale’nin Ayvacık ilçesi yakınlarında, Adatepebaşı Köyü’nde kurulan bu girişim, ekolojik sürdürülebilirliği ve topluluk yaşamını bir araya getiren “kasıtlı ekoköy” (intentional ecovillage) modelini benimsemektedir. Kazdağları’nın zeytinlikleri arasında, doğal bir nehrin kıyısında ve denize yalnızca 3 km uzaklıkta konumlanan çiftlik, özellikle zeytinyağı üretimiyle tanınmaktadır (GEN, 2025).

Dedetepe Çiftliği, 2010 yılından beri çevreci seyahat edenlere yönelik konaklama hizmeti sunmaktadır ve aynı zamanda sekiz yıldır gönüllülere ev sahipliği yapmaktadır (URL 35). Çiftlikteki yapılar tamamen ekolojik prensiplere uygun olarak tasarlanmıştır ve güneş ve rüzgârdan elde edilen enerji ile çalışmaktadır. Konaklama seçenekleri arasında kütük evler, yurtlar, çadırlar ve açık hava uyku platformları bulunmaktadır. Çiftlik, Kazdağları'nın eteklerinde, doğal bir nehir kıyısında ve Ege Denizi'ne üç kilometre mesafede konumlanmıştır (URL 34). Çiftlikte bulunan yapılar, doğaya zarar vermeyen ekolojik inşaat teknikleriyle, ekolojik prensiplere uygun biçimde inşa edilmiştir. Konaklama seçenekleri arasında kütük evler, geleneksel yurtlar (Orta Asya çadırları), bireysel çadırlar ve açık hava uyku platformları yer almakta olup, aile dostu bir ortam sunulmaktadır (GEN, 2025) (URL 34). Enerji ihtiyacı ise tamamen yenilenebilir kaynaklardan, yani güneş ve rüzgâr enerjisinden karşılanmaktadır (GEN, 2025)

Bu ekoköy ziyaretçilere ekolojik tarım ve doğal yaşamı vurgulayan bir deneyim sunmayı amaçlamaktadır. Çiftlik, İngilizce ve Fransızca konuşulan uluslararası bir çevreye sahiptir. GEN'in sunduğu verilere göre, çiftlikte kalıcı olarak yaşayan iki üye bulunmaktadır ve gönüllüler kabul edilmektedir. Ayrıca, çocuklara açık ve aile dostu bir alan olarak tanımlanmıştır (GEN, 2025) (URL 34). Ancak bu bilgiler Ekim 2018 itibariyle güncel olduğu ve zamanla değişmiş olabilir.

4.5.6. Garp Eco Gönüllü Topluluğu (2003 Çanakkale)

Garp Eco Gönüllü Topluluğu, Türkiye'nin kuzeybatısında, Çanakkale iline bağlı Babakale köyü yakınlarında yer alan ve kırsal nitelikli bir ekolojik yerleşimdir. GEN Europe ağı içerisinde yer alan bu topluluk, Türkiye kıyılarında, İstanbul'a yaklaşık 500 kilometre mesafede konumlanmıştır. Yerleşimin izole bir bölgede bulunması, doğal bir inziva alanı olarak dikkat çekmesini sağlamaktadır. Ulaşım koşulları ise oldukça özgündür; yaklaşık 300 metrelik özel plaja yalnızca tekne, ATV veya eşek ile ulaşılabilir. Bu özellikleriyle Garp, ekoturizm ve gönüllülük temelli doğa odaklı yerleşim biçimlerine farklı bir örnek sunmaktadır (URL 56, 2023)

Ancak, bu yerleşimle ilgili mevcut veriler sınırlıdır. Garp Eco Gönüllü Topluluğu'na dair bilgilere yönelik en son proje girdisi 2015 yılında kaydedilmiş olup, daha güncel veya detaylı bilgiye ulaşılamamıştır. Bu durum, topluluğun mevcut durumu hakkında kapsamlı bir değerlendirme yapılmasını güçleştirmektedir. Dolayısıyla, literatürde yer alan mevcut bilgiler temel alınarak değerlendirme yapılmıştır.

4.5.7. Kapor Çiftliği (2007 Nevşehir)

Kapor Çiftliği, 2007 yılında Nevşehir'de kurulan bir tarım ve ekolojik yaşam merkezidir. Bu çiftlik, sürdürülebilir tarımı teşvik etmek, organik ürünlerin yetiştirilmesini sağlamak ve topluma ekolojik bilinci yaymak amacıyla kurulmuştur. Yaklaşık 50 kişinin yaşadığı çiftlik, çeşitli tarım ve hayvancılık faaliyetleriyle çevre dostu bir yaşam tarzını benimser. Organik tarımın önemini vurgulayarak yerel tohumların korunmasını ve doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasını hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, çiftlikte pestisit ve kimyasal gübre kullanımından kaçınılarak, toprağın ve su kaynaklarının korunması amaçlanmaktadır. Ayrıca, çiftlikte üretilen organik ürünlerin satışı ve çiftliğin ziyaretçilere açık olması, çevre dostu tarımın, sürdürülebilir yaşamın yaygınlaştırılmasına ve ekoturizme katkı sağlamaktadır (URL 36).

Kapor Çiftliği ise mimari özellikleri bakımından özgün bir örnek sunmakta ve farklı kullanıcı profillerine yönelik işlevsel bir yapı sergilemektedir. Yerleşim tasarımı, geleneksel ve çağdaş mimari öğelerin bir araya getirildiği çok işlevli bir anlayışla şekillenmiştir. Yapısal düzenlemesi ekolojik mimarlık ilkelerine dayanmaktadır. Yapılar, yerel iklim koşullarına uygun doğal malzemelerle inşa edilmiş, enerji verimliliği ve su tasarrufunu gözeten sistemlerle donatılmıştır (URL 36). Bu hem karbon ayak izinin azaltılmasını hem de doğayla uyumlu bir yaşam alanının inşasını sağlamaktadır. Alan büyüklüğü yaklaşık 5.500 ila 9.000 metrekare arasında değişmekte olup, yapıların boyutları 4 ile 30 metrekare arasında farklılık göstermektedir. Bu yapılar, genellikle yanal girişli ve tek odalı formdadır. İnşa süreçlerinde ise koçan duvarlar ve destekleyici direkler kullanılarak hafif çatılı yapılar oluşturulmuş, binaların yamaçlara yerleştirilmesiyle doğal çevreye uyum sağlanmıştır. Kullanıcı profili açısından bakıldığında, Kapor Çiftliği'nde 65 ila 150 arasında yapı bulunduğu bildirilmekte, bu da yerleşim alanının bireysel konutlardan topluluk yaşam alanlarına kadar uzanan geniş bir kullanıcı kitlesine hizmet ettiğini göstermektedir (Vigne vd., 2024). Bununla birlikte, yapıların tasarımında genellikle idealize edilmiş kullanıcı tiplerinin dikkate alındığı, bu durumun ise mimarların beklentileri ile gerçek kullanıcıların ihtiyaçları arasında bir uyumsuzluk yaratabileceği ifade edilmektedir (Verhulst vd., 2016). Bu durum, kullanıcı merkezli tasarım yaklaşımlarının kırsal mimaride ne ölçüde benimsendiği ve uygulamaya aktarıldığına dair önemli sorular doğurmaktadır.

Çiftlik, bölgenin tarımsal kimliğini ve kırsal kalkınma potansiyelini temsil eden özgün bir model sunmaktadır. İklim koşulları, toprak yapısı ve bölgedeki sosyo-ekonomik etkenler, bu alanın tarımsal üretim biçimlerini doğrudan şekillendirmektedir. Özellikle bağıcılık gibi geleneksel tarım faaliyetleri hem ekonomik hem kültürel açıdan ön plana çıkmakta ve Kapor

Çiftliği bu mirasın sürdürülebilir bir biçimde yaşatılmasına katkı sağlamaktadır. Nevşehir'in tarım arazileri, geniş ölçekli üzüm bağları ile küçük ölçekteki aile bahçelerinin bir arada bulunduğu karma bir peyzaj sunar. Kapor Çiftliği, bu çeşitliliği, ekolojik ilkelerle harmanlayarak hem çevresel sürdürülebilirliği hem de üretkenliği gözeten bir modele dönüştürmektedir. Bağcılık sektörü, kimi zaman düşük verim ve ekonomik dalgalanmalardan etkilenmekle birlikte, bölge ekonomisine katkı sağlamaya devam etmektedir (Tırnakçı vd., 2018).

Çiftlik aynı zamanda tarım turizmini işlevsel bir yapı olarak entegre etmiş ve ziyaretçilere yerel üretim süreçlerini deneyimleme fırsatı sunmuştur. Bu yaklaşım, hem kırsal turizmin gelişmesine katkıda bulunmakta hem de üreticilere alternatif gelir kaynakları yaratmaktadır. Yerel tarım bilgisiyle bütünleşen bu model, kültürel mirasın korunmasını da desteklemektedir (Tırnakçı vd., 2018). Bunlara ek olarak, iklim değişikliğinin tarım üzerindeki olumsuz etkileri, çiftlikte uygulanan yönetim pratiklerinin adaptasyon yeteneğini artırmayı zorunlu kılmaktadır. Sıcaklık değişimleri ve kuraklık gibi tehditler, ürün kalitesini ve verimliliği riske atmakta; bu da daha dirençli tarım sistemlerinin geliştirilmesini zorunlu hale getirmektedir (G. Ç. Yıldız & Yıldız, 2024). Kapor Çiftliği'nin üretim modeli yalnızca bağcılıkla sınırlı değildir. Nevşehir kabak çekirdeği gibi yerel ürünlerin korunması ve tanıtılması da bu modelin önemli bir bileşenidir. Bu ürünlerin coğrafi işaretlerle tescillenmesi, pazarda rekabet avantajı sağlayarak hem üreticilere destek olmakta hem de tüketicinin güvenini artırmaktadır (Ünsalan, 2024).

Sonuç olarak, Kapor Çiftliği, Nevşehir'in tarımsal kapasitesini ekolojik ilkelerle harmanlayan ve yerel kalkınmayı destekleyen bütünsel bir yaklaşımla faaliyet göstermektedir. Yerel üretim, mimari ve turizmi bir araya getiren bu model, ekoköyler açısından örnek teşkil edebilecek potansiyele sahiptir. Ancak mevcut ve gelecekteki çevresel tehditler karşısında sürdürülebilirliği sağlamak için kapsamlı ve uzun vadeli planlamalara ihtiyaç duyulmaktadır.

4.5.8. Sevgi Ana Çiftliği (2007 İzmir)

Sevgi Ana Çiftliği, 2007 yılında İzmir'de kurulan bir ekoköydür. Bu çiftlik, doğal tarım ve sürdürülebilir yaşamı teşvik ederken aynı zamanda bir topluluk merkezi olarak hizmet vermektedir (URL 37, 2015). Sevgi Ana Çiftliği, ormanlık bir bölgeye yakın konumda yer alan, küçük ölçekli ancak çok işlevli bir ekolojik yaşam alanı örneğidir. Bu alanda, geleneksel tarımsal üretim yöntemlerinin ötesine geçilerek doğayla uyumlu, sürdürülebilir bir yaşam pratiği sürdürülmektedir. Çiftlik bünyesinde sebze üretimi küçük çaplı bir bahçede gerçekleştirilmekte, aynı zamanda meyve ağaçları ile kaplı alanlarda, ağaçların arasındaki

boşluklar hayvan yem bitkileriyle değerlendirilmektedir. Bu çeşitlilik, agroekolojik bütünlük açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir. Çiftlikte az miktarda kara kovan yöntemiyle arıcılık yapılmakta; böylece yerel ekosistemlerin tozlaşma süreçlerine katkı sağlanmaktadır. Ayrıca peynir, yoğurt ve ekmek gibi temel gıdaların üretimi de çiftlikte bizzat gerçekleştirilmekte olup, bu uygulama yerel gıda sistemlerinin güçlendirilmesine yönelik önemli bir adımdır (Tuna vd., 2020).

“Doğal Yaşam Atölyeleri” adı altında düzenlenen etkinlikler aracılığıyla, gelen ziyaretçilere doğayla bütünleşik yaşam pratikleri aktarılmakta ve topluluk temelli öğrenme süreçleri desteklenmektedir. Gönüllülerin konaklayabilmesi amacıyla ayrılmış bir misafir odasında iki tek kişilik yatak yer almakta; ayrıca bahçede konumlandırılmış ortak kullanım alanlarında duş, tuvalet ve açık mutfak imkânı sunulmaktadır. Konuklar, isterlerse toplu yemek hazırlıklarına katılabilmekte veya kendi yemeklerini bağımsız olarak hazırlayabilmektedir. Bu yapı, kolektif yaşam deneyimi ile bireysel ihtiyaçlar arasında bir denge kurmayı hedeflemektedir (Tuna vd., 2020). Doğal Yaşam Atölyesi, doğayla uyumlu yaşam biçimlerinin bireyler ve topluluklar düzeyinde deneyimlenmesine olanak tanıyan katılımcı bir öğrenme alanı işlevi görmektedir. Atölye kapsamında yürütülen faaliyetler, ekolojik üretim tekniklerinin ve geleneksel bilgi birikiminin aktarılmasına yönelik olarak yapılandırılmıştır. Bu doğrultuda, keçeden el işi ürünlerin üretilmesi, geleneksel yöntemlerle peynir ve yoğurt yapımı, keçi sütü kullanılarak doğal sabun üretimi gibi uygulamalı etkinlikler gerçekleştirilmektedir (URL 53). Sevgi Ana Çiftliği, ekolojik yaşam ve sürdürülebilir tarım ilkelerini benimseyerek yalnızca üretim alanı olarak değil, aynı zamanda bir öğrenme ve topluluk oluşturma mekânı olarak da önemli bir örnek teşkil etmektedir (Tuna vd., 2020). Bunların yanı sıra, kimyasal girdilerden arındırılmış bir tarımsal bakım yöntemi olarak “zehirsiz bahçe yönetimi” atölyesi, katılımcılara sürdürülebilir tarım pratikleri kazandırmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, ses temelli beden-zihin bütünlüğünü destekleyen çalışmalara ve çeşitli ekoloji odaklı seminerlere de ev sahipliği yapılmaktadır. Atölye hem pratik hem de kuramsal bilgi aktarımının bir arada yürütüldüğü, alternatif öğrenme modellerine örnek teşkil eden bütüncül bir yapı sunmaktadır (URL 53). Araştırmalar, Sevgi Ana çiftliği gibi eko-köylerin öncelikle 35-54 yaş arası, yüksek öğrenim ve gelir düzeyine sahip bireylere hitap ettiğini göstermektedir. Sürdürülebilir bir yaşam tarzı ve otantik kırsal deneyimler arzusu, tüketicilerin bu tür topluluklara ilgisini çeken önemli faktörlerdir (Adalılar vd., 2015). Bu eko-köyler, kişisel gelişimi ve alternatif yaşam biçimlerini teşvik ederek sürdürülebilir uygulamalar için laboratuvar görevi görür (Dias vd., 2017; Schwab & Roysen, 2022). Eko-köyler, sürdürülebilirlik odaklı ağları ve eğitim girişimlerini teşvik etmedeki rolleriyle giderek daha fazla tanınmaktadır. Sürdürülebilirlik konusunda daha geniş

toplumsal bakış açılarını etkileyerek alternatif fikirleri ve uygulamaları yaymak için platformlar görevi görürler (Dias vd., 2017).

Bu tarz ekoköyler sürdürülebilir yaşamı teşvik etmedeki potansiyelini sergilerken, sürdürülebilirlik çabaları üzerindeki etkilerini artırabilecek siyasi ve ekonomik aktörlerin yaygın olarak tanınması ve desteğinin sağlanmasında zorluklar devam ediyor (Dias vd., 2017; Schwab & Roysen, 2022).

4.5.9. Dutlar Kolektifi (2007 Kocaeli)

İzmir'in Menemen ilçesine bağlı Turgutlar Köyü'nde, Ege Denizi bölgesinde yer alan Dutlar Kolektifi, 2007 yılında bir grup girişimci tarafından terkedilmiş bir kırsal yerleşimi dönüştürmek amacıyla kurulmuştur. İlk etapta kamp alanı olarak kullanılan bu alan, zamanla bir çiftliğe dönüştürülerek ekoköy kimliğinden çok bir "çiftlik ve farkındalık okulu" olarak tanımlanmıştır (URL 54, 2015). Kolektifin temel amacı, Dutlar Köyü'nü ekolojik prensiplere dayalı bir yaşam alanına dönüştürmek ve doğa ile uyumlu, sürdürülebilir bir yaşam tarzını hayata geçirmektir (URL 54, 2015).

Kolektif, ekonomik bağımsızlığını doğal tarım ve hayvancılık faaliyetleriyle sağlamış, tüketim alışkanlıklarını asgari düzeye indirerek yerel ve doğal ürünlerin kullanımını teşvik etmiştir. Endüstriyel ürünlerden kaçınılmış, geri dönüşüm ise doğal yollarla gerçekleştirilmiştir (URL 54, 2015). Topluluğun ekonomik işleyişi, şeffaflık ve kolektif sorumluluk ilkeleri doğrultusunda yürütülmüştür. Sosyal yapıda farklı kimliklere ve görüşlere saygı temel alınmış, bireylerin kişisel ve sosyal potansiyellerini özgürce gerçekleştirebilecekleri bir ortam yaratılmıştır. Toplulukta gönüllülük esası ile katılım teşvik edilmiş, bireysellik ile topluluk yaşamı arasında denge kurulmuştur. Şiddetsizlik ilkesi benimsenmiş, çatışmalar diyalog yoluyla çözülmeye çalışılmıştır (URL 54, 2015).

Kolektifin mimari yapıları ekolojik duyarlılıkla tasarlanmıştır. Yerel malzemelerle inşa edilen yapılardan biri, saman balyalarından yapılmış bir misafirhane binasıdır. Ahşap ve toprak sıva kullanılarak tamamlanan bu yapı, konaklama, mutfak ve dinlenme gibi işlevler için kullanılmaktadır. Ayrıca, çevredeki ormanlık alanların korunmasına özel önem verilmiştir (URL 54, 2015).

Topluluğun faaliyet alanları arasında doğal tarım ve hayvancılık, bilgi ve deneyim paylaşımı, gönüllü çalışmaları ve misafir ağırlama bulunmaktadır. Bunun yanı sıra çevreyi koruma ve ekolojik farkındalık oluşturma hedefiyle çeşitli girişimlerde bulunulmuştur (URL 53, 2015). Dutlar Kolektifi'nin sunduğu yaşam biçimi, kırsal alanlarda sürdürülebilir yerleşim modellerine örnek teşkil etmektedir (Kuruoğlu vd., 2021).

4.5.10. İmece Evi (2007 İzmir)

İzmir'in Menemen ilçesine bağlı Turgutlar Köyü'nde yer alan İmece Evi, 2007 yılında kurulmuş ve Türkiye'deki ekolojik topluluk girişimlerinin önde gelen örneklerinden biri olarak GEN Europe ağı içinde yer almıştır (GEN, 2025). İmece Ekoköy projesi kapsamında bir merkez istasyon işlevi gören bu girişim, sürdürülebilirlik, kolektif yaşam ve topluluk temelli yönetim ilkelerini pratiğe dökerek ekolojik köy modelinin yerel bir örneğini oluşturmaktadır.

Topluluğun yönetim yapısı, karar alma süreçleri ve günlük yaşam organizasyonu kolektif temellere dayanmaktadır. Ortak bütçelerin oluşturulması, birlikte yemek pişirilmesi ve tüketim yerine paylaşımın teşvik edilmesi, topluluk üyeleri arasında aidiyet ve dayanışma duygusunu güçlendiren başlıca uygulamalardır. İmece Evi, kâr amacı gütmeyen bir ekonomik sistem benimsemekte, ekonomik şeffaflığı ve erişilebilirliği ön planda tutmaktadır. Ekonomik bağımsızlık ise doğal tarım, hayvancılık, takas sistemleri ve kentlerdeki destek ağları aracılığıyla sağlanmaktadır (GEN, 2025). İmece Evi'nin ekolojik yaklaşımı, endüstriyel üretimden uzak durmayı, yerel ve doğal ürün kullanımını teşvik etmeyi ve tüketim alışkanlıklarını en aza indirmeyi amaçlamaktadır. Geri dönüşüm doğal yollarla gerçekleştirilmekte, çevresel etkiyi azaltmaya yönelik duyarlı yaşam pratikleri benimsenmektedir. Bu çerçevede, bilinçli ihtiyaç belirleme, yerel geleneklerle uyum içinde yaşama ve doğayla dengeli bir ilişki kurma temel ilkeler arasında yer almaktadır (GEN, 2025). Topluluk yapısı bireysel özgürlük ile toplumsal sorumluluğu birlikte gözeten bir anlayışa dayalıdır. Her bireyin kişisel ve sosyal potansiyelini gerçekleştirmesi desteklenirken, gönüllülük esasına dayanan katılım modeliyle topluluğun bütünlüğü korunmaktadır. Cinsiyet eşitliği, dezavantajlı gruplara duyarlılık ve her türlü ayrımcılığa karşı duruş, İmece Evi'nin sosyal adalet anlayışını yansıtmaktadır. Ayrıca, topluluk içi iletişimde şiddetsiz yöntemler, açık diyalog ve yapıcı eleştiri kültürü benimsenmekte; çatışma çözümünde barışçıl yaklaşımlar öne çıkarılmaktadır. Dayanışma kültürü, topluluğun işleyişinde temel bir rol oynamaktadır. Ortak ihtiyaçlara katkı sağlamak, birlikte çalışmak ve bilgi paylaşmak, bireysel gelişimi desteklemenin yanı sıra topluluk bağlarını da kuvvetlendirmektedir. İmece Evi, yalnızca kendi topluluğuna değil; yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde bilgi ve deneyim aktarımı yoluyla daha geniş sosyal ve çevresel sorunlara çözüm üretmeyi hedeflemektedir (GEN, 2025).

Sürdürülebilirlik açısından değerlendirildiğinde, İmece Evi, çevresel entegrasyonu merkeze alan bir yaşam modeli sunmaktadır. Yenilenebilir enerji kullanımı, doğal kaynakların dikkatli yönetimi ve atıkların geri dönüştürülmesi gibi çevresel etkiyi azaltan uygulamalar, ekoköylerin genel ilkeleriyle örtüşmektedir (Mahlabani vd., 2016). Bu yaklaşımlar, doğayla

uyumlu üretim-tüketim dengeleri kurmaya yönelik bir çabanın göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Topluluk katılımı, sürdürülebilirlik hedeflerinin başarısı için kritik bir unsurdur. Bireylerin yalnızca aynı fiziksel alanı paylaşmaları değil, aynı zamanda ortak değerler doğrultusunda birlikte yaşamayı öğrenmeleri ve uygulamaları esastır (Chitewere & Taylor, 2010). İmece Evi de katılımcılığı esas alan bir yapı oluşturmaya çalışmakta; ancak zaman zaman sosyal eşitsizlikler ve kapsayıcılık konusunda zorluklarla karşılaştığı da belirtilmektedir.

Mimari açıdan İmece Evi'ne dair ayrıntılı bilgiler sınırlı olsa da genel olarak eko-köylerin yapısal özellikleri doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı, iklimle uyumlu tasarım ve yerel malzeme kullanımı gibi ilkelere dayanmaktadır (Vural & Yaman, 2022). Yerel bağlamın dikkate alındığı ve topluluğun ihtiyaçlarına yönelik çözümler geliştirildiği mimari yaklaşımlar, eko-köylerin işlevselliğini artırmaktadır.

Sosyal adalet ve eşit erişim ise İmece Evi gibi kolektif yapıların uzun vadeli sürdürülebilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Ekolojik başarıların, toplumsal bütünleşme ve eşitlik ilkeleriyle desteklenmesi, yalnızca çevreyle uyumlu değil, aynı zamanda adil ve kapsayıcı bir yaşam modelinin inşasını mümkün kılacaktır (Chitewere & Taylor, 2010). İmece Evi'nde üyelerin, yerleşmeden önce kabul ettikleri ortak sözleşmelere uymaları beklenmektedir. Devletin yasal düzenlemelerine uygunluk da topluluğun sorumluluk anlayışının bir parçası olarak görülmektedir. Beş sabit üyesi bulunan topluluk, gönüllüleri, misafirleri ve iş değişimi yoluyla katılan bireyleri de kabul ederek paylaşımcı ve açık bir sosyal yapı sunmaktadır (Global Ecovillage Network, 2023).

İmece Evi, ekolojik sürdürülebilirlik, sosyal sorumluluk, kolektif yaşam ve dayanışma ilkeleri üzerine inşa edilmiş, bütüncül bir eko-köy girişimi olarak değerlendirilebilir. Hem yerel ölçekte doğayla uyumlu bir yaşam biçimi sunmakta hem de küresel düzeyde sürdürülebilirlik ve topluluk temelli çözümler üretmeye katkı sağlamaktadır.

4.5.11. Narköy (2007 Kocaeli)

Narköy, Türkiye'nin Kocaeli ilinde bulunan bir ekolojik yaşam merkezi ve organik çiftliktir. 2007 yılında kurulan Narköy, sürdürülebilir bir yaşam tarzını teşvik etmek, organik tarımı desteklemek ve çevre bilincini artırmak amacıyla faaliyet göstermektedir (URL 38).

Narköy, organik tarımın yanı sıra çeşitli eğitim ve etkinlikler düzenleyerek ziyaretçilere doğa ile iç içe bir deneyim sunmaktadır. Permakültür, doğal yapı malzemeleri, geri dönüşüm, enerji verimliliği gibi konularda atölye çalışmaları düzenlenmektedir. Ayrıca organik tarım uygulamaları, doğal yaşam ve ekolojik denge hakkında eğitimler verilmektedir. Narköy,

sürdürülebilir enerji kaynaklarını da kullanmaktadır. Güneş panelleri ve rüzgâr türbinleri gibi yenilenebilir enerji sistemleriyle elektrik üretimi sağlanmakta ve çevreye duyarlı bir enerji politikası izlenmektedir (URL 38). Bu sistemler sayesinde Narköy sakinleri kendi enerji ihtiyaçlarının büyük bir kısmını doğal kaynaklardan karşılamaktadır. Narköy'ün yapısal düzenlemeleri, çevresel etkileri minimize etmek amacıyla yerel ve doğal yapı malzemeleri kullanılarak şekillendirilmiştir. Bu yaklaşım hem enerji tüketiminin azaltılmasını hem de karbon ayak izinin düşürülmesini hedefler (Vorontsova vd., 2024). Ayrıca, Narköy'de organik ürünlerin satışının yapıldığı bir market ve organik restoran da bulunmaktadır. Ziyaretçiler, organik ürünlerin tadını çıkarabilir ve sağlıklı bir yaşam tarzını destekleyebilirler (URL 38).

Topluluğun sosyalliğini ve birlikte üretim kültürünü desteklemek amacıyla, yerleşkede ortak kullanım alanları, halka açık bahçeler ve sosyal etkileşimi teşvik eden mekânlar yer almaktadır. Bu unsurlar, bireylerin sadece doğa ile değil, birbirleriyle de uyum içinde yaşamalarını desteklemektedir (Vorontsova vd., 2024).

Her ne kadar mekânsal ve çevresel sürdürülebilirlik açısından örnek bir uygulama olsa da Narköy'de yaşayan bireylerin sayısı ve demografik özelliklerine ilişkin yeterli veri mevcut değildir. Bu bilgi eksikliği, topluluk yapısının sürdürülebilirlik uygulamalarındaki rolünü değerlendirmeyi güçleştirmektedir. Topluluk büyüklüğü, kullanıcı davranışları ve yerleşim yoğunluğu gibi faktörler, sürdürülebilirlik uygulamalarının etkinliği üzerinde doğrudan etkili olabilir. Bu nedenle, gelecekteki araştırmalarda kullanıcı profiline dair daha ayrıntılı veri toplanması, uygulamaların değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır.

4.5.12. Birecik Ekoköyü (Şanlıurfa)

Birecik Ekoköyü, Türkiye'nin güneydoğusunda, Şanlıurfa ilinde bulunan bir ekolojik yaşam alanıdır. Bu ekoköy, sürdürülebilirlik ve çevre dostu uygulamaların bir araya geldiği bir model köy olarak öne çıkmaktadır. Birecik Doğa Evi olarak da bilinen ekoköy, Hoca Şerif Mahallesi'nde yer almakta ve Güneydoğu'nun önemli bir noktasında bulunmaktadır. Sebzeler ve meyveler ekolojik prensiplere uygun olarak yetiştirilirken, bölgede nesli tehlike altındaki türler üzerinde çalışmalar yürütülmektedir. Yerleşimi birçok doğa gözlemcisi ve koruyucusu ziyaret eder. Nadir türlerin bulunduğu bölgenin ana geçim kaynağı fındıkçılık ve sebzeçiliktir (Kılıç ve İşcan, 2019).

Alanın Birecik Barajı nedeniyle sular altında kalan tarihi Eski Halfeti kasabası, eşsiz mimarisi ve diğer tarihi yerlere yakınlığı ile tanınan bir turistik alana dönüşmesi ve bölgenin 2013 yılında Cittaslow ağına üyeliğiyle eko-turizm sağlanması açısından ekonomik beklentilerini artırarak köye olanak sağlama potansiyelindedir (Boyraz & Bostancı, 2015). Bir

başka yönden Birecik'in yüksek güneş enerjisi potansiyeli, yılda yaklaşık 25.417 MWh üretebilecek ve Türkiye'nin yenilenebilir enerji hedeflerine katkıda bulunan 10 MW'lık bir güneş enerjisi santrali önerilerine yol açmıştır. Bölgenin elverişli iklim koşulları, onu ulusal enerji stratejileriyle uyumlu olarak güneş enerjisi projeleri için ideal bir yer haline getirmektedir (Boyras & Bostancı, 2015).

Birecik Ekoköyü, sürdürülebilir yaşamı teşvik eden tarımsal, çevresel ve enerji odaklı uygulamalarıyla dikkat çeken bir örnektir. Bölgedeki doğal, tarihi ve turistik değerler, ekoköyün yalnızca yerel bir yaşam modeli değil, aynı zamanda bölgesel kalkınma için bir fırsat olduğunu göstermektedir. Hem ekolojik prensiplere dayalı tarım uygulamaları hem de yenilenebilir enerji projeleri, Birecik Ekoköyü'nün çevre dostu kalkınma hedefleri doğrultusunda ilerlemesini sağlamaktadır. Bu özellikleriyle köy, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sürdürülebilirlik, eko-turizm ve yenilenebilir enerji alanlarında bir model olma potansiyeli taşımaktadır.

4.5.13. Yeryüzü Ekoköyü (2008 İstanbul)

Yeryüzü Ekoköyü, İstanbul'un Kadıköy ilçesinde, Hasanpaşa Mahallesi'nde yer alan ve kent içinde ekolojik yaşamı deneyimleme amacı güden bir yerleşim girişimidir. Kuruluş süreci 2008 yılında başlatılmış ve 2009 yılında resmi olarak faaliyete geçmiştir. Kent ortamında sürdürülebilir yaşam modellerinin uygulanabilirliğini test etmek ve yaygınlaştırmak amacıyla oluşturulan bu ekolojik oluşum, ekolojik ilkeleri esas alarak geleneksel tarım ve yaşam biçimlerine alternatifler üretmeyi hedeflemektedir (URL 56, 2023).

Ekoköy, doğaya zarar veren mevcut üretim biçimlerine karşılık, toprak, hava ve su kaynaklarını korumayı esas alan ekolojik yöntemlerle üretim yapmaktadır. Organik meyve ve sebze yetiştirerek kendi kendine yetebilen bir sistem kurmaya çalışmakta; bu süreçte permakültür ilkelerini uygulayarak çevresel iyileşmeyi hedeflemektedir. Yeryüzü Ekoköyü'nün gönüllülerle birlikte yürüttüğü bu yapı hem dayanışma hem de paylaşım esasına dayanan katılımcı bir topluluk modeli sunmaktadır (URL 56, 2023).

Yerleşimde yaklaşık 20 kişinin aktif olarak yer aldığı belirtilmekte, ancak şu anda yeni üye kabul edilmediği ifade edilmektedir. Bununla birlikte, ziyaretçilere açık olması ve gönüllü çalışmalara katılım imkânı sunulması, ekoköyün kapsayıcı yapısını güçlendirmektedir. Yapılar yerel ve doğal malzemeler kullanılarak, ekolojik tasarım bilgisine dayalı bir yaklaşımla inşa edilmiştir. Bu yönüyle mimarisi, çevresel etkileri en aza indirme hedefiyle şekillendirilen bir anlayışı yansıtmaktadır (URL 56, 2023).

Yeryüzü Ekoköyü, faaliyetlerinde hem üretim hem de eğitim boyutunu öne çıkarmaktadır. Permakültür uygulamaları, yapı inşası, kent bahçeciliği, şehir arıcılığı, takas festivalleri, seminerler ve atölyeler gibi çok çeşitli etkinlikler düzenlemektedir. Ayrıca gıda toplulukları, tohum ve fide dağıtımları, tüketim birlikleri gibi gıda egemenliği temelli girişimlerde de aktif rol üstlenmektedir. Bu etkinliklerin önemli bir kısmı bağış ve hediye ekonomisine dayalı olarak, ücretsiz biçimde gerçekleştirilmektedir. Eğitim dışında kalan faaliyetlerin finansmanı bu yöntemle sağlanmaktadır (URL 56, 2023). 2017 yılına ait örnek faaliyetler arasında, zehirli madde içermeyen konut tasarımları üzerine atölyeler, “Onarım Kafe” etkinlikleri, hasat dönemi buluşmaları, takas şenlikleri, çeşitli çevresel ve sosyal temalı seminerler ve çok uluslu gruplara yönelik eğitim kampları bulunmaktadır. Aynı zamanda, termik santrallerin insan haklarına etkileri üzerine yürütülen projeler gibi çevresel adalet temelli konulara da odaklanılmaktadır (URL 56, 2023).

Yeryüzü Ekoköyü’nün mutfağı vejetaryen esastır ve vegan bireylerin ihtiyaçlarını da karşılayabilecek şekilde düzenlenmiştir. Bu yönüyle, yalnızca çevresel değil, aynı zamanda etik duyarlılıklarla da örtüşen bir yaşam modeli sunmaktadır. GEN üyeliği bulunan Yeryüzü Ekoköyü, kent bağlamında sürdürülebilir yaşam pratiklerini hayata geçiren ve bu konularda toplumsal farkındalık oluşturmaya çalışan öncü girişimlerden biri olarak değerlendirilmektedir.

4.5.14. EKOYER (2008 Niğde)

2008 yılında Niğde’de kurulan Ekoyer (Türkiye Ekolojik Yerleşimler Ağı), sürdürülebilir kırsal kalkınma anlayışına dayanan ve ekolojik yaşamı destekleyen bir girişim olarak öne çıkmaktadır. Kırsal yaşamın canlandırılması, kent merkezlerine yönelen göçün olumsuz etkilerinin azaltılması ve yerel toplulukların güçlendirilmesi girişimin temel hedefleri arasındadır (URL 41). Ekoyer’in ortaya çıkışı, Türkiye’deki kırsal kalkınma politikalarının bir parçası olarak değerlendirilmeli; geleneksel değerlerin korunması ve çevreyle uyumlu yaşam pratiklerinin teşvik edilmesiyle yakından ilişkilendirilmelidir.

Kuruluş yılına dair farklı kaynaklarda çeşitli bilgiler yer almakla birlikte, çoğunlukla 2008 yılı öne çıkmakta; bazı belgelerde ise kuruluşun 2009 yılında gerçekleştiği ifade edilmektedir (GEN, 2015). Girişimin başlıca amacı, kırsal bölgelerde nüfus kaybını önlemek, sürdürülebilir tarım tekniklerini yaygınlaştırmak ve bölgesel ekonomilere katkı sunacak yerel üretimi desteklemektir. Bu doğrultuda doğa dostu üretim biçimleri benimsenmekte; halkın aktif katılımı teşvik edilerek sosyal dayanışma artırılmakta ve kültürel mirasın devamlılığı sağlanmaktadır (Kurtuluş & Güçhan, 2024). Eğitim boyutu da girişimin temel bileşenlerinden

biridir. Ekoyer, köy enstitüsü yaklaşımından ilham alarak, kırsal yaşamı modernize edecek bilgi ve becerilerin aktarımına önem vermektedir (Kayır, 2023).

Ekoyer'in faaliyetleri çevreye zarar vermeden sürdürülebilir ve kendi kendine yeterli yaşam biçimlerini benimseyen bireyleri, aileleri ve toplulukları desteklemeye odaklanmıştır. Bu kapsamda organik tarım, permakültür tasarımı ve ekoturizm gibi alanlarda ekoköylerde gönüllülük, çalışma ve eğitim imkânları sunarak, bireylerin bilinçlenmesine ve becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır (GEN, 2015; URL 41). Ekoyer özellikle genç ve yetişkin bireylerin bu alanlarda aktif rol almalarını kolaylaştırarak, ekolojik farkındalığın yaygınlaştırılmasını hedeflemektedir.

2009 yılından itibaren Ekoyer, uluslararası bir sivil toplum kuruluşu olan Global Ecovillage Network (GEN) Avrupa'nın tam üyesidir. Bu üyelik sayesinde Ekoyer temsilcileri, her yıl düzenlenen GEN etkinliklerine katılım sağlayarak, diğer üye kuruluşlarla iş birliği içinde projeler geliştirme fırsatı bulmaktadır (GEN, 2015). Ayrıca Bayramiç Yeniköy, Güneşköy ve Harmonia Ekolojik Tasarım Eğitim Çiftliği gibi çeşitli ekolojik girişimler Ekoyer ağı içinde yer almakta ve Türkiye'deki ekolojik yerleşimlerin çeşitliliğini ortaya koymaktadır (GEN, 2015). GEN sayfasında bu bilgilerin en son 2015 yılında güncellendiği belirtilmektedir.

Sonuç olarak, Ekoyer hem yerel düzeyde kırsal kalkınmaya hem de küresel ölçekte ekolojik yaşam pratiklerinin gelişimine katkı sunan önemli bir organizasyon olarak değerlendirilmektedir. Ekolojik sürdürülebilirliğin teşviki, topluluklar arası dayanışma ve bilgi paylaşımının güçlendirilmesi, girişimin öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır.

4.5.15. Bayramiç Yeniköy (2010 Çanakkale)

Çanakkale ilinin Bayramiç ilçesine bağlı Muratlar köyünün Yeniköy mevkiinde konumlanan Bayramiç Yeniköy, 2010 yılında kurulmuş bir ekolojik yerleşim girişimidir. Kuzeybatı Marmara Bölgesi'nde yer alan bu topluluk, Avrupa Ekolojik Köyler Ağı (GEN Europe) kapsamında değerlendirilmektedir ve aynı zamanda Türkiye merkezli EKOYER ağına üyedir (URL 55, 2016).

Bayramiç Yeniköy, kuruluş felsefesini permakültür ilkeleri üzerine inşa etmiştir. Bu ilkeler doğrultusunda kendi kendine yeten, çevresel sürdürülebilirliği ön planda tutan ve doğal kaynaklarla uyum içinde bir yaşam modeli oluşturmayı hedeflemektedir. Temel faaliyet alanlarını yerel tohum üretimi, doğal tarım uygulamaları ve artıkların paylaşımına dayalı alternatif ekonomik sistemler oluşturmaktadır. Bu yaklaşımlar, kırsal alanda üretimin canlandırılması ve doğa dostu yaşam biçimlerinin teşvik edilmesi yönündeki çabaları desteklemektedir (URL 55, 2016). Topluluk, yalnızca kendi içinde değil, aynı zamanda Türkiye

genelinde sürdürülebilir yaşam pratiklerinin yaygınlaşması için de rol oynamaktadır. Bu bağlamda, farklı ölçeklerdeki birey, aile ve topluluklara yönelik ağ kurma, deneyim paylaşımı ve eğitim faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli gruplara yönelik olarak düzenlenen uygulamalı eğitimler ve atölye çalışmaları, ekolojik yaşam pratiklerinin aktarılmasında önemli araçlar olarak kullanılmaktadır. Bu eğitimler; permakültür, doğal tarım, gıda güvenliği, yerel tohumların korunması, üretimi ve değişimi gibi konulara odaklanmaktadır (URL 55, 2016).

Bayramiç Yeniköy, gönüllülere, iş değişimi yapmak isteyen bireylere ve ziyaretçilere açık bir yapıya sahiptir. Bu sayede, bilgi ve deneyim aktarımını destekleyen kapsayıcı bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Ancak, topluluğun mevcut üye sayısına dair kaynaklarda net bir bilgi yer almamaktadır (URL 55, 2016). Mimari yapılarına ilişkin detaylı bilgiye ulaşılamamakla birlikte, yerleşimin permakültür prensiplerine göre tasarlandığı ve inşa edildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, yapısal tasarımın da çevresel sürdürülebilirlik ve kaynak kullanımında verimlilik esaslarına dayalı olduğu varsayılabilir (URL 55, 2016).

Bu çerçevede, Bayramiç Yeniköy, permakültür temelli tasarımı, ekolojik üretime verdiği önem ve eğitim odaklı yaklaşımıyla Türkiye'deki örnek ekolojik yerleşimlerden biri olarak değerlendirilebilir.

4.5.16. Ekoköy Ketenciler (2010 Kocaeli)

Ketenciler Ekoköyü, Türkiye'nin Kocaeli ilinde bulunan bir ekolojik yaşam alanıdır. 2010 yılında kurulan bu köy, sürdürülebilir bir yaşam tarzını teşvik etmek, doğal kaynakların korunmasını sağlamak ve çevre bilincini artırmak amacıyla oluşturulmuştur (Kalaycı Arslan, 2014). İzmit merkeze yalnızca 20 kilometre mesafede yer alan Ketenciler Köyü, Türkiye'deki ekoköy örnekleri arasında dikkat çeken bir modeldir. "Ekoköy" statüsüne kavuşmasının ardından Ketenciler, geleneksel köy yaşamını koruyarak sürdürülebilir kırsal kalkınma, yerel kültürel mirasın canlandırılması ve alternatif turizm potansiyelinin harekete geçirilmesi bağlamında önemli bir başarı öyküsü sunmaktadır (Yıldız, 2013).

Ketenciler Köyü, 19. yüzyılın sonlarında Kafkas-Rus savaşları sonrası Osmanlı İmparatorluğu'na sürgün edilen Çerkes (Adige) toplulukları tarafından kurulmuştur. 1864 Büyük Çerkes Sürgünü'nün ardından önce Balkanlara, ardından 1878 Berlin Antlaşması sonrasında Ketenciler'e yerleşmişlerdir. Bu tarihsel süreç, köyün demografik ve kültürel dokusunu şekillendirmiştir. Ekoköy statüsü ile bu miras, sürdürülebilir kalkınma perspektifiyle yeniden işlevselleştirilmiştir (Yıldız, 2013).

Ketenciler'in "Ekoköy" olarak tanımlanması, Kartepe Belediyesi ve köy halkı iş birliğinde gerçekleştirilen bir kırsal kalkınma projesinin sonucudur. Projenin temel amaçları arasında doğal çevrenin korunması, yerel üretimin teşvik edilmesi, toplumsal katılımın artırılması ve alternatif yaşam modellerinin geliştirilmesi yer almaktadır. Köy sakinlerinin özellikle kadın emeği üzerinden dönüşüm sürecine aktif katıldığı, bazı evlerin pansiyon olarak düzenlenmesi ve Çerkes mutfağına özgü gastronomik değerlerin tanıtılması yerel ekonomiye katkı sağlamaktadır. Ekoköy Ketenciler Projesi, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı ve Kocaeli Üniversitesi Derbent Meslek Yüksekokulu iş birliğiyle hayata geçirilmiştir. "Başka Bir Yaşam Mümkün" başlıklı proje kapsamında köye 470 bin TL tutarında hibe desteği sağlanmış, bu kaynakla köy meydanındaki eski okul binası restore edilerek çok amaçlı bir üretim ve eğitim merkezine dönüştürülmüştür (Yıldız, 2013). Merkez, kadınların el emeğine dayalı üretimlerinin ekonomik değere dönüştürüldüğü bir odak alanı işlevi görmektedir. Ayrıca, Orman Bakanlığı'ndan kiralanması planlanan 59 dönümlük alanın spor ve rekreasyon amaçlı kullanımı, köyün sosyal altyapısına katkı sunmaktadır. Projenin uygulamaya geçmesiyle Ketenciler Köyü'nde sosyo-ekonomik yapıda hareketlilik gözlemlenmiştir. Yaklaşık 10 bin ziyaretçi ağırlayan köy, yeni gelir kaynakları elde etmiş, Çerkes kültürü gastronomi, el sanatları ve konukseverlik ekseninde daha görünür hale gelmiştir. "24 saat açık ev" gibi uygulamalar, misafirperverlik kültürünü sürdürülebilir turizmle bütünleştirmiştir (Yıldız, 2013).

Ketenciler Ekoköyü, sürdürülebilir kırsal kalkınma, toplumsal katılım, kültürel mirasın yeniden işlevlendirilmesi ve alternatif turizm uygulamaları açısından Türkiye'de dikkat çeken bir örnektir. Bu model, çevresel duyarlılıkla tarihsel kökleri birleştiren, dayanışma temelli ve kadın emeğini öne çıkaran bir kırsal yaşam vizyonunu temsil etmektedir. Ketenciler örneği, kırsal alanlarda "başka bir yaşamın mümkün" olduğunu göstermesi açısından incelenmeye değerdir.

4.5.17. Gağgı Çiftliği (2010 İzmir)

Gağgı Çiftliği, İzmir'in Bayındır ilçesinin Sarıyurt köyünde 50 dönümlük bir arazi üzerine kurulmuş bir ekolojik çiftliktir. 2010 yılında kurulan çiftlik, az teknoloji ve az miktarda para ile doğal bir yaşam sürdürmeyi hedeflemektedir. Karlık Dağı'nın 850 metre rakımında yer alan Gağgı Çiftliği, 50 dönümlük bir arazi üzerinde kolektif bir inisiyatifle kurulmuştur. Bu ekolojik yaşam alanı, yalnızca sürdürülebilir tarımsal üretimle değil, aynı zamanda farklı dil, din ve etnik kökenden bireylerin bir arada yaşadığı çoğulcu ve kapsayıcı bir topluluk yapısıyla dikkat çekmektedir.(Tuna vd., 2020). Çevresi, yüzlerce yıllık anıt niteliğindeki ağaçlarla çevrili olan çiftlik, doğayla uyumlu yaşam anlayışını temel alarak teknolojinin ve paranın kullanımını

asgari düzeyde tutmakta; bu unsurlar yalnızca zorunlu ihtiyaçlar doğrultusunda devreye sokulmaktadır. Bu yaklaşım, modern yaşamın tüketim odaklı alışkanlıklarına karşı bir duruş niteliği taşımakta ve ekolojik sadelik prensibini yansıtmaktadır (Tuna vd., 2020).

Temel amacı, kolektif ve komün yaşamı teşvik etmek ve insanlar arasında dil, din, ülke ve ırk ayrımı yapmaksızın bu yaşam tarzını paylaşmaktır. Çiftlik, 900 yıllık meyve, meşe ve çam ağaçlarıyla dolu bir ekolojik çevreye sahiptir. Yaklaşık 8 adet yurttaki konaklama imkânı sunan çiftlik, odun sobalarıyla ısıtılmaktadır (URL 39). Üretilen ürünlerin tamamı doğal ve yerli malıdır. Köylülerle tohum takası yapılarak yerli tohumların kullanımı teşvik edilmekte ve kimyasal gübreler yerine doğal gübreler tercih edilmektedir. Bitkilerin yetiştirilmesinde kimyasal maddeler kullanılmamakta, gübre olarak ormandan elde edilen doğal materyaller tercih edilmektedir. Su ihtiyacı dağlardan gelen doğal sularla sağlanmakta ve elektrik güneş panellerinden elde edilmektedir. Çiftlikteki ürünlerin fazlası kurutularak kışın kullanılmakta ve ayrıca ekolojik pazarlarda satılmaktadır (URL 39).

Çiftlikte üretilen tarımsal ürünler, çoğunlukla çiftliği ziyaret eden bireylerle paylaşmakta; tüketilemeyen ürünler ise geleneksel yöntemlerle kurutularak kış aylarında tüketilmek üzere muhafaza edilmektedir. Bu uygulama, gıda israfının önlenmesi, üretim-tüketim döngüsünün doğayla dengeli biçimde sürdürülmesi ve gıda egemenliğinin sağlanması açısından önem taşımaktadır (Tuna vd., 2020).

Gağgı Çiftliği, kolektif ve komün yaşam tarzına açıktır ve doğanın takvimine göre yaşamı şekillendirmektedir (URL 39). Burada yaşayan insanlar bulaşıcı hastalıkları yaşamadıklarını ve doğanın içinde daha dinç hissettiklerini belirtmektedirler. Gağgı'nın amacı insanları birleştirmek ve doğa ile uyumlu bir yaşam sürdürmektir. Çiftlik, doğa ile bütünleşik bir yaşam biçiminin ve kolektif üretimin mümkün olduğuna dair somut bir örnek teşkil etmektedir. Aynı zamanda, kırsal bölgelerde alternatif yaşam pratiklerinin hayata geçirilebilmesine yönelik güçlü bir model sunmaktadır (Tuna vd., 2020).

4.5.18. Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği (2011 İzmir)

İzmir'in Karaburun ilçesine bağlı Bozköy'de konumlanan Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği, sürdürülebilir, sağlıklı ve mevcut tüketim odaklı sistemin dışında bir yaşam biçiminin mümkün olduğunu göstermeyi amaçlayan öncü bir girişimdir (Doğan, 2016). Şadan Tütüncü tarafından kurulan bu çiftlik, bireysel dönüşümle başlayan bir sürecin kolektif ekolojik yaşam alanına evrilmiş halidir. Tütüncü, çok uluslu bir şirkette finans yöneticisi olarak sürdürdüğü kariyerinden ayrılarak 2012 yılında nar bahçesiyle başladığı üretim yolculuğunu, 2013'ten itibaren Bozköy'deki arazisinde toprak işlemesiz ve çok türliliğe dayalı doğal tarımla

sürdürmeye başlamıştır. Tarımsal bilgi ve pratiğini herhangi bir akademik veya kurumsal eğitimden değil, Japon çiftçi ve filozof Masanobu Fukuoka'nın doğal tarım anlayışından etkilenecek geliştirmiştir (Doğan, 2016). Çiftliğin kuruluş sürecinde izlenen yöntem, konvansiyonel yapılaşma süreçlerinden belirgin biçimde ayrılmaktadır. Yapıların yerleşimi, çevresel faktörler göz önünde bulundurularak belirlenmiş, bu amaçla uzun süreli gözlemler yapılmış ve arazi üzerinde çadırda konaklayarak hâkim rüzgâr yönü, güneşin geliş açısı gibi doğal etkenler analiz edilmiştir. Bu yaklaşım, pasif iklimlendirme ilkelerine uygun şekilde tasarlanmış yapıların inşasına olanak tanımış ve sürdürülebilir mimari uygulamalarla ekolojik hassasiyeti bir araya getirmiştir. Tütüncü'nün bu yaşam biçimine geçişi, bireysel olarak uzun süreli bir içsel sorgulamanın sonucu olup, tüketim odaklı yaşam sistemine duyduğu eleştirilerin bir yansımasıdır (Doğan, 2016).

Furma Çiftliği, klasik anlamda bir komün yapısından ziyade, kolektif yaşam ve ortak üretime dayalı sürdürülebilir bir yaşam modeli sunmaktadır. İşleyişi gönüllülük esasına dayalı olan bu alanda, katılımcılardan yalnızca fiziksel emeğe katkı sunmaları değil, aynı zamanda ekolojik yaşamın gerektirdiği sorumlulukları içselleştirmeleri ve uzun vadeli bir bağlılık göstermeleri beklenmektedir. Bu bağlamda, çiftlik kısa süreli ziyaretlerden çok, bu yaşam tarzını derinlemesine deneyimlemeye açık bireyleri ağırlamayı tercih etmektedir (Doğan, 2016). Çiftliğin temel hedeflerinden biri, dış kaynaklara olan bağımlılığı azaltarak kendine yeterli bir yaşam sistemini hayata geçirmektir. Bu hedef, sadece doğal ve sürdürülebilir bir yerleşim alanı oluşturmakla sınırlı kalmayıp, uzun vadede geniş çaplı bir gıda ormanı oluşturarak ekolojik değeri yüksek, biyoçeşitliliği destekleyen bir yaşam alanı kurmayı da kapsamaktadır. Binlerce ağaçtan oluşacak bu sistem, karbon yutak alanları yaratırken aynı zamanda yerel ekosistemle tam uyumlu bir tarım modeli sunmayı hedeflemektedir (Doğan, 2016).

Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği örneği, ekoköy kavramının pratikte nasıl inşa edilebileceğini gösteren somut bir model sunmaktadır. Kurucu vizyonu, doğal tarım uygulamaları, çevresel uyuma dayalı yapılaşma ilkeleri, kolektif üretim biçimi ve uzun vadeli ekolojik hedefleriyle Furma, Türkiye'deki sürdürülebilir kırsal yaşam alternatiflerine yönelik önemli bir örnek oluşturmaktadır. Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği'nin başarısı, sürdürülebilir tarımın uygulanabilirliği konusunda umut verici bir model sunmasına rağmen, özellikle geleneksel tarıma bağımlı bölgelerde benzer girişimlerin ölçeklendirilmesi çeşitli yapısal ve kültürel engellerle karşı karşıyadır. Bu engellerin aşılması, yalnızca tarımsal üretimde değil, aynı zamanda iklim kriziyle mücadelede ve kırsal kalkınmada da daha geniş faydaların elde edilmesine olanak sağlayacaktır.

4.5.19. 8100 (2013 İstanbul)

Türkiye'nin 81 ilinde 100 topluluğun oluşturduğu 8100 Topluluk projesi, kırsal geçiş kasabalarında ekonomik, ekolojik ve sosyal sürdürülebilirliği hedefleyen bir girişimdir. 2013 yılında başlatılan bu proje, her bir topluluğun kendi uzmanlık alanında faaliyet göstererek permakültürel bir yaşam alanı oluşturmasını amaçlamaktadır. Bu ekolojik yerleşim, özellikle kentleşme kaynaklı çevresel bozulma ve aşırı tüketim eğilimlerine alternatif olarak tasarlanmıştır. Temel amacı, topluluk temelli bir yaşam biçimi çerçevesinde kendi kendine yetebilen bir yaşam ortamı sunmaktır. GEN'e üyeliği bulunmaktadır (URL 42).

8100 bir öğrenme alanı olarak işlev görmekte ve sakinleriyle ziyaretçilerine yönelik çeşitli eğitim programları sunmaktadır. Bu programlar aracılığıyla bireylerin çevresel farkındalık düzeyleri artırılmakta ve ekolojik okuryazarlık becerileri geliştirilmektedir (Casey vd., 2020). 8100 üyesi her topluluk, yerel kaynakları kullanarak ekolojik tarım, doğal yapılar, enerji sistemleri ve el sanatları gibi alanlarda faaliyet gösterir. Üyeler, ürettikleri ürünleri veya sundukları hizmetleri doğrudan tüketiciye ulaştırarak ekonomik kazanç elde ederler. Ancak, proje sadece ekonomik bir yapı değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel bir dönüşümü de hedeflemektedir. 8100 Topluluk, üyeler arasında dayanışma ve iş birliğini teşvik ederek toplumsal uyum ve barışı artırır. Aynı zamanda, yerel ekosistemlerin korunması ve iyileştirilmesine katkıda bulunarak çevresel sürdürülebilirliği desteklemektedir (URL 42).

Ekoköyde uygulanan mimari ve yapısal çözümler, çevresel etkileri azaltmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, inşaatlarda doğal ve düşük karbon ayak izine sahip kerpiç gibi malzemelerin tercih edilmesi, ekolojik tasarım anlayışının önemli bir göstergesidir (SuSan & Eryıldız, 2023). Bunun yanı sıra, ortak alanların ve kaynakların paylaşımı ile kolektif üretim süreçlerine dayanan sosyal yapılar, topluluk içi dayanışmayı ve sosyal bütünlüğü pekiştirmektedir (Casey vd., 2020). Ekoköylerin kullanıcı profiline yönelik yapılan araştırmalar, bu yaşam biçiminin özellikle 35-54 yaş aralığındaki, yüksek öğrenim düzeyine ve gelir seviyesine sahip bireyler tarafından tercih edildiğini ortaya koymuştur. Bu bireylerin otantik kırsal yaşam deneyimlerine olan ilgisi ve sürdürülebilir yaşam tarzlarına yönelme eğilimleri, ekoköylerin cazibesini artırmaktadır. Ayrıca, ekoköylere ulaşım kolaylığı gibi lojistik unsurlar da bu tercihler üzerinde etkili olmaktadır (Adalılar vd., 2015).

8100, Türkiye'de ve dünya genelinde benzer topluluk girişimlerinin potansiyelini göstererek, sürdürülebilir yaşam anlayışının başarılı bir örneğini temsil etse de benzer girişimlerin daha geniş kentsel bağlamlarda yaygınlaştırılması, ekonomik maliyetler ve altyapı

yetersizlikleri gibi faktörler nedeniyle sınırlı kalabilmektedir. Bu durum, ekolojik yerleşimlerin ölçeklenebilirliği açısından önemli bir tartışma alanı oluşturmaktadır.

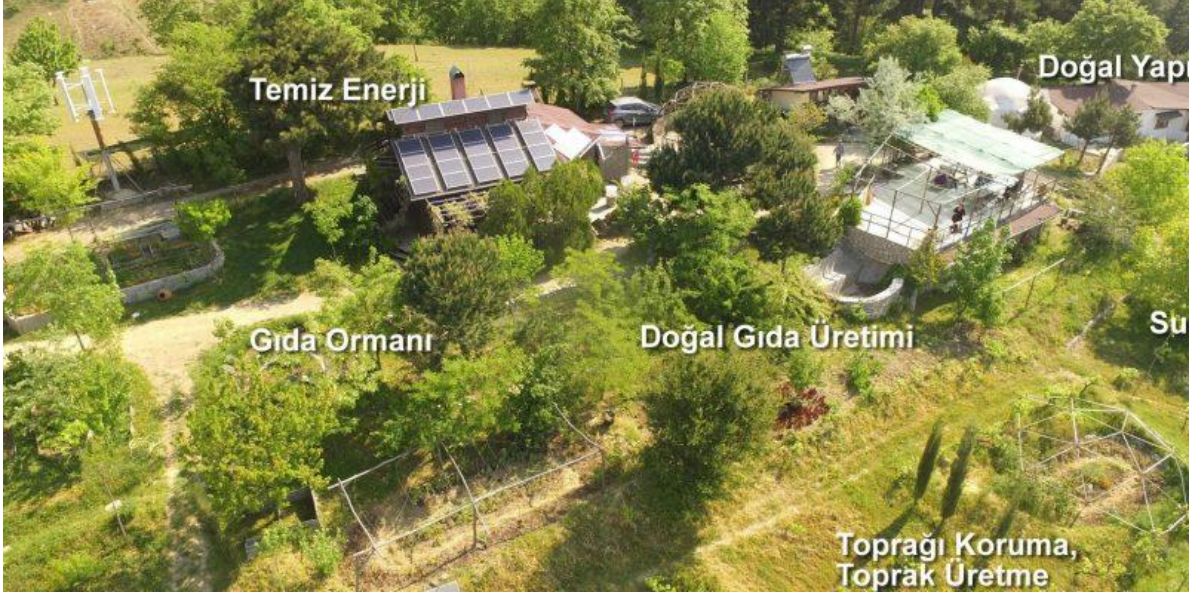
4.5.20. Belentepe Ekoköyü (2014 Bursa)

Belentepe Ekoköyü, ekolojik bilinç ve toplumsal dayanıklılığı güçlendirmek amacıyla permakültür ilkelerini temel alan sürdürülebilir bir yaşam ve turizm modeli sunmaktadır. Bursa'da 2014 yılında kurulmuş olan bu ekoköy, 21. yüzyılda çevre dostu uygulamalara yönelik artan ilgiye yanıt olarak tarım ve turizmi bütünleştirici bir yaklaşımla bir araya getirmektedir. Ekoköy, sürdürülebilir turizm kapsamında doğa ile uyumlu tarımsal üretimi teşvik ederek tarım temelli turizmi desteklemektedir. Permakültür uygulamaları aracılığıyla kendi kendine yeterli bir yaşam alanı oluşturmayı amaçlayan Belentepe, yerel biyolojik çeşitliliği artırmakta ve ziyaretçilere çevre bilinci kazandıracak eğitim olanakları sunmaktadır (Tatar & Olay, 2015). Bu yönüyle hem çevresel sürdürülebilirliği teşvik etmekte hem de doğaya duyarlı ziyaretçiler için çekici bir destinasyon oluşturmaktadır.

Topluluk katılımı ve çevresel eğitim, Belentepe'nin temel işlevleri arasında yer almaktadır. Ekolojik okuryazarlığın geliştirilmesi amacıyla çeşitli atölye ve etkinlikler düzenlenmekte, bu sayede katılımcıların çevreye duyarlı pratikler konusunda bilinçlenmesi sağlanmaktadır (Singkawijaya vd., 2019). Aynı zamanda, bu katılım yerel topluluklar arasında sosyal uyumu teşvik etmekte ve çevre yönetimi kapasitesini artırmaktadır.

Ekonomik açıdan Belentepe Ekoköyü, tarım temelli üretimi turistik faaliyetlerle bütünleştirerek yerel ekonomiye katkı sunmaktadır. Bu model, sürdürülebilir girişimcilik ve üretim odaklı eğitimlerle topluluğun ekonomik anlamda güçlendirilmesini de hedeflemektedir (Darwin Damanik vd., 2022). Ancak, artan ziyaretçi sayısının çevresel etkileri göz önünde bulundurulduğunda, ekoturizmin korunması gereken doğal kaynaklar üzerindeki baskıyı artırabileceği ve bu nedenle dikkatli bir dengeleme stratejisi gerektirdiği belirtilmelidir (Muljani vd., 2022; Wibawa & Alwin, 2019).

Belentepe Ekoköyü, sürdürülebilir mimarinin sosyal ve kültürel bileşenlerle harmanlandığı bütüncül bir yaşam ortamı sunmaktadır. Köydeki yapılar çevre dostu mimari prensiplerle, doğal kaynakları koruyacak ve toplumsal etkileşimi artıracak şekilde tasarlanmıştır. Özellikle kerpiç gibi yerel ve düşük karbon ayak izine sahip malzemelerin kullanımı, çevresel etkilerin azaltılmasına katkı sağlamaktadır (SuSan & Eryıldız, 2023). Bu yaklaşımlar ekoköydeki yapılaşmayı Şekil 4.5.21.1'de ekoköyün bir bölümünde görüldüğü gibi organize etmiştir.

Sekil 4.5.21.1: Belentepe Ekoköyü (URL 57)

Belentepe'nin yerleşim düzeni, sosyal etkileşimi destekleyen ortak alanlar etrafında kurgulanmış olup, iş birliğini ve topluluk hissini teşvik etmektedir. Yapılar, doğal peyzajla uyumlu bir biçimde konumlandırılmış ve ekolojik dengeyi koruyacak şekilde entegre edilmiştir. Bunun yanı sıra, kentsel tarım uygulamaları ile yerel gıda üretimi desteklenmekte ve kaynak döngüsellliği sağlanmaktadır (Vural & Yaman, 2022).

Her ne kadar Belentepe Ekoköyü sürdürülebilir yaşamın ve mimarinin başarılı bir örneğini sunsa da farklı ekoköy projelerinde tasarım, uygulama ve topluluk katılımı bakımından değişiklikler bulunmakta ve her girişim benzer düzeyde etki yaratamamaktadır (Mahlabani vd., 2016). Bu nedenle, ekoköy modellerinin başarısı bağlam ve yerel koşullara göre değişmekte; sürdürülebilirlik hedeflerinin gerçekleştirilmesi, çok boyutlu değerlendirmeleri ve esnek tasarım yaklaşımlarını gerektirmektedir.

4.5.21. Gökada Çiftliği (2014 Balıkesir)

2014 yılında Balıkesir'de kurulan bir ekolojik çiftliktir. Bu çiftlik, sürdürülebilir tarım uygulamalarıyla doğal kaynakların korunmasını ve çevre dostu bir yaşam tarzının teşvik edilmesini amaçlamaktadır. 12 dönüm araziye sahiptir (Doğru, 2023).

Çiftlikte, tuğla ve ahşap malzemeden yapılmış tek bir bina bulunuyor. Turistik bir faaliyet olmayan Gökada Çiftliği, ekoköye katkı sağlayabilecek gönüllüleri kabul etmektedir. Çiftlikte zeytinyağı üretimi yapıldığı gibi doğal tarım yöntemleriyle çeşitli sebzeler yetiştirilmektedir. Bitkisel atıklardan yapılan kompostlar da toprakta gübre olarak kullanılmaktadır. Gökada Çiftliği'nde güneş ve rüzgâr enerjisi kullanılıyor. Şebeke elektriği ve

suyu kullanılmayan bu ekoköyde su ihtiyacı yağmur sularının toplanmasıyla karşılanıyor (Doğru, 2023).

Ekolojik ve sürdürülebilir yaşam amacıyla kurulan bu çiftlik, ekoköy ve ekoçiftliklerden öğrenilenleri uygulayarak kendi kendine yetebilen bir yerleşim oluşturmayı hedeflemektedir.

4.5.22. Olympos Köyü (Antalya)

Olymposvillage, Antalya ilinde bulunan doğal ve ekolojik bir köydür. Köy, çam ormanları içinde Olympos Antik Kenti ve Olympos Plajı'na yakın konumdadır. Olympos Köyü, çevresel sürdürülebilirliği, kültürel mirasın korunmasını ve topluluk temelli yaşamı bütüncül bir biçimde ele alan özgün bir ekoköy örneğidir. Mimari planlaması ve işleyiş modeli, doğal çevreye uyumlu malzeme seçimi, yenilenebilir enerji kullanımı, sosyal bütünleşme odaklı mekânsal organizasyonu ve tarihsel sürekliliğe verdiği önem ile sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir yapı sunmaktadır (Amar, 2024; SuSan & Eryıldız, 2023).

Köyün mimari tasarımı hem estetik hem de çevre dostu bir yaşam alanı oluşturmayı amaçlamakta, bu bağlamda kerpiç gibi düşük karbon ayak izine sahip yerel ve doğal malzemeler tercih edilmektedir. Geleneksel yapı tekniklerinin çağdaş sürdürülebilir mimari ilkeleriyle harmanlanması, pasif iklimlendirme, kompakt yapı formları ve enerji verimliliği sağlayan mekânsal çözümlerle desteklenmektedir. Bu mimari yaklaşım, yalnızca çevresel etkileri azaltmakla kalmayıp aynı zamanda bölgenin kültürel kimliğini de yansıtan bir yapı dili üretmektedir. 13 adet kütük evden oluşan köyde konforlu konaklama imkânı sunulmaktadır. Yüzme havuzu ve taş evdeki restoran misafirlere dinlenme ve sağlıklı yemekler sunmaktadır. Doğa ile iç içe olmasıyla bilinen Olympos bölgesinde deniz kanosu, bisiklet ve trekking gibi aktiviteler sunulmaktadır. Yoga gruplarına da ev sahipliği yapılırken, taş ev restoranında organik malzemelerle hazırlanan yemekler sunulmaktadır (URL 40).

Enerji ihtiyacının karşılanmasında güneş ve rüzgâr gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, köyün enerji bağımsızlığını sağlayarak karbon salımlarını minimize etmektedir (Yussupov & Yussupova, 2022). Buna ek olarak, atık yönetimi ve su tasarrufuna yönelik uygulamalar, çevresel farkındalık ve sürdürülebilir yaşam kültürünün fiziksel yansımaları olarak öne çıkmaktadır (Amar, 2024).

Olympos Köyü'nün yerleşim düzeni, bireyler arası sosyal etkileşimi ve topluluk içi dayanışmayı teşvik edecek biçimde tasarlanmıştır. Açık alanlar ve ortak kullanım mekânları, sosyal sürdürülebilirliği desteklemekte; aidiyet duygusunu artırmakta ve kolektif yaşam biçimlerinin gelişimine zemin hazırlamaktadır (Iwuanyanwu vd., 2024; Yu vd., 2024). Bu

yaklaşım, yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda sosyokültürel bütünlüğü de sürdürülebilirliğin ayrılmaz bir parçası olarak ele almaktadır.

Katılımcı tasarım süreçlerinin benimsenmesi, yerel halkın ihtiyaç ve beklentilerinin planlamaya dâhil edilmesine olanak tanımış, bu da projenin toplumsal sahiplenme düzeyini ve uzun vadeli başarısını artırmıştır (Iwuanyanwu vd., 2024). Köyde uygulanan organik tarım, yerel el işi üretimi ve çevresel eğitim atölyeleri gibi çok yönlü faaliyetler, ekolojik koruma ile ekonomik güçlenmeyi bir araya getirerek sürdürülebilir kırsal kalkınma modeli sunmaktadır (Woo vd., 2012; Yu vd., 2024).

Turizm boyutuyla değerlendirildiğinde Olympos Köyü, sırt çantalı gezginler ve alternatif yaşam arayışında olan bireyler için cazip bir destinasyon oluşturmaktadır. Ekoturizm kapsamında yürüyüş parkurları, kuş gözlemciliği ve kültürel geziler gibi aktivitelerle hem doğal hem de kültürel değerlerin tanıtımı sağlanmakta, bu faaliyetler aracılığıyla yerel ekonomi desteklenmektedir (Kim vd., 2013). Olympos Antik Kenti de popüler bir ziyaret noktasıdır. Gelecek planları arasında açık hava sineması ve kapalı toplantı salonu inşası bulunmaktadır (URL 40). Tüm bu etkenler nedeniyle bu ekoköy bulunduğu noktada verimli bir ekoturizm örneği göstermekte ve örnek teşkil etmektedir.

Olympos Köyü'nün tarihsel bağlamı, Helenistik dönemden günümüze uzanan Olympos antik yerleşimiyle kurduğu kültürel ilişkiyle zenginleşmektedir. Antik kalıntılara komşu olması, köyün hem kültürel koruma perspektifiyle önemini artırmakta hem de sürdürülebilir mimariyi tarihsel mirasla bütünleştirmektedir (Deng vd., 2018). Bu tarihsel süreklilik, modern ekoköy paradigması ile birleşerek geçmişin bilgi ve estetik anlayışını çağdaş yaşam pratiklerine taşımaktadır.

Olympos Köyü sürdürülebilir yaşam, kültürel koruma ve topluluk temelli mimari açısından örnek bir model sunsa da yerel halkla entegrasyon, altyapı sürdürülebilirliği ve küresel çevre politikalarına entegrasyon gibi alanlarda gelişime açıktır. Bununla birlikte, doğal afetler ve zorunlu göç gibi krizlerin ardından Türkiye’de gelişen çevresel ve kültürel duyarlılığa sahip kalkınma yaklaşımları ile uyumlu yapısı, köyü yalnızca yerel değil, küresel ölçekte de dikkate değer bir uygulama örneği hâline getirmektedir.

4.5.23. Kazdağı Ekolojik Yaşam Köyü (Balıkesir)

Balıkesir il sınırlarında yer alan Kazdağı Ekolojik Yaşama Köyü hem doğal hem de kültürel değerleri bünyesinde barındıran bir yerleşim modeli olarak dikkat çekmektedir. Kazdağı Milli Parkı'nın bir parçası olan bu bölge, sahip olduğu zengin biyolojik çeşitlilik ve güçlü kültürel birikim ile ekolojik yaşam biçimlerinin uygulanabilirliğini gösteren önemli bir

örnek teşkil etmektedir. Bölgenin sahip olduğu doğal kaynaklar yalnızca korunması gereken ekolojik değerler değil, aynı zamanda sürdürülebilir ekonomik kalkınma için bir temel olarak da görülmektedir. Bu çerçevede, özellikle ekoturizm yoluyla yerel halka sürdürülebilir gelir kaynakları yaratılabileceği yönündeki değerlendirmeler, çeşitli araştırmalarla desteklenmektedir.

Kazdağı, Türkiye'nin önde gelen floristik bölgelerinden biri olup, 800'ü aşkın bitki taksonuna ev sahipliği yapmaktadır. Bu türlerin 198'i etnobotanik açıdan önem taşımaktadır. Bitki örtüsü; orman, çalılık ve yüksek dağ florası gibi çeşitli vejetasyon tiplerini içermekte, bu durum bölgenin ekolojik çeşitliliğine katkı sağlamaktadır (Uysal, 2010). Ayrıca, bölgede yapılan faunaya yönelik araştırmalarda Coleoptera familyasına ait 36 Staphylininae türü tespit edilmiş, bu da Kazdağı'nın biyolojik çeşitlilik açısından sahip olduğu önemi desteklemektedir (Abacıgil vd., 2012).

Kazdağı çevresinde yaşayan yerel toplulukların doğayla kurdukları ilişki, bölgenin kültürel mirasını şekillendiren önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Satıl ve arkadaşlarının (2006) yürüttüğü çalışma, yerel halkın 243 bitki türünü gıda, ilaç ve diğer kullanım amaçları doğrultusunda değerlendirdiğini göstermektedir. Bu durum, geleneksel bilginin biyolojik çeşitlilikle olan entegrasyonunu ve korunması gereken önemli bir kültürel zenginliği temsil etmektedir (Satıl vd., 2006). Aynı zamanda bu bilgiler, sürdürülebilir kalkınma stratejilerinde yerel halkın etkin katılımının neden önemli olduğunu gözler önüne sermektedir. Bölgenin doğal estetiği, biyolojik çeşitliliği ve kültürel birikimi, ekoturizmin geliştirilmesi için uygun bir zemin hazırlamaktadır. Ekoturizm, çevresel korumayı esas alırken aynı zamanda yerel halkın geçim kaynaklarını çeşitlendirme potansiyeli sunar. Ancak bu süreçte, artan turizm faaliyetlerinin ekosistemler üzerindeki olası olumsuz etkilerini minimize etmek için sürdürülebilir yönetim uygulamalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Kazdağı Ekolojik Yaşama Köyü, doğa ile uyumlu yaşam biçimlerinin uygulanmasına yönelik bir örnek olarak tasarlanmış olup, çevreye duyarlı bir yerleşim modeli sunmaktadır. Köyde yürütülen organik tarım uygulamaları, yerel halkın gıda üretiminde kimyasal girdilerden arındırılmış yöntemleri tercih etmesine olanak tanımakta ve sürdürülebilir tarımı desteklemektedir. Aynı zamanda yapıların inşasında çevre dostu malzemelerin kullanılması, doğal habitatlara müdahalenin asgari düzeyde tutulmasını sağlamaktadır (Girgin & Uzun, 2022).

Topluluk katılımı da bu ekolojik yerleşimin temel ilkeleri arasında yer almakta; köyde düzenlenen eğitim programları ve etkinlikler aracılığıyla hem yerel hem de dışarıdan gelen bireylerin bilinçlenmesi hedeflenmektedir. Gıda güvenliğini artırmaya yönelik yerel çeşitliliğin

korunması ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi, köyün sosyal sürdürülebilirlik boyutunu pekiştirmektedir (Girgin & Uzun, 2022). Ancak, bu tür ekolojik yerleşimlerin kalıcılığı ve yaygınlaştırılması, yalnızca çevresel duyarlılıkla değil, aynı zamanda yeterli ekonomik destek mekanizmaları ve toplumsal farkındalığın güçlendirilmesiyle mümkün olabilecektir (Yüksel & Kıralan, 2024).

4.5.24. Fethiye Yeşil Üzümlü Ekoköyü (Muğla)

Fethiye Yeşil Üzümlü Ekoköyü Muğla Fethiye’de kurulmuştur. Fethiye'nin doğal güzellikleriyle öne çıkan Yeşil Üzümlü Ekoköyü, sürdürülebilir yaşam pratiklerini ve çevre dostu turizm anlayışını bir araya getiren önemli bir örnektir. Bu ekolojik yerleşim, tarihi ve kültürel mirasın, modern sosyal ve ekolojik yaklaşımlarla uyumlu bir biçimde entegrasyonunu sergilemektedir (Ceylan & Tülbentçi, 2020).

Yeşil Üzümlü, tarihi Likya medeniyetinden Osmanlı Dönemi'ne kadar uzanan zengin bir kültürel dokuya sahiptir. İsmi bölgedeki geleneksel bağcılık faaliyetlerinden alan köy, geçmişten gelen tarımsal uygulamaların sürdürülmesiyle kültürel sürekliliği korumayı amaçlamaktadır (Uçar vd., 2012). Zeytinyağı üretimi ve organik üzüm yetiştiriciliği gibi geleneksel faaliyetler hem geçim kaynağı hem de köyün kültürel belleğinin bir parçasıdır (Eşitti, 2023).

Tarihi dokunun korunması adına yürütülen mimari restorasyon çalışmaları ve yerel geleneklerin canlandırılmasına yönelik girişimler, sürdürülebilir turizmin altyapısını oluşturmaktadır (Kurtuluş & Güçhan, 2024; Sapkota, 2024).

Köyde uygulanan permakültür, biyodinamik tarım ve organik çiftlik uygulamaları, ekolojik dengeyi gözetken tarımsal faaliyetlerin ön plana çıktığı bir yapı sunar. Bölgenin zengin biyolojik çeşitliliğine katkı sunan bu uygulamalar, aynı zamanda çevresel etkiyi minimize eder. Ormanlarla çevrili doğal yapısı ve yerel ekosistemlerin korunmasına yönelik yürütülen ağaçlandırma ve vahşi yaşam koruma çalışmaları, bu vizyonun bir parçasıdır. Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması ve ileri geri dönüşüm teknolojilerine dayanan atık yönetimi sistemleriyle köy, sürdürülebilir bir yaşam modelinin pratiğini sunmaktadır (Ceylan & Tülbentçi, 2020; D. Yıldız, 2024).

Topluluk temelli bir yaklaşımla, karar alma süreçlerine yerel halkın aktif katılımı teşvik edilmekte; ekonomik faydaların adil dağılımı ve kültürel değerlerin korunması sağlanmaktadır (Sapkota, 2024).

Ekoköy, tarımsal turizm ve ekoturizm aracılığıyla yerel ekonomiye katkı sağlamaktadır. Organik ürün satışı, çiftlikte konaklama, kültürel atölyeler gibi faaliyetler yoluyla elde edilen

gelir, halkın yaşam kalitesini artırmaktadır (Eşitti, 2023; Uçar vd., 2012). Ziyaretçiler, geleneksel hasat etkinlikleri ve yerel festivallere katılmak suretiyle toplulukla etkileşime geçerek sosyal bağları güçlendirmekte ve kültürel paylaşım deneyimi kazanmaktadır (Sapkota, 2024). Yürüyüş rotaları, kuş gözlem alanları ve şarap tadımı gibi etkinlikler, farklı turizm ilgi alanlarına hitap eden zengin bir deneyim sunar. Aynı zamanda bir eğitim merkezi işlevi de gören köyde, organik tarım, yenilenebilir enerji ve atık yönetimi konularında atölyeler düzenlenerek sürdürülebilir yaşam konusunda toplumsal bilinç geliştirilmektedir (Ceylan & Tülbentçi, 2020; Yıldız, 2024).

Sonuç olarak, Fethiye Yeşil Üzümlü Ekoköyü, tarihi ve kültürel değerlerin çevresel ve toplumsal sürdürülebilirlikle entegre edilmesi bağlamında model oluşturan bir yerleşimdir. Topluluk temelli yaklaşımı, çevreci uygulamaları ve kültürel çeşitliliğe verdiği önemle, sürdürülebilir turizm ve kırsal kalkınma alanında çarpıcı bir örnek teşkil etmektedir. Fethiye, Türkiye'nin pitoresk bölgesinde yer alan Fethiye Yeşil Üzümlü Ekoköyü, sürdürülebilir yaşam ve çevre dostu turizmin işaretidir. Bu ekolojik köy, tarihi ve kültürel mirasın modern çevresel ve sosyal uygulamalarla uyumlu entegrasyonunu örneklemektedir. Aşağıda tarihi ve kültürel geçmişinin, çevresel ve ekolojik yönlerinin, sosyal ve ekonomik etkisinin ve turizm ve ziyaretçi deneyiminin ayrıntılı bir keşfi bulunmaktadır.

4.5.25. Taşpınar Köyü Çiftliği (2017 Manisa)

Taşpınar Köyü Çiftliği, Türkiye'nin Ege Bölgesi'nde, Manisa ili Kırkağaç ilçesine bağlı Demirtaş Mahallesi'nde kırsal bir alanda yer almaktadır. Balıkesir'e yaklaşık 40 kilometre, İzmir'in Dikili ilçesine ise 113 kilometre uzaklıkta bulunan bu yerleşim, GEN Europe ağı içerisinde konumlanmıştır (GEN, 2025). Kuruluşu 2017 yılında gerçekleşmiş olan bu ekolojik topluluk, doğayla uyum içinde, sürdürülebilir ve bilinçli bir yaşam inşa etmeyi amaçlamaktadır (URL 59, 2023).

Ekoköyün temel amacı, doğaya zarar vermeyen, organik ve sağlıklı üretim pratikleri çerçevesinde alternatif bir yaşam biçimi sunmaktır. Topluluk üyeleri arasında karşılıklı güvene, saygıya ve anlayışa dayalı bir paylaşım kültürü öne çıkar. Farklı bireysel, etnik, kültürel ve dini arka planlara sahip kişilere karşı kapsayıcı bir tutum sergilenmekte; bireylerin psikolojik, sosyal ya da ekonomik açıdan dezavantajlı durumlarına karşı duyarlılık gösterilmektedir. Topluluğun temel ilkeleri arasında, her bireyin yaşından bağımsız olarak desteklenmesi, kişisel ve sosyal potansiyellerini yaratıcı biçimde gerçekleştirebilmesi için uygun koşulların sağlanması yer alır. Aynı zamanda üyelerden bireysel sorumluluklarını üstlenmeleri, yapıcı geri bildirimine açık

olmaları ve topluluğun diğer bireylerinin gelişimine katkıda bulunmaları beklenir (URL 59, 2023).

Taşpınar Köyü Çiftliği'nde şu an aktif olarak üç üyenin bulunduğu belirtilmiştir. Yeni üye kabulüne açıktırlar; bu sürecin ilk adımı olarak ilgilenenlerin e-posta yoluyla iletişim kurmaları gerekmektedir. Aynı şekilde, ziyaretçilere de kapılarını açmakta ve öğrenmeye istekli bireyler için çeşitli faaliyetler düzenlemektedirler (URL 59, 2023).

Mimari özellikler hakkında kaynaklarda ayrıntılı bilgi bulunmamakla birlikte, yerleşimde çeşitli yapıların mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Yerleşim, doğayla bütünleşik yaşamı yalnızca söylem düzeyinde değil, üretim pratikleriyle de gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Çiftlikte sebze ve meyve yetiştiriciliği yapılmakta, keçi ve koyun gibi hayvanlar beslenmekte; ayrıca keçi sütünden yoğurt ve peynir üretilmektedir. Doğal bitkiler ve zeytinyağından şifalı kremler elde edilmekte, böylece geleneksel bilgiyle modern doğal üretim yöntemleri harmanlanmaktadır. Solucan gübresi üretimi ve kompost yapımı gibi uygulamalarla organik tarım döngüsünün sürekliliği sağlanmakta; bu konularda bilgi edinmek isteyenlere eğitimler verilmektedir (URL 59, 2023).

Taşpınar Köyü Çiftliği kırsal bir bağlamda küçük ölçekli fakat yüksek ilke düzeyine sahip bir ekolojik yaşam örneği sunmakta ve alternatif topluluk modelleri üzerine düşünsel ve pratik katkılar sağlamaktadır.

4.5.26. Bademler Doğal Yaşam Köyü (2018 İzmir)

Bademler Doğal Yaşam Köyü, 2018 yılında İzmir'in Dikili ilçesinde kurulan bir ekolojik yaşam alanıdır. Köy, çevreye duyarlılık ve sürdürülebilir yaşam ilkelerini benimsemiş bir topluluk tarafından oluşturulmuştur.

İzmir'in Urla ilçesinde 1962 yılında kurulan Bademler Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi projelerinden biridir. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin "Yerelde Kalkınma Planlaması Kapsamında" gerçekleştirdiği bu proje, köy hayatını deneyimlemek isteyenler için bungalov evler, atölyeler ve gıda üretim alanlarıyla kırsal turizme katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Köyde tarhana, turşu gibi ürünlerin yapımı için etkinlikler düzenlenmekte ve çalışanların %99'u köyde yaşayan insanlardan oluşmaktadır. Gelecekte bungalov sayısının artırılması ve kamp alanı oluşturulması planlanmaktadır. Binalar genellikle ahşap ve benzer yapı tasarımına sahiptir. Kompost tesisi ve sürdürülebilir atık yönetimi gibi uygulamalarla çevreye duyarlı bir yaklaşım benimsenmektedir (Doğru, 2023).

Bademler Doğal Yaşam Köyü, sadece çevreci bir yaşam tarzını benimsemek isteyenler için bir mekân olmanın ötesinde, aynı zamanda topluluk ve dayanışma ruhunu da teşvik eden

bir ortam sunmaktadır. Bu şekilde, doğa ile uyumlu ve sürdürülebilir bir yaşam tarzının yaygınlaşmasına katkıda bulunmaktadır.

4.6. Yeni Örnek ve Yaklaşımlar

Geleneksel ekoköy tasarımlarının sunduğu çözümler, iklim krizi, kaynak kıtlığı ve artan nüfus gibi güncel sorunlarla başa çıkmada zaman zaman yetersiz kalabilmektedir. Bu nedenle son yıllarda, yenilikçi malzemeler, ileri teknolojiler ve çevre dostu tasarım prensiplerini bir araya getiren yeni ekoköy yaklaşımları ortaya çıkmıştır. Bu modeller hem ekolojik etkileri minimize eden hem de enerji, su ve atık yönetiminde yüksek verimlilik sağlayan bütüncül çözümler sunmaktadır. Aşağıda, dünya genelinde uygulanan ve bu yenilikçi anlayışa örnek teşkil eden bazı ekoköy yaklaşımları incelenmiştir.

4.6.1. Earthships-Yer Gemisi (ABD)

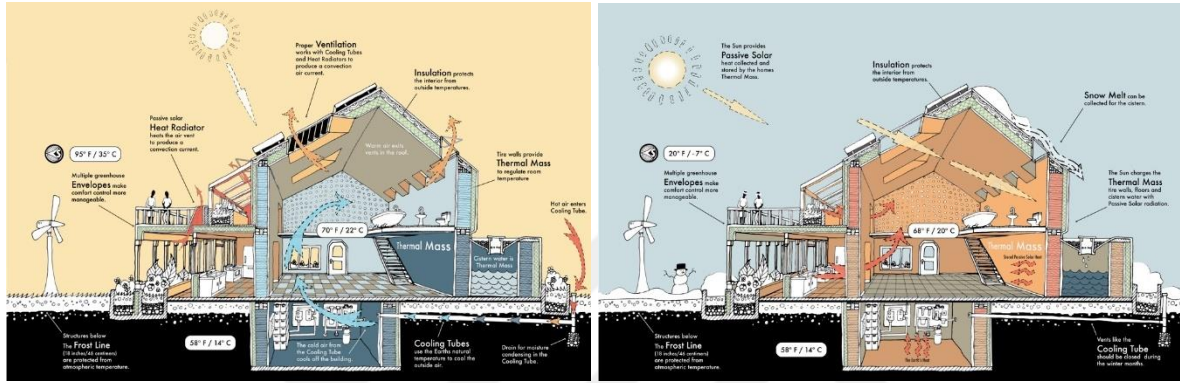
Taş, toprak, lastik ve geri dönüşümlü malzemeler kullanılarak yapılan sürdürülebilir evlerdir. Çoğunlukla enerji verimliliği, su geri dönüşümü ve doğal ısıtma-soğutma sistemleriyle öne çıkarlar. New Mexico, ABD kökenli Earthship Biotechnology tarafından tasarlanmakta ve pazarlanmaktadır (URL 43).

Şekil 4.6.1.1: Earthships (URL 43)

Yer gemisi (Earthship), doğal ve geri dönüştürülmüş malzemelerden yapılan ve pasif güneş enerjisi kullanarak sürdürülebilir bir yaşam tarzına uygun evlerdir. Bu evler, genellikle bağımsız enerji ve su sistemleri ile donatılmakta, dünya genelinde farklı iklimlerde inşa edilebilmektedirler. Çoğunlukla pasif güneş evleri olarak tanımlanmaktadır. İçine giren sıcaklığın ne olursa olsun korunmasını sağlayarak, her iklimde konforlu sıcaklıkları koruyabilirler. Güneş ve rüzgâr enerjisi sistemleriyle kendi elektriğini üretebilirler, atık su

arıtma sistemleri sayesinde tüm evsel atık suların arıtılmasını ve yeniden kullanılmasını sağlarlar. Yer gemileri genellikle doğal ve geri dönüştürülmüş malzemelerden yapılır, çevresel etkileri minimuma indirmek için tasarlanmıştır (Bkz. Şekil 4.6.1.2 ve 4.6.1.3). Örneğin, saman balyaları, lastikler, toprak ve geri dönüştürülmüş malzemeler gibi malzemeler sıklıkla kullanılır. Bu evler aynı zamanda su toplama sistemleriyle yağmur suyunu toplar ve bu suyu içme suyu olarak kullanır. Ayrıca, iç seraları kullanarak yiyecek üretimini teşvik eder ve sürdürülebilir yaşam tarzını desteklerler (URL 43).

Şekil 4.6.1.2 ve 4.6.1.3: Earthships (URL 43)

Yer gemileri (Earthships), teknik ve mimari özellikleriyle ekoköylerin sürdürülebilir yaşam tarzını destekleyen önemli yapı türlerinden biridir. Bu özellikler, doğal malzemelerin kullanımı, enerji verimliliği ve su yönetimi gibi çevresel faktörlere odaklanarak ekolojik bir yaşam tarzını teşvik eder (URL 43).

Teknik Özellikler:

Doğal Malzemeler: Yer gemileri genellikle toprak, taş, saman ve geri dönüştürülmüş malzemeler gibi doğal ve yerel olarak bulunabilen malzemelerden inşa edilir. Bu malzemeler, çevreye minimum etkiyle yapı üretimini sağlar.

Enerji Verimliliği: Pasif güneş enerjisi kullanımı, yer gemilerinin önemli bir özelliğidir. Güneşin ısısını ve ışığını maksimum düzeyde kullanarak iç mekanları sıcak ve aydınlık tutarlar. Ayrıca, güneş panelleri ve rüzgâr türbinleri gibi yenilenebilir enerji kaynakları da kullanılabilir.

Termal Kütle: Yer gemileri, toprak dolgulu lastikler gibi termal kütleyle sahip yapı malzemeleri kullanarak iç mekân sıcaklığını dengelerler. Bu, iç mekanların yazın serin ve kışın sıcak kalmasını sağlar.

Su Yönetimi: Yağmur suyu toplama sistemleri ve atık su arıtma sistemleri, yer gemilerinin su yönetiminde önemli rol oynar. Yağmur suyu toplanarak içme suyu ve bahçe sulama için kullanılabilir, atık su ise arıtılarak tekrar kullanılabilir veya toprağa verilebilir.

Mimari Özellikler:

Esnek Tasarım: Yer gemileri genellikle modüler bir tasarıma sahiptir, bu da farklı ihtiyaçlara ve arazilere uyum sağlayabilirler. Bu esneklik, ekoköylerdeki farklı topluluk üyelerinin ihtiyaçlarını karşılamak için idealdir.

Topluluk Odaklı Yaşam Alanları: Yer gemileri genellikle topluluk odaklı yaşam alanlarını teşvik eder. Ortak bahçeler, topluluk mutfakları ve açık hava oturma alanları gibi alanlar, topluluk üyelerinin bir araya gelerek etkileşimde bulunmalarını sağlar (URL 43).

Şekil 4.6.1.4 ve 4.6.1.5: Earthships (URL 43)

Ekolojik Peyzaj Entegrasyonu: Yer gemileri, doğal peyzaj özelliklerine uyum sağlayacak şekilde tasarlanır. Yağmur suyu toplama sistemleri ve doğal arazi özelliklerini koruyarak ekolojik dengenin korunmasına katkıda bulunurlar (URL 43).

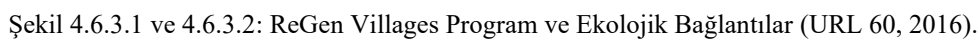
Tüm bu özellikler, yer gemilerinin ekoköy bağlamında sürdürülebilir bir yaşam tarzını teşvik etme potansiyelini vurgular. Bu evlere sahip dünyadaki bazı ekoköyler Taos Yer Gemi Topluluğu (Taos, New Mexico, ABD), Yer Gemisi Biotop (Biot, Fransa), Earthaven Ekolojik Köy (Black Mountain, Kuzey Carolina, ABD), Crystal Waters Ekolojik Köy (Queensland, Avustralya) ve Olympos Ekoköyü (Antalya, Türkiye)'dür.

Ekoköylerde yer gemileri, topluluk üyelerinin doğal kaynakları koruyarak ve çevreye duyarlı uygulamaları benimseyerek bir arada yaşamalarına olanak tanır. Bu yapılar, ekoköylerin misyonuna uygun olarak doğal yaşam alanlarının korunmasını ve sürdürülebilir toplulukların oluşturulmasını destekler.

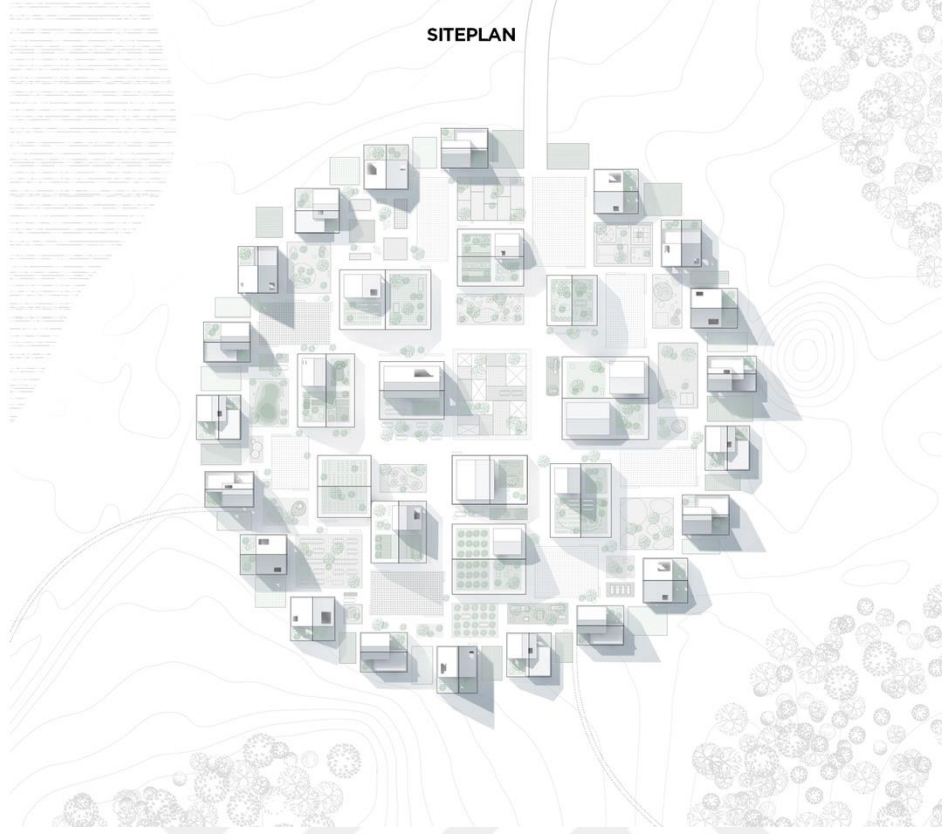
4.6.2. Witchcliffe Ekolojik Köyü (Avustralya)

Witchcliffe Ekolojik Köyü, 21. yüzyılda en iyi dönüşümü ve insan yerleşim tasarımını bir araya getirerek sürdürülebilir bir topluluk modeli oluşturmayı hedefliyor. Avustralya'nın Batı Avustralya topraklarında, Margaret Nehri'nin sınırları bulunmaktadır (Murray, 2021).

Bu konsept, sistemler arası etkileşimi esas alır; Şekil 56’da görüldüğü üzere bir sistemin çıktısı, başka bir sistemin girdisi olacak şekilde tasarlanmıştır. Örneğin, organik atıkların enerji üretimi veya kompost amaçlı değerlendirilmesi ya da arıtılan atık suyun tarımsal sulamada kullanılması gibi uygulamalar, bu bütüncül yaklaşımın temelini oluşturur. Model, üniversiteler, özel sektör ve kamu kurumlarına yönelik bir eylem planı niteliğinde olup, dünya genelinde ölçeklenebilir, uygun maliyetli ve entegre köy tasarımlarının yaygınlaştırılmasını hedeflemektedir (Ehrlich vd., 2015).

106

Şekil 4.6.3.3: ReGen Villages Vaziyet Planı (URL 60, 2016).

ReGen Villages girişiminin temel amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Ekonomik olarak erişilebilir, entegre köy tasarımlarının yaygınlaştırılması.
- Gıda ve enerji yönünden kendine yeterli toplulukların oluşturulması.
- Geleneksel belediye hizmetlerine olan bağımlılığın azaltılması.
- Kırsal alanlardan kentlere göçün tersine çevrilmesi.
- Doğayla ve üretim-tüketim döngüsüyle yeniden bağ kurmaya olanak tanıyan yaşam alanlarının tasarlanması.
- Üniversiteler ve araştırma kurumlarıyla iş birlikleri aracılığıyla yerel katılımın ve uygulamalı araştırmanın desteklenmesi.
- Sosyo-ekonomik girişimlerin gelişimini destekleyecek kuluçka sistemlerinin kurulması.
- Yapay zekâ ve veri analitiği tabanlı yarı otonom sistemlerin entegrasyonu.
- Çok paydaşlı, açık kaynaklı ve küresel ölçekte ölçeklenebilir bir modelin yaygınlaştırılması (Ehrlich vd., 2015)

Projenin ilk uygulama alanı, Hollanda'nın Almere kentinde yaklaşık 15.500 m²'lik bir alan üzerinde planlanmış olup, 2016 itibarıyla uygulama süreci devam etmiştir. Her ne kadar tek bir köyde barındırılabilen birey ya da aile sayısına dair kesin bir bilgi bulunmasa da,

ReGen Villages modeli farklı ölçeklere uyarlanabilir esnek bir yapıya sahiptir. Önümüzdeki on yıl içerisinde binlerce rejeneratif köyün kurulması hedeflenmektedir (URL 60, 2016).

ReGen Villages yerleşimleri, aşağıda belirtilen sistemlerin entegre biçimde bir araya getirildiği çok bileşenli bir yapıya sahiptir:

- Enerji-pozitif yapılar: Güneş, rüzgâr, biyoyakıt ve atıktan enerji dönüşümünü kapsayan mikro şebeke sistemleri ile desteklenmektedir.
- Aquaponic sistemlerle gıda üretimi: Topraksız tarım tekniklerine dayalı olarak, balık tankları ve bitki yataklarının entegre çalıştığı sistemler, gıda üretiminde %30 verim artışı ve %90 su tasarrufu sağlar.
- Su ve atık yönetimi: "Yaşayan makineler" (living machines) olarak adlandırılan entegre sistemlerle, atık ve suyun her aşamada geri kazanımı hedeflenmektedir.
- Gerçek zamanlı veri izleme: Mikro sensörlerle toplanan veriler bulut tabanlı analiz sistemleriyle işlenir, bu sayede kaynak kullanımı optimize edilir.
- Yarı otonom yönetim: Yapay zekâ ve algoritmalar sayesinde sistemler kendi kendini düzenleyebilir yapıdadır.
- Topluluk girişimciliği ve eğitim: Yerel üniversitelerle geliştirilen eğitim programları ve kuluçka merkezleri aracılığıyla topluluklar güçlendirilir (URL 60, 2016).

Mimari ve tasarımsal olarak ReGen Villages, bireysel enerji-pozitif konutları, yenilenebilir enerji sistemlerini, su ve atık yönetimini ve yerinde gıda üretimini tek bir bütünleşik köy tasarımında bir araya getirir. Bu yapı, yerel malzemelerle inşa edilen ve yapılı çevre araştırmalarına dayanan enerji-pozitif konutları içermektedir. Mevcut ve işlevsel teknolojilerin yeni biçimlerde bir araya getirilmesiyle oluşturulan bu sistemler, veri destekli operasyonlarla (mikro sensörler ve yapay zekâ) enerji, su ve gıda sistemlerinin sürekli izlenmesini ve yönetilmesini sağlar. Tasarımlar, bölgenin iklimsel ve kültürel özelliklerine göre uyarlanır; bu süreçte Stanford Üniversitesi ve yerel akademik kurumlar iş birliği geliştirir (Ehrlich vd., 2015). Proje, yalnızca ekonomik ve çevresel değil, aynı zamanda sosyal bir değer üretmeyi amaçlar. İnsanların üretim-tüketim döngüsüne katıldığı, topluluk hissini güçlendiren bir yaşam alanı kurgular (Crockett, 2016)

Şekil 4.6.3.4 ve 4.6.3.5: Regen Villages (URL 60, 2016).

ReGen Villages modeli, sürdürülebilir yerleşimlerin ötesine geçerek, rejeneratif toplulukların planlanması ve uygulanmasına yönelik bütüncül bir yaklaşım sunar. Küresel çevresel tehditlere karşı yenilikçi, uygulanabilir ve çok paydaşlı bir çözüm sunarak yerel yönetimlerle, üniversitelerle ve özel sektörle etkileşim içinde gelişmeyi amaçlar (Ehrlich vd. 2015). Bu proje, BIM teknolojileri ve sürdürülebilir sistemleri birleştirerek, insanların doğayla, üretimle ve topluluklarıyla yeniden bağlantı kurabilecekleri, sadece sürdürülebilir değil, aynı zamanda yenileyici bir yaşam modeli olarak öne çıkmaktadır (URL 60, 2016).

4.6.4. Harmonia Ekolojik Tasarım Eğitim Çiftliği (2012 Çanakkale)

Harmonia Ekolojik Tasarım Eğitim Çiftliği, Türkiye'nin batısında, Kazdağları'nın mitolojik atmosferiyle çevrili ormanlık bir bölgede konumlanmıştır. GEN Europe ağına dâhil olan bu ekolojik girişim, 2012 yılında kurulmuş olup yaklaşık 7200 metrekarelik bir arazi üzerinde faaliyet göstermektedir (URL 61, 2021). Kuruluşunun temel amacı, doğaya duyarlı, çoğaltılabilir ve rejeneratif tasarım çözümleri sunan bir yaşam modeli geliştirmek ve bu modeli uygulamalı olarak deneyimleyebilecek bir alan oluşturmaktır. Bu yönüyle Harmonia, sadece bir ekolojik çiftlik değil, aynı zamanda bütüncül yaklaşımlarla çalışan çok disiplinli bir tasarım stüdyosu, bir öğrenme alanı ve ekolojik dönüşüm laboratuvarı işlevi görmektedir (URL 62, 2021).

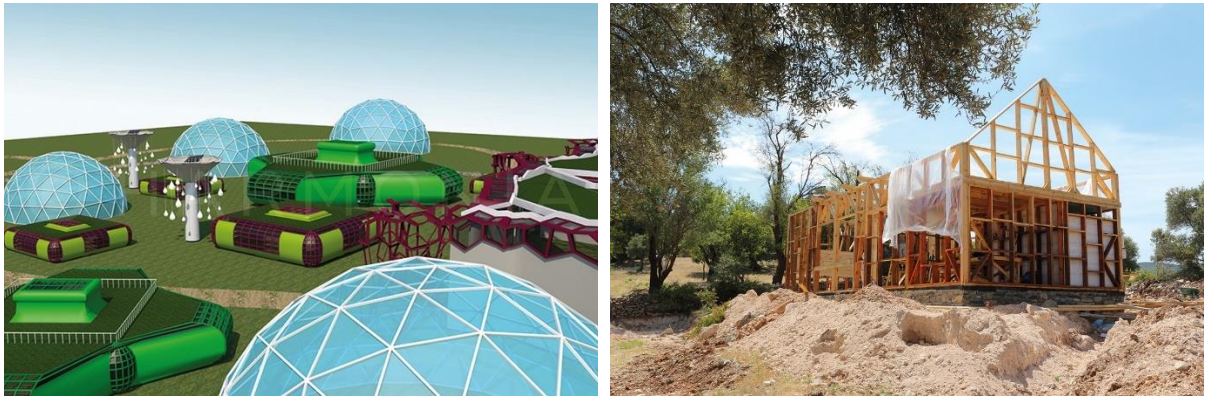
Harmonia, ekolojik tasarımın hem teorik bilgisini hem de pratik uygulamalarını bir araya getiren bir anlayışla faaliyetlerini sürdürmektedir. Kurucuları, antik kültürel bilgileri sanat, zanaat ve tasarım aracılığıyla günümüze taşıma gayesiyle yola çıkmış, yaşamın tüm biçimlerine neşe ve adalet getirmeyi amaçlayan rejeneratif çözümler üretmeyi hedeflemişlerdir. Kurum, yalnızca ürün ve hizmet üretmekten ziyade, insanları mutlu edecek, etik değerlere dayalı çalışmalar yapmaya öncelik verir. Doğaya, hayvanlara ve insanlara zarar verebilecek hiçbir projede yer almama prensibiyle hareket eder; şiddet içeren, emek ve kaynak israfına

neden olan, duygusal sömürü içeren faaliyetlere karşı durur. Bu etik yaklaşım, tasarım danışmanlığı hizmetlerinden eğitim faaliyetlerine kadar tüm işleyişe yansımaktadır (URL 61, 2021; URL 62, 2021).

Topluluk yapısı itibarıyla Harmonia, üç sabit üyeden oluşmakta ve yeni üyeleri kabul etme konusunda belirli kriterler uygulamaktadır. Yeni katılımcıların topluluğa dâhil olabilmesi için kurumun düzenlediği kurslara, çevrim içi eğitimlere veya seminerlere katılım göstermesi gerekmektedir. Ziyaretçilere doğrudan açık olmayan bu yapı, üyelikte gönüllülük esasına ve ortak değerlere uyuma büyük önem verir. Eğitimler, kamplar, meclis toplantıları ve çeşitli etkinlikler yoluyla bilgiyi hem içerideki üyelerle hem de dış paydaşlarla paylaşan bir sistem kurulmuştur (URL 61, 2021; URL 62, 2021).

Mimari yaklaşımları, sürdürülebilirlik ve ekolojik tasarım ilkeleri doğrultusunda şekillenmiştir. Kendi ofislerini geri dönüşüm malzemeleriyle inşa etmiş olan kurum, şebeke dışı (off-grid) sistemler kullanarak enerji ihtiyacını güneş panelleri ile karşılamakta, yağmur suyunu hasat ederek su kaynaklarını değerlendirmekte ve atık kağıtları kompost ederek atık yönetimi gerçekleştirmektedir. Harmonia'nın mimari üretiminde doğaya zarar vermeyecek yöntemler ön planda tutulmakta, yerel bilgi ile harmanlanmış tekniklerle yeni çözümler geliştirilmektedir (URL 61, 2021; URL 62, 2021).

Ekolojik katkıları bakımından Harmonia, yalnızca kendi arazisinde uygulamalar gerçekleştirmekle kalmayıp, ekolojik dönüşüm konusunda danışmanlık hizmeti de sunmaktadır (URL 62, 2021). Zehirli ve doğa dışı kimyasalların kullanılmadığı alanlarda, rejeneratif yöntemlerle arazilerini tasarlamakta, sosyal ve çevresel sorumluluğu olan projeler yürütmektedir. Ekolojik tasarım süreçlerine ilişkin bilgi birikimini artırmak adına kitaplar yazmakta, araştırmalar yürütmekte ve çeşitli sempozyum ve konferanslara katılmaktadır (URL 61, 2021; URL 62, 2021).

Şekil 4.6.4.1 ve 4.6.4.2: Harmonia Tarafından Tasarlanan Ekolojik Tasarım Örnekleri (URL 62, 2021).

Harmonia'nın faaliyetleri arasında arazi tasarımı, ekolojik mimari, ahşap yapı projeleri, tiny house üretimi, konsept geliştirme ve danışmanlık yer almaktadır. Bununla birlikte kurum, öğrenme toplulukları oluşturarak ekolojik okuryazarlığı geliştirmeye yönelik faaliyetlerde bulunmakta; bilgi üretimini, topluluk oluşturma çabaları ve uygulamalı öğrenme süreçleriyle desteklemektedir (URL 61, 2021; URL 62, 2021).

Harmonia, aynı zamanda EKOYER (Ekolojik Yaşam Derneği) ağına bağlıdır ve hem yerel hem de uluslararası düzeyde faaliyet gösteren ekolojik ağlarla etkileşim içerisinde (URL 61, 2021). Bu bağlamda Harmonia Ekolojik Tasarım Eğitim Çiftliği, Türkiye'deki alternatif yaşam pratiklerinin önemli örneklerinden biri olarak, sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda yapılandırılmış, sosyal ve çevresel sorumluluğu yüksek bir tasarım topluluğu örneği sunmaktadır.

Bu bölümde verilen örnekler, ekoköylerin kuruluş amaçları, mekânsal kurguları, yönetim biçimleri ve ekolojik katkıları hakkında genel bir çerçeve sunmuştur. Bundan sonraki bölümde ise bu bulgular, belirli kriterler doğrultusunda sınıflandırılarak karşılaştırmalı bir analiz yapılacaktır.

5. EKOKÖYLER İÇİN SINIFLANDIRMA MODELİ VE MEVZUAT

Bu çalışma, Türkiye ve dünya genelinde yer alan ekoköy örneklerinin sürdürülebilirlik açısından karşılaştırmalı analizini yapmak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmada belgesel tarama yöntemi kullanılmış; mevcut literatür, ekoköy veri tabanları (özellikle *Global Ecovillage Network*), akademik makaleler, raporlar ve resmi internet siteleri incelenmiştir. Elde edilen veriler, önceden belirlenen sınıflandırma başlıkları çerçevesinde aşağıdaki temel parametreler doğrultusunda toplanmıştır:

- Ekoköy Adı
- Konum
- Yapım Tarihi
- Kuruluş Amacı
- GEN (Global Ecovillage Network) Üyeliği
- Kullanıcı Sayısı
- Mimari Özellikler
- Ekolojiye Katkısı
- İçinde Bulunan İşlevler
- Karşılaşılan Zorluklar

Toplanan veriler hem nicel (ör. kullanıcı sayısı, kuruluş yılı) hem de nitel (ör. mimari özellikler, ekolojik katkılar) unsurları içermektedir. Karşılaştırmalı analiz sürecinde betimsel analiz yöntemi kullanılmış, veriler tablo haline getirilerek sistematik biçimde sınıflandırılmıştır. Eksik veri bulunan durumlarda, literatürdeki güvenilir ikincil kaynaklar ve benzer ekoköy örneklerinden elde edilen karşılaştırmalı bilgilerden yararlanılmıştır.

Dünya ve Türkiye’den seçilmiş 50 ekoköy örneği, doğal malzemelerle inşa edilen yapılar, yenilenebilir enerji sistemleri, organik tarım ve atık yönetimi gibi ekolojik uygulamaların yanı sıra; katılımcı yönetim modelleri, gönüllülük/kooperatif yapılanmalar ve ekoturizm gelir modelleri bağlamında da değerlendirilmiştir. Coğrafi ve ölçek çeşitliliği, sürdürülebilirlik anlayışının küresel ve yerel düzeyde nasıl pratiğe geçirildiğini göstermektedir. Topluluk içi dayanışma, eğitim atölyeleri ve ruhsal gelişim programları aracılığıyla sürekli öğrenme imkânı sunulurken; kültürel çeşitlilik, altyapı bakımı, iklim riskleri ve finansal bağımlılıklar gibi kritik zorluklarla da karşılaşmaktadır.

Elde edilen veriler, incelenen tüm ekoköy örneklerine ait mimari, yönetsel ve ekonomik özelliklerin ortaya konduğu Tablo 5.1’de sunulmuştur. Bu tablo, ekoköylerin mevcut

çeşitliliğini, ortak eğilimlerini ve farklılaşan yönlerini görünür kılarak kavramsal netliğini sağlanmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Ekoköy Adı	Konumu	Yapım Tarihi	Yapım Amacı	GEN Üyeliği	Kullanıcı Sayısı	Mimari Özellikler	Ekolojiye Katkısı	İçinde Bulunan İşlevler	Karşılaşılan Zorluklar
Sölheimar	İzlanda, Selfoss yakınları	1930	Engelli bireyler için sığınak; sürdürülebilir topluluk	GEN üyesi	110	Yerel malzemelerle inşa edilmiş, enerji verimli yapılar	Geri dönüşüm; yenilenebilir enerji, organik tarım, yağmur suyu toplama, atık azaltımı	Sanat galerileri, organik tarım alanları, atölyeler, konutlar, misafirhaneler, kültürel ve eğitim etkinlikleri	Sosyal uyum ve topluluk içi iletişim sorunları, ekonomik sürdürülebilirlik ve dış finansman bağımlılığı, iklim ve doğal afet riskleri
Sarvodaya	Sri Lanka	1957	Sürdürülebilir yaşam, toplumsal eşitlik ve refah	GEN üyesi	Belirtilmemiş	Geleneksel ve modern ekolojik uygulamaları birleştiren yapı sistemi	Organik tarım; biyolojik çeşitlilik, toprak rehabilitasyonu, yenilenebilir enerji kullanımı	Eğitim ve bilinçlendirme programları; topluluk merkezleri, sürdürülebilir üretim projeleri	Farklı kültürel ve sosyal yapılar nedeniyle entegrasyon zorlukları; yerel hükümet ve yasal düzenlemelerle uyum problemleri; finansman ve kaynak yönetimi
Findhorn	İskoçya, Morayshire	1962	Sürdürülebilir yaşam ve ruhsal gelişim	GEN üyesi	400	Yerel taş ve geri dönüştürülmüş malzemelerden yapılmış karbon sıfır yapılar	Organik tarım; yenilenebilir enerji, atık geri dönüşümü, çevresel koruma	Eğitim merkezleri; ruhsal gelişim atölyeleri, sanat galerileri, sergiler, konutlar, topluluk etkinlikleri	Artan turizmle doğal çevrenin korunması, yerel ekosistem üzerinde insan baskısının artması, topluluk büyümesi ve yönetim karmaşıklığı
Colufifa Ekoköyü	Senegal	1964	Sürdürülebilir yaşamı destekleme; organik tarım, sıtma önleme, mikrofinans	GEN üyesi	350 köyden oluşan ağ	Geleneksel köy yapıları; yerel malzemelerle yapılan dayanıklı yapılar	Organik tarım; sıtma önleme projeleri, mikrofinans girişimleri	Eğitim, sağlık, tarım ve topluluk işlevleri	Altyapı yetersizliği ve yenilenebilir enerji sistemlerinin kurulumu; tarımda iklim değişikliğinin etkileri, su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi
Auroville Ekoköyü	Hindistan, Tamil Nadu	1968	İnsan birliği; sürdürülebilir yaşam, barış içinde yaşam	GEN üyesi	100+ topluluk, 3000 kişi	Toprak, bambu gibi doğal malzemeler; geleneksel Hint mimarisi ve çağdaş ekolojik tasarımlar; Matrimandir	Çölleşmiş alanları ormana dönüştürme; yağmur bahçeleri, yeraltı suyu besleme, organik tarım, yenilenebilir enerji uygulamaları	Eğitim, sağlık, sanat, tarım, permakültür, spor, kültürel etkinlikler	Büyük ölçekli topluluklarda sosyal çatışmalar; çevresel etkilerin kontrolü ve korunması, kaynakların adil dağılımı ve ekonomik denge
The Farm Ekoköyü	ABD, Tennessee	1971	Ortak topluluk kurarak olumlu etki yaratmak	Yok	200+ kişi	Ekolojik çiftlik yapıları; organik tarım ve alternatif teknolojilere dayalı yaşam alanları	Toprak sağlığı; organik tarım, ekim nöbeti, düşük karbon tarım; biyokütle geri dönüşümü	Organik tarım; alternatif enerji uygulamaları, sağlık; eğitim, sanat etkinlikleri	Doğal afetler ve iklim koşulları; tarımsal üretimde sürdürülebilirlik ve toprak sağlığı sorunları; topluluk içi karar alma süreçlerinde uzlaşma zorlukları
Damanhur Ekoköyü	İtalya, Kuzey	1975	Kişisel ve kolektif büyümeyi; evrenle bağlantıyı güçlendirmek	Yok	~600 kişi	Yer altı tapınakları; organik tarım, yenilenebilir enerji altyapısı	Ekolojik tarım; yeşil bina ilkeleri, sürdürülebilir enerji, eğitim programları	Eğitim; atölye çalışmaları, meditasyon, manevi ritüeller, turistik ziyaretler	Merkeziyetçi olmayan yönetim yapısı nedeniyle koordinasyon problemleri; doğal kaynakların sınırlılığı, topluluk üyeleri arasındaki kültürel ve ideolojik farklılıklar
Svanholm Ekoköyü	Danimarka	1978	Sürdürülebilir yaşam; topluluk dayanışması, ekolojik tarım	Yok	~85 kişi	Organik tarım arazileri; yerel malzemelerle inşa edilmiş topluluk konutları	Organik tarım; enerji tasarruflı yaşam, gıda paylaşımı, çevre koruma	Tarım; eğitim, topluluk karar alma, gıda üretimi ve paylaşımı	Enerji ve atık yönetimi altyapısı eksiklikleri; tarımsal üretimde pestisit ve kimyasal kullanımının engellenmesi; yerel toplum ile entegrasyon zorlukları

Crystal Waters	Avustralya	1987	Sürdürülebilir ve düşük etkili yaşam tarzlarını teşvik etmek	GEN üyesi	260	Kerpiç ve saman balyası evler; permakültür esaslı tasarım	Su yönetimi; yağmur suyu toplama, gri su arıtımı, gıda üretiminin %80'ini karşılamak	Ortak alanlar; pazar, kahve evleri, tarım alanları, permakültür eğitimi	İklim değişikliğine bağlı su yönetimi zorlukları; tarımsal üretim ve doğal habitat arasındaki dengeyi kurma; sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik sorunları
Dyssekilde	Danimarka	1989	Ekolojik mimari ve yenilenebilir enerjiyle sosyal bütünleşme	GEN üyesi	200+	Geri dönüştürülmüş malzemeler; güneş panelleri, pasif güneş tasarımı	Atık su arıtımı; yağmur suyu toplama, yenilenebilir enerji sistemleri	Organik ürün dükkanları; ortak mutfak, sosyal merkez, rehberli turlar	Yerel yönetim ve yasal düzenlemelerle uyum sorunları; kaynakların sürdürülebilir kullanımı, topluluk içinde sosyal uyum ve ortak karar mekanizmaları
Ithaca	ABD	1991	Sosyal, çevresel ve ekonomik sürdürülebilirliği teşvik etmek	GEN üyesi	225	Pasif güneş tasarımı; fotovoltaik güneş panelleri, enerji verimli evler	Permakültür tarımı; karbon depolama, su yönetimi	Ortak evler; yüzme havuzu, topluluk bahçeleri, eğitim programları ve atölyeler	Kentsel çevre ile ekoköy arasındaki dengeyi sağlama; enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kullanımı, sosyal entegrasyon ve ekonomik sürdürülebilirlik
ZEGG	Almanya	1991	Alternatif yaşam biçimlerini araştırmak ve sürdürülebilirliği desteklemek	GEN üyesi	100	Ekolojik yapılar; yenilikçi sosyal ve çevresel tasarım	Atık azaltımı; yenilenebilir enerji kullanımı	Eğitim merkezleri; sanatsal etkinlikler, atölyeler, sosyal toplantılar	İlişkiler ve bireyler arası çatışmaların yönetimi; ekolojik altyapı eksiklikleri, topluluk büyümesinde dengeyi koruma
Konohana Ekoköyü	Japonya, Fuji Dağı etekleri	1994	Doğal ve sürdürülebilir bir yaşam tarzı benimsemek	GEN üyesi	~100	Farklı büyüklüklerde aile yerleşkeleri; organik tarım alanları, ortak yaşam mekanları	Organik tarım; kimyasal gübre/pestisit kullanılmaz; ortak kaynak kullanımıyla enerji tasarrufu	Organik tarım; ruhsal gelişim, günlük değerlendirme toplantıları, eğitim programları, paylaşılan alanlar	Doğal afet riskleri (deprem, tsunami vb.); tarım ve su yönetimi zorlukları, topluluk içi uyum ve kültürel çeşitlilik
Eco Truly Park	Peru, Lima'nın kuzeyi	1994	Manevi ve çevre dostu yaşamı teşvik etmek	GEN üyesi	Belirtilmemiş	Hint mimarisinden esinlenmiş 18 konik taş bina; enerji verimliliği ve estetik	Kumlu arazinin organik tarımla verimli hale getirilmesi; yenilenebilir enerji kullanımı	Yoga ve felsefe dersleri; organik tarım atölyeleri, gönüllü programları, topluluk etkinlikleri	Sürdürülebilir enerji sistemlerinin kurulumu ve bakımı; ekolojik denginin korunması, finansal sürdürülebilirlik
Tamera Ekoköyü	Portekiz, Güneybatı	1995	Sürdürülebilir ve barışçıl bir yaşam modeli yaratmak	GEN üyesi	Belirtilmemiş	Kolektif yönetim alanları; yerel malzemelerle sürdürülebilir yapılar	Geri dönüşüm; yerel enerji kaynakları, doğa ile uyumlu tarım, çevresel dayanıklılık	Eğitim ve araştırma tesisleri; sosyal ve ekolojik dayanıklılık projeleri, topluluk yönetimi ve etkinlikler	Topluluk içinde cinsiyet ve sosyal rollerle ilgili çatışmalar; su yönetimi ve tarımsal üretimde sürdürülebilirlik, dış baskılar ve politik zorluklar
Sieben Linden	Saksonya-Anhalt, Almanya	1997	Sürdürülebilir yaşamı teşvik etmek ve toplum odaklı kalkınmayı sağlamak	GEN üyesi	~140	Saman, kil, kereste gibi yerel malzemeler; düşük enerjili yapımlar teknikleri	Düşük karbon ayak izi; güneş panelleri, kompost tuvalet; atık su arıtımı	Konut; tarım alanı, sosyal alanlar, eğitim faaliyetleri	Topluluk dinamiklerinin aktarılabilirliği; kent entegrasyonu zorlukları
Earthworks	Kanada	2004	Biyçeşitliliği koruyan, doğa ile uyumlu sürdürülebilir yaşam alanı inşa etmek	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Doğal kaynaklarla uyumlu yapılaşma; altyapı kazı/dolgu optimizasyonu	Organik tarım; yenilenebilir enerji, atık geri dönüşüm, çevresel bozulmayı azaltma stratejileri	Yerleşim alanı; altyapı sistemleri, eğitim alanları	Altyapı yıpranması; bakım maliyetleri, teknik uzmanlık; sürekli çevresel izleme ihtiyacı
Mbam ve Faoune	Senegal	Belirtilmemiş	Toplum temelli sürdürülebilir yaşam; çevre dostu tarım ve hayvancılık	GEN üyesi	Belirtilmemiş	Yerel koşullara uygun tarımsal yapılar ve hayvancılık altyapısı; modüler ve topluluk içi yapılar	Düşük etkili gıda sistemleri, yerel kaynak kullanımı, sürdürülebilir süt hayvancılığı uygulamaları	Tarım; hayvancılık, sağlık geliştirme, eğitim, sosyal dayanışma alanları	Genç nüfus göçü, ekonomik kaynak sınırlılığı, bölgesel uyarlanabilirlik zorlukları
Pastoral Vadi	Muğla (köy düzeyi)	1999	Sürdürülebilir ve doğayla uyumlu yaşam alanı yaratmak	Bilgi yok	Belirtilmedi	Doğal yapı malzemeleriyle inşa edilmiş ev ve ortak yapılar	Organik tarım; güneş/rüzgâr enerjisi; atık geri dönüşüm, biyolojik çeşitlilik teşviki	Meyve bahçeleri; sebze ekimi, hayvancılık, turizm, eğitim programları	Atık yönetimi zorlukları; tarımsal uygulamaların çevresel etkileri
Güneşköy Kooperatifi	Ankara (Hisarköy, 75 dekar)	2000	Kırsalda sürdürülebilir yaşam deneyimi sunmak	GEN-Europe üyesi	9 üye	Enerji verimli evler; "Mandala" yapı (saman balyası)	Organik tarım; permakültür, biyoyakıt, güneş enerjisi, ekoturizm, geri dönüşüm	Topluluk Destekli Tarım; biyoyakıt projeleri, ekoturizm, eğitim atölyeleri,	Finansman kısıtları; atıksız normlar, arazi edinme süreci

								çocuk & kadın programları	
Knidia Çiftliği	Muğla (Datça Yarımadası, Yazı Köyü'ne 3 km)	2000	Eko-çiftlik ve ekoturizm modeli	Aktif GEN üyesi	Belirtilmedi	Restore edilmiş su değirmenleri; doğal taş yapılar	Güneş+ rüzgâr enerjisi; kaynak suyu kullanımı, organik zeytin narenciye, orman rehabilitasyonu araştırmaları	Konaklama; üzüm bağları, zeytinyağı üretimi, araştırma projeleri, ekoturizm	Şebeke altyapı eksikliği; çevresel bozulma ve arazi dinamikleri
Latif Yalçınar Çiftliği	Erzincan	2000	Sürdürülebilir tarım ve çevre bilinci oluşturmak	Bilgi yok	~20-30 kişi	Tarımsal yapılar; kompost & fermentasyon sistemleri	Organik tarım; anaerobik fermentasyon, doğal gübre, arıcılık, tuzlu-sodik toprak yönetimi	Bağıcılık; hayvancılık, arıcılık; eğitimler, doğa yürüyüşleri, çevre bilinci etkinlikleri	Ekonomik ölçeklendirme; toprak tuzluluğu ve pH dengesi sorunları
Dedetepe Çiftliği	Çanakkale, Ayvacık (Adatepebaşı Köyü)	2000	Kasıtlı ekoköy modeliyle ekolojik sürdürülebilirlik	GEN-Europe (2018) üyesi	2 kalıcı üye + gönüllüler	Kütük evler; yurtlar, çadırlar, açık hava uyku platformları, %100 yenilenebilir enerji	Organik zeytinyağı üretimi; ekolojik tarım, su ve enerji bağımsızlığı	Zeytinyağı üretimi; kamp & konaklama; gönüllü programları, eğitim atölyeleri	Üye yapısı belirsiz; bölgesel erişim kısıtları
Garp Ekoköyü	Çanakkale, Babakale köyü yakınları	2003	Gönüllülük temelli ekolojik yerleşim	GEN-Europe üyesi	2 sabit üye + gönüllüler	Yüzen ev; 3 yörük çadırı; yeni ortak yapı inşası, minimal malzeme kullanımı	Organik sebze bahçeleri; misafir katımlı tarım & bakım faaliyetleri	Gönüllü tarım; inşaat işleri, tekne kullanımı, konaklama, ekoturizm	Erişim tekne/ATV/çek ile; güncel (Durum bilgisi sınırlı)
Kapor Çiftliği	Nevşehir	2007	Sürdürülebilir tarım ve ekoturizmi geliştirmek	Bilgi yok	~50 kişi	Geleneksel+çağdaş mimari; koçan duvar, destek direk, yamaç yerleşimi	Organik tarım; yerel tohum koruma, su tasarruf, enerji verimliliği	Tarım & hayvancılık; bağcılık, ekolojik turizm, yöresel ürün tanıtımı	Kuraklık & iklim dalgalanmaları; ölçek büyütme baskıları, mimari-kullanıcı uyumsuzluğu
Sevgi Ana Çiftliği	İzmir	2007	Doğal tarım ve topluluk temelli sürdürülebilirlik	Bilgi yok	Küçük ölçekli	Ahşap+yerel taş; misafir odası, ortak alanlar, "zehirsiz bahçe" altyapısı	Sebze bahçesi; meyve ağaçları, arıcılık, yerel gıda üretimi (peynir, yoğurt, ekmeke)	Doğal Yaşam Atölyeleri; gönüllü konaklama, kolektif mutfak, el işi üretimleri	Demografik veri eksikliği; siyasi/ekonomik destek yetersizliği
Dutlar Kolektifi	İzmir (Menemen, Turgutlar Köyü)	2007	Kırsal yerleşimi ekolojik öğrenme alanına dönüştürmek	GEN üyesi	10 başlangıç; güncel belirsiz	Saman balyası+ahşap+toprak siva misafirhane; çok işlevli tek oda yapısı	Doğal tarım; hayvancılık, geri hayvancılık, orman koruma	Kamp; farkındalık okulu, gönüllü programları, misafir ağırlama	Son yıllarda faal olmama; mimari/topluluk yapısı bilgisi eksik
İmece Evi	İzmir (Menemen, Turgutlar Köyü)	2007	Kolektif yaşam ve sürdürülebilirlik modelini uygulamak	GEN-Europe (2023) üyesi	5 sabit üye + gönüllüler	Doğal malzemeler; ekolojik mimari ilkeleri	Permakültür; doğal yapı malzemeleri, takas sistemleri; atık & enerji yönetimi	Ortak bütçe; kolektif mutfak, tarım & hayvancılık; seminerler, eğitim	Sosyal eşitsizlik; mimari detay & üye sayısı belirsizliği
Narköy	Kocaeli (Ege Denizi bölgesi)	2007	Organik çiftlik ve ekolojik yaşam merkezi	yok	Belirtilmedi	Yerel+doğal malzemeler; organik restoran & market alanları	Organik tarım; güneş & rüzgâr enerjisi; permakültür, atölyeler	Eğitim atölyeleri; organik pazar, restoran, sosyal etkileşim alanları	Demografik veri eksik; topluluk yapısı sürdürülebilirlik etkisi belirsiz
Birecik Ekoköyü	Şanlıurfa (Hoca Şerif Mah.)	Bilgi yok	Sürdürülebilir köy modeli; ekoturizm & koruma	yok	Belirtilmedi	Yerel taş+kerpiç; ihtiyaç odaklı	Ekolojik tarım; nadir tür koruma, fındıkçılık & sebzeçilik	Doğa evi; gözlem & eğitim alanı; seralar, atölyeler	Su baskını riski (baraj altı); altyapı sınırlamaları
EKOYER	Niğde	2008/09	Kırsal kalkınma; ekolojik yerleşim ağı	GEN-Europe tam üye (2009)	Belirtilmedi	Ofis & eğitim salonları; yerel malzeme kullanımı	Organik tarım; permakültür, ekoturizm eğitimleri, topluluk güçlendirme	Gönüllülük; sertifikalı eğitim, ağ yönetimi	Güncel veri eksikliği (2015 sonrası); üye sayısı belirsiz
Bayramiç Yeniköy	Çanakkale, Bayramiç (Muratlar Köyü)	2010	Permakültür temelli ekolojik yerleşim	GEN-Europe & EKOYER üyesi	Belirtilmedi	Toprak+kerpiç yapılar; yağmur hasadı, basit konaklama birimleri	Permakültür bahçeleri; yerel tohum & artık paylaşım sistemleri	Eğitim atölyeleri; gönüllü programları, permakültür uygulamaları	Mimari detay eksik; üye/donanım sayısı belirsiz

Yeryüzü Ekoköyü	İstanbul, Kadıköy (Hasanpaşa)	2009	Kent içinde ekolojik yaşam ve eğitim modeli	GEN üyesi	~20 aktif kişi	Kent bahçeleri; atölye mekanları, doğal malzemeli birimler	Şehir arıcılığı; kent tarımı, permakültür, yenilenebilir enerji	Atölyeler; seminerler, takas festivalleri, onarım kafe, gönüllülük	Yeni üye kabulü durdurulmuş; finansal sürdürülebilirlik
Ekoköy Ketenciler	Kocaeli, İzmit'e 20 km (Çerkes köyü)	2010	Sürdürülebilir kırsal kalkınma & kültürel miras	yok	~470 (hibe destekli proje)	Restorasyonlu okul binası; pansiyon evler, üretim & eğitim merkezi	Kadın emeği el sanatları; organik tarım, gastronomi turizmi	Konuk evi; üretim atölyeleri, gastronomi etkinlikleri	Kültürel entegrasyon; altyapı planlama
Gağgı Çiftliği	İzmir, Bayındır (Sarıyurt Köyü)	2010	Kolektif sade yaşam & komün modeli	yok	Belirtilmedi	8 yurt; anıt ağaçlar, odun ağaçlar, basit konaklama birimleri	Kimyasalsız tarım; doğal gübre, yağmur suyu gübre, güneş enerjisi	Komün yurtlar; tohum takası, üretim-paylaşım; eğitim	Fiziksel izolasyon; ekonomik sürdürülebilirlik
Furma Çiftliği	İzmir, Karaburun (Bozköy)	2011	Doğal tarım & ekolojik mimari model	yok	Belirtilmedi	Çadır & pasif tasarımlı yapılar; ağaçlıklı doğal yerleşim; gönüllü barınakları	Topraksız tarım; biyoçeşitliliğe dayalı orman sistemi, karbon yutağı hedefi	Gönüllü konaklama; doğal tarım uygulamaları, seminer & pratik atölye	Ölçeklendirilebilirlik; kültürel engeller
8100 Topluluk	Türkiye geneli (81 il)	2013	Permakültürel topluluk ağı & kırsal dönüşüm	GEN üyesi	100 topluluk	Yerel kerpiç, taş; paylaşımlı ortak alanlar	Ekolojik tarım; düşük karbon malzemeler, dayanışma temelli üretim	Eğitim programları; atölye, kooperatif mekanizmaları	Lojistik & altyapı uyumu; ekonomik maliyet
Belentepe Ekoköyü	Bursa	2014	Permakültür & ekoturizm entegrasyonu	yok	Belirtilmedi	Kerpiç+taş yapılar; ortak meydan; yağmur suyu depoları	Permakültür bahçeleri; ekolojik turizm, yerel tür restorasyonu	Eğitim atölyeleri; ekoturizm, tarımsal üretim	Ziyaretçi baskısı; doğal kaynak dengesi
Gökada Çiftliği	Balıkesir	2014	Sürdürülebilir tarım & kendi kendine yetme modeli	yok	Belirtilmedi	Tuğla+ahşap tek yapı; yağmur suyu toplama, güneş & rüzgâr enerjisi	Zeytinyağı; sebze üretimi, kompost, su döngüsü yönetimi	Eğitim; gönüllü çalışmaları, sebze bahçesi	Demografik veri eksik; ziyaretçi altyapısı
Olympos Köyü	Antalya (Antik Kenti yanı, çam ormanları)	Belirtilmemiş	Sürdürülebilirlik; kültürel miras koruma, topluluk temelli yaşam	yok	Belirtilmedi	Kerpiç+yerel taş; 13 kütük ev; taş restoran, yüzme havuzu; pasif iklimlendirme	Güneş & rüzgâr enerjisi; atık yönetimi, su tasarrufu	Konaklama; taş restoran, organik tarım atölyeleri; ekoturizm aktiviteleri (kanu, trekking, yoga)	Yerel halk entegrasyonu; altyapı sürdürülebilirliği, doğal afet riski
Kazdağı Ekolojik Yaşam Köyü	Balıkesir (Kazdağı Milli Parkı çevresi)	Belirtilmemiş	Doğa & kültürel değerlerin korunması; ekoturizm, sürdürülebilir kalkınma	yok	Belirtilmedi	Çevre dostu malzemelerle inşa edilmiş kır evi yapıları; açık/kapalı eğitim alanları	Organik tarım; etnobotanik çalışmaları, biyolojik çeşitlilik koruma & eğitim	Eğitim/atölye; ekoturizm gezileri, yerel el sanatı sergileri	Turizm baskısı; finansal kaynak kısıtları, ekosistem etkisi
Fethiye Yeşil Üzümlü	Muğla (Yeşil Üzümlü Köyü, Likya kalıntıları yakın)	Belirtilmemiş	Sürdürülebilir yaşam pratikleri ile çevre-dostu turizmi birleştirmek	yok	Belirtilmedi	Restorasyonlu taş evler; permakültür bahçeleri, bungalov & kamp alanı planlaması	Biyodinamik & organik tarım; ağaçlandırma, yenilenebilir enerji; ileri atık yönetimi	Turizm (yürüyüş, kuş gözlem, şarap tadımı); atölyeler, kültürel festivaller; konaklama	Turistik baskı; altyapı yetersizliği
Taşpınar Köyü Çiftliği	Manisa (Kırkağaç/Demirtaş Mah.)	2017	Organik & yerel üretime dayalı sürdürülebilir kırsal yaşam modeli	yok	3 aktif üye	Çeşitli kırsal yapılar (barınak, depo, atölye)	Organik sebze-meyve; keçi-koyun besiciliği; solucan gübresi & kompost; doğal kozmetik üretimi	Tarımsal üretim; hayvancılık, doğal sabun/kremler atölyesi; gönüllü eğitim programları	Mimari & kullanıcı verisi eksik; güncellik belirsizliği
Bademler Doğal Yaşam Köyü	İzmir (Dikili/Bademler)	2018	Kırsal turizm & dayanışma kültürü; yerel gıda üretimi	yok	%99 yerel çalışan	Ahşap bungalov evler; kompost tesisi, atölye ve üretim alanları	Sürdürülebilir atık yönetimi; kompostla toprak iyileştirme, yerel tarhana-turşu üretimi	Konaklama (bungalov); el işi & gıda atölyeleri; çiftlik turizm aktiviteleri, kompost eğitimi	Kapasite planlaması; altyapı genişletme belirsizliği

Tablo 5.1: Dünya ve Türkiye’den Ekoköy Örnekleri (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Tablo 5.1’de dünya ve Türkiye’deki toplam 50 ekoköy örneğinin temel özellikleri karşılaştırmalı olarak sunulmuştur. Ancak bu genel tablo, bazı alanlarda ayrıntılı değerlendirme yapma ihtiyacını doğurmaktadır. Bu nedenle aşağıdaki alt başlıklarda her bölge için ayrıntılı tablolar hazırlanmış ve yapı özellikleri, ekolojik katkılar, fonksiyon dağılımı ve karşılaşılan zorluklar ayrı ayrı incelenmiştir.

Bu tablo doğrultusunda dünya genelinden ve Türkiye’den seçilen toplam 50 ekoköy örneğinin karşılaştırmalı analizi yapılarak, ekoköyleri tanımlayan ve değerlendirmeye imkân tanıyan temel bileşenler belirlenmiştir. Analiz süreci, çalışmada geliştirilen yeni sınıflandırma matrisinin ölçütleri doğrultusunda yürütülmüş; her bir ekoköy, konum özelliklerinden sosyal yapısına, mimari tercihlerinden ekonomik modeline kadar çok boyutlu bir incelemeye tabi tutulmuştur. Ortaya çıkan sınıflandırma çerçevesi, ekoköylerin planlama, işletme ve izleme süreçlerinde kullanılabilecek bütüncül bir referans yapısı sunmaktadır:

1. Konum ve Alan Seçimi

- İklim ve mikroiklim koşulları (yağış, sıcaklık, rüzgâr, doğal afet riski)
- Topografya, su kaynaklarına ve ulaşım ağlarına erişim
- Biyoçeşitlilik potansiyeli ve koruma öncelikleri

2. Topluluk Büyüklüğü ve Kullanıcı Profili

- Hedef nüfus aralığı (küçük: 10–50, orta: 50–200, büyük: >200)
- Sürekli yaşayan üye sayısı ile dönemsel kullanıcı oranı
- Sosyo-kültürel çeşitlilik, kapsayıcılık düzeyi

3. Amaç ve Misyon

- Öncelikli hedefler (sosyal kapsayıcılık, ekoturizm, tarım, kültürel miras)
- Uzun vadeli hedefler (ekonomik özerklik, yerel kalkınma, doğa koruma)

4. Üyelik ve Ağ Bağlantıları

- GEN veya diğer ekolojik ağlara üyelik durumu
- Örgütlenme modeli (kooperatif, vakıf, özel mülkiyet)
- Karar alma yöntemleri (doğrudan demokrasi, konsensüs vb.)

5. Mimari ve Malzeme Kullanımı

- Yerel ve düşük-işlenmiş malzemelerin tercih edilmesi
- Pasif iklimlendirme, enerji verimliliği
- Ortak kullanım alanlarının çok işlevliliği

6. Enerji Sistemleri

- Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı (güneş, rüzgâr, biyogaz)
- Enerji bağımsızlığı düzeyi
- Tüketim azaltma ve verimlilik önlemleri

7. Su Yönetimi

- Yağmur suyu hasadı ve depolama
- Gri su arıtma ve yeniden kullanım
- Doğal arıtma yöntemleri (bitkisel filtreler vb.)

8. Atık ve Atıksu Yönetimi

- Kaynakta ayrıştırma, kompost tuvalet uygulamaları
- Organik atık kompostlama
- Sıfır atık hedefi

9. Tarımsal ve Peyzaj Uygulamaları

- Permakültür
- Yerel tohumların korunması
- Habitat restorasyonu ve endemik türlerin desteklenmesi

10. Ekonomik Yapı

- Yerel ürünlerin pazarlanması, kooperatif market
- Paylaşım ekonomisi, gönüllü emek katkısı
- Çiftçi-tüketici destekli tarım modelleri

11. Sosyal ve Kültürel İşlevler

- Eğitim, sanat, ruhsal gelişim faaliyetleri
- Topluluk merkezi, misafirhane, kültürel etkinlik alanları
- Kadın, genç ve dezavantajlı gruplara yönelik programlar

12. Yönetim ve Karar Alma Mekanizmaları

- Düzenli toplantılar, şeffaf bütçe yönetimi
- Kriz ve afet yönetim planları
- İzleme-değerlendirme ve geri bildirim sistemleri

13. Riskler ve Zorlukların Yönetimi

- Gelir çeşitlendirme stratejileri
- Yerel teknik kapasite geliştirme
- Kültürlerarası uyum mekanizmaları

Bu sınıflandırma, yalnızca mevcut ekoköylerin durumunu ortaya koymakla kalmayıp, aynı zamanda yeni ekoköy girişimleri için bir planlama ve değerlendirme rehberi niteliği taşımaktadır. Çalışmada geliştirilen yeni sınıflandırma matrisi, bu bileşenlerin ölçülebilir göstergeler hâline getirilmesini sağlamış ve alan araştırmalarında sistematik veri toplama sürecine olanak tanımıştır.

Wheeler'e göre ise (1988) ekoköylerin sahip olması gereken bileşenler şu maddelere indirgenebilir.

1. **Kompakt, Dengeli Arazi Kullanımı ve Lokasyon:** Yerleşim yerleri ve rekreasyon alanlarında büyümenin kontrol altında tutulmasıyla eko-köylerin kompakt ve dengeli olması sağlanır.
2. **Araç Kullanımı ve Kolay Erişim:** Ulaşımın çevreye uyumlu ve kolay olması, ekolojik sisteme zarar vermeden sağlanmalıdır.
3. **Kaynakların Akılcı Kullanımı ve Atıkların Azaltılması:** Yenilenebilir enerji kaynaklarının tercih edilmesi, atık yönetiminin etkin bir şekilde yapılması ve su kaynaklarının korunması önemlidir.
4. **İyi Konut ve Yaşam Çevresi:** Geleneksel mimariye uygun, doğayla uyumlu ve organik yapıların oluşturulması önemlidir.
5. **Sağlıklı Sosyal Ekoloji:** Toplum sağlığının, refahının ve sosyal eşitliğin korunması ve teşvik edilmesi gerekmektedir.

6. **Sürdürülebilir Ekonomi:** Çevresel etkilere yol açmayacak ekonomik faaliyetlerin benimsenmesi ve ekonomik eşitliğin sağlanması gerekmektedir.
7. **Halk Katılımı:** Yerel halkın eşit haklara sahip olduğu politikaların geliştirilmesi ve uygulanması önemlidir.
8. **Yerel Kültür ve Toplumsal Değerlerin Korunması:** Yerel kültürün ve toplumsal değerlerin devamlılığının sağlanması ve geleneksel tarımsal üretimin, mimarinin ve köy dokusunun korunması gerekmektedir.

Yerel kültürün korunması, geleneksel tarım ve mimari gibi toplumsal değerlerin devam ettirilmesi için planlama ve uygulama çalışmaları yapılmalıdır (Göktuğ ve Çakmak, 2021).

Bir ekoköy yerleşimin bulunduğu bölgenin özellikleriyle bağlantılı olması gerekmektedir. Bu bağlantının zayıf olduğu veya hiç olmadığı yerleşimlerin sürdürülebilir olmasının çok zordur. Bu yerleşimler ile ilgili olarak;

- Yerleşimlerin oluşturulmasında, toplumun liderleri ve sakinleri aktif rol almalıdır.
- Ortak bir gelecek vizyonu belirlenmeli ve net bir şekilde tanımlanmalıdır.
- Yerellik vurgulanmalı ve yerel özelliklerin önemi anlaşılmalıdır.
- Yenilikçi fikirler geliştirilmelidir.
- Koordineli bir yerleşim planı ve programı oluşturulmalıdır.
- Hızlı ve kararlı eylemlerle harekete geçilmelidir.
- Yapılan hatalardan ders çıkarılmalı ve sürekli iyileştirme sağlanmalıdır (Barton vd., 2003).

Ekoköylerin planlamaları, AB ve BM'nin Gündem 21'inde belirtilen anlaşmalara duyarlı olmalı ve aşağıdaki özellikleri içermelidir:

- Doğal çevreye kalıcı zarar vermemek için gereken önleyici tedbirler alınmalıdır.
- Ekosistem bileşenlerinin geri dönüşümünü tehlikeye atabilecek eylemlerden kaçınılmalı ve koruyucu önlemler geliştirilmelidir.
- Gelecek nesillere daha iyi bir çevre bırakmak için maliyet etkin çözümler benimsenmelidir.
- Toplumsal eşitlik için ülkenin refahının tüm kesimler arasında adil bir şekilde dağıtılmasını sağlayacak politikalar geliştirilmelidir.
- Yerel kültürün (mimarlık, yerleşim dokusu, üretim yöntemleri ve yaşam tarzı) ve doğal çevrenin (bitki ve hayvan yaşamı) korunması önemlidir.

- Yerel ekonomik değerlerin korunması ve teşvik edilmesi gerekmektedir (Karaman, 2009).

Küresel Ekoköy Ağı'nın eski başkanı Jonathan Dawson, 2006 tarihli "Ekoköyler: Sürdürülebilirliğin Yeni Sınırları" adlı kitabında beş ekoköy ilkesini şu şekilde sıralıyor:

- Ekoköyler, yerel toplulukların tabandan gelen girişimleriyle oluşur, resmî kurumlar tarafından desteklenmez.
- Ekoköy sakinleri, topluluk yaşamını önemser ve günlük yaşamlarında uygularlar.
- Ekoköy sakinleri, su, yiyecek, barınma, elektrik ve diğer temel ihtiyaçlar için merkezi kaynaklara aşırı derecede bağımlı olmazlar; bunun yerine bu ihtiyaçları kendi kendilerine sağlamaya çalışırlar.
- Ekoköy sakinleri, genellikle manevi değerlerle ifade edilen güçlü bir ortak değer anlayışına sahiptirler.
- Ekoköyler, genellikle eğitim ve deneyim paylaşımı amacıyla diğer topluluklara açık araştırma ve gösteri alanları olarak hizmet ederler (Taggart, 2009).

Sürdürülebilir ekoköy için ekosistemin bileşenlerinin bir bütünlük içinde ele alınması ve ekolojik değerlerin korunmasına ve geliştirilmesine yönelik yerel stratejiler ile buna bağlı araç ve yöntemlerin geliştirilmesi gereklidir (Tuğun ve Karaman, 2014). Planlama sürecindeki planlar ve uygulama politikaları yerel yetkililer tarafından oluşturulmalıdır. Özetle, sürdürülebilir ekoköy:

- Çevrenin korunmasına (doğal, tarihi, kültürel) önem vermelidir.
- Toplumsal katılımı teşvik etmelidir.
- Sürdürülebilir ekonominin (ekonomik refahın kırsal kesimlerle eşit dağıtımı) sağlanması gerekmektedir.
- Planlama, uygulama, izleme ve kontrol süreçlerinin doğru şekilde gerçekleştirilmesiyle mümkün olabilir.

Ekonomik açıdan ekoköylerin çeşitli faaliyetlere odaklanması gerekmektedir. Bu faaliyetler şunları içerebilir (Thibaud, 2004):

- Biyolojik tarımın teşvik edilmesi ve geliştirilmesi.
- Turistleri ağırlayarak ekonomiye katkı sağlamak.
- Ekolojik ürünlerin yetiştirilmesi ve pazarlanması.
- Eğitim merkezlerinin kurulması ve faaliyetlerin düzenlenmesi.
- Sanat-zanaat faaliyetlerinin desteklenmesi ve ürünlerin satışı.

- Yapı şantiyeleri aracılığıyla sürdürülebilir yapıların inşası.
- Yeni eğitim yöntemlerinin ve deneyimlerin sunulması.
- Kısmi yerleşimlerin teşvik edilmesi ve yönetilmesi.
- Gelir eşitsizliğinin azaltılması için çeşitli gelir kaynaklarının sağlanması.

Bu çeşitli faaliyetler, ekoköylerin ekonomik sürdürülebilirliğini sağlayabilir ve toplulukların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmesine olanak tanımaktadır.

Tüm bu bilgilere dayanarak ekoköy bileşenleri Tablo 5.2’de derlenmiştir.

Bileşenler	Açıklama
Konum ve Alan Seçimi	- İklim ve mikroiklim koşulları (yağış, sıcaklık, rüzgâr, doğal afet riski)
	- Arazinin topografyası, su kaynaklarına ve ulaşım ağlarına mesafesi
	- Biyoçeşitlilik potansiyeli ve koruma öncelikleri
	- Yerel girişimlerin ve liderlerin aktif rol alması
Topluluk Büyüklüğü ve Kullanıcı Profili	- Hedef kullanıcı sayısı (küçük: 10–50, orta: 50–200, büyük: >200)
	- Sürekli yaşayan üyeler ile dönemsel gönüllü/ziyaretçi oranı
	- Üyelerin sosyo-kültürel çeşitliliği ve katılım mekanizmaları
Amaç ve Misyon	- Başlıca amaçlar: engelli/sosyal ihtiyaç, ruhsal gelişim, eğitim, ekoturizm, tarım
	- Uzun vadeli hedefler: ekonomik özerklik, yerel kalkınma, kültürel mirasın korunması
	- Ortak bir gelecek vizyonunun belirlenmesi
Üyelik ve Ağ Bağlantıları	- GEN veya diğer ağlara üyelik düzeyi
	- Kooperatif, vakıf veya özel yapı tercihleri
	- Ortak karar alma süreçleri: uzlaş, paylaşımlı bütçe
Mimari ve İnşaat Malzemeleri	- Yerel, taşınabilir ve düşük işlenmiş malzemeler (kerpiç, saman, ahşap, taş)
	- Pasif iklimlendirme (yönlenme, ısı depolama), enerji verimliliği
	- Çok işlevli yapılar ve paylaşımlı yaşam alanları
	- Geleneksel mimariye uygun, doğayla uyumlu yapıların teşviki
Enerji Sistemleri	- Yenilenebilir kaynaklar (güneş paneli, rüzgâr türbini, biyogaz)
	- Bağımsız enerji altyapısı ve yedekleme stratejileri
	- Enerji tasarrufuna yönelik davranış ve teknoloji
Su Yönetimi	- Yağmur suyu hasadı ve depolama

	- Gri-su arıtımı ve yeniden kullanım
	- Doğal arıtma sistemleri (bitkisel filtreler, sulak alan)
Atık ve Atıksu Yönetimi	- Kaynakta ayrıştırma, kompost tuvalet, biyogaz
	- Organik atık kompostlama, mavi-yeşil altyapı
	- Sıfır atık yaklaşımı ve geri dönüşüm istasyonları
Tarım ve Peyzaj Tasarımı	- Permakültür ve organik bahçecilik
	- Yerel tohum bankası ve bitki çeşitliliği koruma
	- Orman ve doğal habitat restorasyonu; endemik türler
	- Geleneksel tarım yöntemlerinin korunması
Ekonomik Modelleme	- Yerel ürünlerin pazarlanması, kooperatif market, ekoturizm
	- Mikrofinans, bağış/paylaşım ekonomisi ve gönüllülük
	- Sanat ve zanaat ürünlerinin teşviki ve satışı
	- Eğitim merkezleri ve ekoturizm yoluyla gelir sağlama
Sosyal ve Kültürel İşlevler	- Eğitim atölyeleri, ruhsal gelişim programları, sanat etkinlikleri
	- Topluluk merkezi, misafirhane, sergi/gösteri alanları
	- Yerel kültürün, geleneksel mimarinin ve toplumsal değerlerin korunması
Yönetim ve Karar Mekanizmaları	- Şeffaf bütçe ve ortak karar alma süreçleri
	- Kriz yönetimi, doğal afet ve iklim risk planlaması
	- Süreç içi geri bildirim ve izleme-değerlendirme sistemleri
Zorlukların ve Risklerin Ele Alınması	- Altyapı bakım maliyetleri için yerel teknik uzman yetiştirme
	- Finansal bağımlılık: çeşitlendirilmiş gelir kaynakları
	- Sosyal uyum için kültürlerarası eğitim ve arabuluculuk süreçleri
	- Doğal çevreye kalıcı zarar vermemek için koruyucu önlemler geliştirilmesi

Tablo 5.2: Ekoköy Bileşenleri (Yazar tarafından derlenmiştir.)

Tablo 5.2’de derlenen bileşenler, ekoköylerin oluşum ve işleyişinde dikkate alınması gereken temel parametreleri bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koymaktadır. Konum seçiminden mimari tercihlere, enerji ve su yönetiminden sosyal-kültürel işlevlere kadar geniş bir yelpazede ele alınan bu bileşenler, ekoköylerin sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda değerlendirilmesi için sistematik bir temel sunmaktadır. Bununla birlikte, farklı coğrafyalarda ve bağlamlarda ortaya çıkan ekoköy örneklerinin bilimsel düzeyde karşılaştırılabilir ve sınıflandırılabilir hale getirilmesi, bu bileşenlerin belirli bir model çerçevesinde yeniden düzenlenmesini gerekli kılmaktadır. Bu ihtiyaç doğrultusunda, çalışmanın devamında ‘Ekoköyler İçin Bilimsel Sınıflandırma Modeli Önerisi’ geliştirilmiştir

5.1. Ekoköyler İçin Bilimsel Sınıflandırma Modeli Önerisi

Ekoköyler, sürdürülebilir kalkınma, çevresel farkındalık ve topluluk temelli yaşam pratikleri çerçevesinde gelişen; ancak çok boyutlu yapıları nedeniyle net tanımlanması ve sınıflandırılması güçleşen yerleşim türleridir. Literatürde sıklıkla “doğa odaklı”, “spiritüel odaklı” veya “kültürel odaklı” gibi sınıflandırmalarla tanımlanmaya çalışılsa da bu ayrımlar, ekoköylerin sahip olduğu çeşitliliği ve kompleks yapıyı yeterince yansıtmamaktadır. Bu nedenle hem Türkiye bağlamında hem de küresel ölçekte uygulanabilir, daha bütüncül ve ölçülebilir bir sınıflandırma sistemine duyulan ihtiyaç açıktır.

Bu çalışmada, ekoköyleri çok boyutlu şekilde analiz etmeye imkân tanıyan bir bilimsel sınıflandırma modeli önerilmektedir. Model, hem nitel araştırmalar sonucu elde edilen saha verilerini değerlendirmeye hem de mevcut literatürdeki sınıflandırma eksikliklerini gidermeye yönelik olarak geliştirilmiştir. Sınıflandırma sistemi beş ana başlık altında yapılandırılmıştır:

A. Temel Odak Alanına Göre Sınıflandırma

Ekoköylerin birincil faaliyet alanlarına göre sınıflandırılması, topluluğun hangi sürdürülebilirlik hedeflerine öncelik verdiğini anlamada önemli bir göstergedir. Bu başlık altında altı temel odak kategorisi önerilmektedir:

- Sürdürülebilir Tarım ve Gıda Odaklı Ekoköyler: Organik tarım, permakültür, tohum takası, yerel gıda güvenliği ve bağımsızlığı gibi konular ön plandadır.
- Yenilenebilir Enerji ve Ekolojik Yapı Odaklı Ekoköyler: Enerji verimliliği, güneş/rüzgâr gibi yenilenebilir kaynaklar, doğal yapı malzemeleri ve su yönetimi sistemleri ile öne çıkar.
- Eğitim, Araştırma ve Bilgi Yayılımı Odaklı Ekoköyler: Sürdürülebilirlik eğitimleri, ekolojik yaşam becerileri atölyeleri ve araştırma faaliyetleri ile bilginin paylaşımı esas alınır.
- Sosyal ve Topluluk Yaşamı Odaklı Ekoköyler: Ortak karar alma, gönüllülük temelli işleyiş, kuşaklar arası etkileşim ve toplumsal kapsayıcılık ön plandadır.
- Eko-Turizm ve Rejeneratif Turizm Odaklı Ekoköyler: Doğayla uyumlu konaklama, yerel kültürün korunması ve topluluk yararına turizm faaliyetleri yürütülür.
- Karma Odaklı Ekoköyler: Yukarıda sayılan odak alanlarının birden fazlasını entegre biçimde uygulayan ve bütüncül yaşam modeli geliştiren topluluklardır.

Bu sınıflandırma, ekoköylerin yalnızca tanımını yapmakla kalmaz; aynı zamanda hangi alanlarda uzmanlaştıkları veya gelişim gösterdiklerine dair ipuçları da sunar.

Odak Alanı	Ekoköyler	Açıklama
Sürdürülebilir Tarım ve Gıda Odaklı	Bayramiç Yeniköy (Türkiye), Güneşköy (Türkiye), Crystal Waters (Avustralya), Konohana (Japonya), Svanholm (Danimarka), Colufifa (Senegal)	Organik tarım, permakültür, agroekoloji, tohum takası ve yerel gıda güvenliğinin öncelikli olduğu yerleşimler.
Yenilenebilir Enerji ve Ekolojik Yapı Odaklı	Sieben Linden (Almanya), Findhorn (İskoçya), Ithaca (ABD), Tamera (Portekiz), Sólheimar (İzlanda), Dyssekilde (Danimarka)	Yenilenebilir enerji sistemleri, doğal yapı malzemeleri, pasif iklimlendirme ve su geri kazanımı uygulamaları ile öne çıkan yerleşimler.
Eğitim, Araştırma ve Bilgi Yayılımı Odaklı	Findhorn (İskoçya), Tamera (Portekiz), Auroville (Hindistan), Sieben Linden (Almanya), The Farm (ABD), Güneşköy (Türkiye)	Ekolojik yaşam eğitimleri, araştırma projeleri ve bilgi paylaşımı odaklı programlar yürüten topluluklar.
Sosyal ve Topluluk Yaşamı Odaklı	Bayramiç Yeniköy (Türkiye), The Farm (ABD), Ithaca (ABD), Svanholm (Danimarka), ZEGG (Almanya), Damanhur (İtalya)	Katılımcı yönetim, gönüllülük, kuşaklar arası etkileşim ve toplumsal kapsayıcılık ilkesini benimseyen topluluklar.
Eko-Turizm ve Rejeneratif Turizm Odaklı	Knidia Çiftliği (Türkiye), Pastoral Vadi (Türkiye), Dedetepe Çiftliği (Türkiye), Belentepe (Türkiye), Olympos Köyü (Türkiye), Kazdağı Ekolojik Yaşam Köyü (Türkiye)	Doğayla uyumlu konaklama, yerel kültürün korunması ve topluluk yararına turizm faaliyetleri yürüten ekoköyler.
Karma Odaklı	Auroville (Hindistan), Findhorn (İskoçya), Sieben Linden (Almanya), Crystal Waters (Avustralya), Tamera (Portekiz)	Birden fazla sürdürülebilirlik alanını bütüncül biçimde uygulayan ve çok yönlü yaşam modeli geliştiren topluluklar.

Tablo 5.1.1: Temel Odak Alanına Göre Sınıflandırma (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

B. Uygulanan Sürdürülebilirlik Prensiplerinin Yoğunluğu ve Kapsamına Göre Sınıflandırma

Bu kategori, ekoköylerin sürdürülebilirlik prensiplerini uygulama düzeylerine göre sınıflandırılmasını esas alır. Yalnızca odak alanı değil, bu alanlarda uygulama derinliği ve bütünselliği de değerlendirme kapsamındadır. Üç temel düzey belirlenmiştir:

- **Holistik (Bütüncül) Ekoköyler:** Ekolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda yüksek entegrasyon sağlayan ve permakültür etik ilkelerini benimseyen örneklerdir.
- **Kısmi Sürdürülebilirlik Uygulayan Ekoköyler:** Belirli alanlarda güçlü uygulamalara sahip olup, diğer yönlerden gelişme potansiyeli bulunan topluluklardır.
- **Dönüşüm Halindeki Ekoköyler:** Hâlen sürdürülebilirlik hedeflerini gerçekleştirme yolunda olan, sistemlerini tam olarak entegre etmemiş yapılar.

Bu sınıflandırma, ekoköylerin gelişim aşamalarını belirlemede ve zaman içinde dönüşüm kapasitelerini analiz etmede kullanılabilir.

Kategori	Ekoköyler	Açıklama
Holistik (Bütüncül) Ekoköyler	Sieben Linden (Almanya), Auroville (Hindistan), Findhorn (İskoçya), Tamera (Portekiz), Crystal Waters (Avustralya), Ithaca (ABD), Güneşköy (Türkiye)	Ekolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel boyutlarda yüksek entegrasyon sağlayan; enerji, gıda, su yönetimi, topluluk yaşamı ve ekonomik sürdürülebilirlik alanlarında kapsamlı çözümler uygulayan yerleşimler.
Kısmi Sürdürülebilirlik Uygulayan Ekoköyler	Bayramiç Yeniköy (Türkiye), Sólheimar (İzlanda), Eco Truly Park (Peru), Konohana (Japonya), Damanhur (İtalya)	Belirli alanlarda güçlü uygulamalara sahip olmakla birlikte (örneğin tarım, enerji veya turizm), diğer alanlarda entegrasyon ve gelişim ihtiyacı bulunan topluluklar.
Dönüşüm Halindeki Ekoköyler	Dutlar Kollektifi (Türkiye), İmece Evi (Türkiye), Birecik Ekoköyü (Türkiye), EKOYER (Türkiye), Gağğı Çiftliği (Türkiye)	Henüz tüm sürdürülebilirlik prensiplerini hayata geçirmemiş, altyapı ve yönetim mekanizmalarını geliştirme sürecinde olan yapılar.

Tablo 5.1.2: Uygulanan Sürdürülebilirlik Prensiplerinin Yoğunluğu ve Kapsamına Göre Sınıflandırma (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

C. Yönetim Modeli ve Karar Alma Yapısına Göre Sınıflandırma

Topluluk içi işleyiş ve karar alma süreçleri, ekoköylerin demokratik işleyiş düzeyi, katılımcılık ilkelerine ne derece uygun olduğu gibi sosyal sürdürülebilirlik göstergelerini ortaya koyar. Aşağıdaki yönetim modelleri tanımlanmıştır:

- Demokratik/Katılımcı Yönetim: Tüm üyelerin karar alma süreçlerine aktif olarak katıldığı modeller (örneğin konsensüs, sosyokrası).
- Hiyerarşik/Kurumsal Yönetim: Belirli bir liderlik ya da kurumsal çerçeveye sahip yapılanmalar.
- Özerk/Bağımsız Yönetim: Dış aktörlere bağlı olmayan, kendi kendini yöneten topluluklar.
- Entegre Yönetim Modelleri: İç katılımcılığı korurken dış paydaşlarla da iş birliği geliştiren modeller.

Bu başlık, ekoköylerin yönetim yapısını, karar alma biçimlerini ve sosyal adalete yaklaşım biçimlerini analiz etmekte kullanılır.

Yönetim Modeli	Ekoköyler	Açıklama
Demokratik / Katılımcı Yönetim	Sieben Linden (Almanya), Ithaca (ABD), Tamera (Portekiz), Güneşköy (Türkiye), Bayramiç Yeniköy (Türkiye)	Konsensüs, sosyokrazi veya benzeri yöntemlerle tüm üyelerin karar süreçlerine katılımını sağlayan, yatay örgütlenme biçimine sahip yerleşimler.
Hiyerarşik / Kurumsal Yönetim	Auroville (Hindistan), Findhorn (İskoçya), Damanhur (İtalya)	Belirli bir liderlik veya yönetim kuruluna dayalı, kurumsal yapıların belirleyici olduğu yerleşimler.
Özerk / Bağımsız Yönetim	Crystal Waters (Avustralya), The Farm (ABD), ZEGG (Almanya)	Dış aktörlerden bağımsız, kendi kendini yöneten ve yerel topluluk kontrolünde sürdürülen yapılar.
Entegre Yönetim Modelleri	Bayramiç Yeniköy (Türkiye), Sólheimar (İzlanda)	İç katılımcılığı korurken kamu kurumları, STK'lar veya özel sektörle stratejik iş birlikleri geliştiren yerleşimler.

Tablo 5.1.3: Yönetim Modeli ve Karar Alma Yapısına Göre Sınıflandırma (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

D. Büyüklük ve Nüfus Yoğunluğuna Göre Sınıflandırma

Ekoköylerin ölçeksel büyüklükleri hem fiziksel yapılanma biçimlerini hem de yönetimsel organizasyon modellerini doğrudan etkileyen bir parametredir. Üç temel büyüklük tipi belirlenmiştir:

- Mikro Ekoköyler: Genellikle 10–20 kişiden oluşan küçük topluluklar.
- Orta Ölçekli Ekoköyler: 20–100 kişi aralığında nüfusa sahip yerleşimler.
- Büyük Ölçekli Ekoköyler: 100'den fazla kişiyi barındıran, yüksek kapasitedeki örnekler.

Ayrıca, sürekli ikamet eden nüfus dışında dönemsel olarak gelen gönüllüler ya da ziyaretçilerin varlığı da değerlendirme kapsamındadır.

Kategori	Ekoköyler	Açıklama
Mikro Ekoköyler (10–20 kişi)	Bayramiç Yeniköy (Türkiye), Güneşköy (Türkiye), Dedetepe Çiftliği (Türkiye)	Küçük ölçekli, genellikle güçlü sosyal bağlara sahip, karar alma süreçlerinde hızlı uyum sağlayan topluluklar.
Orta Ölçekli Ekoköyler (20–100 kişi)	Crystal Waters (Avustralya), Konohana (Japonya), ZEGG (Almanya)	Orta büyüklükteki nüfus sayesinde hem çeşitlilik hem de yönetim kolaylığı sağlayan yerleşimler.
Büyük Ölçekli Ekoköyler (100+ kişi)	Auroville (Hindistan), Findhorn (İskoçya), Ithaca (ABD), Sólheimar (İzlanda), Damanhur (İtalya)	Yüksek nüfuslu, kompleks yönetim yapısına sahip ve genellikle uluslararası bilinirliği olan ekoköyler.

Tablo 5.1.4: Büyüklük ve Nüfus Yoğunluğuna Göre Sınıflandırma (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

E. Yasal Statü ve Hukuki Çerçeveye Göre Sınıflandırma (Türkiye Bağlamında)

Türkiye’de ekoköylerin tanımsal belirsizliği, aynı zamanda yasal statü sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Mevcut mevzuatın bu tür yerleşimler için yeterli bir çerçeve sunmaması, tanım karmaşasına ve sahte uygulamaların artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle sınıflandırma şu başlıklar altında yapılmıştır:

- Yasal Statüsü Belirsiz/Geleneksel Yapılar: Herhangi bir tüzel kişiliğe sahip olmayan veya mevcut mevzuata dahil olmayan topluluklar.
- Dernek/Vakıf Statüsündeki Ekoköyler: Resmi bir tüzel kişiliğe sahip yapılar.
- Kooperatif Yapısındaki Ekoköyler: Ortak üretim ve tüketim esasına dayalı olarak kooperatif yapısı üzerinden örgütlenen yerleşimler.
- Ticari İşletme Yapısındaki Ekoköyler: Ticari faaliyetlerle sürdürülebilir yaşamı destekleyen girişimler.

Bu sınıflandırma, ekoköylerin mevcut yasal zeminini anlamaya yardımcı olduğu gibi, gelecekte geliştirilmesi planlanan mevzuat için de temel bir referans işlevi görebilir.

Kategori	Ekoköyler	Açıklama
Yasal Statüsü Belirsiz / Geleneksel Yapılar	Birecik Ekoköyü (Şanlıurfa), Olympos Köyü (Antalya), Kazdağı Ekolojik Yaşam Köyü (Balıkesir)	Herhangi bir tüzel kişiliğe sahip olmayan, resmi kayıtlara girmemiş veya mevcut mevzuata dâhil olmayan topluluklardır. Genellikle geleneksel köy yaşamı ile ekolojik uygulamaları harmanlar.
Dernek / Vakıf Statüsündeki Ekoköyler	Yeryüzü Ekoköyü (İstanbul), EKOYER (Niğde)	Resmi olarak dernek veya vakıf şeklinde örgütlenmiş, sürdürülebilir yaşam, eğitim ve ekolojik farkındalık faaliyetlerini bu çerçevede yürüten topluluklardır.
Kooperatif Yapısındaki Ekoköyler	Güneşköy Kooperatifi (Ankara), Bayramiç Yeniköy (Çanakkale)	Ortak üretim ve tüketim esasına dayalı, üyeler arası eşit söz hakkına sahip kooperatif örgütlenmesiyle faaliyet gösteren yerleşimlerdir.
Ticari İşletme Yapısındaki Ekoköyler	Pastoral Vadi (Muğla), Narköy (Kocaeli), Knidia Çiftliği (Muğla)	Ekoturizm, organik ürün satışı veya benzeri ticari faaliyetler üzerinden ekonomik sürdürülebilirliğini sağlayan ekoköylerdir.

Tablo 5.1.5: Yasal Statü ve Hukuki Çerçeveye Göre Sınıflandırma (Türkiye Bağlamında) (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Bu sınıflandırma sisteminin en önemli özelliği, ekoköyleri tek bir kategoriye indirgemek yerine, her bir boyutta yoğunluk ve baskınlık düzeyine göre çoklu değerlendirme yapılabilmesine imkân tanınmasıdır. Bu amaçla geliştirilen sınıflandırma matrisi, her bir kriter için şu bilgileri içermektedir:

- Alt kategoriye uygunluk (örn. “Eğitim Odaklı”)

- Uygulama yoğunluğu (örn. Yüksek, Orta, Düşük)
- Spesifik uygulama örnekleri (örn. “Güneş enerjili pasif ev tasarımı”)

Böylece her bir ekoköy için detaylı bir profil oluşturmak mümkün olmaktadır. Ayrıca bu hem akademik analizlerde karşılaştırmalı çalışmalara hem de ekoköylerin gelişim sürecinin izlenmesine katkı sunmaktadır. Bazı ekoköyler, faaliyet alanları ve organizasyon yapıları itibarıyla birden fazla sınıfa girebilmektedir. Bu durum, ekoköylerin doğası gereği çok boyutlu yapısından kaynaklanmaktadır. Sınıflandırma çalışmamda, her ekoköyün birincil odak noktası esas alınmış, ancak birden fazla kategoriye girebilecek olanlar ilgili tüm başlıklarda ayrıca belirtilmiştir. Böylece hem net bir ana sınıflandırma sağlanmış hem de çok boyutluluk göz ardı edilmemiştir.

Yukarıda, ekoköylerin çok boyutlu biçimde sınıflandırılmasına olanak tanıyan beş ana kriter ayrıntılı olarak sunulmuştur. Her bir kriter, ilgili alt kategoriler ve değerlendirme ölçekleri ile birlikte tanımlanmış; bu sayede analiz sürecinin hangi parametreler üzerinden yürütüldüğü netleştirilmiştir. Tablo 5.1.6, söz konusu beş kriteri bütüncül bir çerçevede bir araya getirmekte ve değerlendirme sırasında her ekoköyün hangi kategori veya kategorilere dâhil olabileceğini sistematik olarak göstermektedir. Böylece hem ayrıntılı inceleme hem de karşılaştırmalı ve bütünsel değerlendirme imkânı sağlanmaktadır.

Sınıflandırma Kriteri	Alt Kategoriler	Değerlendirme Ölçeği / Notlar (Her Ekoköy İçin)
1. Temel Odak Alanı	* Sürdürülebilir Tarım ve Gıda Odaklı: Organik tarım, permakültür, tohumculuk, yerel gıda üretimi. * Yenilenebilir Enerji ve Ekolojik Yapı Odaklı: Enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kullanımı, doğal yapı malzemeleri, su yönetimi. * Eğitim, Araştırma ve Bilgi Yayılımı Odaklı: Sürdürülebilirlik eğitimleri, atölyeler, bilgi paylaşımı. * Sosyal ve Topluluk Yaşamı Odaklı: Paylaşım ekonomisi, ortak karar alma, topluluk gelişimi. * Eko-turizm ve Rejeneratif Turizm Odaklı: Doğaya uyumlu turizm, ekolojik konaklama. * Karma Odaklı: Birden fazla odak alanını yüksek düzeyde birleştiren.	* Baskın Odak Alanı: (Örn: Tarım, Enerji, Eğitim vb.) * Yoğunluk: (Yüksek, Orta, Düşük - Birden fazla kategori için belirtilebilir) * Önemli Uygulamalar: (Örn: "Biyo-yoğun tarım", "Güneş enerjisi sistemleri")
2. Uygulanan Sürdürülebilirlik Prensipleri Yoğunluğu ve Kapsamı	* Holistik (Bütüncül) Ekoköyler: Ekolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlarda yüksek entegrasyon. * Kısmi Sürdürülebilirlik Uygulayan: Belirli alanlarda güçlü uygulamalar, diğerlerinde gelişim. * Dönüşüm Halindeki Ekoköyler:	* Genel Sürdürülebilirlik Düzeyi: (Yüksek Entegre, Orta, Gelişmekte Olan) * Zayıf ve Güçlü Yönler: (Örn: "Enerji verimli ama sosyal yapı zayıf")

	Sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşma yolunda, gelişim aşamasında.	
3. Yönetim Modeli ve Karar Alma Yapısı	* Demokratik/Katılımcı Yönetim: Konsensüs, sosyokrazi, holokrazi. * Hiyerarşik/Kurumsal Yönetim: Belirli bir liderlik veya kurumsal çerçeve. * Özerk/Bağımsız Yönetim: Dışarıdan bağısız, kendi kendini yöneten. * Entegre Yönetim: İç katılımcılık ve dış iş birliğini birleştiren.	* Uygulanan Model: (Örn: "Konsensüs Tabanlı", "Gönüllü Liderlik") * Katılımcılık Düzeyi: (Yüksek, Orta, Düşük)
4. Büyüklük ve Nüfus Yoğunluğu	* Mikro Ekoköyler: Genellikle 10-20 kişi altı, küçük topluluklar. * Orta Ölçekli Ekoköyler: 20-100 kişi civarı nüfus. * Büyük Ölçekli Ekoköyler: 100'den fazla kişi veya geniş alan. * Gönüllü/Dönemsel Nüfus: Sürekli ikamet edenler dışında, dönemsel olarak bulunanlar.	* Yaklaşık Nüfus: (Örn: "15 daimî, 5 dönemsel") * Fiziki Alan (Dönüm/Hektar): * Genişleme Potansiyeli: (Var/Yok)
5. Yasal Statü ve Hukuki Çerçeve (Türkiye Odaklı)	* Yasal Statüsü Belirsiz/Geleneksel Yapı: Resmi tüzel kişiliği olmayan. * Dernek/Vakıf Statüsünde: Tüzel kişilik kazanmış. * Kooperatif Yapısında: Ortak üretim/tüketim/yaşam alanı. * Ticari İşletme Yapısında: Sürdürülebilir ürün/hizmet sunan ticari faaliyet.	* Mevcut Yasal Durum: (Örn: "Dernek", "Resmi olmayan topluluk") * Mevzuat İhtiyacı/Problemleri: (Örn: "Mevzuat boşluğu nedeniyle zorluklar")

Tablo 5.1.6: Ekoköyler İçin Çok Boyutlu Sınıflandırma Sistemi (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Bu çalışmada geliştirilen sınıflandırma sistemi, ekoköylerin çok boyutlu yapısını dikkate alarak farklı odak alanları, sürdürülebilirlik düzeyleri, yönetim modelleri, nüfus yoğunlukları ve hukuki statüler gibi temel kriterler üzerinden sistematik bir değerlendirme imkânı sunmaktadır. Söz konusu kriterler hem literatürde yer alan tanımlar hem de Türkiye ve dünyadan seçilen örneklerin incelenmesi sonucunda yapılandırılmıştır. Bu kapsamda hazırlanan “Ekoköyler İçin Çok Boyutlu Sınıflandırma Matrisi ve Değerlendirme Sistemi” (Tablo 5.1.6), araştırmada ele alınan tüm ekoköylerin ortak bir ölçek üzerinden karşılaştırmalı olarak analiz edilmesine olanak tanımaktadır.

Bu sınıflandırma sistemi, Türkiye’deki ekoköy hareketinin tanımlanması, değerlendirilmesi ve kurumsallaştırılması açısından önemli bir başlangıç noktasıdır. Özellikle “ekoköy” adının suistimal edildiği, sürdürülebilirlik iddiasının yalnızca görünüşte kaldığı durumların ayrıştırılması açısından bilimsel bir sınıflandırma sistemi gereklidir. Ayrıca, bu sınıflandırma önerisi gelecekte hazırlanacak bir ekoköy mevzuatı için kuramsal ve uygulamalı bir altyapı sunmayı hedeflemektedir. (Bkz. 5.4. Türkiye’de Ekoköyler İçin Yasal Düzenleme İhtiyacı ve Önerilen Mevzuat Çerçevesi)

Belirlenen sınıflandırma boyutları temel alınarak, her bir köyün mevcut durumunun puanlanmasına, güçlü/zayıf yönlerinin sistematik olarak ortaya konmasına ve ekoköy

potansiyelinin incelenmesine imkân veren ayrıntılı bir değerlendirme formu da tasarlanmıştır (Bkz. EK-1). Bu form, alan çalışması kapsamında belirlenen ekoköylerin hem nitel hem nicel veriler ışığında tutarlı bir şekilde incelenmesine ve ulusal bağlamda tanım ve mevzuat tartışmalarına somut veri desteği sağlanmasına katkı sunmaktadır.

5.2. Ekoköy Tanımı İçin Yasal Düzenleme Yaklaşımları

Bir yerleşimin “ekoköy” olarak kabul edilebilmesi için öncelikle minimum düzeyde karşılaması gereken kriterlerin tanımlanması gerekmektedir. Bu kriterler, çalışmada geliştirilen sınıflandırma modeli ile uyumlu olacak şekilde ekolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel boyutlarda ele alınmalıdır.

Bir yerleşimin yasal olarak "ekoköy" olarak tanınması için çok boyutlu bir değerlendirme ve sertifikasyon sistemi oluşturulabilir. Bu, sadece bir "evet/hayır" cevabından öte, farklı seviyelerde bir tanıma sağlayabilir.

A. Kriter Seti ve Minimum Standartlar Belirleme

Öncelikle, bir yerleşimin ekoköy sayılabilmesi için hangi minimum kriterleri karşılaması gerektiği netleştirilmelidir. Bu kriterler, sizin sınıflandırma tablonuzdaki başlıklarla uyumlu olabilir (GEN, 2025):

Ekolojik Sürdürülebilirlik:

- Enerji: Yenilenebilir enerji kullanımı oranı (örneğin, enerjinin en az %X'i yenilenebilir kaynaklardan sağlanmalı).
- Su Yönetimi: Gri su arıtma, yağmur suyu hasadı, su tüketimini azaltıcı önlemler.
- Atık Yönetimi: Sıfır atık hedefine yönelik kompostlama, geri dönüşüm, yeniden kullanım oranları.
- Biyoçeşitlilik: Doğal yaşam alanlarının korunması, yerel bitki ve hayvan türlerinin desteklenmesi.
- Tarım ve Gıda: Organik/biyo-dinamik tarım uygulamaları, yerel gıda üretimi ve tüketimi oranı.
- Ekolojik Yapı: Doğal yapı malzemeleri kullanımı, enerji verimli bina tasarımları.

Sosyal Sürdürülebilirlik:

- Yönetişim: Katılımcı karar alma mekanizmaları (konsensüs, sosyokrazi vb. şeffaf ve kapsayıcı süreçler).

- Topluluk Yapısı: Kuşaklararası uyum, dışlayıcı olmayan bir topluluk yapısı.
- Eğitim ve Bilinçlendirme: Sürdürülebilirlik konularında topluluk içi ve dışı eğitim faaliyetleri.
- Sağlık ve Refah: Topluluk üyelerinin fiziksel ve ruhsal sağlığını destekleyici uygulamalar.

Ekonomik Sürdürülebilirlik:

- Yerel Ekonomi: Paylaşım ekonomisi modelleri, yerel döngüsel ekonominin desteklenmesi.
- Adil Ticaret: Üretilen ürünlerin adil koşullarda değişimi.
- Kaynak Bağımsızlığı: Topluluğun temel ihtiyaçlarını kendi içinde karşılama düzeyi.

Kültürel Sürdürülebilirlik:

- Yerel Kültürün Korunması: Bölgesel geleneklerin, zanaatların ve bilginin yaşatılması.
- Sanatsal ve Yaratıcı İfadeler: Toplulukta sanatsal faaliyetlerin desteklenmesi.

Bu göstergeler, tez kapsamında geliştirilen sınıflandırma tablosundaki kriterlerle uyumlu olup, uluslararası örneklerde (ör. Almanya'daki Sieben Linden Ekoköyü, Japonya'daki Konohana Family) görülen standartlarla da paralellik göstermektedir.

B. Seviyeli Bir Sertifikasyon Sistemi

Ekoköylerin gelişim düzeylerini tanıyabilen **kademeli bir sertifikasyon sistemi** önerilmektedir:

- **Temel Ekoköy:** Belirlenen asgari kriterlerin karşılandığı yerleşimler,
- **İleri Düzey Ekoköy:** Temel kriterlere ek olarak yenilikçi ve bütüncül sürdürülebilirlik uygulamalarını yüksek düzeyde gerçekleştiren yerleşimler,
- **Model Ekoköy:** Tüm kriterleri üst seviyede karşılayan, ulusal ve uluslararası düzeyde örnek teşkil eden yerleşimler,

olarak tanımlanabilir. Böyle bir yapı, gelişim sürecindeki yerleşimlerin sisteme dâhil edilmesini kolaylaştırarak iyileştirme motivasyonu yaratacaktır.

C. Yasal Çerçevenin Oluşturulması

Bu sertifikasyon sisteminin işlevselliği için hukuki bir dayanak sağlanması gereklidir. Bu kapsamda üç temel yaklaşım öne çıkmaktadır:

- **Yeni bir özel mevzuat hazırlanması:** “Ekolojik Yerleşim Yerleri Kanunu” veya “Ekoköy Yönetmeliği” adı altında, kavramın tanımı, sertifikasyon süreci, denetleme mekanizmaları ve teşvik unsurlarını içeren kapsamlı bir yasal düzenleme yapılması.
- **Mevcut mevzuata entegrasyon:** Çevre Kanunu, İmar Kanunu, Kooperatifler Kanunu gibi mevcut düzenlemelere ekoköy tanımı ve uygulamalarına yönelik hükümler eklenmesi. Ancak bu yaklaşım parçalı bir yapı sunacağından, bütüncül bir düzenleme kadar etkili olmayabilir.
- **Resmî bir kurum veya komisyon kurulması:** Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bünyesinde veya bağımsız bir yapı olarak “Ekoköy Değerlendirme ve Sertifikasyon Komisyonu”nun oluşturulması ve bu kurumun başvuru, denetim ve sertifikasyon süreçlerini yürütmesi.

D. Başvuru ve Değerlendirme Formu

Ekoköylerin yasal tanımı ve sertifikasyon süreci için ayrıntılı bir başvuru ve değerlendirme formu oluşturulmalıdır. Bu form, tez kapsamında geliştirilen sınıflandırma tablosu temel alınarak yapılandırılabilir ve her bir kriter için göstergeler ile puanlama sistemlerini içerebilir.

Formun Temel Bölümleri:

1. **Genel Bilgiler:** Ekoköyün adı, konumu, kuruluş tarihi, iletişim bilgileri.
2. **Yasal Statü:** Mevcut yasal durum (dernek, kooperatif, ticari işletme, resmî olmayan topluluk vb.).
3. **Ekolojik Sürdürülebilirlik:**
 - Enerji: Kullanılan yenilenebilir enerji kaynakları, tüketim verileri, sertifikalar.
 - Su: Yağmur suyu hasadı, gri su arıtma, tüketim verileri.
 - Atık: Ayrıştırma, kompostlama, geri dönüşüm oranları.
 - Tarım: Uygulanan tarım yöntemleri, kullanılan tohum türleri, yerel üretim hacmi.
 - Yapı: Kullanılan ekolojik malzemeler, enerji verimli bina özellikleri.

Her madde için **var/yok, uygulanıyor/planlanıyor** gibi nitel değerlendirmelerin yanı sıra miktarsal veriler (oranlar, yüzdeler) da belirtilmelidir.

4. Sosyal Sürdürülebilirlik:

- Yönetişim: Karar alma süreçleri, katılım mekanizmaları.

- Topluluk Dinamikleri: Çatışma çözümü yöntemleri, kapsayıcılık düzeyi, eğitim faaliyetleri.

Her kriter **yüksek/orta/düşük etkinlik** ölçeğinde değerlendirilebilir.

5. Ekonomik Sürdürülebilirlik:

- Ekonomik Faaliyetler: Topluluk içi ekonomik modeller, yerel üretim ve tüketim pratikleri.
- Gelir Modeli: Finansal sürdürülebilirlik düzeyi.

Her kriter **katkı/etki (yüksek/orta/düşük)** ölçeğinde puanlanabilir.

6. Kültürel Sürdürülebilirlik:

- Yerel Kültür: Bölgesel geleneklerin, zanaatların korunması ve yaşatılması.
- Sanatsal Faaliyetler: Toplulukta sanat, kültür ve yaratıcılığın desteklenmesi.

7. Hedefler ve Gelişim Planları: Ekoköyün geleceğe yönelik stratejileri ve sürdürülebilirlik hedefleri.

8. Ekler: Fotoğraflar, haritalar, raporlar, sertifikalar, topluluk anayasası/yönetmeliği vb. belgeler.

Form yalnızca beyana dayalı olmamalı; aynı zamanda yerinde denetim ve belge incelemeleri ile doğrulanmalıdır. Bu denetimler, kurulacak bağımsız bir komisyon tarafından belirli periyotlarla yapılmalı ve ekoköylerin kriterleri karşılama düzeyleri düzenli olarak izlenmelidir. Ayrıntılı tablo ve puanlama sistemine ilişkin örnekler EK-1’de sunulmuştur.

Türkiye’de ekoköy kavramı henüz açık bir yasal çerçeveye sahip değildir. Bu eksiklik, sahte veya yüzeysel sürdürülebilirlik uygulamalarına zemin hazırlamaktadır. Önerilen çok boyutlu kriter seti ve sertifikasyon sistemi hem kavramsal netlik sağlayacak hem de gerçek ekoköylerin korunup teşvik edilmesine katkı sunacaktır. Ayrıca, yeni projeler için standartlar oluşturacak ve toplumsal farkındalığı artıracaktır.

Alan çalışmaları (ör. Beyşehir Ekoköy Projesi), yasal çerçeve oluşturulurken somut veri üretiminin önemini ortaya koymuştur. Türkiye’de ekoköy tanımı ve yasal çerçevesine ilişkin bu öneri, uluslararası örneklerle karşılaştırılarak ve 50 ekoköy üzerinde yapılan analizlerle test edilebilir. Böylece, önerilen model hem kuramsal hem de pratik düzeyde işlevsel bir çözüm sunarken; kavramsal netlik sağlaması ve pratikte uygulanabilir bir yasal model geliştirilmesine katkı vermesi açısından değerlidir.

5.3. Türkiye Ekoköy Mevzuatı ve Eleştirilen Uygulamalar

Türkiye'de "ekoköy" kavramına ilişkin doğrudan ve kapsamlı bir yasal düzenleme bulunmamakla birlikte, mevcut mevzuat çerçevesinde bu tür yerleşimlerin, Orman Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğunda tanımlanan ekoturizm alanlarıyla bağlantılı biçimde ele alındığı görülmektedir. Bu bağlamda, "Ekoköy" kavramı, Orman Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan “Ekoturizm Alanlarının İdaresine Ait Usul ve Esaslar” Tebliği kapsamında tanımlanmakta ve bazı temel özelliklerle ilişkilendirilmektedir (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, 2023). Buna göre ekoköyler; sosyal, kültürel ve ekolojik değerleri gözeten; sürdürülebilir geleneksel köy yaşamı ile kırsal ekonomiyi destekleyen ve orman parkları ile ekoturizm bölgeleriyle entegre projelerin uygulandığı yerleşimler olarak kabul edilmektedir.

Söz konusu tebliğ, ekoturizm alanları içerisinde yapılacak yapı, tesis ve donatılara yönelik usul ve esasları düzenlerken; bu bölgelerde doğal ve yöresel ürünlerin sergilendiği, geçici nitelikteki yapılar gibi kalıcı olmayan ünitelerin yer alabileceği belirtilmektedir. Ayrıca, ekoturizm alanlarının sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla, mevcut orman parkları veya ekoköy projeleri dikkate alınarak entegre yönetim planları hazırlanması önerilmektedir (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, 2023).

Tebliğe göre, ekoturizm alanlarında yapılacak yapı ve tesislerin doğal çevreyle uyumlu olması esastır. Bu kapsamda;

- Alanın en az 15.000 m² büyüklüğünde olması,
- Toplam yüzeyin en az %30'unun açık alan olarak planlanması,
- Minimum parsel büyüklüğünün 10.000 m² olması,
- 20.000 m² üzerindeki alanlarda toplam inşaat alanının 2.000 m²'yi aşmaması,
- Emsal değerinin 0,10 olması ve yapı yüksekliğinin yerel iklim ve coğrafi koşullara göre belirlenmesi,

gibi kriterler getirilmiştir (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, 2023). Ayrıca bodrum kat kullanımı yalnızca bakım-işletme amacıyla sınırlanmış; konaklama birimlerinde mülkiyet devrine imkân tanıyacak hukuki şerhler (kat mülkiyeti, devre mülk vb.) yasaklanmıştır. Bu tür tesislerin faaliyete geçebilmesi için, önce yerel idareden işyeri açma ruhsatı alınmalı, ardından bir yıl içinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan Turizm İşletmesi Belgesi temin edilerek ilgili idareye sunulmalıdır. Bu süreç, ilgili kurum tarafından izlenmekte ve denetlenmektedir (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, 2023).

Türkiye'de ekoköylerin yasal zemini, doğrudan "ekoköy" kavramını tanımlayan özel bir mevzuatın bulunmaması nedeniyle, çeşitli genel düzenlemelerle şekillenmektedir. Bu durum, ekoköylerin planlama, inşaat ve işletme süreçlerinde belirsizliklere yol açmaktadır (Doğru, 2023). Özellikle, 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 25. maddesi ve 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu gibi düzenlemeler, ekoturizm ve kırsal turizm faaliyetlerini desteklemektedir. Ancak, bu mevzuatlar ekoköylerin özel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmaktadır. Ayrıca, ekoturizm alanlarının idaresine ilişkin usul ve esaslar da ekoköylerin gelişimini etkileyen önemli düzenlemeler arasında yer almaktadır (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, 2023).

Türkiye'de ekoköy alanlarının belirlenmesine yönelik doğrudan bir ulusal standart ya da özel yasal düzenleme bulunmasa da sürdürülebilir yerleşim tasarımları kapsamında dikkate alınabilecek çeşitli mevzuatlar, rehber ilkeler ve uluslararası normlar bulunmaktadır. Bu kapsamda, yer seçiminden planlama süreçlerine kadar birçok faktör, mevcut çevre ve imar düzenlemeleri ile ilişkili olarak ele alınmalıdır.

Öncelikle, 2872 sayılı Çevre Kanunu, çevresel sürdürülebilirliği önceleyen yaklaşımlar çerçevesinde yerleşimlerin planlanmasını teşvik ederken, doğal kaynakların korunması, ekosistemle uyumlu yapılaşma ve atık yönetimi gibi temel ilkeleri vurgulamaktadır. Bu unsurlar, ekoköylerin doğayla bütünleşik bir yapı kurmaları açısından temel referans noktası niteliğindedir (2872 sayılı Çevre Kanunu, 1983).

Buna ek olarak, 3194 sayılı İmar Kanunu, özellikle kırsal alanlarda yapılacak yerleşim planlamalarında belirleyici bir rol oynamakta; tarım alanları, ormanlık bölgeler ve SİT alanları gibi doğal karakter taşıyan bölgelerde yapılaşma süreçlerini sınırlayıcı hükümler içermektedir (3194 sayılı İmar Kanunu, 1985). Ekoköy projelerinin konumlandırılmasında bu alanlar özel dikkat gerektirirken, uygunluk analizlerinin ilgili kurumlarca onaylanması da önem taşımaktadır.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu da verimli tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını sınırlandırarak, yapılaşmaya konu olacak arazilerin sürdürülebilir tarım faaliyetleriyle birlikte değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, ekoköy projelerinde tarım işlevinin korunması ve üretimle entegre bir yaşam biçiminin benimsenmesi yasal açıdan da desteklenmektedir.

Ayrıca, Korunan Alanlar Yönetmeliği uyarınca, ekoköylerin doğal koruma statüsüne sahip bölgelerde uygulanması halinde, ilgili bakanlıkların onay süreçlerine tabi olunmakta ve yapılaşma faaliyetleri ciddi biçimde sınırlandırılmaktadır. Bu doğrultuda, SİT alanları, milli

parklar veya tabiat parklarında geliştirilecek projelerin sürdürülebilirlik odaklı olsa dahi mevzuata uygunluğu şarttır (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı).

Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı kapsamında teşvik edilen yenilenebilir enerji sistemlerinin entegrasyonu ve düşük karbonlu yaşam stratejileri, ekoköy tasarımlarının enerji politikaları ile uyumlu hale getirilmesini gerektirmektedir (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 2024). Bu tür entegrasyonlar, çevresel etkilerin azaltılması bakımından önemli kazanımlar sağlayabilir.

Ekoköylerin sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda düşüncecek olursak; ülkemizde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Plan Raporu, Ekolojik Sürdürülebilirlik için Plan Hedef ve İlkeler belirlemiştir. Bu doğrultuda:

- a) Kırsal turizm potansiyeli olan bölgelerin incelenmesi ve seçilen pilot uygulama alanlarında turizm faaliyetlerinin desteklenmesi,
- b) Tarım turizmi için uygun alanların belirlenerek imar planlarının hazırlanması,
- c) Rekreatyon alanlarının düzenlenmesi ve geleneksel mimariyi korumak adına restorasyon çalışmalarının teşvik edilmesi,
- d) Kırsal kültürel mirasın korunması ve köy müzelerinin oluşturulması,
- e) Ekoköylerin desteklenmesi ve ekolojik sürdürülebilirlik için projeler geliştirilmesi gibi adımlar atılmaktadır (T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı).

Ekoköylerin sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda gelişmesi, çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla bütüncül bir yaklaşımı gerektirir. Ancak, Türkiye'deki bazı ekoköy projelerinde de benzer şekilde "yeşil badana" (greenwashing) ve "rejeneratif markalaşma" (regenerative branding) gibi uygulamaların sürdürülebilirlik kavramını yüzeysel bir şekilde kullandığı ve projelerin esas amacından saptığı gözlemlenmektedir. Bu durum, özellikle kırsal alanlarda arazi fiyatlarının artmasına ve ekolojik seçkinleşme (eco-gentrification) riskine yol açarak, ekoköylerin erişilebilirliğini ve kapsayıcılığını olumsuz etkilemektedir (Oscilowicz vd., 2023).

Ekoköylerde çevre dostu uygulamaların desteklenmesi, doğaya uyumlu yaklaşımların teşvik edilmesi büyük önem taşır. Ancak, ülkemizde bu tür yaklaşımların yaygınlaşması ve kabul görmesi konusunda bazı engellerle karşılaşmaktadır. Yerel toplumların yenilenebilir enerji kaynaklarına olan ilgisizliği ve geleneksel yakıtların yaygın kullanımı gibi faktörler, bu alandaki ilerlemeyi sınırlamaktadır. Dünya genelinde pek çok farklı yenilenebilir enerji kaynağı ve bu alandaki çalışmalar mevcut olsa da ülkemizde henüz bu alanda yeterli ilerleme

sağlanamamıştır. Bu durum, ekoköylerin amacını tam olarak gerçekleştirmesini engelleyerek sürdürülebilirlik çabalarını kısıtlamaktadır (Göktuğ & Çakmak, 2021).

Türkiye bağlamında bu sorunu ele almak için, Topluluk Arazi Vakıfları (Community Land Trusts-CLT) gibi kolektif mülkiyet modellerinin benimsenmesi, ekoköylerin uzun vadede topluluk temelli ve erişilebilir yapılar olarak kalmasını sağlayabilir. Ayrıca, farklı gelir gruplarına yönelik konut seçeneklerini içeren "karma gelir modelleri" uygulamaları, ekoköylerin sosyal çeşitliliğini artırabilir ve ekonomik dengeyi sağlayabilir. Türkiye'de özellikle ekoköylerin kırsal kalkınma projeleriyle entegrasyonu ve yerel toplulukların ihtiyaçlarını karşılayan planlama stratejileriyle desteklenmesi, bu tür risklerin azaltılmasında etkili olabilir (Oscilowicz et al., 2023). Bu bağlamda, ekoköylerin erişilebilir ve kapsayıcı bir şekilde gelişmesi için yerel ve ulusal düzeyde politika ve planlama süreçlerinin bu stratejiler doğrultusunda şekillendirilmesi önem arz etmektedir (Oscilowicz vd., 2023).

Türkiye'deki ekoköy uygulamaları üzerine yapılan eleştiriler de benzer bir noktaya işaret etmektedir. Bu eleştiriler genellikle, ekoköylerin temel ilkelerinden sapmalar ve sürdürülebilirlik hedeflerinin yeterince gerçekleştirilmemesi üzerine odaklanmaktadır:

1. **Lüks Yaşam Odaklı Projeler:** Bazı projeler, "ekoköy" adı altında lüks konutlar sunarak, sürdürülebilirlik ve topluluk yaşamı gibi temel ilkeleri göz ardı etmektedir (URL 45, 2023). Bu durum, ekoköy kavramının içeriğini zayıflatmakta ve kavramın ticari amaçlarla kullanılmasına neden olmaktadır.
2. **Topluluk Katılımının Yetersizliği:** Ekoköylerin temelinde yer alan topluluk katılımı ve dayanışma gibi unsurlar, bazı projelerde yeterince uygulanmamaktadır. Bu eksiklik, ekoköylerin sosyal sürdürülebilirliğini olumsuz etkilemektedir.
3. **Enerji ve Su Verimliliği Uygulamalarının Eksikliği:** Ekoköylerde enerji verimliliği ve su tasarrufu gibi çevresel sürdürülebilirlik uygulamalarının yeterince hayata geçirilmediği görülmektedir. Bu durum, ekoköylerin çevresel hedeflerine ulaşmasını engellemektedir.
4. **Yerel Halkla Entegrasyon Sorunları:** Bazı ekoköy projeleri, yerel halkla bütünleşme konusunda yetersiz kalmakta ve izole yaşam biçimleri sunmaktadır. Bu durum, ekoköylerin sosyal entegrasyonunu ve yerel kalkınmaya katkısını sınırlamaktadır.

Bu noktada, Küresel Ekoköyler Ağı (GEN)'in ortaya koyduğu kriterler yol gösterici olmaktadır. GEN; ekolojik sürdürülebilirlik, sosyal adalet ve dayanışma, ekonomik sürdürülebilirlik ve kültürel entegrasyonu ekoköylerin temel ölçütleri olarak belirlemektedir. Türkiye'de GEN tarafından resmî olarak kabul edilmek isteyen projelerin bu kriterlere

odaklanması ve eksikliklerini gidermesi gerekmektedir (Güleryüz, 2013). Ancak GEN'in resmî olarak kabul etmediği yerleşimlerin isimleri kamuya açık şekilde paylaşılmadığı için doğrudan örnek vermek çoğu zaman mümkün değildir. Bununla birlikte, Türkiye'de bazı projelerin bu kriterleri karşılayamadığı bilinmektedir (URL 45, 2023).

Özellikle ticari amaçlarla geliştirilen projeler, kendilerini “ekoköy” olarak tanımlasa da doğayla uyumlu bir yaşam sunmaktan çok, üst gelir gruplarına hitap eden lüks konut projeleri olarak öne çıkmaktadır. Bu tür projelerde topluluk dayanışması veya ortak yaşam modeli gibi kavramlar pratiğe dökülmemekte; bireysel mülkiyet ve yaşam tarzı ön plana çıkmaktadır. Benzer şekilde, bazı izole kırsal yerleşimler de doğayla iç içe yaşam vadetse de yerel halkla bütünleşememekte ve enerji verimliliği ya da su tasarrufu yöntemlerini uygulayamamaktadır. Çanakkale ve İzmir çevresindeki villa projeleri, “eko” kavramını pazarlama stratejisi olarak kullanırken; Sapanca ve Bolu bölgelerindeki doğa temalı yerleşimler ekoturizm odaklı olup, ekoköy olabilmek için gereken sosyal ve çevresel sorumluluklardan yoksundur (URL 45, 2023; URL 46, 2025).

Bu yerleşimlerin GEN kriterlerine uygun olamama nedenleri arasında, yenilenebilir enerji sistemlerinin yeterince entegre edilmemesi ya da yalnızca sembolik düzeyde kullanılması, topluma yönelik sürdürülebilir yaşam eğitimlerinin sunulmaması ve küresel ekoköy ağlarına katılım sağlanamaması sayılabilir. Oysa GEN onaylı yerleşimler, tüm topluluk üyelerinin karar alma süreçlerine katılımını teşvik eden, doğal kaynakları koruyan ve güçlü sosyal ilişkiler kuran yapılar olarak öne çıkar. Türkiye'de bu modelin yaygınlaşabilmesi için, topluluk temelli ve bütüncül yaklaşımları benimseyen projelere yönelinmesi büyük önem taşımaktadır. Türkiye'deki geçmişte kurulan veya gelişmekte olan ekoköy projelerinin GEN kriterlerine ne derece uygunluk gösterdiğini değerlendirmek ve daha fazla bilgiye ulaşmak için Global Ecovillage Network (GEN) Türkiye temsilciliğiyle doğrudan iletişime geçmek yerinde olacaktır. Bu sayede, sürdürülebilir yaşam pratiklerini benimseyen ve gerçekten ekoköy olarak kabul edilebilecek yerleşimlerin belirlenmesi mümkün olabilir.

Türkiye'de ekoköy alanlarının belirlenmesi çok boyutlu bir planlama süreci gerektirmekte olup, mevcut çevre, imar, tarım ve enerji mevzuatları bu sürecin hukuki çerçevesini oluşturmaktadır. Bu kapsamda geliştirilecek projelerin hem ulusal düzeydeki yasal düzenlemelerle hem de sürdürülebilirlik ilkeleriyle uyumlu olması, uygulamaların kalıcılığı ve toplumsal kabulü açısından kritik bir öneme sahiptir. Türkiye'deki ekoköylerin gelişimini desteklemek için, mevcut mevzuatın ekoköylerin özel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yenilenmesi gerekmektedir. Ayrıca, ekoköy projelerinde sürdürülebilirlik ilkelerine ve topluluk katılımına öncelik verilmesi, projelerin başarısı açısından önemlidir. Yerel halkla

entegrasyonun sağlanması ve çevresel sürdürülebilirlik uygulamalarının etkin bir şekilde hayata geçirilmesi, ekoköylerin uzun vadeli başarısını destekleyecektir.

Ekoköylerin erişilebilir, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir şekilde gelişebilmesi için hem ulusal hem yerel düzeyde özel yasal düzenlemelere ihtiyaç vardır. Bir sonraki bölümde, ekoköy tanımının netleştirilmesi ve yasal çerçevenin oluşturulmasına yönelik öneri yaklaşımlar ele alınacaktır. Bu noktada, ekoköy kavramının tanımının netleştirilmesi ve sınıflandırma ölçütlerinin belirgin hale getirilmesi hem mevcut eleştirilerin anlaşılması hem de Türkiye bağlamında yeni ekoköy yaklaşımlarının değerlendirilmesi açısından kritik bir önem taşımaktadır.

5.4. Türkiye’de Ekoköyler İçin Yasal Düzenleme İhtiyacı ve Önerilen Mevzuat

Çerçevesi

Türkiye’de “ekoköy” kavramı hem literatürde hem de uygulamada net ve yasal olarak tanımlanmış değildir. Bu durum, kavramın kullanımında serbestlik sağlamasına karşın, pratikte çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir. Öncelikle, mevcut mevzuatta ekoköyleri doğrudan tanımlayan bir hukuki statü bulunmadığından, isteyen herhangi bir kişi veya kuruluş, yeterli ekolojik veya topluluk temelli kriterleri karşılamaksızın bu ismi kullanabilmektedir. Bu durum, özellikle son yıllarda artan eko-turizm ve doğa temalı konut projelerinin, “ekoköy” adı altında pazarlanarak ticari amaçlı kullanıma yönelmesine yol açmaktadır.

Ayrıca, gerçek anlamda sürdürülebilirlik ilkelerine dayalı olarak kurulan ekoköyler, imar planları, ruhsat süreçleri ve kırsal kalkınma destekleri gibi yasal süreçlerde tanımsızlık nedeniyle çeşitli engellerle karşılaşmaktadır. Örneğin, kooperatif, dernek veya şahıs mülkiyeti gibi mevcut yasal statüler, ekoköylerin topluluk temelli yatay yönetim modeline ve kolektif mülkiyet yapısına çoğu zaman uygun düşmemektedir.

Sonuç olarak, mevcut hukuki boşluk hem sahada uygulamaların ekolojik bütünlükten uzaklaşmasına hem de gerçek ekoköy girişimlerinin yasal ve idari süreçlerde zorluk yaşamasına neden olmaktadır.

Bu çalışmada yapılan incelemeler, Türkiye’de ekoköylerin gelişimi ve yaygınlaşması için net tanım, asgari kriterler ve denetim mekanizmalarının yer aldığı bir yasal düzenlemenin gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu düzenleme, ekoköy kavramının amacına uygun şekilde kullanılmasını sağlamak, ekolojik ve sosyal sürdürülebilirlik standartlarını güvence altına almak ve sahadaki nitelikli girişimlerin önünü açmak açısından kritik öneme sahiptir.

Çalışmada “mevzuat ihtiyacı” iki aşamalı olarak ele alınmıştır:

- 1. Genel Çerçeve (Mevzuat İhtiyacı):** Türkiye’de ekoköylerin yasal tanımını yapmak, asgari kriterleri belirlemek ve sertifikasyon sürecini düzenlemek için yeni bir hukuki çerçeveye ihtiyaç vardır.
- 2. Somut Çözüm (Yönetmelik Taslağı):** Bu ihtiyacı karşılamak üzere, çalışmada “Ekoköy Tanımı ve Uygulama Kriterleri Yönetmeliği” başlıklı bir taslak geliştirilmiştir. Bu taslak, mevzuat çerçevesinde uygulanabilecek somut bir düzenleme önerisi olarak kurgulanmıştır.

A. Gerekçe ve Çerçeve

Türkiye’de “ekoköy” kavramı hem literatürde hem de uygulamada net ve yasal olarak tanımlanmış değildir. Bu durum, kavramın kullanımında esneklik sağlasa da pratikte ciddi sorunları beraberinde getirmektedir. Örneğin; yeterli ekolojik ve topluluk temelli kriterleri karşılamayan bazı ticari projeler “ekoköy” adı altında pazarlanmakta, gerçek anlamda sürdürülebilirlik ilkelerine dayalı girişimler ise imar, ruhsat ve kırsal kalkınma destekleri süreçlerinde belirsizliklerle karşılaşmaktadır. Ayrıca, kooperatif, dernek veya şahıs mülkiyeti gibi mevcut yasal statüler, ekoköylerin topluluk temelli yatay yönetim modeline ve kolektif mülkiyet yapısına çoğu zaman uygun düşmemektedir. Sonuç olarak, mevcut hukuki boşluk hem sahada uygulamaların ekolojik bütünlükten uzaklaşmasına hem de gerçek ekoköy girişimlerinin yasal ve idari süreçlerde zorluk yaşamasına neden olmaktadır. Bu nedenle, Türkiye’de ekoköylerin tanımını yapan, asgari kriterleri belirleyen, sertifikasyon ve denetim mekanizmalarını içeren bütüncül bir hukuki çerçevenin oluşturulması kritik önem taşımaktadır.

Önerilen düzenleme;

Dayanak:

- 2872 sayılı Çevre Kanunu
- 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu
- 6360 sayılı Kırsal Kalkınma Destekleri Mevzuatı
- Kooperatifler Kanunu ve Tarımsal Üretim Kooperatifleri Mevzuatı

Amaç ve Kapsam:

Ekoköylerin tanımını yapmak, asgari ekolojik ve sosyal kriterleri belirlemek, bu kriterleri karşılayan yerleşimleri sertifikalandırmak ve düzenli denetim mekanizmalarıyla sürdürülebilirliklerini güvence altına almak.

Temel Unsurlar:

- Yerel kaynaklara dayalı gıda üretimi
- Yenilenebilir enerji kullanımı
- Doğal yapı malzemeleri ve çevreyle uyumlu mimari
- Atık ve su yönetimi
- Topluluk temelli yönetim
- Eğitim, paylaşım ve yerel toplumla iş birliği
- Düzenli izleme ve denetim süreçleri

Bu gerekçe çerçevesinde, somut bir çözüm önerisi olarak aşağıda “Ekoköy Tanımı ve Uygulama Kriterleri Yönetmeliği Taslağı” geliştirilmiştir.

B. Ekoköy Tanımı ve Uygulama Kriterleri Yönetmeliği Taslağı

Madde 1- Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, Türkiye’de kurulmuş veya kurulmakta olan ekoköylerin tanımını yapmak, asgari sürdürülebilirlik kriterlerini belirlemek ve bu yapılara sertifikasyon süreci oluşturmaktır.

Madde 2- Kapsam: Bu yönetmelik, topluluk temelli sürdürülebilir yerleşim birimlerini kapsar.

Madde 3- Tanımlar:

- **Ekoköy:** Sürdürülebilirlik, topluluk yaşamı ve ekolojik sorumluluk ilkeleri çerçevesinde örgütlenmiş yerleşim.
- **Sertifika:** Yönetmelikte belirtilen kriterlere uygunluk durumunu gösteren belge.

Madde 4- Asgari Kriterler:

- Yerel kaynaklara dayalı gıda üretimi (en az %30)
- Yenilenebilir enerji kullanımı (en az %50)
- Ekolojik yapı malzemesi kullanımı
- Toplulukla karar alma mekanizması
- Yerel halkla iş birliği
- En az yılda 3 açık eğitim/faaliyet

Madde 5- Sertifikasyon Süreci:

- Gönüllü başvuru ile yapılır.

- Sertifika Kurulu tarafından yerinde ziyaret ve puanlama ile değerlendirilir.
- Uygun görülen yerleşimlere 2 yıl geçerli “Ekoköy Sertifikası” verilir.

Madde 6- İzleme: Sertifika süresi boyunca yılda bir izleme ziyareti yapılır.

Madde 7-Sertifika Kurulu: Kurul; ilgili Bakanlık temsilcileri, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetim temsilcilerinden oluşur.

Aşağıdaki Tablo 5.4.1, Türkiye’de ekoköylerin yasal çerçevede tanımlanabilmesi için önerilen “Ekoköy Tanımı ve Uygulama Kriterleri Yönetmeliği” taslağının temel bileşenlerini özetlemektedir. Tablo, yönetmeliğin amaç ve kapsamını, tanım çerçevesini, ekoköylerin asgari sürdürülebilirlik kriterlerini ve sertifikasyon sürecine ilişkin öngörülen mekanizmaları sistematik biçimde ortaya koymaktadır. Ayrıca izleme süreçleri ve kurul yapısına ilişkin maddeler de tabloya dahil edilerek, ekoköylerin yalnızca kuruluş aşamasında değil, süreklilik ve denetim boyutunda da bütüncül bir yapıya kavuşturulması hedeflenmektedir. Bu çerçevede, çalışmada önerilen sınıflandırma yaklaşımının pratikte nasıl uygulanabileceğini göstermekle birlikte, aynı zamanda Türkiye’de ekoköyler için bütüncül bir mevzuat ihtiyacını da somutlaştırmaktadır.

Madde No	Başlık	İçerik Özeti
Madde 1	Amaç	Ekoköy tanımı ve asgari kriterleri belirlemek
Madde 2	Kapsam	Türkiye’deki sürdürülebilir topluluk yerleşimleri
Madde 3	Tanımlar	Ekoköy, sürdürülebilirlik, topluluk vb.
Madde 4	Asgari Kriterler	Enerji, gıda, yönetim, eğitim, yerel ilişki
Madde 5	Sertifikasyon Süreci	Başvuru, değerlendirme, yerinde inceleme
Madde 6	İzleme	Yıllık izleme ve güncelleme mekanizması
Madde 7	Kurul	Akademi + STK + Bakanlık temsilcilerinden oluşur

Tablo 5.4.1: Ekoköy Tanımı ve Uygulama Kriterleri Yönetmeliği (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Bu önerilen yönetmelik taslağı, Türkiye’deki ekoköy girişimlerinin karşılaştığı temel yasal belirsizliklere yönelik normatif bir çözüm önerisi sunmaktadır. Çalışmanın bulguları göstermektedir ki, ekoköy kavramının mevcut mevzuatlarda yer almaması, hem kavramın içeriğinin ticari amaçlarla esnetilmesine hem de gerçek anlamda sürdürülebilirlik hedefleri güden girişimlerin çeşitli idari engellerle karşılaşmasına yol açmaktadır.

Bu bağlamda, önerilen düzenleme yalnızca ekoköylerin yasal tanımını yapmakla sınırlı olmayıp, aynı zamanda bu yerleşimlerin sürdürülebilirlik kriterleri doğrultusunda asgari ekolojik ve sosyal standartlara sahip olmasını güvence altına almayı hedeflemektedir. Yönetmeliğin temel önemi, ekoköy kavramını keyfi kullanımdan koruyarak, sahadaki nitelikli girişimlerin desteklenmesine yönelik kurumsal bir çerçeve sunmasında yatmaktadır.

Ayrıca bu taslak, ekoköylerin yalnızca çevresel boyutuyla değil; sosyal dayanışma, topluluk temelli yönetim, yerel ekonomi ile bütünleşme ve kültürel süreklilik gibi çok boyutlu hedeflerle ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Böylece, ekoköylerin kırsal kalkınma, sürdürülebilir yaşam pratikleri ve ekolojik bilinçlenme süreçlerinde daha güçlü bir rol üstlenebilmesi için gerekli politik ve hukuki zeminin oluşturulmasına katkı sunmaktadır.

6. ALAN ÇALIŞMASI: EKOKÖY POTANSİYELİ DEĞERLENDİRMESİ

Türkiye’deki ekoköy niteliği taşıyan veya bu potansiyele sahip yerleşimlerin mevcut durumunun nesnel kriterlere dayalı olarak değerlendirilmesi, bu çalışmanın amacıdır. Çalışma, literatürdeki ekoköy tanımları, uluslararası sertifikasyon kriterleri ve Türkiye’deki yasal çerçeve eksiklikleri göz önünde bulundurularak geliştirilen “Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu” kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu form sayesinde, ekoköylerin çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik performansları ölçülüp karşılaştırılabilir hale getirilmiştir.

Araştırma, ekoköylerin sürdürülebilirlik düzeyini analiz etmek amacıyla **“Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu”** aracılığıyla yapılmıştır (Bkz: EK-1). Form, beş ana başlıkta toplanmıştır:

1. Genel Bilgiler: Yerleşimin temel bilgileri (konum, kuruluş yılı, hukuki statü, vb.)
2. Yapı ve Yaşam Biçimi: Enerji, gıda, atık, su ve yapı malzemeleri gibi sürdürülebilir yaşam pratikleri
3. Yönetişim ve Topluluk Yapısı: Karar alma mekanizmaları, topluluk katılımı, sosyal paylaşım biçimleri
4. Yerel İlişkiler ve Katılım: Yerel halkla ilişkiler, eğitim faaliyetleri, kurumlarla iş birliği
5. Özet Değerlendirme: Tüm kriterlerin puanlanarak genel sonucun belirlenmesi

Veri toplama süreci, literatür taraması, saha ziyareti, yerinde gözlem, fotoğraf dokümantasyonu ve yerleşim sakinleriyle yapılan görüşmeler gibi yöntemlerle gerçekleştirilmiştir. Her kriter, 1 (yetersiz) ile 5 (çok iyi) arasında puanlanmış ve nitel veriler yorum kısmında belirtilmiştir.

Araştırmada veriler, yerinde gözlem, fotoğraf destekli gözlem formu ve gönüllülük esasına dayalı yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmeler sırasında Görüşmeci tarafından ayrıntılı notlar tutulmuş, bu notlar sistematik biçimde çözümlenmiştir. Katılımcıların kimlikleri gizli tutulmuş, tüm veriler anonimleştirilmiş ve yalnızca akademik amaçlarla kullanılmıştır. Kullanılan gözlem formu, fotoğraf örnekleri ve görüşme sorularına ilişkin ayrıntılar EK-2’de sunulmuştur.

6.1. Sonsuz Şükran Köyü

Alan çalışması kapsamında Sonsuz Şükran Köyü seçilmiştir. Seçim gerekçesi, köyün ekolojik özellikleri barındırmasına rağmen resmi olarak ekoköy tanımı altında yer almaması ve kırsal turizm, niyetli topluluk olma potansiyeli ve ekolojik yaşam unsurlarını bir arada

sunmasıdır. Bu bağlamda, köyün mevcut durumu değerlendirilmiş ve ekoköy olma potansiyeli analiz edilmiştir.

Ekoköyler, çevresel sürdürülebilirliği ön planda tutarak, doğa ile uyumlu ve insan sağlığını gözetilen yerleşim alanları olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda, ekoköylerin sürdürülebilirlik performansını ölçmek ve yerleşimlerin ekolojik, sosyal, ekonomik ve yönetsel açıdan verimliliğini değerlendirmek amacıyla kullanılan yöntem, **Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu**'dur. Bu form, ekoköylerin belirli kriterlere göre uyum düzeylerini belirlemek için geliştirilmiş bir değerlendirme aracıdır. Bu çalışma kapsamında, Sonsuz Şükran Köyü üzerinde yapılan değerlendirme, form kullanılarak gerçekleştirilmiş ve köyün sürdürülebilirlik açısından güçlü ve zayıf yönleri belirlenmiştir. Aşağıda, formun her bir başlığı altında, Sonsuz Şükran Köyü'ne dair yapılan değerlendirmeler yer almaktadır.

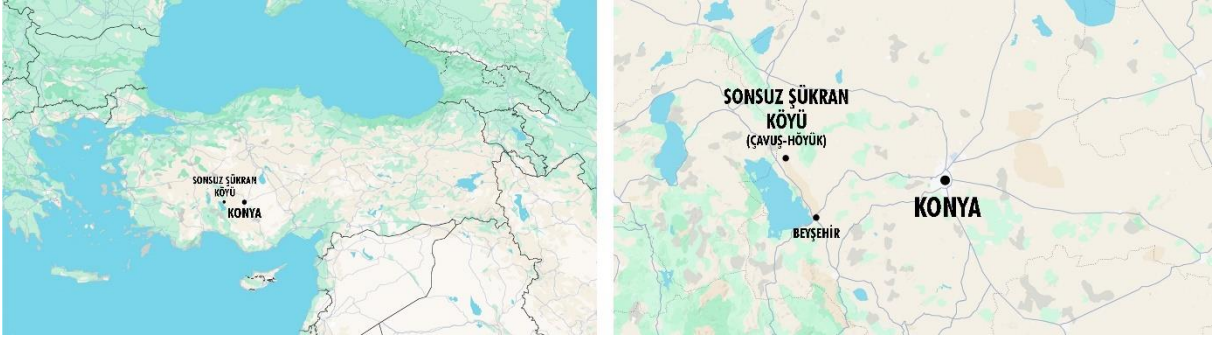
A. Genel Bilgiler

Formun ilk kısmında, ekoköyün adı, konumu, kuruluş yılı, kurucuları ve hukuki statüsü gibi temel bilgiler yer almaktadır. Sonsuz Şükran Köyü, 2010 yılında Konya'nın Hüyük ilçesinde kurulmuş olup, sanatçı ve yönetmen Mehmet Taşdiken ile eski Çavuş Belediye Başkanı Mehmet Çiğdem'in öncülüğünde hayata geçirilmiştir; köyden kente göçü azaltmak, kırsal yaşamı canlandırmak ve sanat üretimini kırsal mekâna taşımak amacıyla oluşturulmuştur (Yeşilyurt & Doğan, 2022).

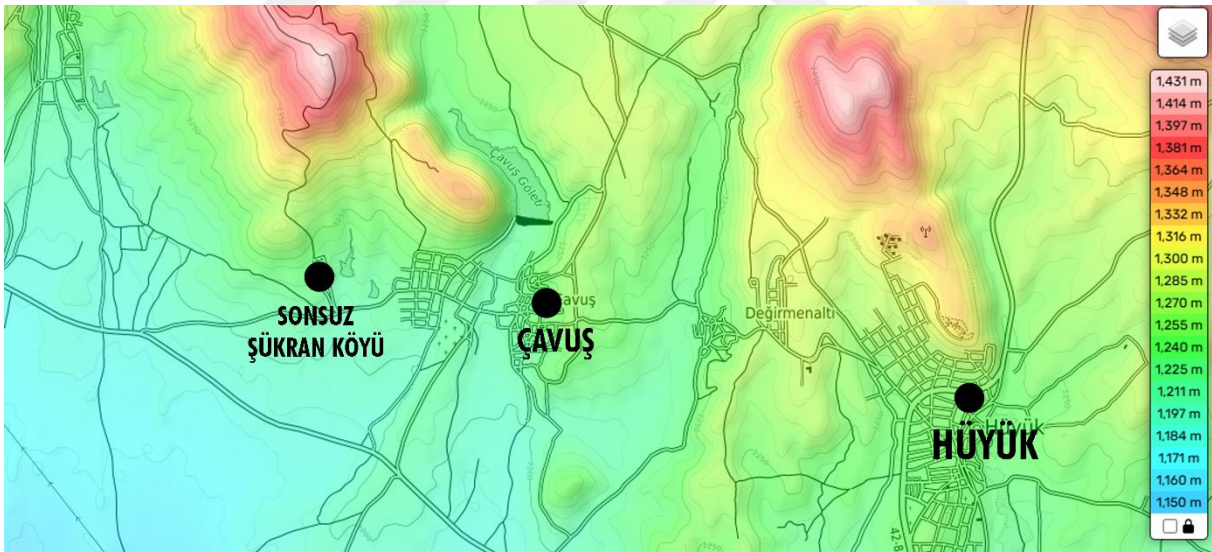
Şekil 6.1.1 ve 6.1.2: Sonsuz Şükran Köyü giriş alanı ve köy manifestosu (Yazar tarafından çekilmiştir, 2025)

Yerleşim, Konya ili Hüyük ilçesi Çavuş Mahallesi sınırları içerisinde konumlanmaktadır. Köyün Çavuş Mahallesi'nde bulunduğu hem resmî web sitesi hem de yerel idari kaynaklarla doğrulanmıştır (URL 71, 2020). Koordinatları yaklaşık 37.9625°K, 31.5643°D'dir (Bkz. Şekil 6.1.3 ve 6.1.4).

Şekil 6.1.3 ve 6.1.4: Sonsuz Şükran Köyü'nün Türkiye ve Konya üzerindeki konumu (Google Earth, 2025).

Hüyük ilçesi, Göller Yöresi'nin doğu kenarında yer almakta olup; güney ve güneybatıda daha sade bir topoğrafyadan, kuzey ve doğuda Sultan Dağları'na doğru yükselerek 2200 metreyi bulan engebeli bir yapıya geçiş göstermektedir. Beyşehir Gölü kıyısı yaklaşık 1122 m, ilçe merkezi ise 1150 m rakıma sahiptir. Bu yükselti basamakları, bölgedeki yerleşim dağılışını ve kullanım biçimlerini doğrudan etkilemektedir (Dinç, 2020). Konya Valiliği verilerine göre Hüyük ilçe merkezinin denizden yüksekliği yaklaşık 1150 metredir (Konya Valiliği, 2025) (Bkz. Şekil 6.1.5).

Şekil 6.1.5: Hüyük-Çavuş Mahallesi ve çevresinin topoğrafya haritası (TopoView, 2025)

Bölgedeki hâkim bitki örtüsü step (bozkır) formasyonu olmakla birlikte, yüksek kesimlerde orman alanlarına rastlanmaktadır. Ayrıca yeraltı suyu kaynakları bakımından zengin olan ilçe, Köşk Kaplıcası gibi termal su alanlarına da sahiptir. Bu doğal özellikler, köy yerleşiminin çevresel bağlamını oluşturarak peyzajın ekolojik ve sosyo-kültürel değerini artırmaktadır. Hüyük ilçesi çevresindeki step ve orman ekosistemleri yalnızca bitki örtüsü açısından değil, aynı zamanda yaban hayatı bakımından da çeşitlilik göstermektedir. Beyşehir

Gölü Milli Parkı ve çevresinde tavşan, tilki, sansar, kurt ve yaban domuzu gibi memeli türleri gözlemlenmektedir. Ayrıca keklik, bıldırcın, kartal, şahin ve baykuş gibi kara kuşları ile göl ekosisteminde yaşayan ördek, balıkçıl ve yalıçapkını gibi su kuşları da bölgedeki faunayı zenginleştirmektedir. Bu çeşitlilik, köy yerleşiminin ekolojik çevre ile olan güçlü bağına ortaya koymaktadır (Beyşehir Ticaret Odası Beyşehir İlçe Raporu, 2018).

Şekil 6.1.6: Sonsuz Şükran Köyü'nün uydu görüntüsü ve gölet alanı (Google Earth, 2025)

İklim açısından bölge, Akdeniz-İç Anadolu geçiş iklimi özelliklerini taşımaktadır. Beyşehir Gölü çevrede ılımanlaştırıcı bir mikroklima etkisi yaratmakta; ancak yükselti arttıkça bu etki azalmaktadır (URL 71, 2020). İklim verilerine göre Hüyük ilçesinde yıllık ortalama sıcaklık $\sim 10,4$ °C, yıllık toplam yağış miktarı ~ 495 mm civarındadır. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise soğuk ve don olaylarının görüldüğü dönemlerdir. En yağışlı mevsim ilkbahardır. Yıllık sıcaklık ortalaması yaklaşık -4 °C ile 28 °C arasında değişmektedir (Dinç, 2020).

Ulaşım açısından bakıldığında, Konya kent merkezi ile Hüyük arasındaki mesafe yaklaşık 96 km'dir. Bu uzaklık kara yoluyla 1–1,5 saat aralığında kat edilmektedir. Hüyük ilçe merkezi ile Çavuş Mahallesi (Sonsuz Şükran Köyü) arasındaki mesafe ise kaynaklara göre 3,2 km ile 10 km arasında değişmektedir. Bu farklılık, kullanılan ölçüm yöntemleri ve yer seçimine bağlıdır. Dolayısıyla mesafenin yaklaşık 3–10 km olarak belirtilmesi daha gerçekçidir.

Hüyük ilçesinin nüfusu 2024 yılı itibarıyla yaklaşık 15.033 kişidir; bunun %48,9'u erkek, %51,1'i ise kadındır. Nüfusun yüzölçümü yaklaşık 443 km² olup 2022 verilerine göre nüfusu 15.144'tür. Hüyük, toplam 23 mahalleden oluşmaktadır ve Sonsuz Şükran Köyü'nün bulunduğu Çavuş Mahallesi de bu mahalleler arasında yer almaktadır. 2019 yılına ait veriler,

Çavuş Mahallesi'nin nüfusunun 598 kişi olduğunu göstermektedir (Konya Valiliği, 2025). Bu durum, küçük ölçekli kırsal mahallelerin demografik taşıma kapasiteleri hakkında fikir vermektedir. İlçe genelinde yaş grupları ve meslek dağılımına dair ayrıntılı istatistikler bulunmamakla birlikte, kırsal kesimde tarım, küçük zanaatkarlık ve yerel üretim faaliyetleri öne çıkmaktadır. Göç eğilimleri açısından bakıldığında ise, Konya kenti ile karşılaştırıldığında kırsal alanlardan merkezlere doğru süregelen bir göç hareketinin bulunduğu, kırsal nüfus oranının ise giderek azaldığı görülmektedir.

Hukuki statü açısından, köy “Sonsuz Şükran Derneği” adıyla örgütlenmiş olup, 2011 yılından itibaren tüzüğü ve karar defteri ile resmiyet kazanmıştır. Kâr amacı gütmeyen bir dernek statüsünde olan yerleşim, kooperatif modeliyle değil; dernek yapılanması aracılığıyla yönetilmektedir. Bu yönüyle Sonsuz Şükran Köyü, kültür ve sanat odaklı bir kırsal yerleşim modeli olarak dikkat çekmektedir. Bu bilgiler, köyün başlangıç noktasına dair bir çerçeve sunar ve devamındaki değerlendirmenin temelini oluşturur.

B. Yapı ve Yaşam Biçimi

Bu bölüm, **Ekoköy Ön Değerlendirme Formu**'u üzerinden Sonsuz Şükran Köyü'nün yapı ve yaşam biçimine dair analizleri sunmaktadır. Enerji, gıda, atık, su, malzeme kullanımı, ortak alanlar, ekonomik sürdürülebilirlik ve biyoçeşitlilik başlıca inceleme alanlarını oluşturmuştur.

Ekoköylerin temel özelliklerinden biri, yapıların ekolojik tasarım kriterlerine uygun şekilde inşa edilmesidir. Sonsuz Şükran Köyü'nün enerji üretimi açısından, güneş enerjisinin yaygın olarak kullanıldığı ancak rüzgâr ve biyokütle enerjisi kullanımı ile ilgili sınırlı bilgi bulunmaktadır (Çoban vd., 2024). Bu durum, ekoköyün enerjideki dışa bağımlılığını azaltmaya yönelik önemli bir adım atıldığını gösterse de diğer yenilenebilir enerji kaynaklarının da entegrasyonu gerektiğini ortaya koymaktadır. Ancak saha gözlemleri sırasında, köyde güneş paneli kullanımının bulunmadığı, elektrik altyapısının ise yeraltından gelen kablolar aracılığıyla sağlandığı tespit edilmiştir. Bu durum, köyün enerji üretiminde henüz yenilenebilir sistemleri uygulamaya koymadığını göstermektedir.

Gıda üretimi, ekoköylerde en önemli sürdürülebilirlik kriterlerinden biridir. Sonsuz Şükran Köyü, organik ve permakültür yöntemlerini kullanarak gıda üretimini desteklemektedir. Ancak, köydeki gıda üretiminin doğal ve organik metotlarla sınırlı olup, üretim oranlarına dair net bir veri bulunmamaktadır (Yeşilyurt & Doğan, 2022). Saha gözlemlerinde ise, köyde kendi kendine yetebilme hedefinin bulunmadığı, ihtiyaçların önemli bir kısmının dışarıdan temin edildiği görülmüştür (Bkz. Şekil 6.1.7). Bunun yanında bazı ev sahiplerinin küçük ölçekli tavuk

yetiştiriciliği yaptığı, ayrıca bölgenin ekonomisini oluşturan ve AB tescilli almış Hüyük çileğinin üretiminin yaygın olduğu belirlenmiştir. Köyde ayrıca endemik bitki parkı/meyve bahçesi yer almakta, ceviz, kayısı, elma ve dut gibi ağaçların yanı sıra yeni dikilen 80 adet meyve ağacı da bulunmaktadır. 2026 Yerel Eylem Planı kapsamında kadın kooperatifleri kurularak çileğin markalaşması ve doğru tarım uygulamalarına yönelik eğitimlerin verilmesi hedeflenmektedir.

Şekil 6.1.7 ve 6.1.8: Sonsuz Şükran Köyü özel tarım ve bahçe alanları (Yazar tarafından çekilmiştir, 2025)

Atık yönetimi açısından, köyde geri dönüşüm yapıldığı ve doğal malzemelerle yapı inşa edilmesine rağmen, kompost tuvalet ve gri su arıtma sistemlerinin eksikliği dikkat çekmektedir (Arslan, 2021). Bu durum, ekoköyde atıkların daha etkili bir şekilde yönetilmesi gerektiğini ve bu eksikliklerin giderilmesinin, ekolojik dengeyi sağlama açısından önemli olduğunu göstermektedir. Saha gözlemlerinde ise köyde aktif bir atık ayrıştırma sistemi veya geri dönüşüm kutularının bulunmadığı, atıkların doğrudan konteynerlerden Hüyük Belediyesi tarafından toplandığı belirlenmiştir.

Köy sorumlusu Mustafa Akyüz'e göre yerleşim, belirli ilkeler çerçevesinde kurulmuştur (Yeşilyurt & Doğan, 2022). Kuruluş amaçlarından biri de kerpiç gibi geleneksel yapı malzemelerinin yeniden değer kazanmasını sağlamak ve yöreye sosyo-ekonomik fayda sunmaktır (Arslan, 2021). Köyde kullanılan yapı malzemeleri büyük ölçüde doğal malzemelerden (kerpiç, taş, ahşap, hasır ve kamış) seçilmiştir. Bu malzemeler hem çevre dostu hem de yerel kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasını sağlar (Çoban vd., 2024). Saha gözlemlerine göre, evler kerpiçten inşa edilmiş, dış mimaride ahşap kapı ve pencere kullanımı zorunlu tutulmuştur. İlk evlerde subasmanın üstüne doğrudan kerpiç örülürken, daha sonraki yapılarda pencere altlarının 60 cm taş, üst kısmının kerpiç olarak inşa edildiği görülmüştür (Bkz. Şekil 6.1.8 ve 6.1.9). Betonarme yapıya ise izin verilmemektedir.

Şekil 6.1.8 ve 6.1.9: Sonsuz Şükran Köyü kerpiç yapılar (Yazar tarafından çekilmiştir, 2025)

Literatürde, yağmur suyu hasadının uygulanıp uygulanmadığına dair bilgi bulunmamaktadır; bu da ekoköyün su yönetimi açısından geliştirilmesi gereken bir alan olduğunu göstermektedir. Saha gözlemleri sırasında köyde 100 metre uzunluğunda ve 7 metre derinliğinde bir gölet bulunduğu, bu göletin suyun ağaçlar ve peyzaj alanlarının sulanmasında kullanıldığı, içme suyunun ise şebekeden sağlandığı belirlenmiştir (Bkz. Şekil: 6.1.10 ve 6.1.11). Yağmur suyu toplama sistemine rastlanmamıştır.

Şekil 6.1.10 ve 6.1.11: Sonsuz Şükran Köyü yakınındaki gölet (Yazar tarafından çekilmiştir, 2025)

Köydeki toplu alanlar ise, ortak mutfak, atölye ve toplantı alanı gibi yapılarla zenginleştirilmiş ve topluluk üyelerinin sosyal etkileşimde bulunmasına olanak tanımaktadır (Yeşilyurt & Doğan, 2022). Saha gözlemlerinde ise köyün 70.000 m²'lik bir alan üzerine kurulu olduğu, park, otopark ve çardak alanı bulunduğu, ev sahiplerinin imece usulü yemek paylaşımlarında bulunduğu bir ortak mutfak alanının yer aldığı görülmüştür (Bkz. Şekil 6.1.12 ve 6.1.13). Ayrıca köy odası, büfe ve atölye alanı ihtiyacının bulunduğu, bu konuda belediyeye başvurulduğu tespit edilmiştir. Büyük projeler arasında eski bir tuğla fabrikasının “Kırsalda Tasarım Atölyeleri”ne (KITAM) dönüştürülmesi yer almaktadır. Büyük festivaller ise Çavuş

Köy Meydanı’nda ve tarihi caminin çevresinde gerçekleştirilmektedir. Bu da ekoköyün kolektif yaşam anlayışına hizmet eden önemli bir özellik olarak öne çıkmaktadır.

Şekil 6.1.12 ve 6.1.13: Sonsuz Şükran Köyü çardak alanı (Yazar tarafından çekilmiştir, 2025)

Sonsuz Şükran Köyü, kuruluşundan bu yana kültür ve sanat etkinlikleri, festivaller ve turizm yoluyla bölge ekonomisine katkı sağlamaktadır. Özellikle “Anadolu’ya Şükran Buluşmaları” festivali gibi etkinlikler, köyün hem tanınırlığını hem de ekonomik canlılığını artırmaktadır (Yeşilyurt & Doğan, 2022). Köy kâr amacı gütmeyen bir oluşum olmakla birlikte, yerli-yabancı turistler, sanatçılar ve köy sakinleri aracılığıyla yerel gelir kaynaklarını çeşitlendirmektedir. Saha bulgularına göre, köy sakinlerinin ekonomisi büyük ölçüde İstanbul’daki işlerinden sağlanmaktadır. Etkinlikler gönüllülük esasıyla ücretsiz gerçekleştirilmekte, köy ürünlerinden (tişört, şapka, el işi ürünler) gelir elde etme potansiyeli olduğu ancak bunun henüz yeterince gelişmediği görülmüştür. Gelecekte planlanan “Tasarım Akademisi” projesi ve “Gençlik ve Tarım Kamp Alanı” gibi girişimler, tarımsal faaliyetleri ve kültür-sanat odaklı turizmi destekleyerek ekonomik sürdürülebilirliği artırma potansiyeli taşımaktadır (Yeşilyurt & Doğan, 2022). Ancak, ekonomik faaliyetlerde çeşitlilik hâlen sınırlıdır ve yerel üretim-tüketim zincirinin güçlendirilmesi önerilmektedir. Köyde kurulan Yerel Eylem Grubu Derneği, TKDK hibe desteklerinden faydalanmaktadır. Ayrıca turizm potansiyeli yüksek olup, konaklama alanı talebi bulunmasına rağmen ev kiralama sistemi henüz mevcut değildir.

2017 yılında Konya Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi iş birliğiyle açılan “Yöresel Yabani Bitkiler Parkı”, köyde biyoçeşitliliği koruma amaçlı önemli bir adımdır. Bu parkta, Hüyük bölgesine özgü endemik türler yetiştirilmektedir. Köy peyzajında Sultan Dağları’nın doğal bitki örtüsü ve yöresel türler tercih edilmiş, aromatik ve tıbbi bitkilerle birlikte tanıtım levhaları planlanmıştır (Çoban vd., 2024). Saha gözlemlerinde ise gölet suyunun ağaç ve peyzaj sulamasında kullanıldığı, köyde bir peyzaj sorumlusunun bulunduğu, yıllar içinde ağaçların

büyüyerek kuşlara yuva olduğu ve halkın piknik yapabildiği belirlenmiştir. Ayrıca endemik bitki parkında ceviz, kayısı, elma, dut gibi aşılanmamış doğal meyve ağaçlarının yer aldığı görülmüştür. Bununla birlikte, saha gözlemleri, bitkilendirmenin bitkisel tasarım ilkelerine tam olarak uymadığını ve habitat yönetiminin sistematik biçimde yapılmadığını göstermektedir.

Şekil 6.1.14 ve 6.1.15: Sonsuz Şükran Köyü kerpiç yapılar-2 (Yazar tarafından çekilmiştir, 2025)

Sonsuz Şükran Köyü’nde konutlar, kerpiç malzeme ile düz damlı olarak inşa edilmiş ve bölgenin karasal iklim koşullarına uyum sağlayacak biçimde tasarlanmıştır (Bkz. 6.1.14). Kerpiç, ısıyı depolayarak gece-gündüz sıcaklık farklarını dengelemekte, nem kontrolü sağlamakta ve yangına karşı direnç göstermektedir (Arslan, 2021). Konutlar güney cephesine yönlendirilerek kışın güneşten maksimum fayda sağlanmış; hâkim rüzgâra bakan cephelerde tampon mekânlar (banyo, kiler vb.) planlanmıştır. Duvar kalınlıklarının 50 cm’ye ulaşması, ısı konforu ve enerji verimliliğini desteklemektedir. Ancak, sel, deprem ve yangın gibi afetlere karşı sistematik mühendislik analizlerine dair spesifik bir veri bulunmamaktadır. Saha gözlemlerinde, kerpiç evlerin düzenli bakımla korunduğu, sonbaharda damların tuzlama ve sıkıştırma çalışmalarıyla güçlendirildiği, kışın kar küreme çalışmaları için işçi temin edildiği belirlenmiştir.

Takip eden bölümde, bu bulgulara dayalı olarak doldurulmuş formda, Yapı ve Yaşam Biçimi kriterlerine verilen puanlar tablolaştırılmıştır (Bkz. Tablo 6.1.1). Ardından, toplam puan üzerinden yapılan değerlendirme ile Sonsuz Şükran Köyü’nün ekolojik sürdürülebilirlik düzeyi tartışılmıştır.

C. Yönetim ve Topluluk Yapısı

Bu bölümdeki bilgiler, çalışmada kullanılan *Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu*’nun Yönetişim ve Topluluk Yapısı başlığı altında yer alan kriterlerle doğrudan

ilişkilidir. Burada sunulan nitel bulgular, formda yer alan her bir alt kriter için yapılan puanlamanın dayandığı gözlemleri yansıtmaktadır.

Sonsuz Şükran Köyü, yazar ve yönetmen Mehmet Taşdiken'in öncülüğünde, eski Çavuş Belediye Başkanı Mehmet Çiğdem'in desteğiyle kurulmuştur (Yeşilyurt & Doğan, 2022). Yerleşimin inşa sürecinde yerel halkın ve köy sakinlerinin imece usulü katkıları önemli rol oynamıştır (Arslan, 2021). Köy sorumlusu ve rehberi Mustafa Akyüz'ün belirttiğine göre, köy belirli ilkeler doğrultusunda kurulmuş olup, köy kurallarına uyulması gerekmektedir (Çoban vd., 2024). Evlerin iç mekân tasarımlarında kullanıcıların görüşlerine başvurulması (Yeşilyurt & Doğan, 2022) ve bazı evlerde yapılan tadilatların köy yönetimi tarafından eleştirilmesi (Çoban vd., 2024), yerleşimde belirli kuralların ve işleyen bir yönetim mekanizmasının varlığını ortaya koymaktadır. Karar alma süreçlerine dair saha bulguları, köyde arsaların belediyeden ihaleyle satın alındığını ve projelerin mimar ile mühendislerin (harita, jeoloji, elektrik) katkısıyla hazırlandığını göstermektedir. Belediye, bu profesyoneller olmadan projeleri onaylamamakta; ev sahibi olmak isteyen kişiler projelerin takibini bireysel olarak yürütmekte, Sonsuz Şükran Derneği ise bu süreçte kolaylaştırıcı rol üstlenmektedir. Köyün mimari standartları önceden belirlenmiş olup, arsa sahipleri bu bilinçle köye dâhil olmaktadır.

Köy, sinemacı, yönetmen, ressam, sosyolog ve heykeltıraş gibi sanatsal yönü güçlü bireylerin yaşadığı bir topluluk yapısına sahiptir (Yeşilyurt & Doğan, 2022). Yerleşimde, konaklayarak köyü deneyimlemek isteyen ziyaretçilere konaklama imkânı sunulmaktadır. Sanatçılar için yıl içinde en az 60 gün köyde konaklama şartı, hem köyün sanatsal üretim potansiyelini artırmayı hem de aktif bir topluluk yaşamını sürdürmeyi amaçlamaktadır (Çoban vd., 2024). Her evin sahibinin yaşam tarzı, üretim alanı ve köyle olan bağı üzerinden, köyün bir açık hava müzesi gibi deneyimlenmesi hedeflenmektedir (Arslan, 2021). Topluluk açıklığı açısından bulgular, yerleşimde yüksek duvarlar veya tel örgüler yerine yaklaşık 60 cm yüksekliğinde çitlerin tercih edildiğini göstermektedir. Bu uygulama, köyün özel mülkiyet alanı olarak algılanmasını sağlamakla birlikte, “erişilemez bir mekân” izlenimi yaratmamaktadır. Bu yaklaşım, yerel halkın köyü benimsemesini kolaylaştırmış; halkın sanatçılarla etkileşimini desteklemiştir (Bkz. Şekil 6.1.16). Ayrıca köy yönetimi, eleştirilere açık bir tavır benimsemekte ve dışarıdan gelen geri bildirimleri yönetsel süreçler için yol gösterici bir unsur olarak değerlendirmektedir.

Şekil 6.1.16 ve 6.1.17: Sonsuz Şükran Köyü sokak dokusu (Yazar tarafından çekilmiştir, 2025)

Köy, kırsal ve kent kültürünü, yaşam biçimini ve kültürel değerleri ortak alanlarda buluşturarak sosyo-kültürel ilişkileri güçlendirmektedir (Yeşilyurt & Doğan, 2022). Sergiler, konserler, atölye çalışmaları ve workshoplar düzenlenmekte; “Anadolu’ya Şükran Buluşmaları” festivali ve “Hıdırellez Şenliği” gibi etkinliklerle sanatçılar, ziyaretçiler ve bölge halkı bir araya getirilmektedir. Bu etkinliklerde köy kadınlarının, yörenin tarihi, kültürel ve ekonomik gelişimini anlatması (Çoban vd., 2024), yerel halkla kültürel paylaşımı artırmaktadır. Yerleşim, farklı kültürlerin buluştuğu, geleneksel ve modern yaşamın sanatla iç içe geçtiği bir sosyal ortam sunmaktadır (Bkz. Şekil 6.1.18 ve 6.1.19) (Arslan, 2021). Sosyal paylaşım ve dayanışmaya dair saha gözlemleri, köyün ilk hedeflerinden birinin sanatçılarla halkın kaynaşması olduğunu göstermektedir. Ayrıca köy sakinleri arasında internet grupları üzerinden dayanışma sağlanmakta, ihtiyaç duyulan malzemelerin paylaşımı yapılmaktadır. Farklı meslek gruplarından gelen insanların güçlü bir komşuluk kültürü oluşturduğu, köy atmosferinin “on üstü on” olarak nitelendirildiği ifade edilmiştir. 2026 Yerel Eylem Planı kapsamında kadınlara ve çocuklara tarım teknikleri, ağaç bakımı ve el sanatları (cam sanatı, seramik, çömlekçilik, dokumacılık, kilimcilik) konularında eğitimler verilmesi planlanmaktadır.

Şekil 6.1.18 ve 6.1.19: Sonsuz Şükran Köyü sanatsal öğeler (Yazar tarafından çekilmiştir, 2025)

Hukuki statü konusunda, mevcut akademik kaynaklar köyün doğrudan kooperatif ya da kolektif benzeri bir resmi statüye sahip olduğuna işaret etmemektedir. Bununla birlikte saha verileri, köyün faaliyetlerini “Sonsuz Şükran Derneği” adı altında sürdürdüğünü ortaya koymuştur. Bu durum, literatürde köyün kâr amacı gütmeyen bir oluşum olduğu yönündeki bilgilerle tutarlıdır.

Yerleşimin yönetim yapısına ilişkin sistematik bir izleme-değerlendirme mekanizmasına dair doğrudan bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak kırsal mimarinin korunması amacıyla yapıların bakım, onarım ve temizliklerinin düzenli olarak yapıldığı belirtilmektedir (Yeşilyurt & Doğan, 2022). Ayrıca, ev tadilatlarının köy yönetimi tarafından denetlenmesi (Arslan, 2021), kurallara dayalı bir denetim sürecinin varlığına işaret etmektedir. Köyün ekolojik uygunluğunu inceleyen akademik çalışmalar (Çoban vd., 2024), dışarıdan yapılan değerlendirmeler kapsamında değerlendirilebilir; ancak bunlar köyün kendi iç yönetim sistemine entegre resmi bir izleme mekanizması değildir.

Takip eden bölümde, bu bulgulara dayalı olarak doldurulmuş formda, yönetim ve topluluk yapısı kriterlerine verilen puanlar tablolaştırılmıştır (Tablo x). Ardından, toplam puan üzerinden yapılan değerlendirme ile Sonsuz Şükran Köyü’nün sosyo-kültürel sürdürülebilirlik düzeyi tartışılmıştır.

D. Yerel İlişkiler ve Katılım

Bu bölümde, Sonsuz Şükran Köyü'nün yerel toplumla ilişkileri, eğitim ve paylaşım faaliyetleri ile kamu kurumlarıyla iş birliği, çalışmada kullanılan değerlendirme formunun Sosyo-Kültürel Sürdürülebilirlik ve Yerel Toplum Katılımı kriterleri kapsamında ele alınmıştır.

2010 yılından bu yana köy, bölge halkının kültür-sanat ile iç içe olmasına katkı sağlayarak sosyo-kültürel değişim yaratmış ve yeni sosyal alanlar oluşturarak ekonomik destek sağlamıştır (Yeşilyurt & Doğan, 2022). “Anadolu’ya Şükran Buluşmaları” festivali ve “Hıdırellez Şenliği” gibi etkinliklerde köy kadınları, bölgenin tarihini, kültürel mirasını ve ekonomik gelişimini aktarmaktadır (Arslan, 2021; Yeşilyurt & Doğan, 2022). Yerli-yabancı turistler, sanatçılar ve köy sakinleri, bölgenin ekonomik canlılığını artırmaktadır (Arslan, 2021). Köy, kırsal ve kent kültürünü ortak bir alanda buluşturarak sosyo-kültürel ilişkileri güçlendirmeyi hedeflemektedir (Yeşilyurt & Doğan, 2022). Projelendirme sürecinde, köyden kente göçü azaltma ve yerleşimin eski canlılığını koruma isteği etkili olmuştur (Arslan, 2021).

Yerleşimde sergi, konser, atölye ve workshop gibi etkinlikler düzenlenmektedir. “Anadolu’ya Şükran Buluşmaları” ve “Hıdırellez Şenliği” gibi yıllık etkinlikler, sanatçıları, ziyaretçileri ve yerel halkı bir araya getirerek köyün canlı kalmasını sağlamaktadır (Yeşilyurt & Doğan, 2022). 2019’da başlatılan “Büyük Ustalar Çınarlığı” projesi ile Türkiye’ye kültür-sanat alanında katkı sunmuş sanatçılar anılmaktadır (Yeşilyurt & Doğan, 2022). Henüz faaliyete geçmemiş olan “Tasarım Akademisi” projesi, atölye, sergi alanı ve konaklama imkânı sağlayarak köye hem ekonomik hem de sanatsal katkı sunmayı amaçlamaktadır. Sanatçıların yıl içinde en az 60 gün konaklaması zorunluluğu, köyün aktif kullanımını desteklemektedir (Yeşilyurt & Doğan, 2022).

Köyün kurulacağı boş arazi, belediye tarafından tahsis edilmiştir (Arslan, 2021). Mehmet Taşdiken, Hüyük Belediye Başkanı Mehmet Çiğdem’in davetiyle köye gelmiş ve burada ev sahibi olmuştur (Yeşilyurt & Doğan, 2022). Kamu kurumlarıyla ilişkilerde, belediyenin kuruluş sürecinde sağladığı altyapı desteği ve günümüzde yürüttüğü atık yönetimi öne çıkmaktadır. Yapı projelerinin teknik uzman onayıyla kabul edilmesi, sürdürülebilirlik açısından kurumsal denetim işlevi görmektedir. Ayrıca DSİ tarafından yapılan göletler bölgedeki tarımsal üretimi desteklemiş; Selçuk Üniversitesi iş birliğiyle kurulan “Yöresel Yabani Bitkiler Parkı” köyün ekolojik ve akademik düzeyde tanınırlığını artırmıştır (Çoban vd., 2024).

Bölgesel ölçekte Türkiye’nin ilk tematik tarım kampı olan “Büyük Gençlik Kampı” da köyün kültürel etkileşim alanını genişletmektedir. Bu kapsamda Sonsuz Şükran Köyü, yalnızca

bir sanat yerleşimi değil, aynı zamanda kırsal kalkınmayı destekleyen, yerel toplumla bütünleşen ve kurumsal iş birlikleriyle güçlenen bir model niteliği taşımaktadır.

Bu incelemenin hemen ardından, doldurulmuş değerlendirme formunda söz konusu kriterler için verilen puanlar tablolastırılarak sunulmuştur. (Bkz: Tablo 6.2.1)

E. Özet Değerlendirme

Sonsuz Şükran Köyü, kuruluş amacı, mimari yapısı, topluluk yaşamı ve kültürel faaliyetleri açısından değerlendirildiğinde, ekoköy yaklaşımının önemli unsurlarını barındıran bir yerleşim örneği olarak öne çıkmaktadır. Yerleşimde kullanılan kerpiç, taş, ahşap ve hasır gibi yerel ve doğal yapı malzemeleri, ekolojik tasarım kriterleriyle uyumludur. Kerpiç mimarisi, köyün kimliğini ve ruhunu koruyan belirleyici unsur olarak öne çıkmakta; düzenli bakım ve koruma çalışmaları, köyün sürdürülebilirliğinde kritik bir rol üstlenmektedir.

Pasif güneş enerjisinin yaygın olarak kullanılması çevresel sürdürülebilirlik açısından olumlu bir uygulamadır. Ancak köyde kendi kendine yeterli bir enerji üretimi bulunmamakta, dışa bağımlılık sürmektedir. Elektrik altyapısı mevcut olmakla birlikte internet bireysel çözümlerle sağlanmakta, ısınma ise soba ile gerçekleştirilmektedir. Bu durum, rüzgâr, biyokütle ve yağmur suyu hasadı gibi yenilenebilir enerji ve su yönetimi uygulamalarının geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Gıda üretiminde, bireysel bahçeler ve imece usulü küçük ölçekli üretim yapılmakta, ancak iklim koşulları nedeniyle köyün kendi kendine yeterliliği sınırlı kalmaktadır. Çevreden gıda temini, köyün gıda güvenliğini destekleyen bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Atık yönetimi bağlamında kompost uygulamaları başlamış olsa da henüz tam anlamıyla verimlilik sağlanamamış, atık ayırma sistemi kurulmamış ve atıklar belediye tarafından toplanmaktadır. Bu durum, ekoköy yaklaşımında önemli görülen döngüsel atık yönetimi açısından bir eksikliktir.

Su yönetiminde sulama için göletlerden yararlanılmakta, içme suyu ise şebeke üzerinden sağlanmaktadır. Su tasarrufuna yönelik bilinçli bir yaklaşım sergilense de gri su arıtımı ve yağmur suyu hasadı gibi uygulamaların eksikliği, geliştirilmesi gereken yönlerden biridir.

Toplumsal ve kültürel açıdan, köyde düzenlenen “Anadolu’ya Şükran Buluşmaları” ve “Hıdırellez Şenliği” gibi etkinlikler, yerel halk ile sanatçıları bir araya getirerek hem kültürel paylaşımı hem de ekonomik hareketliliği desteklemektedir. Mevcut ortak alanlar (çardak, orman bahçesi, köy meydanı), yoğun sosyal ve kültürel etkinliklere ev sahipliği yaparken; yeni ve daha geniş toplu alanların inşası da planlanmaktadır.

Ekonomik sürdürülebilirlik açısından köy sakinlerinin gelirleri çoğunlukla dış kaynaklardan gelmekte olup, içsel bir ekonomik model henüz tam anlamıyla oluşturulamamıştır. Bu nedenle kırsal turizm, el sanatları ve yöresel ürünlerin markalaşması üzerinden alternatif ekonomik modeller geliştirilmesi hedeflenmektedir. Yöresel Yabani Bitkiler Parkı ve planlanan Tasarım Akademisi gibi projeler, yerleşimin hem ekolojik hem de sosyo-ekonomik katkılarını çeşitlendirme potansiyeline sahiptir.

Biyoçeşitlilik bağlamında bozkır alanında ağaçlandırma çalışmaları yapılmış, endemik bitki ve meyve ağaçları dikilmiş, gölet suları peyzaj düzenlemesinde kullanılmıştır. Ancak iklim değişikliklerinin peyzaj üzerindeki etkileri, ekolojik dayanıklılığı güçlendirme ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte, afetsellik bağlamında kerpiç yapıların suya karşı hassasiyeti bilinmekte, bu nedenle koruyucu uygulamalar yapılmaktadır. Kış koşullarında kar küreme ve dam bakımı gibi önlemler alınmakta; ancak aşırı hava olaylarının köy yaşamı ve altyapı üzerindeki olumsuz etkileri sürmektedir.

Karar alma süreçleri, dernek yönetimi ve halkın katılımıyla yürütülmekte; bu süreçte köyün mimarisi ve sosyal dokusunun korunması temel ilke olarak benimsenmektedir. Yeni sakinlerin kabulünde köyün ruhuna uyum sağlama kriteri gözetilmektedir. Köy, ziyaretçilere karşı açık ve davetkâr olup, özel mülkiyet algısının ötesinde ortak yaşam alanı sunmaktadır.

Güçlü imece ve komşuluk ilişkileri, günlük yaşamda yemek, ürün ve ihtiyaç paylaşımının sürekliliğini sağlamakta; bu yönüyle sosyal sermaye, köyün en belirgin özelliklerinden birini oluşturmaktadır. Hukuki organizasyon yapısı ise “Sonsuz Şükran Derneği” aracılığıyla yürütülmektedir.

Yerel halkla ilişkiler olumlu ve katılımcı düzeyde sürdürülmekte; Çavuş Mahallesi sakinlerinin yanı sıra çevredeki diğer mahallelere de hizmet sunulması hedeflenmektedir. Eğitim ve paylaşım faaliyetleri kapsamında okul ve üniversite grupları ağırlanmakta, tarım, kültür ve sanat odaklı workshoplar düzenlenmekte ve bu alanlarda gelecekteki faaliyetlerin genişletilmesi planlanmaktadır.

Bununla birlikte, atık yönetimi sistemlerinin (kompost tuvalet, gri su arıtma vb.) eksikliği, üretim-tüketim zincirinin sınırlılığı ve afetlere karşı mühendislik önlemlerine dair belirsizlikler, sürdürülebilirlik düzeyinin güçlendirilmesi gereken yönler olarak dikkat çekmektedir. Genel olarak, Sonsuz Şükran Köyü, ekolojik mimari ve kültürel-sosyal etkileşim alanında güçlü bir model sunmakla birlikte, teknik altyapı ve çeşitlendirilmiş ekonomik üretim konularında geliştirilmeye açıktır.

Bu form ve değerlendirmeler, Sonsuz Şükran Köyü'nün ekolojik ve sosyal sürdürülebilirlik açısından güçlü yönlerini ve geliştirilmesi gereken alanlarını belirlemek için bir araç sunmaktadır. Elde edilen bulgular, benzer ekoköylerin tasarım ve uygulama süreçlerinde kullanılabilir ve sürdürülebilir yerleşim modellerinin geliştirilmesinde önemli bir rehber niteliği taşımaktadır.

6.2. Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu

Bu form, araştırma kapsamında dünya genelinden ve Türkiye'den seçilen 50 ekoköy örneğinin karşılaştırmalı olarak analiz edilmesiyle geliştirilmiştir. Mimari özellikler, ekolojik uygulamalar, toplumsal örgütlenme biçimleri ve işlevsel çeşitlilik kriterleri karşılaştırmalı tabloda değerlendirilmiş; bu süreçte öne çıkan ortak göstergeler ve farklılıklar dikkate alınarak formun kriterleri oluşturulmuştur. Böylece, farklı bağlamlardaki uygulamaların sentezlenmesiyle ekoköylerin ön değerlendirilmesine ve tanımlanmasına yönelik sistematik bir ölçütler bütünü elde edilmiştir. Formun doldurulması sonucu elde edilen veriler Tablo 6.2.1'de özetlenmiştir. Sonuçlar, köyün yerel malzeme kullanımı, topluluk alanlarının varlığı ve kültürel etkinlikler açısından güçlü olduğunu; ancak yenilenebilir enerji üretimi, atık yönetimi ve gıda üretimi oranlarında geliştirilmesi gereken alanlar bulunduğunu göstermektedir. (Tablo 6.2.1'de dolu hali sunulan değerlendirme formunun boş versiyonu için bkz. EK-1)

Alan	Bilgi / Kriter	Açıklama	Puan
A. GENEL BİLGİLER	Ekoköy Adı	Sonsuz Şükran Köyü	
	Konum (İl/İlçe)	Konya / Hüyük-Çavuş Mahallesi	
	Kuruluş Yılı	2010	
	Kurucular / Kurumlar	Mehmet Taşdiken (Sanatçı ve Yönetmen), Mehmet Çiğdem (Eski Çavuş Belediye Başkanı) ve yerel halk	
	Hukuki Statü	Kâr amacı gütmeyen oluşum, dernek üzerinden faaliyet; kooperatif yok.	
B. YAPI VE YAŞAM BİÇİMİ	Enerji Üretimi	Pasif güneş yönelimi, doğal havalandırma mevcut, elektrik altyapısı tamamlanmış; ancak aktif yenilenebilir enerji yok.	1
	Gıda Üretimi	Bahçe ölçeğinde organik üretim; tavuk yetiştiriciliği sınırlı, endemik bitki parkı mevcut, köy genelinde tarımsal model sınırlı.	2

	Atık Yönetimi	Doğal malzemeler biyolojik olarak geri dönüşebilir. Modern su/atık sistemi yoktur; belediye toplama yapar, cam-kâğıt ayrımı vardır. Kompost denemeleri yapılmış ancak sürdürülebilmiştir.	2
	Yapı Malzemeleri	Yerel kerpiç, taş, ahşap, hasır ve kamış gibi doğal malzemeler kullanılmaktadır. Kerpiç, taş ve ahşap zorunlu olup betonarme yasaktır; sivil mimari dil korunmuştur	4
	Su Kullanımı	Yağmur suyu hasadı ve gri su sistemi yoktur. Gölet suyu sulamada, içme suyu ise şebekeden kullanılmaktadır.	2
	Toplu Alanlar	Ortak mutfak, atölye, toplantı alanı, çardak, orman bahçesi, ustalar çınarlığı ve köy meydanı bulunmaktadır; yeni projeler planlanmaktadır.	4
	Ekonomik Sürdürülebilirlik	Gelir büyük ölçüde dışarıdan. Turizm, sanat etkinlikleri, festivaller gelir sağlıyor; yerel ekonomi katkısı var ama çeşitlilik sınırlı.	2
	Biyoçeşitlilik ve Peyzaj Yönetimi	Endemik bitki parkı, ağaçlandırma ve kuş yaşamı korunuyor; ancak sistematik habitat yönetimi sınırlı.	3
	Afet ve İklim Dayanıklılığı	Kerpiç evler düzenli bakımla korunuyor; iklim dostu olsa da sel, deprem, yangın ve kış koşullarına karşı sistematik dayanım analizi yok.	3
C. YÖNETİŞİM & TOPLULUK YAPISI	Karar Alma Süreci	Başlangıçta lider odaklı; imece ve kurum iş birliğiyle katılımcı.	4
	Topluluk Açıklığı	Sanatçılar ve ziyaretçilere açık; üyelikte kriterler var. Alçak çitlerle kısmi sınırlamalar olsa da halkın kabulü güçlü.	4
	Sosyal Paylaşım	İmece, ortak yemekler, atölyeler, festivaller ve sanat etkinlikleri ile güçlü dayanışma kültürü; örnek bir topluluk modeli.	5
	Hukuki Organizasyon	Sonsuz Şükran Derneği mevcut; kooperatif olmaması çeşitliliği sınırlandırıyor.	3
	İzleme ve Değerlendirme Mekanizmaları	Eleştiriler dikkate alınmakta; ancak ekolojik ve sosyal performans için sistematik ölçüm ve raporlama mekanizması bulunmamaktadır.	2

D. YEREL İLİŞKİLER & KATILIM	Yerel Toplumla İlişki	Yerel halk ve ustalar kuruluş sürecine aktif katılmış, etkinliklerde yer alarak köyle güçlü bağlar kurmuştur.	4
	Eğitim & Paylaşım	Yıllık olarak sanat atölyeleri ve diğer eğitim etkinlikleri düzenleniyor.	4
	Kamu Kurumlarıyla İlişki	Belediye, üniversite ve ilgili kurumlarla (DSİ, TKDK, bakanlıklar) sınırlı fakat etkili iş birlikleri geliştirilmiştir.	3
E. ÖZET DEĞERLENDİRME	Enerji Üretimi		1
	Gıda Üretimi		2
	Atık Yönetimi		2
	Yapı Malzemeleri		4
	Su Kullanımı		2
	Toplu Alanlar		4
	Ekonomik Sürdürülebilirlik		2
	Biyoçeşitlilik ve Peyzaj Yönetimi		3
	Afet ve İklim Dayanıklılığı		3
	Karar Alma Süreci		4
	Topluluk Açıklığı		4
	Sosyal Paylaşım		5
	Hukuki Organizasyon		3
	İzleme ve Değerlendirme Mekanizmaları		2
	Yerel Toplumla İlişki		4
	Eğitim & Paylaşım		4
	Kamu Kurumlarıyla İlişki		3
Toplam Puan	<i>Aday Ekoköy / Geliştirilmeli / Uygun Değil</i>		52

Tablo 6.2.1: Sonsuz Şükran Köyü Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

6.3. Puanlama ve Yorumlama Yöntemi

Bu çalışma kapsamında geliştirilen *Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu*, Türkiye'deki mevcut veya potansiyel ekoköy yerleşimlerinin çevresel, sosyal, ekonomik ve yönetim boyutlarında sistematik olarak analiz edilmesini sağlayan bir değerlendirme aracıdır. Form, literatürde yer alan ekoköy tanımları, GEN (Global Ecovillage Network) kriterleri, Avrupa Ekoköy Ağı (GEN-Europe) ölçekleri, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (BM-SKA) ve Türkiye'deki mevcut yasal düzenlemeler dikkate alınarak geliştirilmiştir.

Bu çalışma kapsamında incelenen 50 ekoköy örneği, formun kavramsal bileşenlerinin şekillendirilmesinde önemli bir referans olmuştur. Söz konusu örnekler puanlama sistemine doğrudan dâhil edilmemiş; ancak sahip oldukları ekolojik, sosyal, ekonomik ve yönetsel uygulamalar üzerinden yapılan kavramsal sınıflandırmalar, kriterlerin çeşitlenmesine ve içeriklerin netleşmesine katkı sağlamıştır.

Formun oluşturulma sürecinde ulusal ve uluslararası literatür taraması, ekoköy örneklerinin karşılaştırmalı analizi ve ekolojik yerleşim kriterlerine yönelik kavramsal incelemelerden elde edilen veriler bir araya getirilmiştir. Toplam 17 bileşenden oluşan formda her bileşen 1 ile 5 puan arasında derecelendirilmekte; toplamda maksimum 85 puan üzerinden değerlendirme yapılmaktadır. Puanlama, yerleşimlerin mevcut sürdürülebilirlik düzeyini sayısal olarak ifade etmektedir.

Puanlama Sistemi ve Eşik Değerler:

- **1 puan:** Kriterin uygulanmadığı veya çok sınırlı düzeyde hayata geçirildiği durumlar.
- **5 puan:** Kriterin eksiksiz, yenilikçi ve örnek oluşturacak biçimde uygulandığı durumlar.
- Ara değerler, uygulama düzeyinin kısmi veya orta seviyede olduğu durumlarda verilmiştir.

Tüm kriterler eşit ağırlıkta değerlendirilmiş, nihai sonuç yüzdelik puana dönüştürülmüştür.

Sınıflandırma:

1. **Uygun Değil (%0 – %49):** Kriterlerin yarısından azını karşılayan, ciddi altyapı ve yönetim eksiklikleri bulunan yerleşimler.
2. **Geliştirilmeli (%50 – %74):** Temel kriterleri karşılayan, ancak enerji, su, atık yönetimi ve ekonomik sürdürülebilirlik gibi alanlarda güçlendirilmesi gereken yerleşimler.
3. **Aday Ekoköy (%75 – %100):** Kriterlerin büyük çoğunluğunu karşılayan ve ekoköy tanımına yaklaşan yerleşimler.

Bu eşik değerler, GEN kriterlerinin minimum düzey gereklilikleri ile mevcut ekoköy örneklerinin yapısal özelliklerinden elde edilen kavramsal verilere dayanmaktadır. %50'nin altında kalan yerleşimlerin ekoköy olarak tanımlanmaması hem literatürdeki standartlarla hem de bu çalışmada yapılan karşılaştırmalı analizlerle uyumludur.

Form, yalnızca mevcut durumu tespit etmekle kalmayıp; gelişim planları oluşturmak, yerleşimler arası kıyaslama yapmak ve mevzuat taslağı geliştirmek amacıyla da kullanılabilmektedir. Nitel (açıklama) bölümleri, saha gözlemleri ve belge incelemeleriyle desteklenerek nesnel bir veri seti oluşturulmuştur.

Uluslararası ölçekte kabul gören GEN kriterleri ekolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel boyutlar içermektedir. Bu form aracılığıyla, incelenen yerleşimlerin bu kriterlere uyum düzeyi objektif biçimde puanlanmıştır. En üst kategori olan “Aday Ekoköy” ifadesi, kriterlerin büyük kısmını yüksek düzeyde karşılayan, ekoköy tanımına yaklaşan yerleşimleri tanımlamakta; bu yerleşimlerin gelişim alanlarını ve potansiyellerini ortaya koyarken, gelecekte resmi sertifikasyon veya yasal tanım oluştuğunda “ekoköy” statüsüne geçebileceklerini vurgulamaktadır.

6.4. Alan Çalışması Bulguları

Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu, ekoköy kavramının sahadaki yansımalarını nesnel ölçütlerle analiz etmek, yerleşimlerin güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koymak amacıyla uygulanmıştır. Formun kullanımı, potansiyel taşıyan kırsal yerleşimlerin mevcut durumlarının sistematik bir şekilde incelenmesine ve geliştirilmeye açık alanlarının tespit edilmesine imkân tanımaktadır. Ayrıca, Türkiye’de ileride kurulabilecek olası bir ekoköy sertifikasyon sistemine temel oluşturabilecek kriterler için pratik bir model sunmaktadır.

Sonsuz Şükran Köyü, 17 kriter üzerinden yapılan değerlendirmede **52/85 puan (%61,2)** elde etmiştir. Sosyal paylaşım, topluluk dayanışması ve mimari kimlik yönünden güçlü bir örnek teşkil etmesine rağmen enerji, atık ve gıda üretiminde dışa bağımlılık gibi eksiklikler nedeniyle köy “**Geliştirilmeli**” kategorisinde değerlendirilmiştir.

Sonsuz Şükran Köyü, yapılan ön değerlendirme sonucunda özellikle sosyal ve kültürel boyutlarda güçlü bir örnek olarak öne çıkmaktadır. Yerleşimde kerpiç, taş ve ahşap gibi doğal malzemelerin kullanımı ile mimari bütünlüğün korunması, köyün kimliksel değerini artırmaktadır. Ayrıca imece kültürünün sürekliliği ve düzenli olarak gerçekleştirilen kültür-sanat etkinlikleri, topluluk dayanışmasını güçlendiren ve ekoköy potansiyelini destekleyen önemli unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Yönetişim boyutunda ise belediye, uzmanlar ve dernek arasında kurulan iş birliği, katılımcı bir karar alma mekanizmasının varlığına işaret

etmektedir. Buna karşılık olarak, ekolojik altyapı ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından çeşitli zayıflıklar tespit edilmiştir. Enerji alanında yenilenebilir sistemlerin bulunmaması, köyün dışa bağımlılığını artırmakta; su yönetiminde yağmur suyu hasadı ve gri su geri kazanımı gibi uygulamaların yokluğu kaynak kullanımında eksiklik oluşturmaktadır. Atık yönetiminde kompost ve ayrıştırma sistemlerinin kurumsallaşmamış olması çevresel sürdürülebilirliği sınırlamaktadır. Ekonomik açıdan köyün gelir yapısının büyük ölçüde dış kaynaklara dayanması kırılgan bir yapı yaratmakta; ayrıca izleme ve değerlendirme mekanizmalarının sistematik biçimde işletilmemesi sürdürülebilirlik göstergelerinin takip edilememesine yol açmaktadır.

Güçlü yönler:

- **Mimari kimlik ve yapı malzemeleri:** Kerpiç, taş ve ahşap kullanımına dayalı geleneksel yapı anlayışı korunmuş; yerleşimde mimari bütünlük sağlanmıştır.
- **Topluluk ve sosyal yaşam:** İmece kültürü güçlü biçimde sürdürülmekte; düzenli kültür ve sanat etkinlikleri köyün sosyo-kültürel kimliğini güçlendirmektedir.
- **Yönetişim:** Belediye, üniversite ve dernek iş birliğine dayalı; katılımcı süreçlerin yer aldığı bir yönetim modeli gözlemlenmiştir.

Geliştirilmesi gereken alanlar:

- **Enerji:** Yenilenebilir enerji sistemleri (güneş, rüzgâr, biyokütle) henüz kurulmamış, enerji ihtiyacı dışa bağımlı şekilde karşılanmaktadır.
- **Su yönetimi:** Yağmur suyu hasadı ve gri su geri dönüşümü uygulanmamaktadır; suyun verimli kullanımına yönelik sistemler eksiktir.
- **Atık yönetimi:** Ayrıştırma ve kompost uygulamaları kurumsallaşmamış; atıkların ekolojik yönetimi yetersizdir.
- **Ekonomik sürdürülebilirlik:** Yerleşimde gelir kaynakları ağırlıklı dışarıya bağımlıdır; yerel üretim ve kırsal turizm potansiyeli yeterince değerlendirilememektedir.
- **İzleme ve değerlendirme:** Enerji, su, atık ve topluluk katılımı gibi alanlarda düzenli ölçüm ve raporlama yapılmamakta; sistematik bir değerlendirme mekanizması bulunmamaktadır.

Genel olarak Sonsuz Şükran Köyü, sosyal ve kültürel yönleri güçlü; ekolojik, ekonomik ve yönetsel altyapısı ise geliştirilmesi gereken bir yerleşim modeli olarak değerlendirilmektedir.

Mevcut sosyo-kültürel güçlü yönlerin korunması ve enerji, su, atık ile izleme-yönetişim alanlarında somut adımların atılması hâlinde köyün “**Geliştirilmeli**” kategorisinden “**Aday Ekoköy**” seviyesine yükselme potansiyelinin yüksek olduğu değerlendirilmektedir. Bu ön değerlendirme, Sonsuz Şükran Köyü’nün ekoköy potansiyelinin anlaşılmasına katkı sunmakta ve gelecekte yapılacak kapsamlı ekoköy değerlendirmelerine zemin oluşturmaktadır.

6.5. Sonsuz Şükran Köyü İçin Çok Boyutlu Sınıflandırma Sistemi

Sonsuz Şükran Köyü, mevcut yapısı itibarıyla literatürde tanımlanan “ekoköy” kriterlerinin tamamını karşılamamakla birlikte; sosyo-kültürel sürdürülebilirlik, geleneksel mimariyi koruma ve kültür-sanat odaklı topluluk yaşamı gibi belirli alanlarda örnek teşkil eden uygulamalara sahiptir. Bu nedenle, araştırmada kullanılan **Çok Boyutlu Ekoköy Sınıflandırma Sistemi** bu yerleşime uyarlanmış ve değerlendirme yapılmıştır. Buradaki amaç, Sonsuz Şükran Köyü’nü doğrudan ekoköy olarak tanımlamaktan ziyade, ekoköylerin çok boyutlu analizinde kullanılan yöntemin, farklı odak ve işlevlere sahip yerleşimlere nasıl uygulanabileceğini göstermek ve ekoköy tasarım ilkelerinin kültür-sanat temelli topluluk modelleri için de yol gösterici olabileceğini ortaya koymaktır. Böylelikle, sınıflandırma sistemi yalnızca mevcut ekoköylerin değil, potansiyel dönüşüm projelerinin de değerlendirilmesine imkân tanıyacak şekilde esnek bir yapıda test edilmiştir.

Sınıflandırma Kriteri	Odak Alanı	Değerlendirme Ölçeği / Notlar
1. Temel Odak Alanı	Sosyal ve Topluluk Yaşamı Odaklı + Eğitim, Araştırma ve Bilgi Yayılımı Odaklı + Eko-Turizm Odaklı	Baskın Odak: Kültür-sanat etkinlikleri, topluluk temelli etkinlikler, ekoturizm. Yoğunluk: Yüksek. Önemli Uygulamalar: “Anadolu’ya Şükran Buluşmaları”, “Hıdırellez Şenliği”, Yöresel Yabani Bitkiler Parkı, atölyeler, sergiler, konserler, Tasarım Akademisi projesi.
2. Uygulanan Sürdürülebilirlik Prensipleri Yoğunluğu ve Kapsamı	Kısmi Sürdürülebilirlik Uygulayan	Genel Düzey: Orta. Güçlü Yönler: Kültürel ve sosyal sürdürülebilirlik, yerel halkın etkinliklere aktif katılımı, geleneksel yapı malzemelerinin kullanımı. Zayıf Yönler: Enerji verimliliği, yenilenebilir enerji çeşitliliği ve su yönetimi uygulamaları eksik.

3. Yönetim Modeli ve Karar Alma Yapısı	Belirli İlkeler Çerçevesinde Yönetim + Yerel Katılım	Uygulanan Model: Kurucu liderlik (Mehmet Taşdiken) + yerel yönetim desteği (Mehmet Çiğdem) + köy rehberi (Mustafa Akyüz). Katılımcılık Düzeyi: Orta – yerel halk imece usulü katkı sağlamakta, etkinliklerde ev sahipliği yapmakta.
4. Büyüklük ve Nüfus Yoğunluğu	Orta Ölçekli + Dönemsel Nüfus	Yaklaşık Nüfus: Daimî ve dönemsel nüfus sayısı değişmektedir, ancak sanatçı ve ziyaretçi yoğunluğu yüksek. Fiziki Alan: Toplam ≈ 70 bin m ² Genişleme Potansiyeli: Var – Tasarım Akademisi projesi ve yeni atölye alanları planlanmaktadır.
5. Yasal Statü ve Hukuki Çerçeve	Dernek/Vakıf Statüsünde	Mevcut Yasal Durum: “Sonsuz Şükran Derneği” adıyla resmi tüzel kişilik (Dernek). Mevzuat İhtiyacı / Problemler: Yasal tanım eksikliği nedeniyle resmi sınıflandırma yapılamıyor.

Tablo 6.5.1: Sonsuz Şükran Köyü Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Sonsuz Şükran Köyü, ekoköy tanımının ekolojik ve ekonomik boyutlarında sınırlı uygulamalara sahip olsa da sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ve topluluk temelli yaşam modeli açısından güçlü bir örnek sunmaktadır. Bu yerleşim, kültür-sanat odaklı toplulukların da ekoköy sınıflandırma sistemleriyle analiz edilebileceğini göstererek, metodun esnekliğini ve farklı alanlara uyarlanabilirliğini kanıtlamaktadır. Bu durum, ekoköy ilkelerinin yalnızca çevresel ve tarımsal odaklı yerleşimlerle sınırlı olmadığını, kültürel ve sanatsal bağlamda da uygulanabileceğini ortaya koymaktadır.

6.6. Ek Tasarım Çalışmasına İlişkin Açıklamalar

Bu çalışma kapsamında, Beyşehir ilçesinde önerilen ekoköy modeli için Autodesk Revit yazılımı kullanılarak mimari planlar, vaziyet planı ve konut tipleri geliştirilmiş; ayrıca Autodesk Insight modülü aracılığıyla enerji performansı ve karbon ayak izi analizleri gerçekleştirilmiştir. Tasarım alanına ilişkin görseller, işlev şemaları, konut planları ve analiz çıktıları EK-3’te detaylı olarak sunulmaktadır.

Bu ek çalışma, araştırmanın ana odağı olan ekoköy sınıflandırma modeli ve alan çalışmasının yanı sıra, belirlenen kriterlerin sahaya uyarlanabilirliğini test eden tamamlayıcı bir bölüm niteliğindedir. Tasarım süreci; alan seçimi, yerleşim organizasyonu, enerji-su-atık yönetimi, mimari tasarım, peyzaj düzenlemesi ve topluluk yapısı gibi temel bileşenler üzerinden şekillendirilmiştir.

Başlıca tasarım ilkeleri şu şekilde özetlenebilir:

- **Alan Seçimi:** Yerel iklim ve arazi koşulları, su kaynakları, biyoçeşitlilik potansiyeli, ulaşım imkânları ve sürdürülebilir enerji kaynaklarına erişim göz önünde bulundurulmuştur.
- **Yerleşim Organizasyonu:** Konut alanları, tarım bölgeleri, sosyal tesisler ve yeşil alanlar dengeli biçimde yerleştirilmiş; yaya ve bisiklet yolları ile düşük karbonlu ulaşım desteklenmiştir.
- **Enerji ve Su Yönetimi:** Güneş panelleri, yağmur suyu hasadı, gri su geri dönüşümü ve pasif iklimlendirme teknikleri entegre edilmiştir.
- **Mimari Tasarım:** Yerel malzemeler ve geleneksel inşa teknikleri, modern sürdürülebilirlik kriterleri ile harmanlanmıştır.
- **Peyzaj ve Tarım:** Yerel bitki örtüsü korunmuş, permakültür ve organik tarım alanları planlanmıştır.
- **Topluluk Yapısı:** Ortak kullanım alanları, eğitim ve kültürel etkinlik alanları ile sosyal etkileşim teşvik edilmiştir.

Bu tasarım çalışmasının amacı, literatürde belirlenen sürdürülebilir ekoköy kriterlerini sahaya uyarlamak, BIM tabanlı dijital modelleme ile performans analizleri yapmak ve Türkiye’de ekoköy planlamasında veri temelli yöntemlerin uygulanabilirliğini göstermek olmuştur.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bulunduğumuz dönemde, sürdürülebilirlik yalnızca çevresel değil, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik bir zorunluluk haline gelmiştir. Doğal kaynakların korunması, toplumsal refahın artırılması ve gelecek nesillere yaşanabilir bir çevre bırakılması, ekolojik yerleşimlerin önemini giderek artırmaktadır. Bu bağlamda, ekoköyler; yenilenebilir enerji kullanımı, organik tarım, atık geri dönüşümü, topluluk katılımı ve kültürel sürekliliğe dayalı yaşam biçimleriyle sürdürülebilir kalkınmanın pratik uygulama alanları olarak öne çıkmaktadır.

Bu araştırma, ekoköy kavramını kuramsal çerçevede ele alarak Türkiye’deki mevcut durumunu ortaya koymak ve yerel ölçekte uygulanabilir model önerileri geliştirmek amacıyla yürütülmüştür. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı temel alınmış; literatür taraması, uluslararası (20), ulusal (26) ve yeni yaklaşım (4) ekoköy örneğinin incelenmesi, sınıflandırma modeli geliştirilmesi ve alan çalışması uygulaması adımlar halinde gerçekleştirilmiştir.

Literatür incelemesi kapsamında, ekoköylerin tanımı, tarihsel gelişimi, temel özellikleri, yasal çerçevesi, yaygınlık durumu ve önemi belirlenmiştir. Bu süreçte özellikle Türkiye özelinde mevzuat eksiklikleri ayrı bir başlık altında değerlendirilmiştir. Ayrıca uluslararası kriterlerin Türkiye koşullarına doğrudan uyarlanmasında yaşanan güçlükler, kavramsal belirsizlikler ve uygulamadaki çeşitlilik de tespit edilmiştir.

Elde edilen veriler ışığında, ekolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel boyutları kapsayan özgün bir ekoköy sınıflandırma modeli geliştirilmiştir. Bu model, yalnızca mevcut ekoköyleri değerlendirmekle sınırlı kalmayıp, ekoköy olma potansiyeline sahip yerleşimlerin güçlü yönlerini ve eksikliklerini ortaya koyacak şekilde tasarlanmıştır. Böylece hem kavramsal netlik sağlanmış hem de ulusal düzeyde uygulanabilir, pratik bir değerlendirme aracı ortaya konulmuştur. Modelin uygulanabilirliğini test etmek amacıyla, Konya’da yer alan Sonsuz Şükran Köyü alan çalışması olarak seçilmiştir. Köyün mevcut durumu; yerinde gözlemler, üç katılımcı ile yapılan görüşmeler ve doküman incelemeleri aracılığıyla analiz edilmiştir. Elde edilen veriler, saha kapsamında geliştirilen ve ulusal/uluslararası ekoköy örneklerinden uyarlanan “Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu” aracılığıyla sistematik olarak değerlendirilmiştir. Bu süreçte köy, “ekoköy” tanımını tam olarak karşılamasa da form üzerinden sınıflandırma ölçütleri test edilmiş; güçlü ve zayıf yönleri belirlenmiştir.

Alan çalışmasında elde edilen bulgular, ekolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ölçütler ayrı ayrı puanlanarak Çok Kriterli Karar Analizi (ÇKKA) yöntemiyle analiz edilmiştir. Böylece Sonsuz Şükran Köyü, geliştirilen sınıflandırma modeline dahil edilerek sınıflandırılmıştır. Çıkan sonuçlara göre köy, ekoköy olma potansiyeline sahip olmakla birlikte belirli eksiklikler

barındırmaktadır. Bu durum, geliştirilen modelin yalnızca mevcut ekoköyleri ayırt etmekle kalmayıp, dönüşüm potansiyeli olan kırsal yerleşimlerin de eksikliklerini ortaya koyabilecek işlevsel bir araç olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, Sonsuz Şükran Köyü'nün gelecekte ekolojik altyapıların geliştirilmesi, topluluk yapısının kurumsallaşması ve sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin artması halinde ekoköy modeline daha fazla yaklaşabileceği öngörülmektedir. Özellikle geleneksel kerpiç mimarisinin korunarak ekolojik teknolojilerle desteklenmesi, köyün hem kültürel mirasın yaşatılması hem de sürdürülebilirlik açısından örnek bir dönüşüm alanı olmasına katkı sağlayabilir.

Bu tez, ekoköy kavramına ilişkin kuramsal çerçeveye katkı sunmanın yanı sıra, Türkiye’de uygulanabilir politika ve planlama araçları geliştirmesi bakımından özgün değer taşımaktadır.

Özgün Katkı	Açıklama
Kapsamlı Ekoköy Derlemesi	Dünya (25), Türkiye (25) ve yeni yaklaşım (3) olmak üzere toplam 50’den fazla ekoköy örneği sistematik biçimde incelenmiş, literatürde dağınık halde bulunan veriler bütüncül ve karşılaştırılabilir bir tabloya dönüştürülmüştür.
Sınıflandırma Modeli	Ekolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ölçütleri bütüncül biçimde içeren, Türkiye’ye uyarlanmış özgün bir ekoköy sınıflandırma modeli geliştirilmiştir.
Ekoköy Ön Değerlendirme ve Tanıma Formu	Ulusal ve uluslararası örneklerden uyarlanarak geliştirilen form, alan çalışmasında uygulanmış ve ekoköy olma potansiyeli taşıyan yerleşimlerin değerlendirilmesi için pratik bir araç sunmuştur.
Alan Çalışması (Sonsuz Şükran Köyü)	Yerinde gözlem, katılımcı görüşmeleri ve doküman incelemeleriyle analiz edilen örnek, geliştirilen modelin sahadaki uygulanabilirliğini göstermiştir.
BIM Entegrasyonu ile Ekoköy Tasarımı	Ekoköy tasarımı sürecinde BIM (Building Information Modeling) araçları kullanılarak dijital modelleme yapılmış, sürdürülebilirlik ve enerji analizlerinde dijital araçların ekoköy planlamasına katkısı ortaya konulmuştur. <i>(Ayrıntılar Ek-3’te sunulmuştur).</i>
Mevzuat Önerisi	Türkiye’de ekoköy kavramına ilişkin mevcut boşluğu gidermek amacıyla, tanım, sertifikasyon ve denetim süreçlerini kapsayan bilimsel temelli bir “Ekoköy Yönetmeliği” taslağı önerilmiştir.

Türkiye’nin Ekoköy Potansiyeline Katkı	Çalışma, Türkiye’de ekoköylerin sürdürülebilir kırsal kalkınmaya katkı sunabilecek potansiyelini ortaya koymuş; uluslararası örneklerle kıyaslanabilir bir değerlendirme sistemi geliştirmiştir.
---	--

Tablo 7.1: Araştırmanın Özgün Katkıları (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Yukarıda Tablo 7.1’de özetlenen özgün katkılar, tez kapsamında geliştirilen yöntemsel ve uygulamalı yaklaşımların somut çıktılarıyla desteklenmektedir. Bu çalışmada Bölüm 5.4’te sunulan “Ekoköy Yönetmeliği” taslağı, yalnızca kavramsal netlik sağlamakla kalmayıp, uygulama açısından da kritik önemdedir. Bu kapsamda;

- ekoköy tanımının yasal çerçevede sabitlenmesi,
- sertifikasyon ve denetim süreçlerinin şeffaf ve bilimsel kriterlere bağlanması,
- arazi tahsisi, vergi indirimi ve teşvik mekanizmalarının düzenlenmesi önerilmektedir.

Böylece Türkiye’de ekoköy kavramının suistimal edilmesinin önüne geçilerek, gerçek anlamda sürdürülebilirlik odaklı projelerin yaygınlaşması sağlanabilecektir. Ayrıca, çalışma kapsamında gerçekleştirilen BIM entegrasyonu ekolojik yerleşimlerin dijital ortamda planlanması ve görselleştirilmesine yönelik özgün bir katkı sunmuştur. Bu entegrasyon sonucunda elde edilen görsel ve teknik çıktılar, Ek-3’te ayrıntılı biçimde sunulmuş olup, ekoköy planlamasında dijital araçların rolüne ilişkin önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Araştırma sürecinde karşılaşılan çeşitli güçlükler de olmuştur. Bu güçlüklerin belirlenmesi ve çözüm önerileri geliştirilmesi, gelecekte ekoköy çalışmalarının daha sağlıklı yürütülmesi açısından önemlidir. Tablo 7.2’de araştırma kapsamında karşılaşılan başlıca zorluklar ve bunlara yönelik çözüm önerileri sunulmaktadır.

Karşılaşılan Zorluklar	Çözüm Önerileri
Veri eksikliği ve doğrulama güçlüğü: Ekoköylerin enerji, su, atık yönetimi veya topluluk yapısına ilişkin verilerinin sınırlı, dağınık ya da güncel olmaması; verilerin güvenilirliğinin sağlanmasında zorluk yaşanması.	Yerleşimlerde düzenli veri toplama ve paylaşım mekanizmalarının kurulması; bağımsız denetim ekipleri aracılığıyla periyodik raporlama yapılması; verilerin açık erişimli platformlarda standartlaştırılarak paylaşılması.
Uluslararası kriterlerin yerel bağlama uyum sorunu: İklimsel, ekonomik ve	Uluslararası kriterlerin bölgesel iklim, sosyo-ekonomik yapı ve kültürel özelliklere göre

mevzuat farklılıkları nedeniyle bazı kriterlerin Türkiye koşullarına doğrudan uygulanamaması.	uyarlanması; yerel paydaşların katılımıyla esnek ve uyarlanabilir kriter setlerinin geliştirilmesi.
Sosyal ve kültürel kriterlerde öznellik riski: Topluluk katılımı, kültürel süreklilik ve sosyal uyum gibi alanlarda değerlendirmenin gözlemci yorumuna bağlı kalması.	Standart ölçüm yöntemlerinin geliştirilmesi; anket, odak grup görüşmesi, katılımcı gözlem gibi çoklu veri toplama tekniklerinin birlikte kullanılması; bağımsız akademik denetim süreçlerinin uygulanması.
Yüksek zaman, bütçe ve uzmanlık gereksinimi: Saha ziyaretleri, teknik ölçümler ve analizlerin maliyetli olması; çok disiplinli uzmanlık gerektirmesi.	Yerel yönetimler, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yaparak maliyetlerin paylaşılması; gönüllü uzman ağlarının oluşturulması, dijital izleme ve uzaktan veri toplama yöntemlerinin geliştirilmesi.
Mevzuat eksikliği: Türkiye’de ekoköy tanımı ve standartlarının yasal olarak tanımlanmamış olması; bu nedenle kavramsal belirsizlik ve uygulamada farklılıkların oluşması.	Bilimsel temelli bir “Ekoköy Yönetmeliği” hazırlanması; tanım, kriter, sertifikasyon ve denetim süreçlerinin yasal güvenceye alınması; mevzuatın kırsal kalkınma ve sürdürülebilirlik politikalarıyla uyumlu hale getirilmesi.
Rant amaçlı kullanım riski: “Ekoköy” adı altında sürdürülebilirlikten uzak, ticari odaklı projelerin geliştirilmesi; kavramın içinin boşaltılması.	Arazi kullanım planlarında koruma öncelikli yaklaşım benimsenmesi; sertifikasyon sistemine dayalı proje onay mekanizmalarının zorunlu hale getirilmesi; kamu yararını önceleyen denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi.

Tablo 7.2: Ekoköy Sınıflandırma Modeli Uygulamasında Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Önerileri (Yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Sonuç olarak bu çalışma, Türkiye’de ekoköy kavramına ilişkin kavramsal netliği artırmakta, yasal boşlukları görünür kılmakta ve sınıflandırma modeli aracılığıyla sistematik bir değerlendirme çerçevesi sunmaktadır. Ayrıca, uluslararası ve ulusal örneklerin karşılaştırmalı analizi ile birlikte Konya’da gerçekleştirilen Sonsuz Şükran Köyü alan çalışması, araştırmaya özgün bir katkı sağlamaktadır.

Bu bağlamda öneriler şu şekilde sıralanabilir:

- Bilimsel temelli bir “Ekoköy Yönetmeliği” hazırlanmalı, tanım, kriter, sertifikasyon ve denetim süreçleri yasal güvenceye alınmalıdır.
- Uluslararası kriterler, Türkiye’nin iklim, sosyo-ekonomik ve kültürel bağlamına uyarlanmalı; esnek kriter setleri geliştirilmelidir.
- Yerleşimlerde düzenli veri toplama ve paylaşım mekanizmaları kurulmalı; bağımsız denetim ekipleriyle periyodik raporlama yapılmalıdır.
- Yerel yönetimler, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birlikleri güçlendirilmeli; maliyet paylaşımı ve gönüllü uzman ağları desteklenmelidir.
- BIM gibi dijital araçlar, sürdürülebilirlik ve enerji analizlerinde destekleyici unsur olarak daha yaygın kullanılmalıdır.

Genel olarak, bu araştırma yalnızca ekoköylerin mevcut durumunu tanımlamakla kalmamış, aynı zamanda geleceğe dönük sürdürülebilir kırsal yerleşim politikaları için yol gösterici öneriler geliştirmiştir. Çalışma hem akademik literatüre katkı sağlamakta hem de uygulayıcılar, yerel yönetimler ve politika yapıcılar için pratik bir rehber niteliği taşımaktadır. Bu bağlamda geliştirilen sınıflandırma modeli, yalnızca mevcut yerleşimlerin dönüşümüne değil, aynı zamanda yeni kurulacak ekolojik yerleşimlerin tasarımına da rehberlik edecek bilimsel ve uygulanabilir bir araç olarak öne çıkmaktadır. Sonuç itibarıyla, ekoköyler gelecekte yalnızca alternatif yaşam biçimleri değil, aynı zamanda Türkiye’nin kırsal kalkınma vizyonu, iklim kriziyle mücadele, toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi ve kültürel mirasın korunması açısından da stratejik bir rol üstlenebilecektir.

KAYNAKLAR

- Abacıgil, T. Ö., Varlı, S. V., & Tezcan, S. (2012). FAUNISTIC STUDIES ON STAPHYLININAE (COLEOPTERA: STAPHYLINIDAE) IN KAZDAĞLARI (BALIKESİR PROVINCE) IN TURKE. *Munis Entomology & Zoology*, 8(1), 415-433.
- Adalilar, S. N., Alkibay, S., & Eser, Z. (2015). Ecovillages as a Destination and a Study of Consumer Approaches to Ecovillages. *Procedia Economics and Finance*, 23, 539-546. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)00561-4](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)00561-4)
- Agheyeve, N., & Bogenç, Ç. (2022). *Mimaride Ekolojik Yaklaşımlar* (B. Bekci, Ed.). İksad Yayınevi. www.iksadyayinevi.com
- Aldossary, N. A. (2024). Optimal urban sustainable design for residential village in Al-Baha region: application five roles strategies. *Journal of Umm Al-Qura University for Engineering and Architecture*, 15(2), 162-173. <https://doi.org/10.1007/s43995-024-00049-1>
- Ali, R. F., Ramdini, R., El Hawwary, A., Abo Samra, F., Hossam, D., El Hussiny, B., Helal, H. H., Abd El Aziz, T. H., Abd El Aziz, N. S., Mohamed Gouda, Y., Mohamed Ghanem, Y., & Hussien, Z. K. (2024). Malacofauna Report of SEKEM Desert Farm in Bahariya Oasis, Egypt. *Annals of Arid Zone*, 63(2), 161-170. <https://doi.org/10.56093/aaz.v63i2.141661>
- Amar, S. (2024). Habiter en écovillage, une [éco]utopie du xxie siècle ? *Cahiers de la recherche architecturale, urbaine et paysagère*. <https://doi.org/10.4000/12qnj>
- Amaratunga, K. M. (2003). *Participation towards effective community development at the village level in Sri Lanka : the Sarvodaya way*.
- Armijos Arcos, F. M., Sáez Paguay, A. M., Beltrán Dávalos, A. A., & Figueroa Jara, N. L. (2023). Perspectivas para la aplicación de la permacultura en los páramos altoandinos. *LATAM Revista Latinoamericana de Ciencias Sociales y Humanidades*, 4(2). <https://doi.org/10.56712/latam.v4i2.989>
- Arslan, H. D. (2021). Konya Sonsuz Şükran Köyü Konutlarının Ekolojik Yönden İncelenmesi. İçinde *MİMARLIK, PLANLAMA ve TASARIM ALANINDA AKADEMİK ÇALIŞMALAR* (ss. 181-200). Duvar Yayınları. www.duvar yayinlari.com
- Asımgil, B. (2017). XVI. Yüzyıldan Günümüze Eko-Köylerin Tanımlama Yaklaşımlarına Göre Karakteristik Özelliklerinin Saptanması. *Trakya University Journal of Engineering Sciences*, 18(2), 95-111.
- Ateş Can, S., & Kurtoğlu, D. (2017). Sürdürülebilir Mimari Kapsamında Geliştirilen Teknoloji ve Ürünler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Yalvaç Akademi Dergisi*, 2(2), 22-31.

- Audah, K. A., Permana, T., Bhatara, A., & Anisa, A. S. (2023). PEMBERDAYAAN MASYARAKAT PESISIR UTARA KABUPATEN TANGERANG MELALUI EKO WISATA MANGROVE. *Prosiding Konferensi Nasional Pengabdian Kepada Masyarakat dan Corporate Social Responsibility (PKM-CSR)*, 6, 1-7. <https://doi.org/10.37695/pkmsr.v6i0.2039>
- Aydın, H. (2023). Eko-İnovasyon Kavramı ve Boyutları. İçinde *Sosyal Bilimlerde Yeşil Yaklaşımlar: Dijitalleşme ve Enerji*. Özgür Yayınları. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub374.c1533>
- Aydoğan, S., & Akşit, Ş. F. (2024). Embracing the slow life: Assessing the performance of Turkey's slow cities in promoting sustainable urban resilience. *Journal of Design for Resilience in Architecture and Planning*, 5((Special Issue)), 31-43. <https://doi.org/10.47818/DRArch.2024.v5si148>
- Bang, J. M. (2005). *Ecovillages: A Practical Guide to Sustainable Communities*. New Society.
- Barani, S., Alibeygi, A. H., & Papzan, A. (2018). A framework to identify and develop potential ecovillages: Meta-analysis from the studies of world's ecovillages. *Sustainable Cities and Society*, 43, 275-289. <https://doi.org/10.1016/J.SCS.2018.08.036>
- Barton, H., Grant, M., & Guise, R. (2003). *Shaping Neighbourhoods: A Guide for Health, Sustainability and Vitality*. Spon.
- Bartu, K. E. (2020). *Kırsal Yerleşmeler ve Eko-Köyler Arasındaki Etkileşimin Sürdürülebilirlik Bağlamında Değerlendirilmesi: Çanakkale Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Bekele, M. T., & Atakara, C. (2023). Residential Building Energy Conservation in Mediterranean Climate Zone by Integrating Passive Solar and Energy Efficiency Design Strategies. *Buildings*, 13(4), 1073. <https://doi.org/10.3390/buildings13041073>
- Beyşehir Ticaret Odası Beyşehir İlçe Raporu*. (2018).
- Beyzataş, S. H. (2012). *Mimari Tasarımda Ekolojik Bağlamda Biçim ve Doğa İlişkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Blewitt, J. (2012). *Understanding Sustainable Development*. Routledge.
- Bocco, A., Martina, G., & Pollini, S. (2019). *The Environmental Impact of Sieben Linden Ecovillage* (C. 1).
- Bodoga, A., Nistorac, A., Loghin, M. C., & Isopescu, D. N. (2024). Environmental Impact of Footwear Using Life Cycle Assessment—Case Study of Professional Footwear. *Sustainability*, 16(14), 6094. <https://doi.org/10.3390/su16146094>

- Bouček, T., Landa, M., & Soukup, P. (2022). DEVELOPING A VIRTUAL OPEN-AIR MUSEUM OF VERNACULAR ARCHITECTURE. *Stavební obzor - Civil Engineering Journal*, 31(4), 548-560. <https://doi.org/10.14311/CEJ.2022.04.0041>
- Boyras, Z., & Bostancı, M. S. (2015). Birecik Barajı Sonrası Yer Değiştiren Eski Halfeti'nin (Şanlıurfa) Turizm Potansiyali. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 7(3), 53-77.
- Bozkaya, Ş. (2019). Sürdürülebilir Kalkınma Kapsamında Çevre Zirveleri. *Route Educational and Social Science Journal*, 6(45), 934-950. <https://doi.org/10.17121/ressjournal.2354>
- Bradecki, T., Uherek-Bradecka, B., Tofiluk, A., Laar, M., & Natanian, J. (2024). Towards Sustainable Education by Design: Evaluating Pro-Ecological Architectural Solutions in Centers for Environmental Education. *Sustainability*, 16(12), 5053. <https://doi.org/10.3390/su16125053>
- Briggs, K. M., Dijkstra, T. A., & Glendinning, S. (2022). Assessing the Deterioration of Ageing Infrastructure Earthworks. *GEOSTRATA Magazine*, 26(4), 26-33. <https://doi.org/10.1061/geosek.0000430>
- Brombin, A. (2015). Faces of sustainability in Italian ecovillages: food as 'contact zone'. *International Journal of Consumer Studies*, 39(5), 468-477. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12225>
- Brombin, A. (2019). The Ecovillage Movement: New Ways to Experience Nature. *Environmental Values*, 28(2), 191-210. <https://doi.org/10.3197/096327119X15515267418520>
- Bulacu, C. (2022). IZOMIN – Ecological solution for sustainable constructions. *Annals of Civil and Environmental Engineering*, 6(1), 050-052. <https://doi.org/10.29328/journal.acee.1001040>
- Bulle, C., Margni, M., Patouillard, L., Boulay, A.-M., Bourgault, G., De Bruille, V., Cao, V., Hauschild, M., Henderson, A., Humbert, S., Kashef-Haghighi, S., Kounina, A., Laurent, A., Levasseur, A., Liard, G., Rosenbaum, R. K., Roy, P.-O., Shaked, S., Fantke, P., & Joliet, O. (2019). IMPACT World+: a globally regionalized life cycle impact assessment method. *The International Journal of Life Cycle Assessment*, 24(9), 1653-1674. <https://doi.org/10.1007/s11367-019-01583-0>
- Buyukkamaci, N., & Alkan, H. S. (2013). Public acceptance potential for reuse applications in Turkey. *Resources, Conservation and Recycling*, 80, 32-35. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2013.08.001>
- Canan, F., Kobya, H. B., Aköz, A. B., & Temizci, A. (2020). Vernaküler ve Çağdaş Mimarlık Örneklerinin Sürdürülebilirlik Bağlamında Karşılaştırmalı Analizi: Antalya Kaleiçi ve Deniz Mahallesi Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 24(2), 256-266. <https://doi.org/10.19113/sdufenbed.651622>

- Carson, R. (2002). *Sessiz Bahar* (H. Mifflin, Ed.).
- Casey, K., Lichrou, M., & O'Malley, L. (2020). Prefiguring sustainable living: an ecovillage story. *Journal of Marketing Management*, 36(17-18), 1658-1679. <https://doi.org/10.1080/0267257X.2020.1801800>
- Cerratto-Pargman, T., Pargman, D., & Nardi, B. (2016). The Internet at the eco-village: Performing sustainability in the twenty-first century. *First Monday*. <https://doi.org/10.5210/fm.v21i5.6637>
- Ceylan, E. N., & Tülbentçi, T. (2020). Example of an ecotourism farm in the context of sustainability: Pastoral valley ecological life farm. *International Journal of ADVANCED AND APPLIED SCIENCES*, 7(6), 116-132. <https://doi.org/10.21833/ijaas.2020.06.015>
- Chapin, F. S., Torn, M. S., & Tateno, M. (1996). Principles of Ecosystem Sustainability. *The American Naturalist*, 148(6), 1016-1037. <https://doi.org/10.1086/285969>
- Chen, Q. (2023). Sustainable Community Transformation and Planning Based on Community Layout and Low Impact Development Concept. *Highlights in Science, Engineering and Technology*, 75, 156-161. <https://doi.org/10.54097/8tb8nb31>
- Chipade, A. M., Vispute, P. P., Sonawane, S. K., Sasane, N. B., Jadhav, M., & Nerlekar, T. (2025). Construction Materials for Sustainable Environment in Residential Buildings. *Journal of Mines, Metals and Fuels*, 173-188. <https://doi.org/10.18311/jmmf/2025/46248>
- Chitewere, T., & Taylor, D. E. (2010). *Sustainable living and community building in Ecovillage at Ithaca: The challenges of incorporating social justice concerns into the practices of an ecological cohousing community* (ss. 141-176). [https://doi.org/10.1108/S0196-1152\(2010\)0000018007](https://doi.org/10.1108/S0196-1152(2010)0000018007)
- Choi, J.-S. (2008). Characteristics of Community Life in Foreign Intentional Communities Focus on the Differences between Ecovillage and Cohousing. *International journal of human ecology*, 9(2), 93-105.
- Cohen, S. R. (2017). *Ecovillages as models for sustainable urban neighborhoods : design guidelines and methods for understanding, analyzing and designing sustainable communities* [M.C.P., Massachusetts Institute of Technology]. <http://hdl.handle.net/1721.1/111380>
- Commission on Environment, W. (1987). *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*.
- Cordero, A. S., Melgar, S. G., & Márquez, J. M. A. (2019). Green Building Rating Systems and the New Framework Level(s): A Critical Review of Sustainability Certification within Europe. *Energies*, 13(1), 66. <https://doi.org/10.3390/en13010066>
- Crockett, L. (2016, Ağustos 31). *Innovative Self-Sustaining Village Model Could Be the Future of Semi-Urban Living*. <https://www.archdaily.com/794167/innovative-self->

- sustaining-village-model-could-be-the-future-of-semi-urban-living.
<https://www.archdaily.com/794167/innovative-self-sustaining-village-model-could-be-the-future-of-semi-urban-living>
- Çınar, M. U., Cinar, K., & Kose, T. (2024). Women and the economic field: cooperatives and capital in Turkey. *Journal of Gender Studies*, 1-19.
<https://doi.org/10.1080/09589236.2024.2374748>
- Çoban, A., Kaya, L. G., & Uzunay, B. H. (2024). Konya İlinde Bulunan Sonsuz Şükran Köyü'nün Ekolojik Kriterler Kapsamında Değerlendirilmesi*. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, 20(2), 287-308.
<https://doi.org/10.58816/duzceod.1528099>
- Dalal, Y. M., Raja, D. R. K., & Ashwin Kumar, U. (2023). Eco Park: A Low-Cost and Sustainable Approach for Smart Parking Systems. *2023 World Conference on Communication & Computing (WCONF)*, 1-6.
<https://doi.org/10.1109/WCONF58270.2023.10235241>
- Dalkıran, G. B. (2017). *The Support of Women Work within Cooperative Enterprises: Sample of Turkey*. . 6(3), 1-11. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/345624>
- Darwin Damanik, Murniati Tobing, Elidawaty Purba, Pawan D Panjaitan, Bagudek Tumanggor, Pinondang Nainggolan, Fariaman Purba, Taufik Parinduri, Johannes WP Purba, & Anggiat Sinurat. (2022). PELATIHAN EKONOMI KREATIF DI ECOVILLAGE SILIMALOMBU KABUPATEN SAMOSIR. *JURNAL PENGABDIAN MASYARAKAT INDONESIA*, 1(2), 54-59. <https://doi.org/10.55606/jpmi.v1i2.220>
- Dasmann, R. F., Milton, J., & Freeman, P. H. (1973). *Ecological Principles for Economic Development*. London, John Wiley & Sons Ltd.
- Dawson, J. (2006). *Ecovillages: New Frontiers for Sustainability*. Green Books.
- de Moura Leite, F. B. V., Bertolo, L. S., & Santos, R. F. (2016). Practices and perceptions on water resource sustainability in ecovillages. *Water Resources Research*, 52(8), 6004-6017. <https://doi.org/10.1002/2015WR018117>
- Deng, X., Ye, R., Liu, X., & Han, G. (2018). Architectural Planning and Design Based on the Protection, Development of Rural Folk Custom Ecotourism. *Open House International*, 43(1), 88-92. <https://doi.org/10.1108/OHI-01-2018-B0018>
- Dias, M. A., Loureiro, C. F. B., Chevitarese, L., & Souza, C. D. M. E. (2017). THE MEANING AND RELEVANCE OF ECOVILLAGES FOR THE CONSTRUCTION OF SUSTAINABLE SOCIETAL ALTERNATIVES. *Ambiente & Sociedade*, 20(3), 79-96.
<https://doi.org/10.1590/1809-4422asoc0083v2032017>
- Dinç, A. (2020). HÜYÜK. <https://www.konyapedia.com/makale/2602/huyuk>.

- Doğan, E. Ş. (2016). Alternatif yaşam sistemi: Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği ve Gıda Ormanı. *Gaia Dergi*.
- Doğru, E. (2023). *Türkiye’de Ekoköyler ve Ekoçiftlikler*. İksad Yayınları. www.iksadyayinevi.com
- Doğru, E., & Koçak, E. (2023). Küresel Ekoköy Ağı (GEN-Global Ecovillage Network): Genel Bir Bakış. İçinde M. Bulut (Ed.), *Sosyal Bilimlerde Güncel Tartışmalar 14* (C. 1, ss. 442-451). BİDGE Yayınları.
- Doğu Yavaşlı, D., Masek, J. G., & Franks, S. (2013). Muğla İlinde 2000-2010 Yılları Arasındaki Orman Bozunum ve Geri Kazanımının Landsat Görüntüleri İle İzlenmesi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 22(2), 91-106.
- East, M. (2018). Current thinking on sustainable human habitat: the Findhorn Ecovillage case. *Ecocycles*, 4(1), 68-72. <https://doi.org/10.19040/ecocycles.v4i1.107>
- Ehrlich, J., Leifer, L., & Ford, C. (2015). *RegenVillages – Integrated village designs for thriving regenerative communities*. chrome-extension://efaidnbmninnibpcapjpcglclefindmkaj/https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/622766_Ehrlich_Integrated%20village%20designs%20for%20thriving%20regenerative%20communities.pdf
- Ekinci, D. (2024). SEFERİHİSAR AS A CITTASLOW. *EPRA International Journal of Multidisciplinary Research (IJMR)*, 446-451. <https://doi.org/10.36713/epra17500>
- Eleftheriadis, I., & Anagnostopoulou, E. (2024). Developing a Tool for Calculating the Carbon Footprint in SMEs. *Sustainability*, 16(5), 1905. <https://doi.org/10.3390/su16051905>
- Ercek, M., & Soydemir, C. O. (2020). Discursive struggles over the Turkish agricultural cooperative field: liberal vs etatist frames during the early republican era, 1930-1933. *Pressacademia*, 7(1), 1-12. <https://doi.org/10.17261/Pressacademia.2020.1183>
- Erdede, S. B., & Bektaş, S. (2018, Aralık). Türkiye İçin Yeşil Bina Sertifika Sistemi Gerekliliği. *2nd International Symposium on Innovative Approaches in Scientific Studies*.
- Esteves, A. (2017). “Commoning” at the borderland: ecovillage development, socio-economic segregation and institutional mediation in southwestern Alentejo, Portugal. *Journal of Political Ecology*, 24(1). <https://doi.org/10.2458/v24i1.20978>
- Eşitti, B. (2023). The relationships between sustainable rural development and agro-tourism: examples from Türkiye. *Economic growth in the conditions of globalization, Vol. I*, 231-239. <https://doi.org/10.36004/nier.cecg.II.2023.17.11>
- Falk, C. (2020). Vernacular Architecture. İçinde *Architecture, Planning, and Preservation*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/obo/9780190922467-0017>
- Fellowship for Intentional Community. (2005). *Fellowship for Intentional Community*.

- Friðriksdóttir, H. (2013). *Using change management methods in implementing a new household waste management system in Sólheimar ecovillage : a case study*.
- Frost, D. (2022). Sharing and Collaboration in European Ecovillages: Breadth, Enablers and Limitations. İçinde *Ethnographies of Collaborative Economies across Europe: Understanding Sharing and Caring* (ss. 31-50). Ubiquity Press.
<https://doi.org/10.5334/bct.c>
- Gausset, Q., & Jensen, P. D. (2024). Living sustainably in a Danish eco-community: how social and physical infrastructures affect carbon footprints. *npj Climate Action*, 3(1), 33.
<https://doi.org/10.1038/s44168-024-00113-5>
- GEN. (2025). *Global Ecovillage Network*. <https://ecovillage.org/>.
- Gerace, M. (2019). The environmental impact of the Sieben Linden buildings. İçinde *The Environmental Impact of Sieben Linden Ecovillage* (ss. 55-74). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780429032349-4>
- Gilman, R. (1991). *The Eco-village Challenge*. Living Together.
- Girgin, G. K., & Uzun, A. (2022). BALIKESİR'DE BESLENME ALIŞKANLIKLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN VE ALGILARIN İNCELENMESİ. *International Journal of Geography and Geography Education*, 45, 219-238.
<https://doi.org/10.32003/igge.1017678>
- Global Ecovillage Network. (2014). *What is an Ecovillage?* . Global Ecovillage Network.
- Goell, E. (2015). Ecovillages: lessons for sustainable community. *Critical Policy Studies*, 9(1), 112-115. <https://doi.org/10.1080/19460171.2015.1005379>
- Gondal, I. A., Syed Athar, M., & Khurram, M. (2021). Role of passive design and alternative energy in building energy optimization. *Indoor and Built Environment*, 30(2), 278-289.
<https://doi.org/10.1177/1420326X19887486>
- Google Earth. (2025). *Google Earth*. <https://earth.google.com/web/>.
- Göktuğ, T. H., & Çakmak, B. (2021). Çekirdek Köylerin Eko-köy Kapsamında Değerlendirilmesi: Kuşadası ve Söke Ekoturizm Ağı Örneği. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi (MBUD)*. <https://doi.org/10.30785/mbud.940629>
- Gupta, R. (2024). Passive Solar Energy Building. *International Journal for Research in Applied Science and Engineering Technology*, 12(4), 2446-2450.
<https://doi.org/10.22214/ijraset.2024.60369>
- Güleryüz, M. (2013). *Bir ütopya hareketi olarak eko-köyler: Türkiye'deki örnekler üzerine bir inceleme*. TC. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ.

- Güzel, F., Nacak, E., Bilgi, E., & Kalın, V. (2020). Sustainable Tourism and The Roles of Tour Guides in Destinations: A Qualitative Case Study in Turkey. *Journal of Economy, Culture and Society*, 0(0), 0-0. <https://doi.org/10.26650/jecs2020-0015>
- Hafsah, H., Mustikasari, D., Lestari, T. R., Widodo, A. K. R., Agustiani, R. D., Riani, S., Mangkurat, R. S. B., & Ekawandani, N. (2024). WEBINAR SEBAGAI SARANA SOSIALISASI PENGOLAHAN LIMBAH ORGANIK MENJADI EKO-ENZIM. *Jurnal Abdi Insani*, 11(2), 1191-1198. <https://doi.org/10.29303/abdiinsani.v11i2.1490>
- Hall, R. (2015). The ecovillage experience as an evidence base for national wellbeing strategies. *Intellectual Economics*, 9(1), 30-42. <https://doi.org/10.1016/J.INTELE.2015.07.001>
- Hassan, A., & Wall, G. (2017). The Ecovillage. İçinde *Driving Agribusiness With Technology Innovations* (ss. 56-69). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-2107-5.ch004>
- Hearn, G. J., & Hunt, T. (2011). C2 Earthworks. *Geological Society, London, Engineering Geology Special Publications*, 24(1), 145-163. <https://doi.org/10.1144/EGSP24.11>
- Honey, M. (1999). *Ecotourism and Sustainable Development: Who Owns Paradise?* Island Press.
- Ian, M. (1969). *Design with Nature*. Natural History Press.
- Iriani, W. L., & Subiyantoro, H. (2023). Ecological Architectural Concepts of Museum Buildings in the Humid Tropics (Case Study: Museum Gunungapi Merapi). *ARSITEKTURA*, 21(1), 151. <https://doi.org/10.20961/arst.v21i1.70658>
- Issa, R. R. A., & Olbina, S. (2015). *Building Information Modeling* (R. R. A. Issa & S. Olbina, Ed.). American Society of Civil Engineers. <https://doi.org/10.1061/9780784413982>
- Iwuanyanwu, O., Gil-Ozoudeh, I., Okwandu, A. C., & Ike, C. S. (2024). Cultural and social dimensions of green architecture: Designing for sustainability and community well-being. *International Journal of Applied Research in Social Sciences*, 6(8), 1951-1968. <https://doi.org/10.51594/ijarss.v6i8.1477>
- Jackson, H. (1998). *What is an Ecovillage?*
- Jackson, H., Svensson, K., Gaia Trust, & Global Ecovillage Network. (2002). *Ecovillage Living: Restoring the Earth and Her People*. Green Books; in association with Gaia Trust; Distributed in the USA by Chelsea Green.
- Jackson, R. (2004). The Ecovillage Movement. *Permaculture Magazine*, 40.
- Jain, A., & K, A. B. (2024). ROLE OF GREEN BUILDINGS IN THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TIER-II CITIES IN INDIA. *Archives for Technical Sciences*, 2(31), 368-378. <https://doi.org/10.70102/afts.2024.1631.368>

- Jiang, Z., & Wang, F. (2022). Study on Environmental Art Design Based on Ecology Concept. *Journal of Sensors*, 2022, 1-8. <https://doi.org/10.1155/2022/8034930>
- Jie, T., Hussain, N. H. M., Othman, N., & Hamzah, H. (2024). The Ecological Wisdom and Spatial Form of Rural Settlements in China: A Systematic Review. *Civil Engineering and Architecture*, 12(5), 3376-3390. <https://doi.org/10.13189/cea.2024.120518>
- Johannessen, H., & Simonsen, B. (1998). Self-government at the Svanholm Collective — learning by doing. *International Journal of Leadership in Education*, 1(4), 357-377. <https://doi.org/10.1080/1360312980010403>
- Johnstone, C. (1987). Sarvodaya-Holism in Primary Health Care. *Holistic Medicine*, 2(1), 41-46. <https://doi.org/10.3109/13561828709046372>
- Kabir, N., Ali, R., Islam, A., Mathin, T. T., Sarker, M., Ahmed, M., & Abu Sayeed. (2024). Necessity of green construction for building sustainable environment. *World Journal of Advanced Engineering Technology and Sciences*, 13(2), 372-382. <https://doi.org/10.30574/wjaets.2024.13.2.0603>
- Kalaycı Arslan, A. (2014, Ocak 11). *Doğal yaşamın adresi: Ketenci Köyü*. <https://www.ozgurkocaeli.com.tr/haber/4492371/dogal-yasamin-adresi-ketenci-koyu>
- Kalinina, A. V., & Petrochenko, M. V. (2022). An integrated approach to the assessment of construction life cycles using software packages at the design stage. *Stroitel'stvo: nauka i obrazovanie [Construction: Science and Education]*, 12(1), 88-100. <https://doi.org/10.22227/2305-5502.2022.1.7>
- Kapoor, R. (2007). Auroville: A spiritual-social experiment in human unity and evolution. *Futures*, 39(5), 632-643. <https://doi.org/10.1016/j.futures.2006.10.009>
- Karaman, A. (2009). Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Eşikleri Bağlamında İstanbul Üzerine Notlar. *Tasarım + Kuram MSGSÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 8.
- Kareiva, P., & Kareiva, I. (2024). Ecology, Concept and Theories in. İçinde *Encyclopedia of Biodiversity* (ss. 63-71). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-822562-2.00159-6>
- Kayır, G. (2023). Characteristics of Village Institutes as a Teacher Training Model for Modernisation in the 100th Anniversary of the Republic of Turkey. *Kent Akademisi*. <https://doi.org/10.35674/kent.1346834>
- Kesavan, P. C., & Swaminathan, M. S. (2020). Bio-village as a model for bioeconomy. İçinde *Current Developments in Biotechnology and Bioengineering* (ss. 453-474). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-444-64309-4.00019-2>
- Kılıç, D., & İşcan, F. (2019). *Dünya'da ve Türkiye'de Ekolojik Köy Uygulamaları* (C. 17).
- Kim, J.-J., & Rigdon, B. (1998). *Sustainable Architecture Module: Introduction to Sustainable Design*. www.umich.edu/~nppcpub/

- Kim, S., Coffeen, R. C., & Sanguinetti, P. (2013). *Interoperability Building Information Modeling and acoustical analysis software - A demonstration of a performing arts hall design process*. 015136-015136. <https://doi.org/10.1121/1.4800300>
- Kirby, P. (2020). *Cloughjordan Ecovillage: Community-Led Transitioning to a Low-Carbon Future* (ss. 287-303). https://doi.org/10.1007/978-3-030-47587-1_16
- Konaklioğlu, E., & Atar, A. (2022). Slow Cities. İçinde *Encyclopedia of Tourism Management and Marketing* (ss. 99-102). Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781800377486.slow.cities>
- Konya Valiliği. (2025). *KONYA-HÖYÜK*. <http://www.konya.gov.tr/ilcelerimiz>.
- Krebs, J., & Bach, S. (2018). Permaculture—Scientific Evidence of Principles for the Agroecological Design of Farming Systems. *Sustainability*, 10(9), 3218. <https://doi.org/10.3390/su10093218>
- Kurtuluş, V. B., & Güçhan, N. Ş. (2024). A Critical Review on Conservation of Rural Architecture and Life in Turkey: Visions, Tools, and Organizations. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, 20, 186-214. <https://doi.org/10.46250/kulturder.1412856>
- Kuruoğlu, M., Çınar, H. S., & Yirmibeşoğlu, F. (2021). Eco-Village Initiatives in Turkey and a New Alternative Life. *Current Urban Studies*, 09(03), 636-657. <https://doi.org/10.4236/cus.2021.93038>
- Kuşay, Y., & Kotan Türkden, D. (2021). Halkla İlişkiler Perspektifinden Şehir Markalaşması ve Sakin Şehir (Cittaslow) Modeli. *Aksaray İletişim Dergisi*, 3(1), 86-104. <https://doi.org/10.47771/aid.839705>
- Küçük Bayraktar, H. (2022). Sürdürülebilir Kalkınma ve Doğal Yaşam Çevreleri İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme: İtalya’da Eko Köy Örnekleri. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 505-522. <https://doi.org/10.30692/sisad.1101269>
- Larasati, R. A., & Satwikasari, A. F. (2022). Tinjauan Konsep Arsitektur Ekologi Pada Kawasan Permukiman (Kampung Sruni, Kabupaten Wonosobo, Jawa Tengah). *Jurnal Linears*, 4(2), 51-61. <https://doi.org/10.26618/j-linears.v4i2.5278>
- Leyzerova, A., Sharovarova, E., & Alekhin, V. (2016). Sustainable Strategies of Urban Planning. *Procedia Engineering*, 150, 2055-2061. <https://doi.org/10.1016/j.proeng.2016.07.299>
- Limbu, S. (2024). Ecovillages From Around the World for Sustainable Living. *Americas Europe Oceania*. <https://earth.org/ecovillages-from-around-the-world-for-sustainable-living/>
- Litfin, K. T. (2017). *Eko Köyler Sürdürülebilir Bir Toplum İçin Dersler*. Alfa Basım Yayım Dağıtım.

- Liu, C., Wang, F., Gao, X., & Smith, H. (2021). Exploring Solutions to Improve the Evaluation of Development of Rural Villages: A Case Study of the Application of the Evaluation for the Construction of Beautiful Villages (ECBV) in a Village in South China. *Sustainability*, 13(2), 685. <https://doi.org/10.3390/su13020685>
- Maharani, M. (2019). Model of agro-eco-village by using interpretative structural modeling for improving sustainable development. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 355, 012099. <https://doi.org/10.1088/1755-1315/355/1/012099>
- Mahlabani, Y. G., Shabsavari, F., & Motevali, Z. (2016). Eco-village, amodel of sustainable architecture. *Journal of Fundamental and Applied Sciences*, 8, 1835-1847.
- Mair, J., & Seelos, C. (2004). Sekem: Liberating a Vision, an Artistic Approach to Entrepreneurship. *IESE Business School*.
- Makaya, C., & Cateura, O. (2025). How permaculture can inspire sustainable entrepreneurial training: the case of the Permaentrepreneurs course. İçinde *Annals of Entrepreneurship Education and Pedagogy - 2025* (ss. 383-388). Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781035325795.00040>
- Manuel, H. N. N., Adeoye, T. O., Idoko, P., Akpa, F. A., Ijiga, O. M., & Igbede, M. A. (2024). Optimizing passive solar design in Texas green buildings by integrating sustainable architectural features for maximum energy efficiency. *Magna Scientia Advanced Research and Reviews*, 11(1), 235-361. <https://doi.org/10.30574/msarr.2024.11.1.0089>
- Marshall, K., Tebug, S. F., Juga, J., Tapio, M., & Missohou, A. (2016). *De meilleures races laitières bovines et une meilleure gestion en faveur des populations pauvres rurales au Sénégal*.
- McGinnity, B. T., & Saffari, N. (2023). Earthworks asset management and remedial design. İçinde *ICE Manual of Geotechnical Engineering, Second edition, Volume II* (ss. 1155-1182). Emerald Publishing Limited. <https://doi.org/10.1680/icemge.66830.1155>
- Meenar, M., & Howell, T. (2019). *Exploring Environmental Issues using Eco Art*. https://doi.org/10.31986/issn.2689-0690_rdw.oer.1013
- Merckens, K., & Shalaby, A. (2001). SEKEM — an Egyptian Cultural and Economic Initiative. İçinde *Villages in the Future* (ss. 125-126). Springer Berlin Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-642-56575-5_21
- Middelton, V. T. C., & Hawkins, R. (1998). *Sustainable Tourism: A Marketing Perspective*. Reed Educational and Professional Publishing Ltd.
- Mohan, S. V., Dahiya, S., Velvizhi, G., & Reddy, C. N. (2016). Ecovillages: Resilient Approach to Sustainable Rural Development In Indian Context. *Journal of Energy and Environmental Sustainability*, 2, 55-63. <https://doi.org/10.47469/JEES.2016.v02.100020>

- Monson, R. K. (2014). *Ecology and the Environment* (M. Tester & R. Jorgensen, Ed.; Kindle Edition). Springer.
- Moon, S.-Y., Jang, D., Kim, H. S., Lee, J.-Y., & Kim, J. (2020). Importance of Government Roles for Market Expansion of Eco-Village Development Plan Establishment Research: Case Study in the City of Suwon, South Korea. *Sustainability*, 12(24), 10293. <https://doi.org/10.3390/su122410293>
- Muljani, S., Billah, M., Pulansari, F., & Susilowati, T. (2022). Penerapan Pembangunan Berkelanjutan Melalui Perwujuduan Ecovillage di Desa Galengdowo. *Jurnal Altifani Penelitian dan Pengabdian kepada Masyarakat*, 2(6), 538-546. <https://doi.org/10.25008/altifani.v2i6.298>
- Murray, D. (2021, Nisan 10). *WA's Witchcliffe Ecovillage aims high on sustainability and community*. thefifthestate. <https://thefifthestate.com.au/innovation/case-studies/was-witchcliffe-ecovillage-aims-high-on-sustainability-and-community/>
- Mychajluk, L. (2017). Learning to live and work together in an ecovillage community of practice. *European Journal for Research on the Education and Learning of Adults*, 8(2), 179-194. <https://doi.org/10.3384/rela.2000-7426.rela9092>
- Mychajluk, L. (2024). Learning sustainability through enterprise work in ecovillages. *Studies in Continuing Education*, 46(2), 246-265. <https://doi.org/10.1080/0158037X.2023.2222072>
- Nickelsberg, R. (2007). *EcoVillage builds apartments in its third neighborhood*. Íthaca Journal. <https://www.ithacajournal.com/story/news/local/2014/08/28/ecovillage-hird-neighborhood/14762265/>
- Nielsen-Englyst, C., & Gausset, Q. (2023). *From countercultural ecovillages to mainstream green neighbourhoods - a view on current trends in Denmark*. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-2640366/v1>
- Nilsson, J. H., Svärd, A.-C., Widarsson, Å., & Wirell, T. (2011). 'Cittáslow' eco-gastronomic heritage as a tool for destination development. *Current Issues in Tourism*, 14(4), 373-386. <https://doi.org/10.1080/13683500.2010.511709>
- Nissen, D. (2014). *Lifestyle Change as Climate Strategy*. www.levendelokalsamfund.dk
- Notaras, M., & Nishikura, M. (2010). Mt. Fuji Eco-village Connects to a Greener World. *DEVELOPMENT & SOCIETY*. <https://ourworld.unu.edu/en/konohana>
- Nurzein, F. M., & Safeyah, M. (2024). The Ecological Architecture Approach Analysis at Kusuma Agrotourism Resort & Convention Hotel. *Jurnal Indonesia Sosial Sains*, 5(09), 2423-2431. <https://doi.org/10.59141/jiss.v5i09.1419>
- Nyzhnyk, O. (2023). TERRITORIAL PLANNING, PLACEMENT AND DESIGN OF BUILDINGS IN ENERGY-EFFICIENT ECOLOGICAL SETTLEMENTS IN THE

- TERRITORY OF THE KHARKIV REGION. *Urban development and spatial planning*, 83, 219-228. <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2023.83.219-228>
- Omole, F. O., Olajiga, O. K., & Olatunde, T. M. (2024). SUSTAINABLE URBAN DESIGN: A REVIEW OF ECO-FRIENDLY BUILDING PRACTICES AND COMMUNITY IMPACT. *Engineering Science & Technology Journal*, 5(3), 1020-1030. <https://doi.org/10.51594/estj.v5i3.955>
- Oscilowicz, E., Anguelovski, I., García-Lamarca, M., Cole, H. V. S., Shokry, G., Perez-del-Pulgar, C., Argüelles, L., & Connolly, J. J. T. (2023). Grassroots mobilization for a just, green urban future: Building community infrastructure against green gentrification and displacement. *Journal of Urban Affairs*, 1-34. <https://doi.org/10.1080/07352166.2023.2180381>
- Oztop, H. F., & Hepbasli, A. (2006). Cogeneration and Trigeneration Applications. *Energy Sources, Part A: Recovery, Utilization, and Environmental Effects*, 28(8), 743-750. <https://doi.org/10.1080/009083190881508>
- Öğlek, İ., & Çiğerci, İ. (2021). Geleceğin Kırsal Turizm Merkezleri Ekoköylerin Dışsallıkları: Türkiye ve Bazı Avrupa Ülkeleri Karşılaştırması (Externalities of Ecovillages as Rural Tourism Centers of the Future: Comparison of Turkey and Some of European Countries). *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(2), 1030-1053. <https://doi.org/10.21325/jotags.2021.828>
- Paköz, A. E. (2016). Traditional Maraş Houses / Geleneksel Maraş Evleri. *Vakıflar Dergisi*, 0(45). <https://doi.org/10.16971/vd.50630>
- Papadaki, D., Nikolaou, D. A., & Assimakopoulos, M. N. (2022). Circular Environmental Impact of Recycled Building Materials and Residential Renewable Energy. *Sustainability*, 14(7), 4039. <https://doi.org/10.3390/su14074039>
- Papanek, V. (1985). *Design for the Real World: Human Ecology and Social Change*. Thames and Hudson.
- Papenfuss, J., & Merritt, E. (2019). Pedagogical Laboratories: A Case Study of Transformative Sustainability Education in an Ecovillage Context. *Sustainability*, 11(14), 3880. <https://doi.org/10.3390/su11143880>
- Pardo, J. M. F. (2023). Challenges and Current Research Trends for Vernacular Architecture in a Global World: A Literature Review. *Buildings*, 13(1), 162. <https://doi.org/10.3390/buildings13010162>
- Patel, A. K. (2024). Energy efficient building design with solar passive heating and ventilation systems. *Global Journal of Engineering and Technology Advances*, 20(2), 012-025. <https://doi.org/10.30574/gjeta.2024.20.2.0144>
- Pathiraja, S. M. (2007). *The role of eco-villages in community-based environmental education: a comparative study of communities in Sri Lanka and the United Kingdom*.

- Pietrzyk, K. (2018). The Cittaslow Movement in Rural Areas – a Case Study of a Village in the Polish Region of Warmia and Mazury. *Baltic Surveying*, 8, 74-84.
<https://doi.org/10.22616/j.balticsurveying.2018.010>
- Pires, C. V., & Lima, A. (2013). Ecoaldeias: práticas de cuidado a nível global e local. *Configurações*, 11, 99-111. <https://doi.org/10.4000/configuracoes.1935>
- Porritt, J. (1986). *Yeşil Politika* (A. Türker, Ed.; 2. bs, C. 2).
- Prasad, N. K., & Shachi, K. (2023). *Ecological Principles*. B P International (a part of SCIENCEDOMAIN International). <https://doi.org/10.9734/bpi/mono/978-81-19217-43-4>
- Price, O. M., Ville, S., Heffernan, E., Gibbons, B., & Johnsson, M. (2020). Finding convergence: Economic perspectives and the economic practices of an Australian ecovillage. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 34, 209-220.
<https://doi.org/10.1016/j.eist.2019.12.007>
- Putri, N. P., Suryadjaja, R., Santoso, S., & Wipranata, B. I. (2023). KAJIAN PENERAPAN KONSEP DAN PRINSIP EKOLOGI TAMAN KOTA (STUDI KASUS : TEBET ECO PARK, JAKARTA SELATAN). *Jurnal Sains, Teknologi, Urban, Perancangan, Arsitektur (Stupa)*, 5(2), 1905-1916. <https://doi.org/10.24912/stupa.v5i2.24350>
- Rifkah, R. (2024). PENGGUNAAN MATERIAL RAMAH LINGKUNGAN PADA BANGUNAN HIJAU: PERUMAHAN TAMAN ANGGREK. *Bearing : Jurnal Penelitian dan Kajian Teknik Sipil*, 9(2), 122.
<https://doi.org/10.32502/jbearing.v9i2.9033>
- Rohana, S., Mohammad, I., Csabai, D., & Nik Mohammad, N. M. (2021). Ecovillages, Environment and Sustainability Practice. *Environment-Behaviour Proceedings Journal*, 6(17), 243-249. <https://doi.org/10.21834/ebpj.v6i17.2819>
- Rong, W., & Bahauddin, A. (2023). A Bibliometric Review of the Development and Challenges of Vernacular Architecture within the Urbanisation Context. *Buildings*, 13(8), 2043. <https://doi.org/10.3390/buildings13082043>
- Ross, S., & Wall, G. (1999). Building The Uncommon in Eco-Village Using Environmentally Sustainable Design Techniques. *Tourism Management*, 20(1), 123-132.
[https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(98\)00098-3](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(98)00098-3)
- Rossmann, S., & Gebrewold, B. (2024). Communities creating climate solutions for a healthy planet and healthy people. *npj Climate Action*, 3(1), 4. <https://doi.org/10.1038/s44168-023-00077-y>
- Sağır, G. (2017). KÜRESELLEŞMEDEN GELENEKSELE DÖNÜŞTE SLOW FOOD VE CİTTASLOW HAREKETİ. *The Journal of Social Science*, 1(2), 50-59.
<https://doi.org/10.30520/tjsosci.360200>

- Sahbani, E. A., Prakasa, D. T., & Faisal, M. (2024). Konsep Eco-Settlements Pada Kawasan Permukiman Nelayan Bulak. *Jurnal Latar*, 2(1), 57-64.
<https://doi.org/10.69749/jl.v2i1.49>
- Sapkota, K. P. (2024). The Role of Local Community in Enhancing Sustainable Community Based Tourism. *Journal of Electrical Systems*, 20(7s), 558-571.
<https://doi.org/10.52783/jes.3360>
- Sarwoprasodjo, S., Wiyono, S., Abdullah, S., & Rahayu, A. (2024). Unearthing ecological sustainability: a study on farmer behavior and the adoption of sustainable rice cultivation practices in Kendayakan Village, Indonesia. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 1359(1), 012119. <https://doi.org/10.1088/1755-1315/1359/1/012119>
- Satıl, F., Tümen, G., Dirmenci, T., Çelik, A., Arı, Y., & Malyer, H. (2006). Kazdağı Milli Parkı ve Çevresinde (Balıkesir) Etnobotanik Envanter Çalışması 2004-2006. *Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 5, 171-203.
<https://doi.org/10.22520/tubaked.2006.0008>
- Schack, P. S. (2018). Gelebte Nachhaltigkeit im Ökodorf Sieben Linden – nachahmenswerte Muster der Alltagsversorgung? İçinde *Care und die Wissenschaft vom Haushalt* (ss. 89-108). Springer Fachmedien Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-19362-1_8
- Schelly, C., Rubin, Z., & Lockyer, J. (2024). The paradox of collective climate action in rural U.S. ecovillages: ethnographic reflections and perspectives. *npj Climate Action*, 3(1), 17. <https://doi.org/10.1038/s44168-024-00100-w>
- Schmid, W., & Hanson, R. T. (2007). Simulation of Intra- or Transboundary Surface-Water-Rights Hierarchies Using the Farm Process for MODFLOW-2000. *Journal of Water Resources Planning and Management*, 133(2), 166-178.
[https://doi.org/10.1061/\(ASCE\)0733-9496\(2007\)133:2\(166\)](https://doi.org/10.1061/(ASCE)0733-9496(2007)133:2(166))
- Schramm, E. (2025). The comfortable endurance of sustainable practices: values, affect and community dynamics in Catalan eco-communities. *cultural geographies*, 32(2), 245-263. <https://doi.org/10.1177/14744740241269155>
- Schwab, A.-K., & Roysen, R. (2022). Ecovillages and other community-led initiatives as experiences of climate action. *Climate Action*, 1(1), 12. <https://doi.org/10.1007/s44168-022-00012-7>
- Selikhova, Y. (2023). DESCRIPTION OF THE METHOD OF INTEGRAL EVALUATION OF THE EFFICIENCY OF DESIGNING ENERGY-EFFICIENT ECOLOGICAL SETTLEMENTS IN THE URBAN BUILDING SYSTEM. *Urban development and spatial planning*, 84, 333-349. <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2023.84.333-349>

- Semin, A. N. (2021). Ecovillage in the «economy of experience» system. *Economy of agricultural and processing enterprises*, 8, 2-6. <https://doi.org/10.31442/0235-2494-2021-0-8-2-6>
- Shahin, R. R., & Khater, H. A. (2020). Quality and quantity of soil organic matter as affected by the period of organic farming in Sekem farm, Egypt. *EURASIAN JOURNAL OF SOIL SCIENCE (EJSS)*, 9(3), 275-281. <https://doi.org/10.18393/ejss.753273>
- Silva, E. R. da, Andrade Junior, J. R. P. de, & Moura, R. F. de. (2024). As ecovilas no campo dos estudos das organizações contra-hegemônicas: os principais percursos investigativos identificados na literatura. *CONTRIBUCIONES A LAS CIENCIAS SOCIALES*, 17(5), e5363. <https://doi.org/10.55905/revconv.17n.5-079>
- Silva, L. (2019). Auroville, impressões e descobertas. *arq.Urb*, 22, 110-125.
- Singh, R., Rahi, T., & Kulshrestha, V. (2022). Building the Uncommon in Eco-Village Using Environmentally Sustainable Design Techniques. *International Research Journal of Modernization in Engineering Technology and Science*, 04(08). <https://doi.org/10.56726/irjmets29322>
- Singkawijaya, E. B., Rosali, E. S., As'ari, R., & Wulansari, W. (2019). PROGRAM ECOVILLAGE SEBAGAI SUMBER BELAJAR UNTUK MENINGKATKAN ECOLITERACY SISWA. *Jurnal Metaedukasi: Jurnal Ilmiah Pendidikan*, 1(1), 24-31. <https://doi.org/10.37058/metaedukasi.v1i1.978>
- Sizemore, S. (2004). *Urban Eco-villages as an Alternative Model to Revitalizing Urban Neighborhoods: The Eco-village Approach of the Seminary Square/ Price Hill Eco-village of Cincinnati, Ohio*. Cincinnati Üniversitesi.
- Smith, V. K. (1992). Environmental Costing for Agriculture: Will It Be Standard Fare in the Farm Bill of 2000? *American Journal of Agricultural Economics*, 74(5), 1076-1088. <https://doi.org/10.2307/1242761>
- Stuart, A. G. (2000). *Regulatory Reform and Eco-Development in Winnipeg: The Westminster Square Eco-Village*.
- Suh, J. (2024). Buddhism-based Intentional Communities Becoming Ecovillages: A Case of Sisa Asoke in Thailand. *The International Journal of Community and Social Development*, 6(1), 10-26. <https://doi.org/10.1177/25166026231221034>
- Sumyati, A., & Sumpena, D. (2023). Pemberdayaan Masyarakat Berbasis Ecovillage. *Tamkin: Jurnal Pengembangan Masyarakat Islam*, 5(4). <https://doi.org/10.15575/tamkin.v5i4.24214>
- SuSan, M., & Eryıldız, H. S. (2023). Sustainable Eco-village for the Displaced Community of Hatay, Turkey. *International Journal of Scholarly Research and Reviews*, 2(2), 054-057. <https://doi.org/10.56781/ijssr.2023.2.2.0034>

- Sutcliffe, S. (2000). A Colony of Seekers: Findhorn in the 1990s. *Journal of Contemporary Religion*, 15(2), 215-231. <https://doi.org/10.1080/13537900050005985>
- Suwanchaiskul, A., Sambandaraksa, M., Chaladdee, A., Jareemit, D., Limmeechokchai, B., & Aramraks, K. (2024). Sustainable Design and Community Engagement: Lessons Learned from Low-Carbon Communities. *2024 International Conference on Sustainable Energy: Energy Transition and Net-Zero Climate Future (ICUE)*, 1-6. <https://doi.org/10.1109/ICUE63019.2024.10795570>
- Syamsiyah, N., Sulistyowati, L., Noor, T. I., & Setiawan, I. (2023). The Sustainability Level of an EcoVillage in the Upper Citarum Watershed of West Java Province, Indonesia. *Sustainability*, 15(22), 15951. <https://doi.org/10.3390/su152215951>
- Şahin, İ. F., & Gök, Y. (2011). ERZİNCAN İLİ'NDE ARICILIK. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 9(11).
- Şahinkoç, E. M., Aydın, S., & Öncel, K. (2022). TÜRKİYE'DE EKOLOJİK MODA İÇİN MARKA YARATILMASI: SWOT ANALİZİYLE DURUM DEĞERLENDİRİLMESİ. *TOBİDER - International Journal of Social Sciences*, 6(3), 359-377. <https://doi.org/10.30830/tobider.sayi.12.17>
- Şenlier, N., & Albayrak, A. (2011). Opportunities for Sustainable Industrial Development in Turkey: Eco-Industrial Parks. *Gazi University Journal of Science*, 24(3), 637-646. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/83174>
- Taggart, J. (2009). Inside an Ecovillage. *Alternatives Journal; Waterloo*, 35(5), 20-21.
- Tamam, I., Wang, S., & Djahel, S. (2020). An IoT-based Eco-Parking System for Smart Cities. *2020 IEEE International Smart Cities Conference (ISC2)*, 1-6. <https://doi.org/10.1109/ISC251055.2020.9239041>
- Tao, H., & Vyas, D. (2022). Making in/with Nature: Lessons from an Eco-village for Sustainable Making. İçinde [] *With Design: Reinventing Design Modes* (ss. 3-19). Springer Nature Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-19-4472-7_1
- Tatar, S., & Olay, N. (2015). Agro-Turizm Kapsamında Permakültür' ün Uygulanabilirliği ve Geliştirilmesi: Belentepe Permakültür Çiftliği Örneği. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 5(2), 29-34.
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü. (2023). 314 Sayılı Ekoturizm Alanlarının İdaresine Ait Usul ve Esaslar Tebliği. chrome-extension://efaidnbmninnibpcapjpcglclefindmkaj/https://www.ogm.gov.tr/tr/e-kutuphane-sitesi/mevzuat-sitesi/Tebliğler/314%20say%C4%B1%C4%B1%20EKOTUR%C4%B0ZM%20ALANLARININ%20%C4%B0DARES%C4%B0NE%20A%C4%B0T%20USUL%20VE%20ESASLAR.pdf?utm_source=chatgpt.com

- Temesgen, A. K. (2020). Building an Island of Sustainability in a Sea of Unsustainability? A Study of Two Ecovillages. *Sustainability*, 12(24), 10585. <https://doi.org/10.3390/su122410585>
- The International Union for Conservation of Nature (IUCN). (1980). *World Conservation Strategy*. Gland, Switzerland: International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources.
- Thibaud, J.-P. (2004). De la Qualité Diffuse aux Ambiances Situées. İçinde *Simmel, le parti-pris du tiers* (ss. 227-253). CNRS Éditions. <https://doi.org/10.4000/books.editions-cnrs.52687>
- Tırnakçı, A., Özhanç, E., & Aklıbaşında, M. (2018). Agricultural landscape pattern and agricultural tourism potential of Nevşehir. *Akademik Ziraat Dergisi*, 237-244. <https://doi.org/10.29278/azd.476660>
- TopoView. (2025). *TopoView*. <https://ngmdb.usgs.gov/topoview/>
- Trifonova, M., & Párdi, E. P. (2018, Mart 29). *Transitioning to Sustainable Societies: Eco-communities in Denmark*. Resilience.org.
- Tuğun, Ö., & Karaman, A. (2014). A Sustainability Model For Gaining The Core Villages To The Eco Tourism. *MEGARON / Yıldız Technical University, Faculty of Architecture E-Journal*, 9(4), 321-337. <https://doi.org/10.5505/megaron.2014.96268>
- Tuna, M., Kargilioglu, Ş., & Ağaoğlu, D. (2020). THE IMPORTANCE OF AGRICULTURAL TOURISM IN TERMS OF SUSTAINABLE RURAL DEVELOPMENT: THE CASE OF BODRUM MANDARIN GARDENS. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 31-47. <https://doi.org/10.30625/ijctr.654430>
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*. (1982, Kasım 9). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.
- Uç, B., & Oğurlu, İ. (2023). Ekolojik Mimari Tasarımda Biyomimikri ve Ekomimikri. *NEU Journal of Faculty of Architecture*, 5(2), 1-20. <https://doi.org/10.32955/neujfa202352782>
- Uçar, M., Uçar, H., Kurnaz, A., & Kurnaz, H. A. (2012). Kırsal Turizmin Sosyo-Ekonomik Yapıya Etkisi ve Fethiye Örneği. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 1(2012), 75-82.
- Ulug, C., Horlings, L., & Trell, E.-M. (2021). Collective Identity Supporting Sustainability Transformations in Ecovillage Communities. *Sustainability*, 13(15), 8148. <https://doi.org/10.3390/su13158148>
- Umoh, A. A., Adefemi, A., Ibewe, K. I., Etukudoh, E. A., Ilojiana, V. I., & Nwokediegwu, Z. Q. S. (2024). GREEN ARCHITECTURE AND ENERGY EFFICIENCY: A REVIEW OF INNOVATIVE DESIGN AND CONSTRUCTION TECHNIQUES. *Engineering Science & Technology Journal*, 5(1), 185-200. <https://doi.org/10.51594/estj.v5i1.743>

- URL 1. (2024, Mayıs). *Ekoköyler - Harita*. <https://ecovillage.org/ecovillages/map/>.
<https://ecovillage.org/ecovillages/map/>
- URL 2. (2024). *SÓLHEIMAR ECO-VILLAGE*. <https://www.south.is/en/destinations/towns-regions/towns/solheimar-eco-village>
- URL 3. (2024). *Sólheimar Eco-Village Guesthouse Stay In The First Sustainable Community In Iceland*. <https://stayinsolheimar.is/>
- URL 4. (2024). *Findhorn Ecovillage New Frontiers for Sustainability*.
<https://www.ecovillagefindhorn.com/>
- URL 5. (2024). *Findhorn Community Scotland*. <https://naturalbuildingblog.com/findhorn-community-scotland/>
- URL 6. (2024). *COLUFIFA*. <https://ecovillagebook.org/ecovillages/colufifa/>
- URL 7. (t.y.). *Greetings from Auroville, the City of Dawn*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://auroville.org/>
- URL 8. (t.y.). *Auroville in India, The Experiment of an Urban Jungle to Realize Human Unity*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://eco-villages.eu/en/2020/02/18/auroville-in-india-the-experiment-of-an-urban-jungle-to-realize-human-unity/>
- URL 9. (t.y.). *The Farm Today – A Model Community*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://thefarmcommunity.com/the-farm-today-a-model-community/>
- URL 10. (t.y.). *Damanhur - A Door Towards a New Future*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://damanhur.org/>
- URL 11. (t.y.). *Damanhur Welcome Center*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://damanhur.travel/>
- URL 12. (t.y.). *One of the rooms of Humankind temples*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://carlobevilacqua.photoshelter.com/image/I0000KrADhdFT5s8>
- URL 13. (t.y.). *Welcome to Svanholm*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://svanholm.dk/english/>
- URL 14. (t.y.). *Svanholm*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://ecovillage.org/ecovillage/svanholm/>
- URL 15. (t.y.). *UFA-FABRIK*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://ecovillagebook.org/ecovillages/ufa-fabrik/>
- URL 16. (t.y.). *The sustainable oasis of culture*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://www.ufafabrik.de/en>
- URL 17. (t.y.). *Crystal Water Australia's ORiginal Permaculture Ecovillage*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://crystalwaters.org.au/>

- URL 18. (t.y.). *Ayça Gülgeç 'le Crsytal Waters Eko-Köyü 'ne Yolculuk*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://permist.blogspot.com/2013/11/ayca-gulgece-le-crsytal-waters-eko-koyu.html>
- URL 19. (t.y.). *In North Sealand, between Frederiksværk and Hundested, you will find one of Denmark's oldest ecological villages, Økosamfundet Dyssekilde*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://www.visitnorthzealand.com/north-zealand/events/ecological-village-dyssekilde-gdk619750>
- URL 20. (t.y.). *EcoVillage at Ithaca Ithaca, New York, United States*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://www.ic.org/directory/ecovillage-at-ithaca/>
- URL 21. (t.y.). *ZEGG Education Centre*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://www.zegg.de/en/>
- URL 22. (t.y.). *Discovering Zegg, an ecovillage in Germany focused on human interaction*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://eco-villages.eu/en/2017/03/25/discovering-zegg-an-ecovillage-in-germany-focused-on-human-interaction/>
- URL 23. (t.y.). *ZEGG*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://ecovillage.org/ecovillage/zegg/>
- URL 24. (t.y.). *What is the Konohana Family?* Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://konohana-family.org/en/what-is-konohanafamily/>
- URL 25. (t.y.). *ÖKODORF SIEBEN LINDEN*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://siebenlinden.org/de/oekodorf-sieben-linden/>
- URL 26. (t.y.). *Earthworks Eco Villages*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://www.ic.org/directory/earthworks-eco-village/>
- URL 27. (t.y.). *PASTORAL VADI - DOĞAL VE SAĞLIKLI YAŞAMI DÜŞLEYENLER İÇİN EKOLOJİK ÇİFTLİK TATİLİ*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://www.pastoralvadi.com/>
- URL 28. (t.y.). *PASTORAL VADI - ÇİFTLİĞİMİZ*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://www.pastoralvadi.com/ciftligimiz.aspx>
- URL 29. (t.y.). *Güneşköy Hakkında*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://www.guneskoy.org.tr/guneskoy/guneskoy-hakkinda>
- URL 30. (t.y.). *Güneş Köyü*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://ecovillage.org/ecovillage/gunes-koy/>
- URL 31. (t.y.). *Welcome to Knidia Farm*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://knidia.com/>
- URL 32. (t.y.). *Knidia Çiftliği (Knidia EcoFarm)*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://ecodiurnal.com/knidia-ciftligi-knidia-ecofarm/>

- URL 33. (t.y.). *Yalçiner Çiftliği*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://www.kemaliyeorganik.com/sayfa/yalciner-ciftligi>
- URL 34. (t.y.). *Dedetepe Farm*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://ecovillage.org/ecovillage/dedetepe-farm/>
- URL 35. (t.y.). *Dedetepe Ekolojik Yaşam Çiftliği*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://www.ekoharita.org/project/dedetepe-ekolojik-yasam-ciftligi/>
- URL 36. (t.y.). *Kapor Organik Tarım Ltd. Şti. Hakkında*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://www.kapor.com.tr/2-hakkimizda>
- URL 37. (2015). *Ta Tu Ta ve Sevgi Ana Çiftliği*. <https://mutfakpenceremden.com/2015/03/19/ta-tu-ta-ve-sevgi-ana-ciftligi/>
- URL 38. (t.y.). *Narköy'ü Tanıyalım*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <http://www.narkoy.com/hakkında/>
- URL 39. (t.y.). *Gağgi Çiftliği*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://maiotik.com/gaggi-ciftligi/>
- URL 40. (t.y.). *OLYMPOSVILLAGE*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://olymposvillage.com/tr>
- URL 42. (t.y.). *8100 - 100 Community in each 81 Cities of Turke*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://ecovillage.org/ecovillage/8100-2/>
- URL 43. (t.y.). *EARTHSHIPS Off-Grid Sustainable Buildings via Thermal Dynamics & Passive Solar*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://pangeabuilders.com/earthships/>
- URL 44. (t.y.). *WITCHLIFE ECOVILLAGE - ENERGY*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://www.ecovillage.net.au/sustainability/energy/>
- URL 45. (2023, Aralık 3). *İzmir 'de tartışma yaratan proje: Ekoköy mü lüks konut mu?* https://www.gercekizmir.com/haber/Izmir-de-tartisma-yaratan-proje-Ekokoy-mu-luks-konut-mu/143145?utm_source=chatgpt.com.
- URL 46. (2025, Mart 24). *Ekoturizm'in Lüks Siteleri "Eko Köy" Oldu!* <https://canakkaleaynalipazar.com/ekoturizm-in-luks-siteleri-eko-koy-oldu/25687/>.
- URL 47. (2018). *The Idea of Holistic Sustainable Development* . <https://sekem.com/en/about/>.
- URL 48. (t.y.). *Ecovillages Lessons For Sustainable Community*. <https://ecovillagebook.org/ecovillages/zegg/>.
- URL 49. (2007, Ağustos). *Eco Village-Eco Truly Park*. <https://www.idealists.org/en/nonprofit/1e63213c0172460788a40d9fb2238d50-eco-village-eco-truly-park>.

- URL 50. (2018, Ekim 11). *Konohana Family: Sustainable community on the foot of Mt. Fuji living a natural existence*.
<https://lifeandsoulmagazine.wordpress.com/2018/10/11/konohana-family-sustainable-community-on-the-foot-of-mt-fuji-living-a-natural-way-of-being/>.
- URL 51. (2018, Ağustos 13). *Mt. Fuji Eco-village Connects to a Greener World*.
<https://ourworld.unu.edu/en/konohana>.
- URL 52. (2020). *Welcome to Tamera – Peace Research & Education Center*.
<https://www.tamera.org/>.
- URL 53. (t.y.). *Sevgi Ana Çiftliği*. <https://www.ekoharita.org/project/sevgi-ana-ciftligi/>.
- URL 54. (2015). *Dutlar Kollektifi*.
- URL 56. (2016, Ocak 10). *Yeryuzu Ecovillage*. <https://ecovillage.org/ecovillage/yeryuzu-ecovillage/>.
- URL 57. (2023, Mayıs 23). *Garp eco volunteer-community*.
<https://ecovillage.org/ecovillage/garp-eco-volunteer-community/>.
- URL 58. (t.y.). *Belentepe Permakültür Uygulama ve Doğal Yaşam Çiftliği*.
<https://www.belentepe.org/>.
- URL 59. (2023, Mart 28). *Taspinar Village Farm*. <https://ecovillage.org/ecovillage/taspinar-village-farm/>.
- URL 60. (2016). *Regen Villages*. <https://www.effekt.dk/regenvillages>.
- URL 61. (2021, Ağustos 2). *Harmonia Ecological Design Education Farm*.
<https://ecovillage.org/ecovillage/harmonia-ecological-design-education-farm/>.
- URL 62. (2021). *Harmonia*. <https://harmonia.com.tr/>.
- URL 68. (2023). *Yeşil Binalar*. Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği.
- URL 69. (2023). *denmark.net*. denmark.net.
- URL 70. (2023). *Sejl til et hav af oplevelser Lad dig inspirere når sejlturen skal planlægges!*
<https://www.havneguide.dk/>.
- URL 71. (2020). *SONSUZ ŞÜKRAN KÖYÜ*. <http://www.sonsuzsukran.org/sonsuz-351uumlkran-koumlyuuml.html>.
- Uysal, İ. (2010). An overview of plant diversity of Kazdagi (Mt. Ida) Forest National Park, Turkey. *PubMed*, 31, 141-147.
- Valencia Londoño, P. A., Valencia Londoño, D., & Paz, P. S. (2023). Ecological urbanism as a condition underpinning urban life for internally displaced peoples in Colombia. *PLOS ONE*, 18(9), e0291794. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0291794>

- Van, D., & Kasper, S. (2008). Redefining Community in the Ecovillage. *Source: Human Ecology Review*, 15(1), 12-24.
- Venkitaraman, A. K., & Joshi, N. (2022). A critical examination of a community-led ecovillage initiative: a case of Auroville, India. *Climate Action*, 1(1), 15. <https://doi.org/10.1007/s44168-022-00016-3>
- Verhulst, L., Elsen, C., & Heylighen, A. (2016). Whom do architects have in mind during design when users are absent? Observations from a design competition. *J. of Design Research*, 14(4), 368. <https://doi.org/10.1504/JDR.2016.082032>
- Vigne, J., Franel, Y., Mylona, P., & Guilaine, J. (2024). Building and village: main characteristics. İçinde *Klimonas* (ss. 215-226). CNRS Éditions. <https://doi.org/10.4000/129k5>
- Vorontsova, N., Zhdanova, O., & Toropov, A. (2024). Promising Trends in the Development of Rural Settlement Architecture — the Trend Towards Eco-Settlements. *Baikal Research Journal*, 15(1), 193-204. [https://doi.org/10.17150/2411-6262.2024.15\(1\).193-204](https://doi.org/10.17150/2411-6262.2024.15(1).193-204)
- Vural, Ö., & Yaman, M. (2022). BİR ALTERNATİF YAŞAM BİÇİMİ OLARAK EKO-KÖYLERİN İNCELENMESİ. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, VAN YYÜ 40. YIL ÖZEL SAYISI*, 1-18. <https://doi.org/10.54831/vanyyuiibfd.1109252>
- Wahid, N., Khairy, W., & Krause, R. (2024). *Cost-benefit Analysis on the Implementation of Treated Wastewater Reuse: Case of Sekem Farm El-wahat, Egypt*. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-4618659/v1>
- Wang, S., Song, Y., Wu, E., Wang, T., Iqbal, M. S., Ou, H., Xie, J., Xia, W., Yang, F., Feng, J., Wu, S., Zhang, Y., Jin, C., Ma, Z., Zhang, H., Miao, L., & Wang, K. (2025). Spatial Variation in Food Web Structures, Energy Flows, and System Attributes Along the Pearl River and Their Indications of Protection and Restoration. *Ecology and Evolution*, 15(2). <https://doi.org/10.1002/ece3.70991>
- Weitzhofer-Yurtisik, T. (2012). *An ecovillage-initiative and its interact: “Developing a village” in Central Anatolia* [Thesis]. Wien Üniversitesi.
- Wibawa, W., & Alwin, A. (2019). Peremajaan Permukiman Kumuh Dengan Penerapan Konsep Ecovillage. *Jurnal Geografi, Edukasi dan Lingkungan (JGEL)*, 3(1), 45. <https://doi.org/10.29405/jgel.v3i1.2992>
- Wierzbicka, W. (2022). Activities Undertaken in the Member Cities of the Polish National Cittaslow Network in the Area of “Energy and Environmental Policy”. *Energies*, 15(4), 1309. <https://doi.org/10.3390/en15041309>

- Wiest, F., Gamarra Scavone, M., Newell, M., Otto, I., & Ringsmuth, A. (2022). Scaling Up Ecovillagers' Lifestyles Can Help to Decarbonise Europe. *Sustainability*, 14(20), 13611. <https://doi.org/10.3390/su142013611>
- Wijaya, K., Permana, A. Y., Hidayat, S., & Wibowo, H. (2020). PEMANFAATAN URBAN FARMING MELALUI KONSEP ECO-VILLAGE DI KAMPUNG PARALON BOJONGSOANG KABUPATEN BANDUNG. *Jurnal Arsitektur ARCADE*, 4(1), 16. <https://doi.org/10.31848/arcade.v4i1.354>
- Williamson, R., Reay, M., & Sgouridis, F. (2025). *Permaculture management of arable soil increases soil microbial abundance and diversity, nutrient and carbon stocks compared to conventional arable agriculture*. <https://doi.org/10.5194/egusphere-egu24-19083>
- Wiradimadja, R. D. D., Megantara, E. N., Husodo, T., Tokuda, H., & Lestari, R. A. M. A. (2019). Sustainable Practices Utilizing Ecovillage's Concepts in Bendungan Village, Bogor Regency, West Java, Indonesia. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 306(1), 012009. <https://doi.org/10.1088/1755-1315/306/1/012009>
- World Commission on Environment and Development (WCED). (1987). *Our Common Future*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Wuerfel, M. (t.y.). *Ökodorf Sieben Linden hinter den Jurten des Landschaftskunstwerks „Globolo“*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen https://de.wikipedia.org/wiki/%C3%96kodorf_Sieben_Linden#/media/Datei:004A_mwu_erfel.jpg
- Yalciner Ercoskun, O., Kajosaari, A., & Humer, A. (2025). Ecovillages and Transition Towns: Practices of Sustainable Settlements in Urban and Rural Austria. *Land*, 14(1), 192. <https://doi.org/10.3390/land14010192>
- Yasan, M. (2024). LEGAL CHARACTERISTICS OF COOPERATIVES IN TURKISH LAW. *Facta Universitatis, Series: Law and Politics*, 1, 213. <https://doi.org/10.22190/FULP240921018Y>
- Yeşilyurt, D., & Doğan, R. K. (2022). SAMPLE OF CULTURE-ART VILLAGE: EXAMINATION OF THE HOUSES IN KONYA/SONSUZ ŞÜKRAN VILLAGE. *THE TURKISH ONLINE JOURNAL OF DESIGN ART AND COMMUNICATION*, 12(2), 258-279. <https://doi.org/10.7456/11202100/004>
- Yıldız, D. (2024). WWOOF Türkiye Ağındaki Ekolojik Çiftliklerin Mevcut Durumu ve Orman Köylerine Entegrasyonu. *Journal of Tourism and Research*, 13(2), 180-208. <https://doi.org/10.7460/turar.1508526>
- Yıldız, G. Ç., & Yıldız, O. S. (2024). A model proposal for sustainable Nevşehir local cuisine. *Journal of Multidisciplinary Academic Tourism*, 9(3), 289-300. <https://doi.org/10.31822/jomat.2024-9-3-289>

- Yıldız, Ş. (2013). Bir köyün kaderi değişti. *Özgür Kocaeli*.
<https://www.ozgurkocaeli.com.tr/haber/bir-koyun-kaderi-degisti-137912.html>
- Yu, S., Shang, Y., & Yu, Y. (2024). Sustainable innovations in rural housing: Strategies for efficiency, community engagement, and environmental harmony. *Applied and Computational Engineering*, 66(1), 237-242. <https://doi.org/10.54254/2755-2721/66/20240963>
- Yu, Z. (2022). From Eco-Village to Eco-Community. *International Journal of Social Ecology and Sustainable Development*, 13(1), 1-15. <https://doi.org/10.4018/IJSESD.315320>
- Yussupov, A. N., & Yussupova, A. A. (2022). Ecological houses of Southern Kazakhstan using renewable energy sources. *Smart and Sustainable Built Environment*, 11(3), 593-607. <https://doi.org/10.1108/SASBE-06-2020-0088>
- Yüksel, Y., & Kıralan, M. (2024). BALIKESİR İLİ YÖRESEL GIDA ÜRÜNÜ “SAVAŞTEPE SARIBEYLER SEFERBERLİK ÇÖREĞİ” YAPIMI VE BAZI KİMYASAL ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 23(46), 504-515. <https://doi.org/10.55071/ticaretibd.1576895>
- Zagroba, M., Pawlewicz, K., & Senetra, A. (2021). Analysis and Evaluation of the Spatial Structure of Cittaslow Towns on the Example of Selected Regions in Central Italy and North-Eastern Poland. *Land*, 10(8), 780. <https://doi.org/10.3390/land10080780>
- Zalta, A. (2013). The Sarvodaya Shramadana movement and its ‘dual awakening’ concept. *İçinde Faith in Civil Society: Religious Actors as Drivers of Change* (C. 3, ss. 185-189). Uppsala University.
- Zeybek, O. (2014). *Eğitim Turizminde Yeni Bir Alan: Ekoköyler*. www.gaia.org,
- Zeybek, O. (2020). Ekoköylerde Yer Seçimi İle İlgili Karar Süreçleri Üzerine Bir Araştırma. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 22(1), 100-113. <https://doi.org/10.24011/barofd.673140>
- Zhai, Z. (John), & Previtali, J. M. (2010). Ancient vernacular architecture: characteristics categorization and energy performance evaluation. *Energy and Buildings*, 42(3), 357-365. <https://doi.org/10.1016/j.enbuild.2009.10.002>

EKLER

EK-1: EKOKÖY ÖN DEĞERLENDİRME VE TANIMA FORMU (BOŞ ŞABLON)

Alan	Bilgi / Kriter	Açıklama	Puan
A. GENEL BİLGİLER	Ekoköy Adı		
	Konum (İl/İlçe)		
	Kuruluş Yılı		
	Kurucular / Kurumlar		
	Hukuki Statü		
B. YAPI VE YAŞAM BİÇİMİ	Enerji Üretimi		
	Gıda Üretimi		
	Atık Yönetimi		
	Yapı Malzemeleri		
	Su Kullanımı		
	Toplu Alanlar		
	Ekonomik Sürdürülebilirlik		
	Biyoçeşitlilik ve Peyzaj Yönetimi		
	Afet ve İklim Dayanıklılığı		
C. YÖNETİŞİM & TOPLULUK YAPISI	Karar Alma Süreci		
	Topluluk Açıklığı		
	Sosyal Paylaşım		
	Hukuki Organizasyon		
	İzleme ve Değerlendirme Mekanizmaları		

D. YEREL İLİŞKİLER & KATILIM	Yerel Toplumla İlişki		
	Eğitim & Paylaşım		
	Kamu Kurumlarıyla İlişki		
E. ÖZET DEĞERLENDİRME	Enerji Üretimi		
	Gıda Üretimi		
	Atık Yönetimi		
	Yapı Malzemeleri		
	Su Kullanımı		
	Toplu Alanlar		
	Ekonomik Sürdürülebilirlik		
	Biyçeşitlilik ve Peyzaj Yönetimi		
	Afet ve İklim Dayanıklılığı		
	Karar Alma Süreci		
	Topluluk Açıklığı		
	Sosyal Paylaşım		
	Hukuki Organizasyon		
	İzleme ve Değerlendirme Mekanizmaları		
	Yerel Toplumla İlişki		
	Eğitim & Paylaşım		
	Kamu Kurumlarıyla İlişki		
Toplam Puan	Aday Ekoköy / Geliştirilmeli / Uygun Değil		

EK-2: SAHA ÇALIŞMASI VERİ TOPLAMA DOKÜMANLARI

EK-2.1: Sonsuz Şükran Köyü – Gözlem Formu

Tarih: 16.08.2025

Saat: 11:30

Hava Durumu: 28 °C

Gözlem Süresi: 150 dakika

1. Fiziksel ve Mimari Durum

Gözlem Kriteri	Gözlem (✓)	Kısa Not
Yapılar bakımlı	✓ Evet ☐ Hayır	Kerpiç evler bakımlı durumdadır; bahçeler çitlerle sınırlandırılmıştır.
Mimari dil tutarlı	✓ Evet ☐ Hayır	İki katlı geleneksel kerpiç yapılar mimari bütünlük göstermektedir
Yerel/doğal malzeme kullanımı	✓ Var ☐ Yok	Yapılarda kerpiç, taş ve ahşap malzemeler kullanılmıştır.
Evlerin doluluk oranı yüksek	☐ Evet ✓ Hayır	Çalışma günü itibarıyla 10-12 sakinin evinde bulunduğu belirtilmiştir.
Ortak alanlar aktif	✓ Evet ☐ Hayır	Ortak çardak alanı kullanıma açık durumdadır.

2. Çevresel Sürdürülebilirlik

Gözlem Kriteri	Gözlem (✓)	Kısa Not
Güneş paneli var	☐ Var ✓ Yok	Yerleşimde güneş paneli bulunmamaktadır.
Yağmur suyu sistemi var	✓ Var ☐ Yok	Göletin bahçe sulamasında kullanıldığı ifade edilmiştir.
Geri dönüşüm kutuları var	☐ Var ✓ Yok	Yerleşimde geri dönüşüm kutusu bulunmamaktadır; atıklar belediyeye ait konteynerlere bırakılmaktadır.
Bahçelerde tarımsal üretim	✓ Var ☐ Yok	Bireysel bahçelerde üretim yapılmakta; ancak dönemsel yaşam nedeniyle üretim sınırlı kalmaktadır.
Doğal çevre korunumu iyi	✓ Evet ☐ Hayır	Doğal çevre tahribatı gözlemlenmedi.

3. Sosyal Yaşam

Gözlem Kriteri	Gözlem (✓)	Kısa Not
Sokakta insan hareketliliği	☐ Var ✓ Yok	Çalışmanın gerçekleştiği gün ve saatte yoğun insan hareketliliği gözlemlenmemiştir.
Etkinlik afiş/tabelaları var	✓ Var ☐ Yok	Bir sanat evi afişi dışında yönlendirme tabelası bulunmamaktadır.
İnsanlar iletişim halinde	✓ Var ☐ Yok	Karşılaşılan köy sakinleri evlerini açmaya ve bilgi aktarmaya açıktır.
Ziyaretçi sayısı yüksek	☐ Evet ✓ Hayır	Çalışma günü ve saati itibarıyla ziyaretçi gözlemlenmedi.

4. Altyapı ve Ulaşılabilirlik

Gözlem Kriteri	Gözlem (✓)	Kısa Not
Yol durumu iyi	✓Evet ☐ Hayır	Toprak yollar taş malzeme ile sınırlandırılmış ve yeşil alanlardan ayrılmıştır.
Yaya yolları düzenli	✓Evet ☐ Hayır	Yaya yollarının ayrımı net bir şekilde yapılmıştır.
Market/kafe mevcut	☐ Var ✓ Yok	Market ihtiyacı komşu Çavuş köyünden karşılanmaktadır.
Toplu ulaşım imkânı	☐ Var ✓ Yok	Yerleşime doğrudan toplu ulaşım bağlantısı bulunmamaktadır.

5. Mevsimsel / Kullanım Yoğunluğu İpuçları

Gözlem Kriteri	Gözlem (✓)	Kısa Not
Bahçeler bakımlı	✓ Evet ☐ Hayır	Köy sakinleri bahçelerini organize etmişlerdir.
Ev etrafında eşyalar var	✓ Var ☐ Yok	Evlerin bahçelerinde çeşitli eşyalar yer almaktadır.
Mevsimlik boşluk hissi	✓Var ☐ Yok	Gözlem yapılan dönemde köy sakin görünmekte, mevsimsel kullanımın etkisi hissedilmektedir.

Ek Notlar:

Çalışma sırasında köy rehberinin yönlendirmesiyle iki köy sakiniyle mülakat yapılmış olup, bu görüşmelere ilişkin detaylı notlar ek bölümünün devamında sunulmuştur.

EK-2.2: Sonsuz Şükran Köyü – Görüşme Notları ve Fotoğraflar (16.08.2025)

Bu görüşmelerde bir sorumlu ve 2 köy sakini olmak üzere 3 kişiyle görüşüldü. Görüşme sırasında köy gezildi sosyal alanlar deneyimlendi. Ev mimarisi incelenme imkânı bulunundu.

Not: Bu metin, etik kurul kapsamındaki resmî bir mülakat değil; saha ziyareti sırasında köy rehberi/sorumlusuyla yapılan yönlendirilmiş sohbetlerin Görüşmeci tarafından not alınarak düzenlenmiş halidir. Kişisel kimlik verileri kullanılmamıştır.

Yer: Sonsuz Şükran Köyü (Çavuş Mahallesi)

Saat: 11:50

Katılımcı -1: Köy sorumlusu ve rehberi

Araştırmacı: Köyün kuruluş yılı ve kuruluş amacı neydi? Kurucular kimlerdi, hangi kurum veya kişiler destek oldu?

Katılımcı-1: 2010’da köy kuruldu; altyapıyı o dönem Çavuş Belediye Başkanı Mehmet Çiğdem sağladı (yol, kanalizasyon, su). 2011’de Sonsuz Şükran Derneği resmen kuruldu. (“Vefa köyü” fikri ve kültür–sanat odağı vurgulanıyor.) Kurucular, halkın yabancılaşmamasına özen gösterdi; belediyenin altyapı desteği kritik oldu.

Araştırmacı: Kuruluş sürecinde hangi yasal statü tercih edildi ve neden?

Katılımcı-1: Dernek statüsü. “Sonsuz Şükran Derneği” olarak 2011’de tescil edildi. Kooperatif değil, tamamen kâr amacı gütmeyen bir yapı.

Araştırmacı: Kuruluş aşamasında karşılaşılan en büyük zorluklar neydi?

Katılımcı-1: (Kuruluş özelinde) bilgi verilmedi. (Genel süreçte internet altyapısı eksikliği, yol/toz ve kurumsallaşma–ekonomik sürdürülebilirlik ihtiyacı vurgulandı.)

Araştırmacı: Köyde şu an tam zamanlı yaşayan kişi sayısı nedir?

Katılımcı-1: 12 hane tam zamanlı. Sakinlerin %90’ı İstanbul’da yaşıyor; yerleşim çoğunlukla sayfiye amaçlı kullanılıyor.

Araştırmacı: Köy evleri yılın hangi dönemlerinde boş kalıyor?

Katılımcı-1: Özellikle Aralık–Şubat aylarında.

Araştırmacı: Boş kalan alanlar nasıl değerlendiriliyor?

Katılımcı-1: Bakım–onarım yapılıyor; kerpiç evlerde dam tuzlama ve yuvakla sıkıştırma uygulanıyor; kar yağdığında işçi çalıştırılıyor.

Araştırmacı: Ziyaretçi ve etkinlik dönemleri ne zaman yoğunlaşıyor?

Katılımcı-1: 15 Haziran–15 Eylül arası yoğun. Dönem Hıdırellez ile açılıyor. Hafta sonları 500–1000 ziyaretçi.

Araştırmacı: Etkinlikler için kullanılan alanlar neresidir?

Katılımcı-1: Küçük etkinlikler köyün içindeki mevcut alanlarda oluyor. Büyük festivaller ise Çavuş Köy Meydanı’nda, tarihi çınar ve 700 yıllık cami çevresinde düzenleniyor. Halkın katılımıyla sanatçılar ve yerel topluluk arasında güzel bir bağ kuruluyor. Çitler de özellikle 60 cm yüksekliğinde yapıldı ki özel mülkiyet gibi görünmesin, “girilmez” havası oluşmasın. Kurucular halkın yabancılaşmamasına çok dikkat etti.

Araştırmacı: Sürekli yaşamın önündeki engeller nelerdir?

Katılımcı-1: İş ve eğitim. Çocukların şehirde okuması nedeniyle aileler kışın dönüyor. Mayıs–Ekim arası düzenli kalanlar var. İnternet altyapısı yok; bireysel çözümler üretiliyor.

Araştırmacı: Sürekli yaşamı artırmak için bir plan var mı?

Katılımcı-1: Kurumsallaşma ve gelir yaratmak şart. Kooperatifleşme daha etkin olurdu ama şu an dernek statüsündeyiz. Ekonomik sürdürülebilirlik için hediyelik ürünler, nezih sosyal mekânlar, yol ve yönlendirme levhaları gerekiyor. İlk izlenim çok önemli. Ayrıca köyde gençlerin köklerinden kopmadan kalabilmesi için devletin yerinde politikalar geliştirmesi gerekiyor.

Araştırmacı: Köydeki yapıların mimari tarzı hangi prensiplere göre seçildi?

Katılımcı-1: Selçuklu sivil mimarisine uygun; kerpiç–taş–ahşap kullanımı. Betonarme izni yok.

Araştırmacı: Kullanılan malzemeler yerel mi, geri dönüştürülmüş mü, doğal mı?

Katılımcı-1: Kerpiç, taş, ahşap. Bazı evlerde karma sistem: su basmanı/alt kısım taş, üst kerpiç.

Araştırmacı: Enerji üretimi nasıl sağlanıyor? (Güneş, rüzgâr, biyokütle vb.)

Katılımcı-1: Elektrik şebekeden; hatlar yer altından geçiyor. (Yenilenebilir enerji kurulumu henüz yok.)

Araştırmacı: Atık yönetim sistemi nasıl işliyor?

Katılımcı-1: Belediye konteynerlar kullanılıyor. (Geri dönüşümle ilgili özel bir sistem yok.)

Araştırmacı: Alan/parsellenme bilgisi nedir?

Katılımcı-1: Parseller 250–350 m²; katılımcının sorumluluğunda ~70.000 m² alan var.

Araştırmacı: Köyün gelir kaynakları neler? (Turizm, tarım, atölyeler, etkinlikler vb.)

Katılımcı-1: Sakinlerin çoğu sanatçı; İstanbul'daki işleri ile geçiniyorlar. Buradaki etkinlikler ücretsiz ve gönüllü. (Yerinde gelir için hediye eşya vb. önerisi var.)

Araştırmacı: Dışa bağımlılığı azaltmak için hangi üretimler yapılıyor?

Katılımcı-1: Kısmi kendi kendine yetebilme hedefi var; ancak bazı ürünler dışarıdan temin ediliyor (don riski vb.). Yerel çiftçilerden alım yapma isteği vurgulandı.

Araştırmacı: Köydeki alan kullanımı (konut, atölye, ortak alan) nasıl planlandı?

Katılımcı-1: Küçük etkinlikler köy içi alanlarda; büyük festivaller Çavuş Köy Meydanı (700 yıllık cami ve çınar çevresi). Çitler 60 cm; “girilmez” algısı istenmiyor.

Araştırmacı: Yerleşimde hangi sosyal/kültürel etkinlikler düzenleniyor?

Katılımcı-1: Resim, müzik, drama, tiyatro, şiir, konserler, vizyon filmleri. Yakında atölye/müze planı.

Araştırmacı: Yerel halk ile ekoköy sakinleri arasındaki ilişki nasıl?

Katılımcı-1: Halk etkinliklere katılıyor; sanatçılarla halk arasında olumlu bağlar var. Kurucular, yabancılaşmama hassasiyetini vurguladı.

Araştırmacı: Yeni üye kabulü ve ziyaretçi politikası nedir?

Katılımcı-1: (Bilgi verilmedi – rehberli turlar/ziyaret akışına dair genel yoğunluk bilgisi aktarıldı.)

Araştırmacı: Uzun vadede köyün gelişim planları neler?

Katılımcı-1: Yaklaşık 900 m²'lik atölye (konferans salonu + müze), yanında 6–10 odalık köy odası tarzı konaklama ve büfe. Belediye binayı yapıp işletmeyi ihaleyle devredebilir. Yerel Eylem Grubu Derneği kuruldu; TKDK hibeleri ile kırsal turizm, kadın kooperatifleri, doğru tarım uygulamaları, el sanatları atölyeleri (cam, seramik, çömlek, dokuma, kilim) planlanıyor. Online satış ve pazarlama düşünüyoruz. Köy yalnızca sanatçılara değil, 23 mahalleye hizmet ederek özellikle çocukların sanatla buluşmasını sağlamalı.

Araştırmacı: Sürdürülebilirlik adına en güçlü ve en zayıf yönler neler?

Katılımcı-1: Köyün tamamen kendi kendine yetmesi mümkün değil. Dışarıdan ürün alıyoruz ama bu da çiftçiye katkı sağlıyor, sosyal sürdürülebilirliği destekliyor. Don olunca meyve yetişmiyor, dışarıdan tedarik ediyoruz. Yan tarafta 15 tek katlı kerpiç evden oluşan Türkiye'nin ilk tematik tarım kampı var. Her evde 8 öğrenci kalıyor, yazın ülkenin dört bir yanından gençler geliyor. Çilek üretimi, tiyatro, müzik, şiir, film gösterimleri yapılıyor. **Mimari bütünlük korunmuş, mekânsal uyum sağlanmış.** İnternet altyapısı eksik; yol/toz ve yönlendirme ihtiyacı var.

Araştırmacı: Göletin yapılış süreci ve kullanım amacı nedir?

Katılımcı-1: Gölet 100 m çapında, 7 m derinliğinde. Ağaçlar ve peyzaj sulamasında kullanılıyor. İçme suyu şebekeden.

Araştırmacı: Köyün lokasyonu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Katılımcı-1: Lokasyon Ankara–Konya–Antalya yolu üzerinde; Isparta, Denizli, Kapadokya aksının ortası. Karavan, bisiklet, motosiklet rotalarıyla entegre edilebilir. Acenteler Mersin, Antalya, Ankara, Konya, İstanbuldan geliyor. Cuma giriş–cumartesi konaklama–pazar çıkışlı turlar planlanıyor. Influencer etkisi yüksek (ör. 400 bin takipçili bir gezginin uzun süreli konaklama paylaşımı).

Araştırmacı: Endemik bitki parkı ve ağaçlandırmaya dair literatürde bilgiler vardı. Böyle bir çalışma var mı?

Katılımcı-1: Doğal/yerel türler (ceviz, kayısı, elma, ığde, dut); aşısız türler. 1000 fidan dikildi; “Büyük Ustalar Çınarlığı” alanı, küçük levhalar; ~1000 gül.

Araştırmacı: Yapım tekniğı ve yapım yılına dair bilgi verebilir misiniz?

Katılımcı-1: İlk evler iki katlı yığma kerpiç, bitişik nizam. Sonrakilerde pencere altına (~60 cm) taş, üstü kerpiç. Süreç 2010’dan beri ~15 yıl.

Araştırmacı: Yapıların temel sistemi nasıl? Betonarme mi, taş mı?

Katılımcı-1: İlk evler iki katlı yığma kerpiçti. Bitişik nizam bolca kullanıldı. Temele su basmanı atılıp üstüne kerpiç çıkıldı. Sonraki evlerde pencere altına kadar 60 cm taş, üstüne kerpiç örüldü.

Araştırmacı: Sürekli yaşamın önündeki engeller nelerdir?

Katılımcı-1: İş ve eğitim (çocukların okulu). Mayıs–Ekim düzenli kalanlar var. İnternet altyapısı yok; bireysel çözümler. Kurumsallaşma ve ekonomi şart (dernek/işletme ayrımı, sürdürülebilir gelir).

Araştırmacı: Sizce köyün neye ihtiyacı var?

Katılımcı-1: Yerinde hediyelik/merch (magnet, tişört, şapka, kolye, bileklik) önerisi; “vitrin” (yol–toz–yönlendirme) iyileştirilmeli. Gençlerin köyde tutulması ülke ölçeğinde politika konusu (arıcılık, hayvancılık, tarım vb. yerinde destek).

Araştırmacı: Önümüzdeki süreçte planlarınız nelerdir?

Katılımcı-1: Yaklaşık 900 m²’lik bir alanda atölye yapmayı düşünüyoruz. Hem konferans salonu hem de müze olarak kullanılabilecek. Belediyenin binayı yapacağı, ama işletmesini ihaleyle başka birine devredeceğı konuşuluyor. Ayrıca köy odası tarzında 6–10 odalık konaklama birimleri ve küçük bir büfe talebimiz de var.

Araştırmacı: Daha uzun süre yaşamak için ne tür iyileştirmeler yapılmalı?

Katılımcı-1: En önemlisi kurumsallaşmak ve gelir yaratmak. Kooperatifleşme lazım ama şu an dernek statüsündeyiz. Kooperatif işletme faaliyetlerini daha etkin yürütür. Ekonomik sürdürülebilirlik için magnet, tişört, şapka, kolye, bileklik gibi hediyelik eşyalar üretilmeli. Hem köylüler kazanır hem de ziyaretçiler bir anıyla döner. Ayrıca gençlerin ailesiyle

gelebileceği nezih mekânlar, yönlendirme levhaları, yol altyapısı şart. İlk izlenim çok önemli. Altyapı eksikleri ziyaretçiler üzerinde olumsuz etki bırakıyor. Mesela ağaçlandırma deneyimi... Konya Meram'dan 1000 fidan getirip taşlı araziye diktik. Başta hayal gibiydi ama yıllar içinde ağaçlar büyüdü, kuşlar yuva yaptı, insanlar piknik yapmaya başladı. Bu benim hayalimdi. İkinci hayalim de köyün daha çok insana dokunması.

Araştırmacı: Gençleri köyde tutmak için neler yapılabilir?

Katılımcı-1: En önemli konu bu. Gençler köyde kalmalı. Arıcılık, hayvancılık, çiftçilik... Ne yaparlarsa yapsınlar köklerinden kopmamalılar. Devlet bu konuda destekleyici politikalar geliştirmeli. İstanbul gibi büyük şehirlere göç çözüm değil. Asıl önemli olan, insanların doğduğu yerde yaşayabilmesi.

Araştırmacı: Burayı hukuki statü açısından netleştirmek istiyorum. Burası bir dernek olarak mı kayıtlı? Kooperatif mi?

Katılımcı-1: Dernek. 2011'de "Sonsuz Şükran Derneği" olarak kuruldu. Tüzük, karar defterleri var. Kooperatif değil, tamamen kâr amacı gütmeyen bir kuruluş.

Araştırmacı: Endemik bitki parkı diye geçen kısım neresi oluyor?

Katılımcı-1: İçeride ceviz, kayısı, elma gibi ağaçlar var. Aşılı değil, doğal hâlleriyle bırakıldığı için endemik deniyor. Bu yıl 80 yeni meyve ağacı dikildi. Ayrı bir alan da bu amaçla değerlendirildi.

Bir de "Büyük Ustalar Çınarlığı" var. Sonsuz Şükran Köyü nasıl bir vefa köyüyse burası da ustalara vefa alanı. Ara Güler, Yıldız Kenter, Yaşar Kemal, Attilâ İlhan, Cengiz Aytmatov, Neşet Ertaş, Metin Sözen gibi ustaların adları burada yer alıyor.

Araştırmacı: Türk sanat müziği ustaları mı yoksa farklı alanlardan mı?

Katılımcı-1: Farklı alanlardan olduğunu, örneğin fotoğrafçı Ara Güler, tiyatrocu Yıldız Kenter, yazarlar Yaşar Kemal, Attilâ İlhan, Cengiz Aytmatov'un ve halk müziği sanatçısı Neşet Ertaş'ın adlarının burada yer aldığını söyledi. Tarih alanında katkılarından dolayı Metin Sözen'in de adı bulunduğunu ekledi.

(Bu sırada görüşmeye başka kişiler dâhil olur. Katılımcı-2 tanıtılır, selamlaşmalar yapılır. Sohbet kısa bir süre günlük karşılaşmalarla devam eder.)

EK-2.3: Sonsuz Şükran Köyü Görüşme Notları Katılımcı-2

Yer: Sonsuz Şükran Köyü (Çavuş Mahallesi)

Saat: 13.50

Katılımcı -2: Köy sakini (yazlıkçı, İstanbul/Antalya ağırlıklı yaşam)

Araştırmacı: Burada tam zamanlı mı bulunuyorsunuz, yoksa belli dönemlerde mi geliyorsunuz?

Katılımcı-2: Hayır, çok kısa dönemlerde geliyorum. Genelde yaz tatillerinde haziran gibi. Asıl yaşamım İstanbul ve Antalya'da.

Araştırmacı: Sürekli yaşamamanızın sebebi nedir?

Katılımcı-2: Çalışma yerim oralarda. Antalya'da yazlığım var. Burada da dostlarım olduğu için gelip gidiyorum.

Araştırmacı: Peki, evin bakımı ve güvenliği nasıl sağlanıyor?

Katılımcı-2: Dostlarımız sayesinde, burada yaşayanlar yardımcı oluyor.

Araştırmacı: Kaç yıldır buraya geliyorsunuz?

Katılımcı-2: Yaklaşık 4 yıldır düzenli geliyorum.

Araştırmacı: Buraya taşınma sebebiniz nedir?

Katılımcı-2: 15 yıl önce köyü kuran arkadaşım vesile oldu. Eskiden köy evi yaşamına alışkın olduğum için yabancılik çekmedim. Çevre de çok güzel.

Araştırmacı: Burada karşılaştığınız zorluklar oldu mu?

Katılımcı-2: Doğrudan bir zorluk yok. Ama araba kullanmadığım için ulaşım da dostlara ihtiyaç duyuyorum. Çavuş yakın ama orada da imkânlar sınırlı. Enerji için soba kullanıyoruz, doğalgaz yok.

Araştırmacı: Atıklar nasıl değerlendiriliyor?

Katılımcı: Belediye gelip alıyor.

Araştırmacı: Komşuluk ilişkileri nasıldır?

Katılımcı-2: Çok iyi. Zaten komşuluk olmasa burada olmazdım. Akşamları birlikte yemek yapar, paylaşıyoruz. Birbirimize destek oluyoruz.

Araştırmacı: Köydeki dayanışma kültürü güçlü mü?

Katılımcı-2: Kesinlikle. Burada dostluk çok önemli. İnsanlar farklı mesleklerden; profesörler, doktorlar, sanatçılar var. Çoğu İstanbul'dan geliyor, ama burada bir araya gelmeyi seviyorlar. Herkesin bahçesinden ürün toplamak serbesttir, dayanışma kültürü var.

Araştırmacı: Peki, bu yapılar bakım gerektiriyor mu?

Katılımcı-2: Evet, toprak evler olunca her sene sıva ve bakım gerekiyor. Dam onarımları, kışın kar küreme işleri düzenli yapılıyor. Burada yıllardır kış-yaz yaşayan dostlarımız da var.

Araştırmacı: Buradaki ev sahiplerinin çoğu Mehmet Bey'in arkadaşları mı?

Katılımcı-2: Evet, ağırlıklı olarak öyle. Kendisi de zaten Çavuşlu. Burada doğma büyüme olanlar da var. Halen akrabaları ve ailesi burada yaşıyor.

Araştırmacı: Peki, 2010'dan sonra sonradan katılanlar oldu mu?

Katılımcı-2: Oldu, var tabii. Ama şöyle: dernek yönetimi var ve buranın ortamına uymak zorundasın. Birinci şartımız kerpiç. Buraya metal bir şey çakamazsın. Kabul ediyorsan geliyorsun. Mesela en son Çavuşlu bir pilot kardeşimiz eşi doktor, onlar aldı. Ama dışarıdan, köyle hiç ilgisi olmayan insanlar kolay kolay kabul edilmiyor.

Araştırmacı: Yani bir onay mekanizması işliyor, öyle mi?

Katılımcı-2: Aynen. Herkesin belli bir standardı var. Bir ruhu, kimyası olması lazım buranın. Para kazanmak için değil. Mesela bazıları yatırım için geliyor; “bugün 2 milyona alsam, 3 yıl sonra 7 milyon olur mu?” diye soruyorlar. Biz öyle insanlara ‘hayır’ diyoruz. Çünkü bu köy öyle kurulmadı. Ruhu yaşatmak lazım. Bozmak kolay ama korumak zor.

Araştırmacı: Şu an toplam kaç ev var?

Katılımcı-2: 34 ev var. Mesela benim çocukluğumda evimiz böyle değildi. Sobayla ısınırdık, tuvalet dışarıdaydı, çok zor şartlardı. Burada ise modern kerpiç evler yapıldı. Yani köklerimizi unutmadan, modern bir yorumla kerpiç yaşatılıyor.

Araştırmacı: Yani bakım ve dayanıklılık önemli, değil mi?

Katılımcı-2: Kesinlikle. Her sonbahar bakım yapılır, toprak çekilir. Çatı, duvarlar hep dikkat ister. Beton ve kiremit kullanan da var ama kerpiç ruhunu bozmadan korumak lazım.

(Görüşme bitirilince köy gezisi devam eder ve yolda karşılaşılan Katılımcı-3 ile tanışılır. Katılımcı 3 tanıtılır, selamlaşmalar yapılır. Sohbet kısa bir süreliğine günlük karşılamalarla devam eder.)

EK-2.4: Sonsuz Şükran Köyü Görüşme Notları Katılımcı-3

Yer: Sonsuz Şükran Köyü (Çavuş Mahallesi)

Saat: 14:00

Katılımcı-3: İstanbul’da yaşayan, dönemsel olarak kalan bir sakin (sanatçı, galeri sahibi)

Araştırmacı: Burada sürekli mi kalıyorsunuz yoksa dönemsel olarak mı geliyorsunuz?

Katılımcı-3: Karışık. Ne zaman istersem. Pandemiye 3 ay kaldım, en uzun 5 ay oldu. Bazen 2 ay, 15 gün. İstanbul’da esas işim var, o yüzden sürekli yaşamıyorum.

Araştırmacı: Genelde hangi dönemlerde daha çok kalıyorsunuz?

Katılımcı-3: Nisan’dan Ekim’e kadar. Ama kışın da geldiğimiz oluyor.

Araştırmacı: Ev boş kaldığında bakımı ve güvenliği nasıl sağlanıyor?

Katılımcı-3: Köy rehberi ve sorumlusu ilgileniyor. Bizim bütün sorumluluğumuz onda. Köyün her şeyine bakıyor.

Araştırmacı: İleride burada daha uzun süre yaşamak ister misiniz?

Katılımcı-3: Evet, 5 yıl sonraki planımda var. Evimi de ona göre hazırlıyorum.

Araştırmacı: Köyde altyapı ve imkânlar sizin için yeterli mi?

Katılımcı-3: Benim için yeterli. Şu an kalorifer düşünmüyorum. İleride doğalgaz gelirse olabilir. Hüyük’te çalışmalar varmış.

Araştırmacı: Burada yaşarken doğayla ilgili zorluklar yaşıyor musunuz?

Katılımcı-3: Tabii. Çok soğuk kışlar oluyor. Baharda don vurdu mesela, ceviz ağaçlarının sürgünü 1,5 metre dondu. Ayva çiçek açtı ama meyve tutmadı. Ağaçları yeniden dikmek zorunda kaldık. Yazın da çok sıcak oluyor.

Araştırmacı: Köye ilk geliş hikayenizi anlatır mısınız?

Katılımcı-3: Galerimin adı “Bin Yıl.” Mehmet Taşdiken “bin yıllık bir köye gidiyoruz” dedi. Tanımadan bindim otobüse, 40 kişiyle geldik. Sabah buraya vardık, gölü, dağları gördüm. O zaman daha çok bozkırdı, ağaçlar küçüktü. Büyük bir hayaldi aslında. Uçuk bir hayaldi.

Araştırmacı: Burada yaşamının en büyük avantajı sizin için ne?

Katılımcı-3: Kendime yatırım yapıyorum. Buraya hasta, yorgun geliyorum; giderken yenilenmiş oluyorum. Kerpiç evde uyku daha kaliteli, toprak enerjisi var.

Araştırmacı: Peki en büyük zorluk ne oldu?

Katılımcı-3: Doğayla mücadele. Taş, kayaç, büyük örümcekler... Şehirden gelince alışmak zor oluyor. İlk zamanlarda kolektif bilinç de yoktu, çok yalnız hissettiğim oldu. Ama zamanla grup dayanışması gelişti.

Araştırmacı: Köyde dayanışma kültürünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Katılımcı-3: Çok mücadele ettim burada. Sonra baktım herkes alışmaya başladı. Birbirine yardım etmenin gerekliliğini öğrendik. İşin en güzeli dayanışma. İmece çok önemlidir. Komşuluk bunu gerektirir. Mesela bir gece eşimle buradayım, bir arkadaşımızın otobüse yetişmesi gerekiyordu. Kimse yoktu, biz de küsmüştük aslında ama yine de yardım ettik. Küslük kısa sürer, komşular çağırır, barışırsınız.

Araştırmacı: Evde enerji ve su kullanımını nasıl yönetiyorsunuz?

Katılımcı-3: Sistem zaten bağlı. Ama elimizden geldiğince ekonomik davranıyoruz. Mesela bulaşık makinesini iki günde bir çalıştırıyorum. Elimle de yıkadığım oluyor.

Araştırmacı: Kendi gıdanızı üretiyor musunuz?

Katılımcı-3: Maydanoz, dereotu, biber, patates, çilek ekildi. Uzun kaldığımda yedim ama bu sene don yaptı. Ağaçlarımız var, imeceyle ekilenlerden faydalıyoruz.

Araştırmacı: Atıkları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Katılımcı-3: Kompost yapmaya başladık. Bir arkadaş çukur açtı, başladık ama kara sinek oluyor. Aslında tam kompost değil. Nem, su ve gölge gerekiyor. Solucan lazım ama bu sıcakta

tutmuyor. **Gölete yakın kapalı alan olsa daha iyi olur.** Yani ekolojik girişim başlatıldı ama daha gelişecek.

Araştırmacı: Komşuluk ilişkilerinden bahseder misiniz?

Katılımcı-3: Birisi bir şey üretirse paylaşır. Ali Osman şeftali getirir, Atalay salatalık dağıtır. Benim bahçemde çilek oldu, isteyen aldı. Eğer paylaşmazsan özel mülkiyette yalnızlaşırsın. Paylaşırsan büyürsün. Bizim ev sanat evi olarak da açılıyor, gelen ziyaretçiler oluyor. İnsanlar evime giriyor, sergiler yapılıyor. Bu paylaşmak çok kıymetli. Kültürel çeşitliliğe de saygı gösteriyoruz.

Araştırmacı: Ortak alanları ne sıklıkla kullanıyorsunuz?

Katılımcı-3: Çok sık. Seramik atölyesi, piknik, konser, doğum günü, toplantılar yapılıyor. Sürekli hareket halinde, hep açık. Yukarıda orman bahçesi var, orada da piknik yapılıyor. Tek derdimiz çöp atılmaması.

Araştırmacı: Köyde dayanışma kültürü güçlü mü?

Katılımcı-3: Evet. Küslük bile dostluğa dönüşüyor. Sabah otobüsten inenleri kahvaltıya alırız. Ayın 21'inde bir grup gelecek, yine çaya çağıracağım. Herkes birbirini tanıyor. Evler referansla satılıyor. Beni ilk geldiğimde yabancı hissettim ama öğrenme isteği sayesinde uyum sağladım. İyi veya kötü herkes bir şey öğretiyor. Şimdi şimdi o kadar 7'den 70'e insan ağırlıyoruz, insan gözlemliyoruz. Her insana aynı mesafeden yaklaşmak zorundasın. Bu zorunluluktan daha ziyade aslında Anadolu misafirperverliğidir. Hepsinin başka meziyetleri var. 3 gün, 5 gün kalıp gidiyorlar. Yani herkes el vererek biz kademe kademe büyüdük. Tırnaklarımızla kazıyarak geldik. İşte aile böyle oluyor, emek üstüne emek koyarak büyüdük.

Ben burayı 35 aile olarak sınırlandırmam. Çünkü biz 35'ten çok daha büyüğüz. Müstakil ev sahibi olan 35 kişi var ama bir şey olduğunda 350, 3500, hatta 350.000 kişi gibi oluyoruz. Böyle bir enerji var. Festivallerde bunu birebir görüyorum. Mesela film çekildi burada: "Kör Gece" (Reis Çelik yönetmenliğinde). Çekimlerde hepimizin rolü oldu. Sabahın erken saatlerine kadar çay ve yemek hazırlandı. Gelen misafirin transferi, konaklaması, yemeği düşünülüyor. Bu kaynaşma, bu birlik, işte bununla anlamlı oluyor. Yeni komşularımız da geldi. Öncekiler gelemiyordu, evlerini sattılar. Yerine faydalı olacak, katma değer sağlayacak yeni insanlar yerleşti. Antalya'dan geldiler, eminim çok şey katacaklar. Hıdırellez şenliklerimiz çok büyüyor. Bu yıl 6750 kişi bekliyorduk, 12.500 kişi giriş çıkış yaptı. Çocuklar uçurtma uçurdu, Selçuk

Üniversitesi'nden hocalar geldi. Mürdük kazanlarda imece usulü pişirildi. Köylüler nohudunu, fasulyesini getirdi, muhtarlıktan 135 sandalye alındı. Çok keyifli geçti. Bir keresinde kızımın doğum günü Hıdırellez'e denk geldi. Kendisi yurtdışındaydı. Online bağlandık, köyde herkesle kutladık. Canlı yayın yapıldı, müzikler çalındı, dans edildi. Bu etkinlik geleneksel hale geldi. Herkes “bizim çocuklar için de doğum günü yapın” dedi. Ramazan'da iftar yemekleri verdim. Ustalar gece çalışırken yemeklerini hazırladım. Çok güzel günler oldu. Çünkü her şeyin başı sevmek. Bulunduğun yeri güzelleştirirsen, güzel bakarsan güzel düşünürsün.

EK-2.5: Saha Fotoğrafları

Bu bölümde saha çalışması sırasında çekilen fotoğraflar yer almaktadır. Her görsel altında kısa açıklamasıyla birlikte tablo düzeninde verilmiştir. Fotoğraflar yazar tarafından 2025 yılında çekilmiştir.

Şekil 3.4.1: Köy girişi

Şekil 3.4.2: Yerleşim sokak dokusu

Şekil 3.4.3: Kerpiç konut detayı

Şekil 3.4.4: Kerpiç konut detay 2

Şekil 3.4.5: Gölet alanı

Şekil 3.4.6: Konut iç mekân

Şekil 3.4.7: Özel bahçe ve ekim alanı

Şekil 3.4.8: Konut Örneği – Cepheden Görünüm

Şekil 3.4.9: Konut Örneği 2 – Cepheden Görünüm

Şekil 3.4.10: Etkinlik alanı (Geri dönüştürülmüş)

Şekil 3.4.11: Manifesto Levhası

Şekil 3.4.12: Açık Alan Heykel Yerleşimi “Masum Hayeller”

Şekil 3.4.13: Açık Alan Kullanımı

Şekil 3.4.14: Yarı Açık Alan Kullanımı

Şekil 3.4.15: Sanat atölyesi Afişi

EK-3: BIM İLE BEYŞEHİR EKOKÖY TASARIMI

Beyşehir Ekoköy Modeli, sürdürülebilir mimarlık ilkeleri doğrultusunda geliştirilmiş bir ekolojik yaşam alanı prototipi olarak tasarlanmıştır. Proje, çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla entegre bir yaklaşım sunmayı hedeflemektedir. Tasarım sürecinde Autodesk Revit ve Autodesk Insight yazılımları kullanılarak konum, iklim, topoğrafya ve malzeme parametreleri sisteme entegre edilmiştir. Böylece hem görselleştirme hem de enerji-karbon analizleri yapılmıştır.

Modelin temel amacı; yerel malzemelerin kullanımı, yenilenebilir enerji sistemlerinin entegrasyonu, su ve atık yönetimi stratejilerinin uygulanması ve topluluk dayanışmasının güçlendirilmesidir. Ekoköy tasarımı, sadece bireysel konutları değil, aynı zamanda eğitim, sağlık, kültür ve üretim alanlarını da içeren çok işlevli bir yerleşim modeli sunmaktadır.

Bu ek bölümde, proje kapsamında geliştirilen yerleşim planı, konut tipleri, enerji-su-atık yönetimi kararları, malzeme karşılaştırmaları ve BIM tabanlı analiz sonuçları sistematik biçimde özetlenmektedir. Bu doğrultuda, proje süreci amaç ve ilkelerin belirlenmesinden başlayarak yerleşim planı, konut tipleri, enerji-su-atık yönetimi kararları ve malzeme analizlerine kadar sistematik biçimde ele alınmıştır.

- **Amaç ve İlkelerin Belirlenmesi:** Projenin temel amacı sürdürülebilirlik, yerel malzeme kullanımı ve topluluk dayanışmasını ön planda tutarak ekolojik yaşam alanı oluşturmak olarak tanımlandı.
- **Arazi Seçimi ve Analizi:** Beyşehir çevresindeki topoğrafya, iklim verileri, güneşlenme süreleri ve tarımsal üretim potansiyeli BIM-GIS entegrasyonu ile değerlendirildi.
- **Genel Yerleşim Planının Oluşturulması:** Konut modülleri, ortak alanlar ve üretim alanları arasında işlevsel ilişkiler gözetilerek yerleşim planı kurgulandı.
- **Mimari Tasarım Yapısı ve Tipolojiler:** Konut tipleri modüler prensiplerle geliştirildi; kerpiç, taş ve ahşap gibi yerel malzemeler esas alındı.
- **Altyapı ve Peyzaj Planlaması:** Su, enerji ve atık yönetimi çözümleriyle entegre altyapı tasarlanırken, doğal bitki örtüsü ve yerel peyzaj öğeleri korundu.
- **Toplum Merkezi ve Sosyal Alanlar:** Eğitim, kültür ve üretim amaçlı ortak yapılar eklenerek topluluk yaşamını destekleyecek sosyal mekânlar tasarlandı.
- **Sürdürülebilir Performans Değerlendirmeleri:** Autodesk Insight üzerinden enerji verimliliği, karbon salımı ve gün ışığı kullanımı analiz edildi.

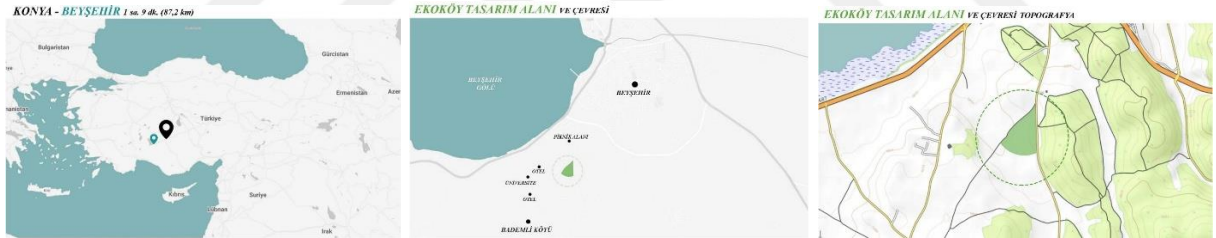
- **İnşaat Uygulama Planı ve Yaşam Döngüsü Değerlendirmesi:** Tasarım sürecinde belirlenen malzemeler için maliyet, bakım ve karbon ayak izi parametreleriyle yaşam döngüsü senaryoları hazırlandı.

EK-3.1: Tasarım Alanı

Tasarım alanı, Beyşehir Gölü'nün güneydoğu kıyısında yer almakta ve gölün mikroklimatik etkileri sayesinde hem tarım hem de ekolojik çeşitlilik için elverişli bir konum sunmaktadır. Topografik analizler sonucunda alanın büyük kısmının %1–3 eğime sahip olduğu, bu nedenle yerleşim ve tarım için uygun olduğu belirlenmiştir. %5'in üzerindeki eğimler ise ekolojik koridor, peyzaj düzenlemesi ve su drenajı için ayrılmıştır.

CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) ve Revit entegrasyonu ile yapılan iklim ve güneşlenme analizleri, bölgenin yüksek güneş potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, çatılarda PV panellerin etkin kullanımına olanak tanımaktadır. Ayrıca, göle yakınlık sayesinde su yönetimi stratejileri (yağmur suyu hasadı, gri su geri dönüşümü, mikro hidroelektrik) için avantajlı bir konum elde edilmiştir.

Arazi analizleri, ekoköy tasarımının çevreyle uyumlu, kaynak verimliliğini önceleyen ve uzun vadeli sürdürülebilirlik hedeflerini destekleyen bir zemine oturduğunu göstermektedir.

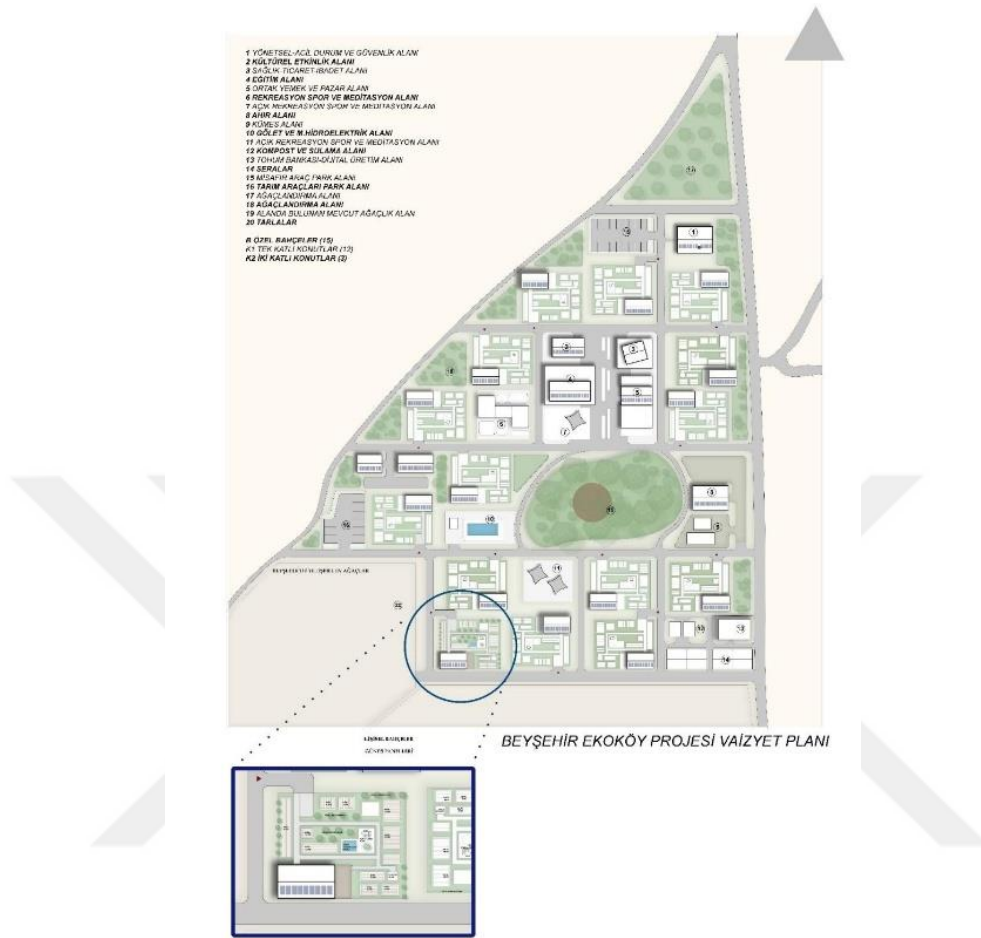
Şekil Ek-3.1: Beyşehir Ekoköy Tasarım Alanı ve Çevresi

EK-3.2: Vaziyet Planı

Ekoköyün vaziyet planı, fonksiyonel alanların birbirini destekleyecek şekilde kurgulanmasıyla oluşturulmuştur. Konutlar, eğitim alanları, ortak pazar–yemek alanı, tarım–sera alanları, sağlık–ticaret–ibadet merkezi ve enerji-su yönetim bölgeleri planın omurgasını oluşturmaktadır.

Yerleşimde pasif tasarım ilkeleri gözetilmiş; konutların güney yönelimi sayesinde doğal aydınlatma ve ısıtma maksimize edilmiştir. Merkezi sosyal alanlar, topluluk bağlarını güçlendirmeyi ve ortak yaşam kültürünü desteklemeyi hedeflemektedir. Atık yönetimi noktaları, kompost alanları ve enerji üretim bölgeleri, kullanıcıların kolay erişebileceği konumlarda planlanmıştır.

Bu planlama yaklaşımı, ekoköyün ekolojik, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirliği aynı anda destekleyen bütüncül bir model ortaya koymaktadır.

Şekil Ek-3.2: Beyşehir Ekoköy Tasarım Önerisi Vaziyet Planı

EK-3.3: Konut Tipleri ve Planları

Projede iki temel konut tipi geliştirilmiştir:

A Tipi Konut (Tek Katlı): Daha küçük ailelere veya bireysel kullanıma uygun, düşük enerji tüketimi ve erişilebilirlik odaklıdır.

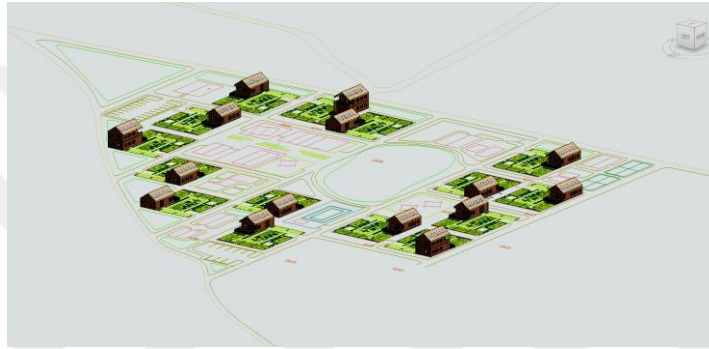
B Tipi Konut (İki Katlı): Geniş aileler için tasarlanmış olup, daha fazla yaşam alanı sunmaktadır.

Her iki tip de yerel malzemeler (ahşap, kerpiç, taş) ve düşük karbon ayak izine sahip yapı sistemleriyle modellenmiştir. Konutların etrafındaki özel bahçeler, yerel gıda üretimi ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına hizmet etmektedir.

Bu çeşitlilik, topluluk içinde farklı sosyal ve demografik grupların ihtiyaçlarına yanıt verebilecek esnek ve modüler bir yapılaşma sağlamaktadır.

Şekil Ek-3.3.1: Beyşehir Ekoköy A ve B Konut Zemin Kat Planları

Şekil Ek-3.3.2: Beyşehir Ekoköy Tasarımı Konutlar Revit Modeli

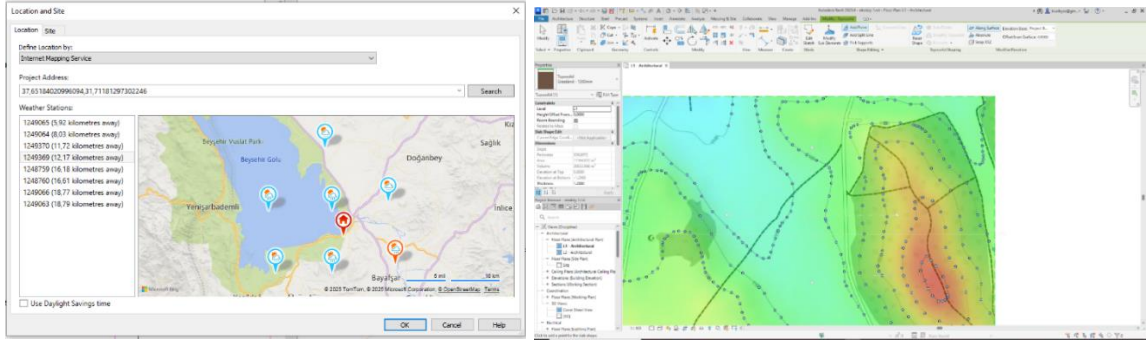
EK-3.4: BIM Entegrasyonu

Beyşehir Ekoköy Modeli, BIM tabanlı tasarım ve analiz süreçleri ile geliştirilmiştir. Autodesk Revit yazılımında proje lokasyonu, topoğrafya ve iklimsel veriler sisteme entegre edilmiştir. Böylece tasarımın hem mekânsal organizasyonu hem de enerji-su-atık yönetimi stratejileri veri tabanlı olarak modellenmiştir.

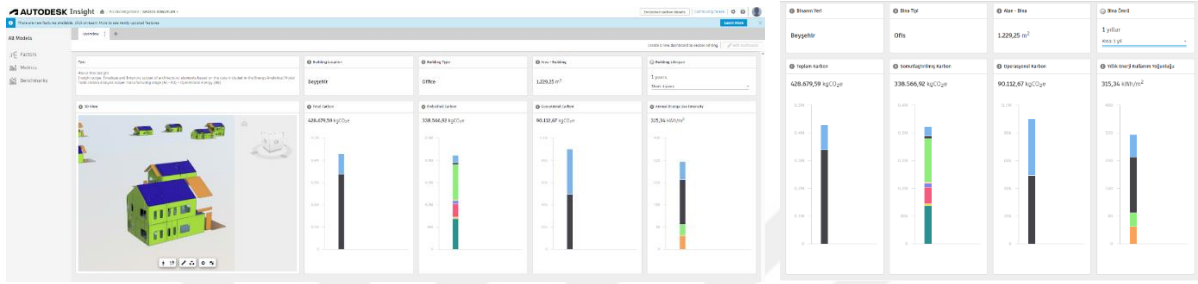
LOD (Level of Development) 100–200 seviyelerinde geliştirilen modelde;

- LOD 100: Kütle modelleri ve genel yerleşim kararları,
- LOD 200: Duvar, pencere, çatı gibi temel yapı elemanları ve malzeme katmanları detaylandırılmıştır.

Revit–Insight entegrasyonu ile güneş, günışığı, PV ve enerji performansı analizleri gerçekleştirilmiş; bu sonuçlar doğrudan model elemanlarına entegre edilmiştir. Bu yaklaşım, tasarım kararlarının nesnel verilerle desteklenmesini sağlamıştır.

Şekil Ek-3.4.1: Beyşehir Ekoköy Tasarımı Revit Lokasyon ve Topografya Verileri

Şekil Ek-3.4.2: Autodesk Insight Beyşehir Ekoköy Projesi ve Karbon Analiz Verileri

EK-3.5: Autodesk Insight Enerji Ve Karbon Analizi Sonuçları

Bu bölümde Beyşehir Ekoköy Projesi kapsamında yapılan performans değerlendirmeleri sunulmaktadır. Çalışmalar, Autodesk Insight tabanlı karbon ayak izi analizleri, güneş ışığı optimizasyonu ile doğal aydınlatma analizi ve yenilenebilir enerji entegrasyonu odaklı enerji verimliliği analizleri üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Analizler sonucunda elde edilen grafik ve tablolar, tasarımın enerji tüketimi, gün ışığı kullanımı ve karbon salımı üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır. Böylece ekoköy tasarımının sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda çevresel performansı sayısal olarak desteklenmiştir.

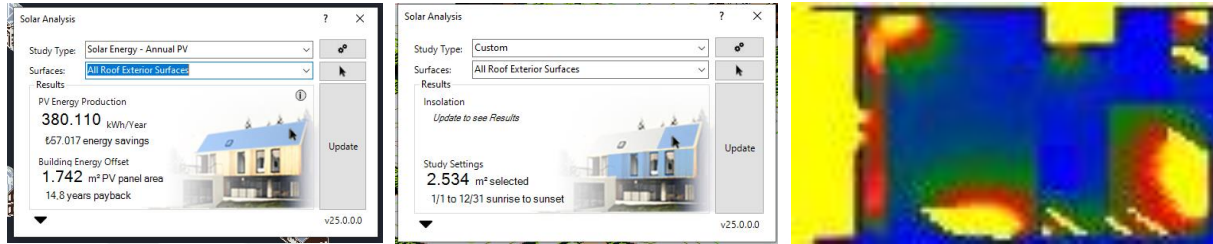
Enerji ve Karbon Analizleri

BIM tabanlı analizlerde ekoköyün enerji ve karbon performansı detaylı olarak değerlendirilmiştir.

- Toplam Karbon Ayak İzi: 428.679,59 kgCO₂e
- Üretim Aşaması: 338.566,92 kgCO₂e
- Operasyonel Enerji: 90.112,67 kgCO₂e
- Yıllık Enerji Kullanım Yoğunluğu: 315,34 kWh/m²

- Solar Analizi: Güney çatı yüzeyleri, kuzey yönlü yüzeylere göre %35 daha yüksek verim sunmuştur. Yıllık PV potansiyeli 1.100 kWh/m² olarak hesaplanmıştır.
- Aydınlatma Analizi: Konut birimlerinde %60 doğal aydınlatma hedefine ulaşmak için pencere açıklıklarının %15 büyütülmesi gerektiği belirlenmiştir.

Bu sonuçlar, ekoköyün enerji verimliliğini artırmak ve karbon salımını azaltmak için kritik tasarım kararlarına yol göstermiştir.

Şekil Ek-3.5.1: Beyşehir Ekoköy Projesi Solar ve Aydınlanma Analiz Verileri

Malzeme ve LCA Karşılaştırması

Projede yapı malzemelerinin seçiminde karbon ayak izi, enerji verimliliği, geri dönüştürülebilirlik ve yerel bulunabilirlik kriterleri dikkate alınmıştır.

İki temel duvar sistemi karşılaştırılmıştır:

- Ahşap Dış Duvar:
R-Değeri: 2,529 m²·K/W
Karbon Ayak İzi: 8,6 kgCO₂e/m²
Avantaj: Yüksek yalıtım, düşük karbon salımı, geri dönüştürülebilirlik.
- Geopolymer Beton Duvar:
R-Değeri: 0,876 m²·K/W
Karbon Ayak İzi: 29,5 kgCO₂e/m²
Avantaj: Yapısal dayanıklılık, yangın direnci, uzun ömür.

Karşılaştırma sonucunda, ahşap duvar sistemi daha düşük karbon salımı ve daha yüksek enerji performansı ile öne çıkmaktadır. Geopolymer beton ise yapısal güvenlik avantajı nedeniyle sınırlı alanlarda tercih edilmiştir.

EK-3.6: Bulgular ve Değerlendirme

Tasarım süreci, ekoköyler için geliştirilen sınıflandırma kriterlerinin sahaya ve uygulamaya aktarılabilirliğini göstermiştir. Yapılan analizler, alan seçimi, yerleşim planlaması,

malzeme tercihleri ve performans ölçümlerinin sürdürülebilirlik açısından kritik rol oynadığını ortaya koymuştur.

Ek bölümde sunulan planlar, görseller ve performans analizleri, tasarım kararlarının çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarını görünür kılmaktadır. Böylece proje, yalnızca mimari bir tasarım denemesi olmanın ötesinde; karbon ayak izi, enerji verimliliği ve doğal kaynak kullanımı gibi ölçütler üzerinden sürdürülebilirlik performansının somut bir göstergesi haline gelmiştir.

Beyşehir Ekoköy Modeli, LOD 100–200 düzeyinde BIM tabanlı olarak geliştirilmiş ve sürdürülebilirlik parametreleriyle test edilmiştir. Bu süreçte:

- Topografya, iklim ve güneşlenme analizleri sayesinde doğru alan kullanımı sağlanmıştır.
- Malzeme karşılaştırmaları (LCA), düşük karbonlu ahşap sistemlerin öncelikli tercih edilmesi gerektiğini göstermiştir.
- Enerji ve güneşliği analizleri, pasif tasarım stratejilerini desteklemiş ve optimizasyon sağlamıştır.
- Atık ve su yönetimi planlaması, döngüsel sistem yaklaşımını güçlendirmiştir.

Sonuç olarak, Beyşehir Ekoköy modeli, ekolojik, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirliği bir arada ele alan uygulanabilir bir prototip sunmaktadır. Bu model, Türkiye’deki ekoköy girişimleri için BIM tabanlı bir yol haritası niteliği taşımaktadır.

Türkiye’de ekoköy kavramı giderek daha fazla ilgi görse de, mevcut girişimlerin çoğunda tasarım kararları sistematik ve veri temelli yöntemlerle desteklenmemektedir. Özellikle arazi seçimi, enerji-su yönetimi, malzeme kullanımı ve topluluk organizasyonu gibi kritik konularda, ekoköyler çoğunlukla deneyimsel ve parçalı yaklaşımlarla şekillenmektedir. Beyşehir örneğinde ise bölgenin sahip olduğu doğal zenginlikler, tarım ve turizm potansiyeli ekoköy için önemli fırsatlar sunmaktadır. Bununla birlikte, göl ekosisteminde kirlilik riski, genç nüfus göçü ve sınırlı altyapı olanakları gibi faktörler, sürdürülebilir bir yerleşim kurgulanmasını zorlaştırmaktadır.

Bu bağlamda, çalışmanın araştırma problemi; Beyşehir’de önerilen ekoköy modelinde tasarım ve planlama kararlarının BIM tabanlı analizlerle desteklenerek, sürdürülebilirlik hedeflerinin somut ve uygulanabilir bir çerçeveye oturtulması ihtiyacıdır. Böylece çalışma, Türkiye’deki ekoköylerin sınıflandırılmasıyla başlayan kuramsal çerçeveyi, Beyşehir’de geliştirilen BIM tabanlı model aracılığıyla uygulamaya taşımış ve gelecekteki ekoköy girişimleri için metodolojik bir katkı sunmuştur.